

William Hendriksen

A Biblia a túlvilági életről

Tartalomjegyzék

Előszó.....	9
Bevezetés	10
1. fejezet: Három időben élsz?.....	10
1. A keresztyén élet három időben élt élet.....	10
2. A keresztyén élet ennek megfelelően magában foglalja a jövőt.....	10
Megvitatáshoz.....	11
2. fejezet: Mi az eszkatológia? Mik a részei?	12
1. „Eszkatológia” – mit értünk alatta?	12
2. Mózes és Pál eszkatológiai kifejezésekkel beszéltek.....	12
3. Az eszkatológia tehát két ágra oszlik: az egyéni és az általános eszkatológiára	12
Megvitatáshoz.....	13
3. fejezet: De vajon célszerű ez a tanulmányozás?	14
Megvitatáshoz.....	14
4. fejezet: A túlvilági élettel kapcsolatos vizsgálódásunk során vajon csak egyetlen szövetségre kell korlátozódnunk?.....	16
1. Egy gyakran elkövetett hiba.....	16
2. Az Ószövetségnek igenis van tanítása a jövőről.....	16
3. Valahányszor csak tanulmányozzuk az Ószövetséget, azt mindig ószövetségi megközelítéssel kell tennünk.....	16
4. Az ószövetségi eszkatológia más jellemzői	17
Megvitatáshoz.....	17
Egyéni eszkatológia	18
I. rész: A halál és a halhatatlanság	18
5. fejezet: Halál. Mi a gyakorisága? Mi az alapvető jellemzője? Mi a helyes és a helytelen hozzáállás a halálhoz?	18
1. Milyen gyakori?.....	18
2. Mi a halál alapvető jellemzője?	18
3. Milyen helytelen hozzáállások kerülendők?	18
4. Mi a keresztyén hozzáállás?.....	19
Megvitatáshoz.....	19
6. fejezet: A kikutathatatlantul mély titok. Mi is ez?	21
1. A nagy rejtvény.....	21
2. Igaz, hogy az ember három részből: testből, lélekből és szellemből áll?	21
3. Mi hát az ember lelke, és mi az ember szelleme?.....	22
Megvitatáshoz.....	22
7. fejezet: Túléli-e a lélek a halált?	24
1. A meghatározott kérdés	24
2. Érvek, melyek tagadólag válaszolják meg a kérdést	24
3. A válasz.....	24
4. Pozitív bibliai bizonyítékok ahhoz az állásponthoz, hogy a lélek túléli a halált	25
Megvitatáshoz.....	25
8. fejezet: Halhatatlanság. Mi az? Halhatatlan az ember?	27
1. Különböző szerzők kijelentései az ember halhatatlanságáról.....	27
2. Észben tartandó megkülönböztetések	27
3. A halhatatlanság bibliai tanítása, szembeállítva a görög filozófia tanításával.....	28
Megvitatáshoz.....	28
II. rész: A közbenső állapot	29
9. fejezet: Hova kerülnek a hívők lelkei a halál után?	29
1. E kérdés kapcsolata a korábban megválaszoltakkal	29

2. Az ok, amiért ezt a témát meg kell tárgyalni	29
3. A Szentírás tanítása	29
Megvitatáshoz	30
10. fejezet: Vajon a megváltottak lelkei a mennyben öntudatuknál vannak, vagy sem?.....	31
1. A lélek alvása. Az elmélet, és a támogatóinak érvei.....	31
2. A válasz.....	31
3. A lélek alvásának elképzelése nem egyeztethető össze sok igeverssel, melyek világosan tanítják, vagy utalnak arra, hogy a mennyben a megváltottak lelkei teljesen tudatos állapotban vannak.....	32
Megvitatáshoz	33
11. fejezet: Milyen a lelkek állapota a mennyben, és mivel foglalatostkodnak ott?.....	34
1. Az állapotuk.....	34
2. A tevékenységük.....	34
Megvitatáshoz	35
12. fejezet: Van közvetlen kapcsolat a halottak és az élők között?	36
1. Vannak, akik hiszik, hogy létezik valamiféle közvetlen kapcsolat vagy az egyik, vagy mindkét oldalról	36
2. A Szentírás elveti ezt az elképzelést	36
Megvitatáshoz	37
13. fejezet: Megismerjük majd ott egymást?	38
1. Helyes a viszontlátás vágya?	38
2. Tanítja azt a Szentírás, hogy lesz majd efféle örömteli viszontlátás és a közösség helyreállása?.....	38
3. Az ellenvetések megválaszolása	39
Megvitatáshoz	39
14. fejezet: Vajon az emlékezet, a hit és a reménység velünk jönnek a dicsőségbe? Létezik „idő” a mennyben?	40
1. Az oltár alatt levő lelkek látványának rövid magyarázata	40
2. Vajon az emlékezet, a hit és a reménység elkísérnek bennünket a dicsőségbe?	40
3. De vajon a közbenső állapotnak ez a nézete nem céloz arra, hogy az emberi lények számára lesz idő még a mennyben... és a pokolban is?.....	41
Megvitatáshoz	42
15. fejezet: Lesz a mennyben fejlődés?	43
1. A mennyben nincs fejlődés a megszentelődés területén.....	43
2. Mindazonáltal nagyon is lehetséges fejlődés a mennyben, például a tudásban, a szeretetben és az örömben	43
Megvitatáshoz	44
16. fejezet: A pokolra kerülnek a gonoszok, mikor meghalnak?.....	46
1. Egy nagyon népszerűtlen tanítás.....	46
2. Ellenvetések és pokolra vonatkozó tanítással szemben, az azokra adott válaszokkal egyetemben....	46
3. Valóban tanítja a Biblia, hogy a gonoszok a pokolra jutnak, mikor meghalnak?	47
Megvitatáshoz	47
17. fejezet: Mit jelent a Seol és a Hádész?.....	48
1. Négy téves nézet a Seolról.....	48
2. Mit vélek én a helyes nézetnek	49
3. A Hádész jelentése az Újszövetségben	49
Megvitatáshoz	49
18. fejezet: Létezik a purgatórium?	51
1. Egy éles ellentét	51
2. A purgatórium katolikus tantételének összefoglalása.....	51
3. A bibliai bizonyítékok hiánya.....	51
4. A purgatórium katolikus tanítása nyílt eretnokség.....	52
Megvitatáshoz	53
19. fejezet: Lesz-e odaát tökéletes egyenlőség, vagy lesznek fokozatok a jólétben és a kínokban?.....	54
1. Ösztönzés az egyenlőségre	54
2. Egyenlőség a mennyben?.....	54

3. Ha nem egyenlők, mi határozza meg a különbséget?	54
4. Egyenlőség a pokolban?	55
Megvitatáshoz	55
20. fejezet: Üdvözülnek-e azok, akik soha nem hallották az evangéliumot?	56
1. A kifogást emelő kijelenti: „A pokollal kapcsolatos tanítás kegyetlen, mert azt tanítja, hogy Isten a pokol mélyére vet megszámlálhatatlanul sok ártatlan pogányt, akik soha nem hallották az evangéliumot.”	56
2. A kifogást emelő folytatja: „Nem minden pogány gonosz. Vannak pogányok, akik noha nem rendelkeznek törvénnyel, a természetüknél fogva mégis teszik a törvény dolgait (Rm2:14). Vajon ezek nem üdvözülnek annak ellenére, hogy soha nem hallották az evangéliumot?”	57
3. A kifogást emelő kimondja a végső érvét: „Ha az üdvösség csak az evangélium hallásától függ, akkor Isten miért nem hallatja azt mindenkivel?”	57
Megvitatáshoz	57
21. fejezet: Mindenki üdvözül, akik csecsemőkorban hálnak meg?	59
1. A dolog fontossága	59
2. Rossz megközelítések	59
3. Az Amerikai Presbiteriánus Egyház hivatalos álláspontja	59
4. Idézetek református teológusok munkáiból	60
5. A Szentírás tanítása	60
Megvitatáshoz	61
22. fejezet: Vajon azok, akik nem üdvözülten hálnak meg, kapnak később lehetőséget üdvözülni?	62
1. A pontos kérdés	62
2. Azok érvei, akik elfogadják a jövőbeli próbaidő lehetőségét	62
3. Bibliai bizonyítékok arra, hogy ez a tanítás hamis	62
Megvitatáshoz	63
Egyetemes eszkatológia	64
I. rész: A jelek	64
23. fejezet: Melyik embercsoportnak megfelelő a hozzáállása: a laodiceai, a thesszalónikai, vagy a szmirnai embereké?	64
1. Az Úr közel van	64
2. A laodiceai emberek	64
3. Egyesek Thesszalónikában	64
4. A szmirnaiak	65
5. A jelekkel kapcsolatos beszélgetés rövid elemzése	65
Megvitatáshoz	66
24. fejezet: Az első előjel: az evangélium kora. Mit jelent ez?	67
1. A kezdetek	67
2. Maga a jel	67
Megvitatáshoz	68
25. fejezet: A második előjel – a Sátán kevés ideje. Mi a nagy hitehagyás?	69
1. Kapcsolat „a nagy nyomorúság” napjai, „a nagy hitehagyás”, és „az Antikrisztus uralkodása” között	69
2. A nagy hitehagyás két jellemzője	69
Megvitatáshoz	70
26. fejezet: A második előjel – a Sátán kis ideje. Mi a nagy nyomorúság?	71
1. Ezt a nyomorúságot nem szabad Jeruzsálem elestére korlátozni	71
2. Ez a nyomorúság megelőzi a <i>parousia</i> -t (második eljövételt)	71
Megvitatáshoz	72
27. fejezet: A második előjel – a Sátán kis ideje. Az Antikrisztus. Ki lesz ő? Miféle személy? Miképpen cselekszik majd?	74
1. Ki lesz ő?	74
2. A 2Thessz2:1-4-ben szereplő ismertetése	74
Megvitatáshoz	74
28. fejezet: A második előjel – a Sátán kis ideje. Az Antikrisztus. Miképpen jelenik meg? Mi lesz a sorsa? Mi a viszonya a Sátánnal és a Sátán követőivel?	76

1. Mostani rejtőzködése és jövőbeli fellépése (6-8a versek)	76
2. Döntő veresége (8b vers)	76
3. Kapcsolata a Sátánnal és a Sátán megtevesztő hatalmával (9-10a versek)	76
4. A bűnben megkeményedett, pokoli követői és azok sorsa (10-12b versek).....	76
Megvitatáshoz	77
29. fejezet: Kísérőjelenségek. Melyek ezek?	78
1. A nehézségek	78
2. Miképpen lehet feloldani ezeket a nehézségeket?	78
3. Ez a megoldás egy további ok miatt is logikus.....	78
Megvitatáshoz.....	79
30. fejezet: Mi az egyetlen nagy, végső jel?	80
1. A megrázkódtatások a természetben.....	80
2. Maga a jel.....	80
Megvitatáshoz.....	81
31. fejezet: Vajon Izrael államának megalakulása a prófécia beteljesedése?	82
1. A kérdés	82
2. A válasz.....	82
Megvitatáshoz.....	83
32. fejezet: Mi az „és így az egész Izráel megtartatik” igeszakasz jelentése?	84
1. Az igeszakasz téves nézete	84
2. A helyes nézet.....	84
Megvitatáshoz.....	85
33. fejezet: A millennium. Mit jelent „a Sátán megkötözése”?	86
1. Az események sorrendje, ahogyan a Jelenések 20 lefesti.....	86
2. Az itt, az 1-3 versekben leírt jelkép	86
3. A sárkány eme megkötözésének a jelentése	86
Megvitatáshoz.....	87
34. fejezet: A millennium. Mit jelent „a szentek uralkodása”?	88
1. Kapcsolat a Sátán megkötözése és a szentek uralkodása között.....	88
2. Mikor lesz ez?.....	88
3. Hol lesz ez?.....	88
4. Milyen jellegű?	88
5. Ki vesz benne részt?.....	89
Megvitatáshoz.....	89
II. rész: A második eljövétel	90
35. fejezet: Mit jelent a „boldog reménység”?.....	90
1. A fejezet összefoglalása.....	90
2. A „boldog reménységgel” kapcsolatos igeszakasz jelentése (Tit2:13).....	90
Megvitatáshoz.....	91
36. fejezet: Ki fog eljönni ismét? Hányszor fog eljönni? Mikor fog eljönni?	92
1. Ki fog eljönni?	92
2. Hányszor jön el?	92
3. Mikor jön el ismét.....	92
Megvitatáshoz.....	93
37. fejezet: Honnan és hová fog eljönni? Hogyan fog eljönni? Mi célból fog eljönni?	94
1. Honnan és hová fog eljönni?.....	94
2. „Hogyan” fog eljönni?	94
3. „Miért” (azaz mi célból) fog eljönni ismét?	94
Megvitatáshoz.....	94
III. rész: A második eljövettel kapcsolatos események	96
38. fejezet: A feltámadás. Hány feltámadás lesz? Miképpen lehetséges a feltámadás?	96
1. E szakasz tömör jelentése	96
2. A bekövetkezésének ideje. A testnek csak egy feltámadása lesz	96
3. A halottak fel fognak támadni. De miképpen lesz ez lehetséges?	97

Megvitatáshoz	97
39. fejezet. A feltámadás. Mi a két szembeszökő ellentét?	98
1. Az első ellentét: a kárhozatra történő feltámadás és a dicsőségre történő feltámadás szembeállítása	98
2. A második ellentét: a jelenlegi és a feltámadott testeink szembeállítása.....	98
Megvitatáshoz	99
40. fejezet: Mi az Armageddon?	100
1. A kérdés, amire Har-Magedon válaszol.....	100
2. A Har-Magedon szó jelentése az ószövetségi háttér fényében	100
3. Mi történik a Gonosz seregeivel az armageddoni csata napján?	100
Megvitatáshoz	101
41. fejezet: Az elragadtatás. Mit hisznek a diszpenzácionalisták?	102
1. Bevezetés	102
2. Megjegyzése a fenn olvasott igeszakaszokkal kapcsolatosan	102
3. Miképpen használják a diszpenzácionalisták ezeket az igeszakaszokat az elragadtatásra vonatkozó nézeteik alátámasztására?	102
Megvitatáshoz	103
42. fejezet: Az elragadtatás. Mit tanít a Szentírás?	104
1. Elragadtatás? Igen, de egyszerre történik majd meg a <i>szentekkel</i> és a <i>szentekért</i>	104
2. Elragadtatás? Igen, de határozottan nem ezer évvel a gonoszok feltámadása előtt	104
3. Elragadtatás? Igen, de nem titokban és nem csendben	105
4. Elragadtatás? Igen, de nem holmi hétéves menyegzői lakomára	105
Megvitatáshoz	105
43. fejezet: A végítélet. Hány végítélet lesz? Ki lesz a bíró, és kik lesznek majd vele? Kik lesznek a megítéltek? Hol zajlik majd az ítélezés?.....	106
1. Hány végítélet, vagy ítéletnap lesz?.....	106
2. Ki lesz a bíró?	106
3. Kik lesznek majd Vele ebben a végítéletben?	106
4. Ki lesz megítélve?.....	106
5. Hol zajlik majd az ítélezés?	107
Megvitatáshoz	107
44. fejezet: A végítélet. Mikor történik meg? Miért kell megtörténnie? Mi alapján ítéltetnek meg az emberek?.....	108
1. Mikor történik meg?	108
2. Miért kell megtörténnie?.....	108
3. Milyen mérce szerint ítéltetnek meg az emberek?.....	108
Megvitatáshoz	109
45. fejezet: A végítélet. Milyen részekből fog állni? Mi lesz a végeredménye?	110
1. Milyen részekből fog állni?	110
2. Mi lesz a végeredménye?.....	111
Megvitatáshoz	111
IV. rész: A végső állapot.....	112
46. fejezet: A gonoszok végső állapota. Vajon a Gyhenna megsemmisülést, vagy örök büntetést jelent a test és a lélek számára, mikor Jézus visszatér bíróként?.....	112
1. A „Gyhenna” név eredete.....	112
2. A Gyhenna azonnali megsemmisülést, vagy örök kínokat jelent?	112
Megvitatáshoz	113
47. fejezet: A gonoszok végső állapota. Vajon Isten jelen van a pokolban? Vajon a pokol tüze valóságos?115	
1. A pokol leírása	115
2. Ez a leírás két egymással szoros összefüggésben álló kérdést vet fel	116
Megvitatáshoz	117
48. fejezet: Az igazak végső állapota. Milyen lesz az új világegyetem?	118
Megvitatáshoz	119
49. fejezet: Az igazak végső állapota. Mit mondott Jézus a dicsőség otthonáról?	120
1. Erre az otthonra szükség van	120

2. Ennek az otthonnak a leírása.....	120
3. Ez az otthon elő van készítve.....	121
Megvitatáshoz.....	121
50. fejezet: Vannak-e további kérdések és figyelmeztetések?.....	123
1. Az új égen és az új földön milyen kapcsolatban állunk majd az angyalokkal?.....	123
2. Sokat hallunk a „mennybemenetelről”, de a Biblia arról tájékoztat bennünket, hogy a szelídek a Földet öröklik (Mt5:5). Mi az igazság.....	123
3. Az 1Kor15:50 fényében, mely arról tájékoztat minket, hogy test és vér nem örökölhetik Isten országát, vajon igaz, hogy a feltámadott test fizikai összetétele idővel más lesz?	123
4. Mi az üvegtenger jelentése?.....	124
5. Mikor János azt mondja: „Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, és még nem lett nyilvánvalóvá, hogy mivé leszünk”, azzal vajon arra utal, hogy mikor a második eljövetelekor Krisztus dicsőségesen megjelenik, akkor többé már nem leszünk Isten gyermekei, hanem egy még magasabb fokra lépünk?	124
6. Általánosságban a hívő boldog állapotát illetően milyen hamis elképzelések vannak, melyektől óvakodni kell?.....	124
Megvitatáshoz.....	124

Előszó

A túlvilági élet az egyetemes és időtlen érdeklődés tárgyát képezi. S ennek így kell lennie. Az ember az örökkévalóságra teremtett. A jelen élet, bármilyen jelentős is legyen, csak a kezdete az örök boldogságnak, vagy bánatnak.

A Bibliának sok mondanivalója van az utolsó napokról és a túlvilági életről. Ennek nagy része figyelmeztetés és intés a számunkra. De még inkább segítség a számunkra ahhoz, hogy Istent tisztelő életet élhessünk a Földön, örömteli várakozással az Istent dicsőítő, boldog mennyei életre. Azok, akik elmulasztják annak tanulmányozását, mit mond a Biblia a jövőendő életről, sok vigasztalást és örömet is elszalasztanak.

Nagy a véleménykülönbség a túlvilági életet illetően. Ez főleg két ok miatt van így. A bűnös ember vonakodik szembenézni a Bibliában bemutatott tényekkel. Az ember hajlamos az okoskodásra és a spekulációra az Isten Ígétében rendelkezésére álló adatokon túl is. E könyv szerzője igyekszik mindvégig hű maradni a Szentíráshoz.

Ez a könyv bárkihez szól, aki kíváncsi az Istennek az ember életével kapcsolatos terveire. Oly módon van összeállítva, hogy ugyanolyan könnyen használható csoportos tanulmányozásra és elemzésre is, mint személyes tanulmányozásra. Nagyon sokkal járul hozzá a jövőendő élettel kapcsolatos irodalomhoz.

A kiadó örömmel adja közre ezt a könyvet az olvasótábornak.¹

A kiadó

¹ A mű eredeti címe: *The Bible on the Life Thereafter*. Copyright © 1968 by William Hendriksen: by Baker Books, a Division of Baker Publishing Group, Grand Rapids, Michigan, 49516 USA. A fordítás a 2007-es kiadás alapján készült. ISBN 978 1 870855 51 8

Bevezetés

1. fejezet: Három időben élsz?

Olvasandó: Zsolt 116:1-9, 73:23-25

1. A keresztyén élet három időben élt élet

A 116. zsoltár szerzője újra élte a múltat. Életveszélyben volt. Ezt mondja: „Körülvettek engem a halál kötelei, és a pokol szorongattatásai támadtak meg engem; nyomorúságba és ínségbe jutottam”. A nyomorúságai közepette azonban segítségért kiáltott: „Kérlek Uram, szabadítsd meg az én lelkemet!” S az Úr meghallgatta őt, mégpedig oly csodálatos módon, hogy nemcsak a lelkét a szabadította meg a haláltól, de a szemeit is a könnyektől, és a lábait is az eleséstől. Ezért a *múltra* tekintve a zsoltáros szívét eltöltötte a *hála*, aminek következtében így kiáltott: „Szeretem az Urat”. Igen, a zsoltáros a *múlttal* kapcsolatosan gyakorolja a hitét.

A csodálatos tény azonban az, hogy a hívő számára, *ha következetes akar lenni*, lehetetlen csupán a múltban élni. Lelkileg szükségszerűen *három időben* él, ebből következően a jelenben és a jövőben is. De miért igaz ez? Első látásra mondhatnánk: „Igen az Úr csodálatos volt hozzám a múltban, de ami a jelent illeti, már nem vagyok benne annyira bizonyos, ami pedig a jövőt illeti, rendkívül bizonytalan vagyok.” Az ok, amiért a következetesen gondolkodó hívő nem érvelhet így, a következő: tudja, hogy *az Úrban nincs változás*. Vajon maga a Jahve név nem ezt sugallja? Ezért, aki *segített* a hívőnek a múltban, az az *ő ereje* a jelenben, és a *reménysége* a jövőben. A 116. zsoltár szerzője értette ezt. A legszebb módon él a három időben – a *múltban*: „megszabadítottad lelkemet a haláltól”, stb., a *jelenben*: „az Úr kegyelmes és igaz, és a mi Istenünk irgalmas”, s a *jövőben*: „az Úr nevét hívom segítségül [amíg csak élek]”.

Ha most a 73. zsoltárhoz lapozol, azonnal meglátod, hogy Aszáf az Isten-adta hittel gondolkodván ugyanarra a végkövetkeztetésre jut. Ő is képes volt beszámolni arról a bámulatos megtapasztalásról, amit megélt. Amint visszatekint a már megtett útra, azt akarja megvallani, hogy nagyon közel került az elcsúszáshoz és az elvágódáshoz. „Már-már meghanyatlottak lábaim;”, mondja, „és kis híjja, hogy lépteim el nem iszomodtak”. Miért? Azért, mert Isten gondviselése zavaró módon működött. Ahelyett, hogy az igazak virágoztak, s a gonoszok nyomorogtak volna, pontosan az ellenkezője történt meg újra és újra. Zavarodottságában Aszáf kísértést érzett annak kimondására, hogy „nem helyes, ha Isten ezen a módon kormányozza a világot”. De aztán Isten szentélyében felfigyelt arra, hogy a jelen életet soha nem értékelhetjük megfelelően, ha nem annak az örökkévalóságnak a fényében nézzük, ami az emberek gyermekeire vár. Nagyon éles ellentétet állított fel a gonoszok *vége*, és az igazak *vége* között. Most mindezt látta. S az eredmény? Ő is a hitét gyakorolja. S igen, *három időben* gyakorolja azt. A *jelent* illetően: „én mindenkor veled vagyok”. A *múltat* illetően: „Te fogtál engem jobb kézen”.² A *jövőt* illetően pedig: „Tanácsoddal igazgatsz engem, és azután dicsőségbe fogadsz be engem”.

2. A keresztyén élet ennek megfelelően magában foglalja a jövőt

Észrevetted-e valaha, hogy Pál is a legszebb módon él a múltban („Krisztus az, a ki *meghalt*, sőt a ki fel is *támadott*”), a jelenben („a ki az Isten jobbán *van*, a ki *esedezik* is érettünk”), és a jövőben („Kicsoda *szakaszt el* minket a Krisztus szerelmétől?”)? Nemcsak a „jelenvalók”, de a „következendők” is hozzánk tartoznak már most (Rm8:38, 1Kor3:23).

A hívő tehát *hálás* a múltat, *nyugodt* a jelent, és *bizakodó* a jövőt illetően.

A jövővel kapcsolatos *bizakodásra* irányul majd a figyelmünk ebben a könyvben.

² A Károli-fordítás szerint: *te fogod az én jobb kezemet*, de ez is értelmezhető úgy, hogy „te fogtad meg”, mert csak azt lehet fogni, amit előbb megfogunk. – *a ford.*

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mutassuk meg, hogy a 116. zsoltár szerzője a múlt, a jelen és a jövő vonatkozásában is gyakorolta a hitét.
2. Mutassuk meg, hogy a 73. zsoltár szerzője is ugyanezt tette.
3. Megtapasztalván Isten jóságát a múltban, pontosan miért is következtetünk rögvest arra, hogy ugyanebben a jóságban lesz részünk mind a jelenben, mind a jövőben is?
4. Bizonyítsuk be a Szentírásból, hogy Pál is „három időben” élt.
5. A három idő közül melyik a témája ennek a könyvnek?

B. További megvitatáshoz

1. Vajon lehetséges egy állat – például kutya, vagy majom – számára elmélkedni a jövőjén? Lehetséges, hogy egy átlagos felnőtt *soha* nem elmélkedik a jövőjén? A kérdésekre adott válaszod fényében milyen következtetéseket tudsz levonni az evolúció elméletéről?
2. Fellelphet-e annak veszélye, hogy valaki elkezd túl sok figyelmet fordítani a jövőbeli állapotára, és ezért elhanyagolja a jelen kötelezettségeit? Miképpen kerülhető el ez a veszély?
3. Fellelphet-e az ellentétes veszély, azaz mikor valaki túl sok figyelmet fordít a múltbéli tapasztalataira, és a jelen körülményeire, és ezért elhanyagolja az örökkévalósággal kapcsolatos reményességét? Miképpen kerülhető el ez a veszély?
4. Tudsz említeni olyan szektákat, melyek a meglátásod szerint „bizarr” hiedelmeket táplálnak a jövővel kapcsolatban?
5. Mi a legjobb módja annak, hogy elkerüljük azt, hogy ezek a szekták a maguk oldalára állítsanak minket?

2. fejezet: *Mi az eszkatológia? Mik a részei?*

Olvasandó: Zsolt90:10-12, 1Thessz5:1-11

1. „Eszkatológia” – mit értünk alatta?

A jövőhöz fordulunk tehát. A Biblia által az egyéni jövőnkéről, valamint a világ és általánosságban az emberiség jövőjéről kijelentettek rendszeres tanulmányozását nevezzük *eszkatológiának*. Nevezték ezt „a teológia koronájának és zárókövének” is. Nélküle az Istenről, az emberről, Krisztusról, az üdvösségről és az egyházzal szülő tanítételek nem lennének teljesek. Ez a *beteljesedés* tanítétele.

Az *eszkatológia* kifejezés két görög szóból származik, ezek az *eszkatosz* és a *logosz*. Az *eszkatosz* jelentése *utolsó*, míg a *logosz* jelentése *szó*, vagy *értekezés*. Az *eszkatológia* tehát *értekezés a végső dolgokról*. Azokhoz a dolgokhoz van köze, melyek majd a legutoljára következnek be, azaz az ember földi életének végén, valamint azt követően, illetve a jelen korszak végén, és azt követően.

2. Mózes és Pál eszkatológiai kifejezésekkel beszéltek

A 90. zsoltár figyelmes olvasása megmutatja, hogy Mózes eszkatológiai kifejezésekkel beszélt. S az 1Thessz5:1-11 figyelmes tanulmányozása is meggyőző bárkit arról, hogy Pál is ugyanezt tette.

Mindazonáltal van megközelítésbeli különbség a Szentírás eme két szakasza között. Észrevehetted, hogy Mózes a 90. zsoltárban *az ember, mint egyén életének végéről* beszél. Isten örökkévalóságát és az ember mulandóságát állítja egymással szembe. Isten „öröktől fogva mindörökké” létezik, de az ember élete „hetven esztendő, vagy ha feljebb, nyolczvan esztendő... a mely gyorsan tovatűnik, mintha repülnék”. Ebből a megtanulandó lecke természetesen a következő: „Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk”.

Pál is a *végről* beszél az 1Thessz5-ben, de nem annyira az ember életének végéről, mint inkább *a jelen korszak végéről*. A thesszalonikabeliek kíváncsiak voltak Krisztus második eljövételének pontos idejére. Mennyit kell még Isten gyermekeinek várakozniuk? Pontosán mikor érkezik vissza Jézus? A korábbi, egyenesen Isten szájából származó tanításra alapozva Pál kijelenti, hogy az olvasóinak nincs szükségük további információkra ebben a dologban. Ha visszaemlékeznek, eszükbe fog jutni: többször elhangzott, hogy az Úr szavának megfelelően (Mt24:43) az Ő visszatérésének napja úgy jön el, mint „éjszaka a tolvaj”. Nagyon hirtelen jön el, meglepően majd az embereket. Ami a gonoszokat illeti, az Úr akkor csap le rájuk, mikor ezt mondogatják: „Békesség és biztonság”. Ők *teljesen felkészületlenek* lesznek. Ezért hirtelen pusztulás sújt le rájuk. Ebben a vonatkozásban a hívők mások. Sőt, igyekezniük is kell másnak lenni, mert Isten kegyelme által megteltek az üdvösség világosságával. Pál mondja: „Nem tartozunk sem az éjszakához, sem a sötétséghez” – a bűn és a hitetlenség éjszakájához és sötétségéhez. Majd így folytatja: „Ne is aludjunk azért, mint egyebek, hanem legyünk éberek és józanok”.

3. Az eszkatológia tehát két ágra oszlik: az egyéni és az általános eszkatológiára

Amint az imént láttuk, Mózes a 90. zsoltárban az *egyéni eszkatológia* kifejezéseivel beszél. Pál az 1Thessz5-ben, noha nem teljes mértékben siklik át a téma ezen része felett sem, főleg az *egyetemes eszkatológiával* foglalkozik.

Jóllehet kicsi különbséget jelent, melyiket vesszük előre, ezért bárki tárgyalhatná az *egyetemes eszkatológiát* az *egyéni eszkatológia* előtt is, mégis, jó okkal lehet elsőként az *egyéni eszkatológiát* tárgyalni. Végül is, az egyén halála a történelem menetében *megelőzi* Krisztus második eljövételét. A halál eszközével azonban az egyén átkerül az eljövendő korba. Az időt illetően a halál nagyon világosan *egyéni* dolog. Most *ez* hal meg, majd *más*. Az *egyéni eszkatológia* megnevezés mindarra vonatkozik, amit a Szentírás egy egyén állapotáról jelent ki a halála és a korszakot lezáró egyetemes feltámadás közötti dolgokról.

Azt pedig, hogy ennek tanulmányozása szükséges, azonnal meglátjuk. Nagyon sok zűrzavar veszi körül a témát. Egyesek azt hiszik, hogy ha meghal valaki, akkor egyszerűen csak megszűnik létezni. Kilép

„a létezésből”. Mások azt hiszik, hogy a legtöbb hívő lelke a purgatóriumba kerül. Megint mások azon a véleményen vannak, hogy semmit sem tudhatunk az efféle dolgokról, illetve hogy mind a hívő, mind a hitetlen halála az öntudatlanság állapotába kerülést jelenti, mely az utolsó feltámadásig tart. Nagyon is szükséges tehát tanulmányoznunk azt, hogy mit mond maga a Biblia az *egyéni eszkatológia* témájában.

Ugyanolyan fontos azonban az *egyetemes eszkatológia* tanulmányozása is. Könnyű meglátni, miért nevezzük ezt a részt *egyetemes eszkatológiának*. Ez *egyetemesen* vonatkozik az emberekre. Az emberek egyénileg, és elkülönülten halnak meg, most ez, máskor amaz. De *együtt* támadnak majd fel és *együtt* lesznek megítélve. Mikor a mi Urunk visszatér, *minden* szem meglátja majd Őt. „Kicsik és nagyok” ott állnak majd a trónja előtt. A gonoszoknak testestül-lelkestül *együttesen* kerülnek a pokolba, az igazak pedig *együttesen* jutnak a megújult mennybe és földre.

Az *egyetemes eszkatológia* eme témájával kapcsolatosan is sok a tévhit és a zűrzavar. Sokan azon a véleményen vannak, hogy a dolgok egyszerűen csak úgy folytatódnak majd, amiképpen most is mennek. Ők nem hiszik azt, hogy a történelem egyetlen hatalmas végkifejlet felé halad. S még azok elméjében is sok, egyáltalában nem biblikus elképzelés van, akik hisznek a végkifejletben.

Ennek megfelelően ebben a könyvben az a célunk, hogy a bevezető szakasz után, melybe már belefogtunk, megtárgyaljuk az *egyéni eszkatológiát* és az *egyetemes eszkatológiát*.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mit jelent az eszkatológia szó?
2. Mit tesz Mózes a 90. zsoltárban?
3. Miről beszél Pál az 1Thessz5-ben?
4. Ennek megfelelően mely két ágra osztható az eszkatológia?
5. Miért szükséges az egyéni és az egyetemes eszkatológiát egyformán tanulmányozni?
6. Milyen jó okunk van az egyéni eszkatológiát az egyetemes előtt tanulmányozni?

B. További megvitatáshoz

1. Létezik igehely a Szentírásban, mely megmutatja, hogy a valóban megtért embert nagyon érdekli az eszkatológia témája?
2. Van bármiféle kapcsolat a téma iránti eme nagy érdeklődés és a megszentelt életvitel között?
3. Vannak-e nézetkülönbségek a témában, melyek üdvösek, illetve amelyek veszélyesek?
4. A Biblia mely részei foglalkoznak főleg az eszkatológiával?
5. Vajon az igehirdetők túl sokat, vagy túl keveset prédikálnak efféle témákról? Indokold meg a véleményedet!

3. fejezet: De vajon célszerű ez a tanulmányozás?

Olasandó: 1Pt3:8-16, 4:7-11, 5:8-9

Vannak, akik azt vallják, hogy az utolsó dolgok tantételének tanulmányozása túl messzire visz minket az itt és most elvégzendő kötelességeinktől. Ennek azonban nem kell igaznak lenni Valójában, ha ezeket az igazságokat a saját bibliai szövegekörnyezetükben vizsgáljuk, hatalmas erővé válnak a jók számára a jelen életben.

Péter apostol az olvasandó szakaszban „mindennek a végéről” gondolkodott (1Pt4:7). Ez semmiképpen sem okozta nála azt, hogy elszakadt volna a jelen kötelezettségeitől. Épp ellenkezőleg, ez serkentőleg hatott a szívében és olvasóinak a szívében a jelen lelki feladatai ellátása sürgösségének vonatkozásában.

A Szentírás jövőre vonatkozó tanításának gyakorlati jelentősége az alábbiakban szedhető pontokba:

1. *Az örökrendő áldással kapcsolatos tanítás (itt, valamint a túlvilágon) olyan életvitelre buzdítja az embereket, ami megfelel annak, hogy ez a jutalom az övék lesz (lásd 1Pt3:8-9).* Teljesen helyes a hívő számára, ha keresi a jutalmat (Mt19:29, v. ö. Zsid12:1-2), amennyiben az a célja, hogy a jutalmat Isten dicsőségére használja (a Jelenések könyve szellemében, 4:10-11).

2. *A mennyei jutalomra és a pokolbeli büntetésre vonatkozó tanítás serkentést és témát biztosít a keresztyén missziós munkához (lásd 1Pt3:10-12).* V. ö. Zsolt2:12, Mt10:28, Csel2:40, 17:30-31, Rm5:9, 2Kor5:20-21 és Jel21:7.

3. *Ezeknek a bibliai igazságoknak a tanulmányozása és gyakorlása segít válaszolni a kérdezősködőknek, és megszégyeníteni a gúnyolódókat (lásd 1Pt3:15-16).*

4. *Az elmélkedés ezeken a dolgokon serkenti az imádságot (lásd 1Pt4:7).* Imádkozás nélkül lehetetlenség a „szilárd elme”,³ mely mindig kész szembeszállni az ellenséggel. Ima nélkül lehetetlenség lesz megszentelt életet élni, valamint a misszió nagy munkáját folytatni, hogy mások is kimenekülhessenek a Sátán hatalmából, és örökölhessék az örök boldogságot, melyben Istent fogják örökké dicsőíteni és élvezni.

5. *Az elmélkedés ezeken az igazságokon megerősíti az egymás iránti szeretetet (lásd 1Pt4:8-10).* Vajon túl erős kijelentés azt mondani, hogy azok, és csakis azok lesznek részesei a közösségnek odaát, akik szeretik a közösséget itt (lásd 133. zsoltár)? Lásd még 1Móz25:8, Mt8:11, Zsid12:1, 23.

6. *Ezeknek a dolgoknak a szorgalmas tanulmányozásával, valamint az ebből a tanulmányozásból fakadó életvitellel Istent dicsőítjük (lásd 1Pt4:11).* Isten jósága megtérésre indítja az embereket (Rm2:4). Az Isten tárházában a gyermekei számára eltett csodálatos dolgok szemlélése serkenti a hálát és a bámulatot. Így dicsőítetik meg Istent.

7. *A belső meggyőződés arról, hogy a pokol valóságos, és a Sátán baljós célja annyi ember elnyelése, amennyi csak lehetséges, serkentőleg hat a hitbéli állhatatosságra (lásd 1Pt5:8-9).* Látjuk tehát, hogy egyáltalában nem célszerűtlenek ezek az igazságok, hanem felbecsülhetetlen értéket képviselnek a jelen életünkhöz is. Ezek elhanyagolása nagy hiba lenne. Bizonyos, hogy mindenki, aki Belé veti a bizalmát, Aki egy napon majd dicsőségben megjelenik, „az mind megtisztítja ő magát, a miképpen Ő is tiszta” (1Jn3:3).

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Milyen ellenvetést tesznek néha az utolsó dolgok tantételének tanulmányozása ellen?
2. Általánosságban hogyan válaszolnád meg ezt az ellenvetést?
3. Milyen kapcsolat áll fenn az eszkatológia tanulmányozása és a keresztyén missziós szolgálat között?
4. Milyen kapcsolat áll fenn az utolsó dolgok tantételének tanulmányozása és az imádkozás között?
5. Említs meg néhány más érvet, melyek megmutatják, hogy ennek a tanulmányozásnak valódi értéke van az itt és most megélt élet számára is.

³ 2Tim1:7, a Károli-fordításban itt a *józsanság* szó szerepel. – a ford.

B. További megvitatáshoz

1. Pál apostol bizonyosan foglalkozott az utolsó dolgok tantételével. Lásd például a thesszalonikabelieknek írt leveit. Bizonyítsd be ezekből a levelekből, hogy ezeknek nagy értékük van a mindennapi élethez.

2. Mi az alapvető tévedése azoknak, akiknek a szenvedélyes, a jövőre vonatkozó érvei látszólag nem fejtenek ki semmiféle üdvös hatást a napi életvitelre?

3. A pokoltól való félelem önmagában és önmagától vajon elégséges serkentő a valóban megszentelt életvitelhez?

4. Miképpen foglalkoznál azokkal az őszinte emberekkel, akik megzavarodtak, mert azt hiszik, hogy a pokoltól, vagy az eljövendő ítélettől való félelem a valódi és egyedüli oka a vallási tevékenységüknek?

5. Dr. H. Bavinck jelenti ki: „A kegyelem és az üdvösség Istennek örömet okoznak, de Isten nem örül a bűnnek, és nem leli örömét az ítéletben sem” (Lásd H. Bavinck, *The Doctrine of God*, 300. oldal). Egyetértesz?

4. fejezet: A túlvilági élettel kapcsolatos vizsgálódásunk során vajon csak egyetlen szövetségre kell korlátozódunk?

Olvasandó: Mik4:1-4, 5:2

1. Egy gyakran elkövetett hiba

Az asztalomon fekvő Bibliában körülbelül ezer oldalnyi az Ószövetség. Az Újszövetség kicsivel kevesebb, mint 300 oldal. Mindazonáltal szokássá vált bizonyos körökben, hogy majdnem teljesen figyelmen kívül hagyják az Ószövetséget az utolsó dolgok tantételének tanulmányozásakor. Mikor magyarázatot követelnek erre, nagyon sokszor ilyen választ kapunk: „Az Ószövetség nem mond semmit az egyén jövőjéről, és majdnem semmit a dolgok legvégéről”.

Az Ószövetséggel kapcsolatos eme vélemény azonban, mintha a végső dolgokkal kapcsolatos tanítása nagyon homályos lenne, túlzás. Azt azonnal el kell ismerni, hogy a kijelentés fejlődik, s több eszkatológiai anyagot gyűjthetünk az Újszövetségből, mint az Ószövetségből. De:

2. Az Ószövetségnek igenis van tanítása a jövőről

Az olvasandó igeszakaszból világos, hogy Ószövetség az Újszövetséghez hasonlóan elmondja, hogy mi fog történni, vagy legalábbis azt, hogy az ószövetségi időkhöz viszonyítva mi fog történni. Figyeljük meg a Mik4:1 szavait: „És léssen: az utolsó időben...”

Óvakodnunk kell azonban két téves szélsőségtől. Egyrésztől vannak, akik figyelmen kívül hagyják az Ószövetséget. Ez is rossz. Lehetetlenség teljesen megérteni az Újszövetséget, ha valaki csak nagyon keveset tud az Ószövetségről. Az Ó- és az Újszövetség összetartoznak. Az Ószövetség megannyi igeverse előre jelzi a jövőt *mind az egyének, mind a nemzetek vonatkozásában*, sőt valójában *még a világegyetem egészének vonatkozásában is*. Figyeljük meg például az alábbi igeszakaszokat: Zsolt16:8-11, 17:15, 49:14-15, 73:24, Jób14:14, 19:25-27, Hós6:2, 13:14, Ézs25:6-8, 26:19, a 66. fejezet, s gondoljunk a messiási próféciaakra, valamint az Izrael helyreállításával kapcsolatos próféciaakra. Ezért soha nem szabad elhanyagolnunk az Ószövetséget.

3. Valahányszor csak tanulmányozzuk az Ószövetséget, azt mindig ószövetségi megközelítéssel kell tennünk

Egy pillanattal előbb azt mondtuk: „Óvakodnunk kell azonban két téves szélsőségtől”. Az egyik szélsőséget megemlítettük, nevezetesen azt, amikor nem figyelnek az Ószövetségre, s úgy járnak el, mintha az nem is létezne. Létezik azonban egy másik szélsőség is, mely szintén veszélyes. Ez pedig az, amikor elmulasztjuk az ószövetségi igeverseket az Ószövetség szemszögéből, vagy az Ószövetség történelmi háttérének fényében vizsgálni. Az olvasandó igeszakasz jó szemléltetése ennek. Ez az igeszakasz kijelenti, hogy az Úr házának hegye a hegyek fölé kerül, felülemelkedik a halmokon és a népek özönlenek majd rá. Sionból jön majd ki a törvény, s olyan csodálatos, dicsőséges béke lesz, hogy minden ember a saját szőlője és fügefája alatt fog ülni.

Mikor egyesek ezt elolvassák, ezt mondják: „Vajon ez nem világos megjövendölése ez az eljövendő millenniumnak, melyben a Sion, azaz a zsidók fognak uralkodni, s mindenki odatódul majd az ezer éven át tartó az egyetemes béke eme korszakában *a történelem végén?*”

Ez azonban nem a helyes módja a szöveg tanulmányozásának. Az egyetlen helyes mód ezeknek az igeszakaszoknak a tanulmányozására az, amikor elképzeled, hogy te magad Mikeás korában élsz, Krisztus előtt mintegy hétszáz évvel. Az igeszakasz *elsődleges* jelentése az alábbi: *Eljön az idő, mikor Izrael általa, hogy Krisztus benne születik, lelki áldás lesz a népeknek, és tartós békességet ad majd mindazoknak, akik élő hittal magukhoz ölelik Őt*. Az, hogy ez a jelentése, világosan kiderül a Mik5:2-ből, ahol Krisztus születése van kihirdetve. Olvasd el különösen az 5. versét annak a fejezetnek: „És ő a mi békességünk”. A Mik4:1-4-nek semmi köze sincs semmiféle millenniumhoz, melyről sokan hiszik, hogy Krisztus fogja bevezetni a visszatéréssel.

El tudom képzelni, hogy ezen a ponton valaki ezt mondja: „De azt mondja, hogy *az utolsó napokban*, ezért a világ végére kell vonatkoznia”. A válaszom: Nem *elsődlegesen*. Az „utolsó napok” kifejezés nem szükségszerűen a *világ végét* jelenti. Egyszerűen csak az „eljövendő napokat”, a jövőt jelenti. S hogy mi foglaltatik benne abban a jövőben, az minden egyes konkrét esetben a szövegkörnyezetből kell kideríteni. S hogy ez nem vonatkozhat minden esetben kizárólag, vagy elsődlegesen a Krisztus második eljövetelét közvetlenül megelőző napokra, az nemcsak a jelen igazságszövegből világos, de az olyanokból is, mint az 1Móz49:1. Jákób a fiait áldva nem elsősorban arra gondolt, ami majd a világ végén történik!

4. Az ószövetségi eszkatológia más jellemzői

a. Profetikus rövidülés

Az Ószövetség gyakorta szemléli úgy a jövőt, ahogy te két nagyon-nagyon messze levő hegyet. Képzeljük el, hogy a távolabbi egy kicsit magasabb a közelebbinél, így mindkettőt láthatod. Nagy távolságról könnyen megtörténik, hogy mindkettőt úgy látod, mintha egy lenne, vagy legalábbis mintha a távolabbi rögtön a közelebbi mögött helyezkedne el. Mikor azonban ténylegesen megérkezel az első hegyhez, elkezded észrevenni, hogy még mindig nagy távolságot kell megtenned a második eléréséhez. Most olvasd el a Mal3:1-2-t, és nézd meg, megérted-e, mire gondolok. Az ószövetségi próféta úgy látja Krisztus első és második eljövetelét, mintha egy lenne. Ugyanez a dolog vonatkozik a jelen igazságszövegre, a Mik4:1-4-re, amint az majd világossá válik.

b. Többszörös beteljesedés

Tanulmányozd ismét a jelen fejezetben tárgyalt csodálatos igazságszöveget, a Mik4:1-4-et. Jóllehet jelképes nyelven, de leírja a állapotokat, melyek Krisztus első eljövetelekor álltak fenn a Földön. Az is világos, hogy ez a teljes és végső beteljesedés. A békesség viszont, amit Krisztus az első eljövetelekor hozott el, jelképe annak a tartós és dicsőséges békének, amit majd a második eljövetelekor hoz el, mikor a szó legvégső értelmében „nép népre fegyvert nem emel, és hadakozást többé nem tanulnak”.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mi a gyakran elkövetett hiba és mi az a két szélsőség, amiktől óvakodni kell annak, aki azt tanulmányozza, mint mond az Ószövetség a jövőről?
2. Milyen téves magyarázatot adnak egyesek a most vizsgált igazságszövegre, Mik4:1-4?
3. Melyik igevers bizonyítja az 5. fejezetben, hogy téves a magyarázatuk?
4. Mi az igazságszöveg helyes elsődleges magyarázata?
5. Nevezzük és magyarázzuk meg az ószövetségi eszkatológia két jellemzőjét, és mutassuk meg, milyen fényt vetnek ezek a Mik4:1-4 jelentésére!

B. További megvitatáshoz

1. Kihangsúlyoztuk, hogy az ószövetségi próféciákat az ószövetségi háttér fényében kell tanulmányoznunk. De vajon ezzel nem mondunk ellent a szabálynak, miszerint az ószövetségi próféciákat *az Újszövetség fényében kell magyaráznunk?*
2. Vannak, akik azt mondják, hogy a Bibliában mindent szó szerint kell értelmezni. Milyen neveléses képet kapunk, ha így magyarázzuk a Mt5:13a-t, vagy a Mk12:40a-t?
3. Ézsaiás könyvének melyik fejezetében találjuk meg ugyanezt a próféciát?
4. Milyen fényt vetett a Lk2:32 és a 2Pt3:13 a Mik4:1-4 jelentésére?
5. Vajon „az utolsó napok kifejezés a Csel2:17-ben a világ végére vonatkozik?

Egyéni eszkatológia

I. rész: A halál és a halhatatlanság

5. fejezet: Halál. Mi a gyakorisága? Mi az alapvető jellemzője? Mi a helyes és a helytelen hozzáállás a halálhoz?

Olvasandó: Zsolt39:5-8, 23:4

1. Milyen gyakori?

„Uram... Hadd tudjam ,milyen mulandó vagyok... Bizony árnyékként jár az ember... rakásra gyűjt, de nem tudja, ki takarítja be azokat”. Mennyire igazak a 39. zsoltár eme szavai! S hozzátehetjük a Zsolt90:10-et és a Zsolt103:15-15-öt (nézd meg).

Vedd az órát és figyeld meg a másodpercmutatót rajta. Figyeld meg a múló másodperceket. Itt, az Egyesült Államokban az utóbbi évben körülbelül *minden huszadik másodpercben meghalt egy ember!* Gondold meg: minden percben három halál, s ebbe még nem is számoltuk bele azokat, akik az anyaméhben halnak meg. Mellesleg ez nem jelenti azt, hogy az országunk hamarosan elnéptelenedik, mert azt is észben kell tartani, hogy noha minden húsz másodpercben bekövetkezik egy haláleset, minden nyolc másodpercben viszont megszületik valaki. Ez azt jelenti, hogy a jelenlegi születési gyakoriság mellett annyi csecsemő születik az országban egy év alatt, amennyi az ország teljes lakossága volt 1790-ben, azaz négy millió.

Ha azonban a halálozás gyakorisága megdöbbentő az USA-ban, mint mondhatunk *egészében véve a világról?* A World Almanach legutóbbi kiadásában szereplő adatok szerint az Egyesült Államok lakossága 190 millió, míg a világ összlakossága majdnem 3 milliárd fő. Ez azt jelenti, hogy a világ összlakossága mintegy tizenhatszorosa az USA-énak. A halálozás gyakorisága a világ legtöbb részében sokkalta nagyobb, mint az Egyesült Államokban. A világon a halálozási gyakoriság összességében tehát több, mint tizenhatszor nagyobb, mint az USA-ban, azaz legalább másodpercenként bekövetkezik egy haláleset!

2. Mi a halál alapvető jellemzője?

Ami mindezt még félelmetesebbé teszi, az a tény, hogy a halál az emberek világában – igen, még a *fizikai* halál is – nem pusztán természeti tünemény. Alapvetően büntetés a bűnért, isteni „rendelés” (1Móz2:17, Zsid9:27). Ez az egyik eleme az Isten által Ádámra és utódaira kimondott átoknak: „por vagy te s ismét porrá leszel”.

3. Milyen helytelen hozzáállások kerülendők?

a. *A Keresztyén Tudományét.*⁴ Ezt tanítja: „Az anyagnak, a bűnnek, a betegségnek és a halálnak nincs valóságtartalma”. Te azonban nem vagy képes megsemmisíteni a halált a létezésének tagadásával. A halál kikacagja a Keresztyén Tudományt. A Keresztyén Tudománynak el kellene olvasnia az alábbi igeverseket: 5Móz5:5, 8, 11, 14, 17, 20, 27, 31.

b. *Az ábrándozóét.* Milliósámra léteznek. Félnék a haláltól, ezért gondosan igyekeznek elkerülni mindennemű említését. Ismeretes, hogy XV. Lajos megtiltotta a szolgáinak, hogy a jelenlétében kiejtsék a *halál* szót. A kínaiak attól félnék, hogy a *halál* szó kiejtésével odahívják azt! A nyugati társadalmunkban is igyekeznek elkerülni a szót, amennyire csak lehetséges. Más szavakkal és kifejezésekkel helyettesítik, ha egyáltalában szóba kerül a téma. A halál olyan valóság, amivel a természeti ember nem mer szembesülni. De ez a viselkedés sem lehet a helyes megoldás. Ez soha nem képes békességet adni a léleknek.

c. *A fatalistáét, vagy a sztoikusét.* Ez az illető arról igyekszik meggyőzni önmagát és másokat, hogy egy cseppet sem fél a haláltól. Végül is a halál természetes dolog, nem igaz? Akkor miért ne néznénk szembe bátran vele? Miért ne közelednénk hozzá mindenféle reszketés nélkül? S talán hozzáteszi: „Na és

⁴ A Mary Baker Eddy által 1879-ben alapított szektáról van szó. – *a ford.*

asztán!” Ez sem megoldás. Ez a fickó csak a sötétben füttyörészik. Bátran *cselekszik*, de emlékezz: ez egy cselekedet! Olvasd el az Ézs57:21-et!

d. *A hangoskodó hitetlenét*. Ez az ember átkozza a halált. Megveti. S a halál küszöbén, mikor az utolsó csepp ereje is elhagyja, az öklét rázza az ég felé, s esik vissza holtan, vagy úgy hal meg, hogy közben a fogát csikorgatja: „Ez egy mocskos trükk”.

e. *A teljesen pesszimistáét*. Ő a végtelenségig belefárad az életbe, s végül halálra adja magát. 1956-ban egyedül az Egyesült Államokban több mint 16 ezren követtek el öngyilkosságot. Ez sem megoldás. Lásd 1Móz9:6, 1Kor6:19, de lásd Mt7:1 is.

f. *A szentimentálisét*. Sír a halálos ágyak felett, s nagyon érzelgőssé válik, és feldúltan zokog, mikor a kis Nell halálának történetét olvassa Dickens *Ódon ritkaságok boltja* című könyvében. Mindazonáltal *élvezi!*

g. *A mártír-komplexusos vallási fanatikusét*. Ne keverd össze ezt az illetőt a valódi mártírral, például Istvánnal! Ne, mert ez az illető ténylegesen keresi, hogy halálra adják, bár öngyilkosságot nem követ el. Talán azt hiszi, hogy önmagát halálra juttatván kiérdemli a mártíromság koronáját, miután majd szentként fogják tisztelni a Földön. Az 1Kor13:3b szavai vonatkozhatnak rá.

4. Mi a keresztyén hozzáállás?

A keresztyén semmi módon nem *keresi* a halált. Nagyon jól tudja, hogy a halál természetellenes, és neki az a kötelessége, hogy várja meg, míg Isten megszabadítja ebből a földi porhüvelyből. S a hívő azt is tudja, hogy a halál önmagában árnyék, és nem napfény. Ez az elválasztását jelenti annak, ami összetartozik. De azt is tudja, hogy nem a halál völgyébe kell belépnie, hanem csak a halál árnyékának völgyébe (Zsolt23:4). Sőt, arról is meg van győződve, hogy az Úr még abban a völgyben is vele lesz. Ő soha nincs egyedül. Semmi, még a halál sem választhatja őt el Isten szeretetétől, ami Jézus Krisztusban, az ő Urában van.

A halál, meg kell hagyni, a lényegét tekintve *elválás*. *A hitetlen* számára nemcsak a test elválását jelenti a lélektől, valamint a személy elválását mindattól, ami itt a Földön kedves volt a számára, hanem jelenti az elválást Isten ama kedvességétől is, amiben még neki, a hitetlennek is része volt ezen a Földön. *A hívő* számára az elválás nem teljes. Valójában ebből az elválásból a számára a fő elem teljes mértékben kimarad. Isten kedvessége és szeretete a hívővel együtt mennek a dicsőségbe. Ott ismét találkozik a barátaival, s a földiekénél sokkal különb javakkal. S Krisztus visszatértekor a lélek ismét egyesül a testtel, utóbbi pedig dicsőségesen át fog alakulni.

Mindez annak az eredménye, hogy a halálnak a hívőt sújtó átkát Krisztus hordozta el helyette. S ugyancsak Ő érdemelte ki a számára az élet koronáját. Ezért a hívő számára a fizikai halál most ezüstös belsejű felhővé vált, s erre az ezüstös belsőre összpontosítja most a figyelmét. Így készül a halálra. Jézusra tekint, és győztes kiáltás tör fel a szívéből: „Elnyeletett a halál diadalra” (1Kor15:55-57). A szó legszorosabb értelmében ő már nem tartozik többé a halál birodalmához, hanem a halál birodalma tartozik öhozá, mert lépcsőfokká vált a létezése céljának teljes megvalósításához: Isten dicsőségéhez vezető úton.

Ebben a vonatkozásban tanulságos megfigyelni azt a vigasztaló módot, ahogyan a Szentírás a hívők haláláról beszél. Ez a halál „drága az Úr szemei előtt” (Zsolt116:15). „Viteték az angyaloktól az Ábrahám kebelébe” (Lk16:22). „Indulás a Paradicsomba” (Lk23:43). „Indulás a sok lakóhellyel rendelkező házba” (Jn14:2). „Áldott elköltözés” (Fil1:23, 2Tim4:6). „Együttlét Krisztussal” (Fil1:23). „Elköltözés az Úrhoz” (2Kor5:8). „Nyereség” (Fil1:21). „Sokkal inkább jobb” (Fil1:23). „Elalvás az Úrban” (Jn11:11, 1Thess4:13).

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Hányan halnak meg percenként az USA-ban, és hányan világszerte?
2. Vajon a halál pusztán természeti tünemény, pusztán fizikai szükségszerűség? Mi valójában?
3. Írj le néhány nem keresztyén hozzáállást a halálhoz, és kritizáld azokat.
4. Miért teljesen más a keresztyén hozzáállás? Konkrétan mi az?
5. Milyen kifejezésekkel írja le a Biblia a hívők halálát?

B. További megvitatáshoz

1. El kell-e mondani az orvosnak „a teljes igazságot” a halál küszöbén álló páciensének?
2. Vajon minden emberi lény számára elkerülhetetlen a halál?
3. Megengedhető az eutanázia?
4. Beváltotta-e ténylegesen Isten az 1Móz2:17-ben olvasható fenyegetést? Ha igen, hogyan?
5. Jézus vajon fizikai, lelki, vagy örök halált halt?

6. fejezet: A kikutathatatlanul mély titok. Mi is ez?

Olvasandó: 103. zsoltár

1. A nagy rejtvény

Mi az, aminek bizonyos értelemben semmije sincsen, mégis drágább, mint az egész világ? Ami magasabb, mint az ég, mélyebb, mint az óceán, de mégsem látta soha senki? Ami képes a legnyomatékosabban kijelenteni önmagát a létezésének tagadásával? Ami egyszerre a látó szem, a tükör, melyen keresztül lát, és a látszó szem is? Ami elegendően hatalmas lehet egy birodalom irányításához, de teljességgel képtelen önmagát irányítani? Ami azzal henceg, hogy úr, de valójában csak szolga? Ami lehet a démonok törzshelye, vagy Isten lakóhelye? Ami bizonyos értelemben fogva tartja a múltat, a jelent és a jövőt, de mégis csak abban talál nyugalmat, Aki felette áll minden időbeli korlátnak?

Kitalálsz a választ? Nos, tudnod kell a választ ahhoz, hogy választ adj! Ám hogy könnyebben megtaláld a választ, azt javaslom, olvasd el újra a bevezető kérdéseket, és vizsgáld meg azokat az alábbi igehelyek fényében: Zsolt103:1-2, 22, Lk12:19-21, Mt16:26, Csel17:28, Mt12:43-45, 2Kor6:16, 5Móz33:27.

Bármi is lesz a válasz, ez valóban kikutathatatlanul mély titok.

2. Igaz, hogy az ember három részből: testből, lélekből és szellemből áll?

Előttem fekszik egy könyv C. Larkin tollából, a címe *A szellemvilág*. A szerző azt állítja, hogy az ember három részből, testből, lélekből és szellemből tevődik össze. Egy ábrával tisztázza, mire gondol. Ezen három koncentrikus kör látható. A külső kör jelképezi az ember testét, a középső a lelkét, és a belső, vagy középső a szellemét. Larkin bizonyítékai arra, hogy az ember három részből áll, az alábbiak: a. Az embernek hármasság kell lennie, mert Isten, Akinek a képmására teremtett, szintén Szentháromság. b. A sáternak is három része volt, az ember testének, lelkének és szellemének megfelelően, és c. a Szentírásban olvasunk: „a ti egész szellemetekről, lelketekről és testetekről” (1Thess5:23),⁵ illetve a „a léleknek és a szellemnek... a megoszlásáról”⁶ Mindez, mondja, azt bizonyítja, hogy az ember valóban szellem, lélek, valamint test.

Talán csodálkozol azon, hogy mi köze mindennek az utolsó dolgok tantételéhez. De hamarosan meglátod majd a kapcsolatot.

„A lélek halhatatlanságának” tantétele az utolsó dolgok tárgyalásához tartozik. De soha nem leszünk képesek belemerülni ebbe a témába, amíg nem tisztázzuk, hogy mit értünk a használt kifejezések alatt. Egy szemléltetés teszi ezt világosabbá. Egy napon én és a barátom beszélgettünk egy nagyon tanult és szeretetre méltó testvérrel az Úrban. Azt mondta, nem hisz *a lélek halhatatlanságában*. Nos, ha a jelenlétedben bárki egy efféle megdöbbentő kijelentést tesz, ne vádold azonnal vaskos eretnekséggel. Mindig fennáll a lehetősége annak, hogy a különbség a te hited és az ő hite között pusztán a terminológiában rejlik. Így történt ez ebben az esetben is. Először azt hittük, azért tagadja „az emberi lélek halhatatlan” egyetemes kijelentést, mert a *halhatatlan* szót szigorúan bibliai értelemben használja. De nem ez volt a helyzet. Az okozta a kezdeti félreértést, ahogyan ő a *lélek* szót értelmezte. Ez az ember Larkinhoz hasonlóan *trichotomista* volt, azaz abban az elméletben hitt, amely szerint az ember három részből áll (a *dichotomista* hittell ellentétben, mely szerint ez ember két részből áll csupán). Amiképpen ő látta, a *lélek* az emberi személyiségen belül az a rész, mely életet kölcsönöz a testnek. Mikor a test meghal, a lélek természetes módon vele együtt hal, pont, mint egy állat lelke a halál pillanatában. De *a szellem* túléli ezt!

A Szentírás azonban sehol nem tanítja, hogy az ember három részből áll. Olvasd el az 1Móz2:7-et, és meglátod, hogy az ember teremtési történetében az ember *kettős* természete nyer megerősítést. Az igehelyek hosszú sorát lehetne felhozni annak bizonyítása végett, hogy a Biblia ihletett szerzői *dichotomisták* voltak. Ebben a listában szerepelne az 1Kor5:5, 7:34, a Kol2:5 és a Zsid12:9. A tényt, hogy az ember Isten képmására teremtett, ha a *trichotomista* elmélet melletti bizonyítékként erőltetjük, akkor ez ahhoz az

⁵ Az angol változatban. A Károli-fordítás szerint: *a ti egész valótok, mind lelketek, mind testetek – a ford.*

⁶ Az angol változatban. A Károli fordítás „a szívnek és a léleknek” a megoszlását emlegeti. – *a ford.*

ostoba végkövetkeztetéshez vezet, hogy az ember Istenhez hasonlóan három *személyből* áll. Természetesen az utalás is erőltetett a sátor három részére. Ami az 1Thessz5:23-at illeti, itt a *szellem*, a *lélek* és a *test* kifejezéseket természetesen nem szabad úgy összeadni, mintha a szellem és a lélek két különálló entitás lennének.⁷ (Az igeszakasz fordításáról és magyarázatáról lásd a *Commentary on I and II Thessalonians* című munkámat, 141, 146-150. oldalak.) Emellett Pál is mindenütt világosan úgy utal az emberi személyiségre, mint ami két részből áll. Ami pedig a Zsid4:12-t illeti, Berkhof professzor kijelenti: „A Zsid4:12-t nem szabad úgy értelmezni, hogy Isten Igéje, behatolva az emberbe, elválasztja egymástól a lelkét és a szellemét, ami természetesen azt hozná magával, hogy ez a kettő két különálló szubsztancia, hanem úgy kell értenünk, hogy egyszerűen kijelenti: elválasztást hoz létre mindkettőben a gondolatok és a szív szándékai között.” (*Rendszerez Teológia*, magyar fordítás, 150. oldal)

3. Mi hát az ember lelke, és mi az ember szelleme?

Mindkét kifejezés az emberi személyiség ama részére vonatkozik, mely anyagtalan és láthatatlan. Csak *egyetlen* ilyen elem létezik, még ha *legalább két néven* is szerepel. Igaz, hogy mikor a Biblia erre az anyagtalan elemre a *testtel*, a *testi folyamatokkal* és *érzékelésekkel* fennálló viszonyában utal, sőt tulajdonképpen ennek az egész földi életnek a vonatkozásában, annak minden érzésével, ragaszkodásával, vonzalmával és idegenkedésével, akkor *általánosan a lélek (pszükhé)* kifejezést használja, például: „A kik azonban a zsidók közül nem hívének, felindíták és megharagíták a pogányoknak *lelkét*” (Csel14:2). Az is igaz, hogy amikor az utalás ugyanerre az anyagtalan elemre, mint Isten kegyelmének tárgyáras és az imádat alanyára történik, akkor a *szellem (pneuma)* kifejezés a használatos *a leggyakrabban (Pálnál mindig, mikor ezzel a jelentéssel szerepel)*. Például: „a szellemem könyörög” (1Kor14:14).⁸ A dolog azonban semmiképpen sem ilyen egyszerű. *Bizonyos esetekben* a két kifejezés, a *lélek* és a *szellem* felváltva használatos oly módon, hogy semmi (vagy nagyon csekély) a különbség közöttük. Hadd mutassak egy példát: „Magasztalja az én lelkem (*pszükhé*) az Urat, és örvendez az én szellemem (*pneuma*) az én megtartó Istenemben” (Lk1:46-47).⁹ S ez csak egyike az adható példának. A végkövetkeztetés tehát ez: Mikor az ember anyagtalan és láthatatlan részéről beszélsz, teljesen jogodban áll *szellemnek*, vagy *léleknek* nevezni azt. Ha pedig valaki veled beszélve azt vallaná, hogy a *lélek* az ő szükségszerűen alacsonyabb rendű szubsztanciája, mely nem annyira értékes, mint a *szelleme*, akkor meg kell kérdezned, hogy talán nem hisz a *lelkek* megnyerésében, vagy nem hiszi, hogy a *lelke* üdvözülni, vagy talán nem ért egyet azzal, hogy jobb az embernek, ha az egész világot el is veszti, de a *lelkében* nem vall kárt. Mikor világossá tetted az álláspontodat, javasold neki, hogy énekeljétek el együtt a 103. dicséretet: „Áldjad én *lelkem* az Urat!” (103. zsoltár)

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mi a dichotomista és mi a trichotomista?
2. Bizonyítsd be, hogy a Biblia szerint az ember kettő, és nem három részből áll.
3. Vajon a Bibliában a *lélek* szó mindig más jelent, mint a *szellem*?
4. A Szentírásban, mikor a *lélek* az egyik, a *szellem* pedig a másik jelentéssel bír, akkor vajon ezek két különböző, az emberen belüli anyagtalan szubsztanciát jelentenek?
5. Mi köze mindennek az utolsó dolgok tantételéhez?

B. További megvitatáshoz

⁷ Károlinál ez nagyon szépen ki is fejeződik, mert ő az egész *valónkról*, mind lelkünkről, mind testünkről beszél, és ez a szóösszetétel azt fejezi ki, hogy a „valónk” a lélek és a test összessége. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy az angol változat, melyben a *valónk* helyett a *szellem* szó szerepel, úgy tekinti, mintha a szellem állna a lélekből és a testből, mert az angolban a mondat szerkezet is más: *your whole spirit and soul and body*, „a ti egész szellemetek, és lelketek és testetek”, azaz világosan hármas elkülönítésről van szó. – *a ford.*

⁸ Károlinál itt is a *lelkem* szó szerepel. – *a ford.*

⁹ Károlinál mindkét helyen a *lelkem* szó szerepel. – *a ford.*

1. Tanulmányoztad a rejtvényt, melyet a fejezet elején említettünk. Mi a megfejtés?
2. Azok, akik mindig az 1Thessz5:23-ra és a Zsid4:12-re mutatnak annak bizonyításához, hogy a Biblia szerzői az emberi személyiséget három részre osztották, alapvető hibát követnek el. A magyarázás mely alapszabályáról feledkeznek meg?
3. Mi a véleményed az alábbi évről a trichotomistákkal szemben? Ha az ember *három* részből állna, képes lenne érezni, vagy érzékelni mindhármát. S ha az ember testből, lélekből és szellemből áll, mikor jön be a szív a képbe?
4. Ösztökél minket a Szentírás arra, hogy lelkeket nyerjünk meg? Említsd meg néhány igeverset, ha ismersz.
5. A Szentírás alapján milyen lélek-megnyerő módszereket javasolnál? Vajon a lelkek megnyerése képezi életünk végcélját? A 103. zsoltár fényében mi életünk végcélja? Miképpen viszonyul ehhez a lelkek megnyerése?

7. fejezet: Túléli-e a lélek a halált?

Olvasandó: Jn11:17-26

1. A meghatározott kérdés

Itt nem az a kérdés, hogy „Élni fognak-e ismét a halottak?” Vannak, akik azt hiszik, hogy a halottak ténylegesen élni fognak ismét, de tagadják, hogy a lélek túléli a halált! Meg kell hagyni, furcsa elmélet ez, egyesek mindazonáltal mégis vallják.

S nem is az a kérdés, hogy „Mikor egy ember meghal, vajon a lelke *a tudatosság állapotában* éli ezt túl?” Ez a kérdés szintén nagyon érdekes, és meg is vizsgáljuk majd egy későbbi fejezetben.

A kérdés most egyszerűen ez: „Mikor egy ember meghal, túléli ezt az ő lelke?”

2. Érvek, melyek tagadólag válaszolják meg a kérdést

Most nem elsősorban a materialistákra gondolok. Tudjuk, hogy a kimondottan materialista azt tanítja, hogy az emberi „lélek” gondolkodási folyamata az agy kiválasztási terméke úgy, ahogyan az epe a más kiválasztási terméke, s ennek megfelelően, ahogyan az epe előállítás megszűnik, mikor a máj elhal, úgy szűnik meg a gondolkodási folyamat is, mikor az agy működése leáll. Azonban nem célunk túl sok figyelmet szentelni ezekre a materialistákra. Abbéli vágyukban, hogy mindent az anyagra egyszerűsítsenek le, elvetik a természet és az érzékek egyetemes bizonyágtételét. Emellett még azt sem állítják, hogy közös alapokon állnak velünk, mert ők elvetik a Bibliát, mi pedig elfogadjuk azt.

Én főleg a russellitákra gondolok, az Órtorony népére, a Nemzetközi Bibliatanulmányozókra, a Jehova Tanúira, a Millenniumi Hajnalistákra, vagy nevezzék őket bárhogyan a te közösségedben. Ezek az emberek azt állítják, hogy hisznek a Szentírásban. Mindazonáltal elvetik a halált követő továbbélés elképzelését. Így J. F. Rutherford szerint „a gonosztevő (Lk23:40-43) kilépett *a létezésből* (kiemelés tőlem), és halottnak kell maradnia a feltámadásig” (*Heaven and Purgatory*, 23. oldal). „Bizony mondom neked: Ma velem leszel a paradicsomban.” Rutherford azt válaszolja, hogy ezt az igeverset helyesen ekképpen kell fordítani: „Ezen a napon ünnepélyesen felteszem neked a kérdést: leszel vele a Paradicsomban?” (Ugyanott, 21. oldal).

Állandóan hivatkoznak természetesen az olyan igeszakaszokra, mint a Préd3:19-20, 9:2-3, 5, 10. Ezek szerint az igeversék szerint ugyanaz történik az emberekkel, mint az állatokkal annyiban, hogy mindannyian meghalnak, és a halottak nem tudnak semmiről. „Mind az ég alatt való dolgokban e gonosz van, hogy mindeneknek egyenlő szerencsájök van”.

3. A válasz

Senki se ijesszen meg téged ezekkel a Prédikátor könyvéből vett eme válaszokkal. Az a könyv az *ösztökéről* és a *szegekről* beszél (Préd12:13). Vannak, akik az *ösztökét a problémaként* értelmezik, serkentésként a legkomolyabb elmélkedésre, míg a *szegeket a megoldásként*, ami *le van szögezve* a bölcsességnek ebben, vagy amabban a megfigyelésében. Ennek a magyarázatnak megfelelően az ösztöke az, ami megzavarja a dolgokat földi szempontból („a nap alatt”) vizsgáló embert. Nos, *ahogyan innen látszik*, nem igaz, hogy minden ember és állat meghal, s mikor meghalnak, elveszítenek minden kapcsolatot ezzel a világgal? Vajon nem mind egyforma ebben a vonatkozásban? De ott a *szeg*, azaz a megoldás is. A Nap feletti területről nézve a Prédikátor könyvének szerzője tudja, hogy az igazak sora nem azonos a gonoszokéval (Préd2:27). S valójában azt is tudja, hogy van élet a halál után. Az ember lelke nem lép ki *a létezésből*. Épp ellenkezőleg: „És a por földdé lesz, mint azelőtt volt; a lélek pedig megtér Istenhez, a ki adta volt azt” (Préd12:9).

Dr. G. Ch. Aalders a Prédikátor könyvéhez írott kiváló magyarázatában az alábbiakat mondja a 9:12b verssel kapcsolatosan: „Vajon ez azt jelenti, hogy mindentevékenység ki van zárva a földi életet követő életből? Nem jobban, mint a Megváltónak a Jn9:4-ben feljegyzett mondása: *eljő az éjszaka, mikor senki sem munkálkodhatik*. Az efféle kifejezések csak az összes 'fáradozás' megszűnésére vonatkoznak 'a

Nap alatt', azaz minden emberi tevékenységre itt, a Földön" (*Comentaar op het Oude Testament*, 205. oldal).

S mit mondhatunk Krisztusnak a bűnbánó gonosztevőhöz intézett szavainak Rutherford általi fordításáról, vagy magyarázatáról? Milyen végtelenül gyermeteg! Jézus a feltételezés szerint ezt mondta: „Bizony mondom ma neked”. Hát persze, hogy *ma* mondta! Mikor máskor mondta volna? Ami pedig azt illeti, hogy az ünnepélyes „Bizony mondom neked” bevezető után Jézus *kérdezett*, és nem *ünnepélyes kijelentéssel* folytatta, ahogyan minden más esetben, nos, hol van a legcsekélyebb alap ehhez a teljességgel nevetséges elképzeléshez?

4. Pozitív bibliai bizonyítékok ahhoz az állásponthoz, hogy a lélek túléli a halált

A jelen fejezet elején olvasandó igeszakaszból (Jn11:17:26) nyilvánvaló: Jézus arról biztosította Mártát, hogy a *hitet* követi az *élet*, s az *életet* és a *hitet* követi a *soha meg nem halás*. „És a ki csak él és hisz én bennem, soha meg nem hal.” Abban természetesen egyetértünk, hogy a folytatólagos élet, amiről Jézus itt beszél, *messze több mint pusztán folytatódó létezés*. De legalábbis magában foglal *folytatódó létezést*, s minket most csak ez érdekel ebben a pillanatban.

Hadd térjek most vissza a Prédikátor könyvére, arra, amelyből a russelliták szeretnek idézgetni. Az igeszakasz, melyre gondolunk, a 3:11-ben olvasható: „az örökkévalóságot adta a szívükbe”¹⁰ (így fordítja az American Standard Version, és hasonló fordítást látunk a Revised Standard Versionban is. Az új holland fordítás így szól: „Ook heeft Hij de eeuw in hun hart gelegd”). Ha ez a fordítás helyes, az igeszakasz azt jelenti, hogy az ember lelke ezt az életet követően más életbe távozik. Ám még ha Dr. G. Ch. Aalders kissé más fordítása bizonyulna is a jónak, s az igeszakasz azt jelentené, hogy Isten behelyezte az ösztökélést az ember lelkébe, hogy gondolkodjon, vagy elmélkedjen azon, ami az idő menetében történik (Idézett mű, 77. oldal), a végkövetkeztetés akkor is ugyanaz lenne, nevezetesen, amire még a Prédikátor könyvének a szerzője is eljutott: *az ember nem minden vonatkozásban olyan, mint az állat*. Az embernek van gondolkodó, elmélkedő lelke, az állatnak nincs.

Aztán vegyük a 2Móz3:6-ot a Mt22:32 fényében. Teljesen világos a mi Urunk szavai alapján, hogy Ábrahám, Izsák és Jákób határozottan éltek, még ha a testük a koporsóban feküdt is. A feltámadás napjára rendeltettek.

Lázár és a gazdag ember példázata (Lk16:19-31) azt tanítja, hogy mindketten élők voltak rögtön a halál után. Egyikük sem „lépett ki a létezésből”.

A Zsid11:13-16 megmutatja, hogy a hit hősei „idegeneknek és vándoroknak” tekintették magukat a Földön, s keresték, illetve ténylegesen el is érték azt a mennyei országot, amit Isten készített el a számukra. Valóban, ebben a pillanatban is létezik „az elsősülöttek serege és egyháza, a kik be vannak írva a mennyekben”. Ott élnek „a tökéletes igazak lelkei” (Zsid12:23).

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Milyen kérdésre igyekszünk választ adni ebben a fejezetben?
2. Mik azoknak az érvei, akik tagadják a lélek túlélését?
3. Miképpen válaszolnád meg ezeket az érveket?
4. Milyen bizonyítékot kínál az Ószövetség ahhoz az állásponthoz, hogy a lélek túléli a test halálát?
5. Milyen bizonyítékot kínál erre az Újszövetség?

B. További megvitatáshoz

1. Tekinted-e az idők végén bekövetkező egyetemes feltámadást annak bizonyítékaként, hogy a lélek túléli a halált?
2. Vajon Jézus „kilépett a létezésből”, mikor meghalt? Lásd Lk23:46.
3. Vajon István „kilépett a létezésből”, mikor meghalt? Lásd Csel7:59.

¹⁰ A Károli-fordítás szerint: *e világot is adta az emberek elméjébe – a ford.*

4. Mi történt Illéssel, mikor véget ért a földi élete? „Kilépett a létezésből”? Mit gondolsz, talált másokat is a mennyben Istenen és Énókon kívül?
5. Mi a gyakorlati jelentősége az ebben a fejezetben tárgyalt tantételnek?

8. fejezet: Halhatatlanság. Mi az? Halhatatlan az ember?

Olvasandó: 1Tim6:11-16, 2Tim1:8-12

1. Különböző szerzők kijelentései az ember halhatatlanságáról

Mit gondolsz, halhatatlan az ember, vagy nem halhatatlan? A vélemények megoszlanak. Az egyik szerző így érvel: Az elképzelés, miszerint az Újszövetség a lélek halhatatlanságát tanítja, félreértés. A lélek halhatatlansága görög, és nem keresztyén tanítás. A keresztyén tanítás a feltámadásról szól, nem a lélek halhatatlanságáról. „A halhatatlanság valójában egy tagadás... de a feltámadás egy pozitív kijelentés.” (O. Cullmann, *Immortality or Resurrection*, cikk a *Christianity Today* című lapban, 1958. július 21, 3-6. oldal).

Egy másik szerző annyiban ért egyet ezzel az állásponttal, hogy ő is beszél „az ember halhatatlan lelkének eretnek tanításáról”. Mindazonáltal hajlandó elfogadni a *halhatatlanság* kifejezést, amennyiben csak azokra vonatkozik, akik Krisztusban vannak. Kijelenti: „Isten képes megsemmisíteni mind a lelket, mind a testet a pokolban. S a *halhatatlanság* az a szó, mely csak a Krisztusban megdicsőült szentek állapotára vonatkoztatható.” (H. Hoeksema, *In the Midst of Death*, kötet a szerzőnek a Heidelbergi Kátéhoz írott magyarázatából, 98-99. oldal).

Forduljunk most a tanítással kapcsolatos széles körben elfogadott munkához, L. Berkhof *Rendszeres teológiájához*. Ez a szerző rámutat, hogy a *halhatatlanság* kifejezés nem mindig ugyanabban az értelemben használatos. Nem megy azonban olyan messzire, hogy teljesen elvetné, hogy az ember bizonyos értelemben halhatatlan. Ezt mondja: „A halhatatlanság a folyamatos, vagy vég nélküli létezés értelmében minden léleknek, köztük az embernek is tulajdonítatik. Ez a természeti vallás, vagy filozófia egyik tantétele, hogy mikor a test felbomlik, a lélek nem osztozik ebben a felbomlásban, hanem egyedi lényként megtartja személyazonosságát. A lélek halhatatlanságának ez az elképzelése tökéletes összhangban áll azzal, amit a Biblia az emberről tanít, ám a Biblia a vallás és a teológia nem elsősorban ezzel a tisztán mennyiségi és szintelen halhatatlansággal foglalkoznak – a lélek pusztán folytonos létezésével.” (Magyar fordítás, 524. oldal)

Hát ez az. Az első szerző a *feltámadás* szóval helyettesítette a *halhatatlanságot*. A második lényegében azt mondta, hogy csak azok halhatatlanok, akik Krisztusban vannak. Az utolsó azon a véleményen van, hogy bizonyos értelemben minden ember lelke halhatatlan, de ez nem az a halhatatlanság, ami a Bibliát elsősorban érdekli.

2. Észben tartandó megkülönböztetések

Halhatatlan hát az ember, vagy nem halhatatlan? Minden attól függ, mit értünk a *halhatatlanság* alatt.

Bizonyos értelemben csak Isten halhatatlan. „Kié egyedül a halhatatlanság” (1Tim6:16). Egyedül Ő az élet eredeti Birtokosa, és soha ki nem apadó Forrása. Az Ő halhatatlanságát nevezik „eredendő, szükségyszerű és örök adottságnak”. Isten lényében nincs halál, sőt még a halálnak a lehetősége sincs meg benne semmiféle értelemben. Ez a tagadás magában foglalja az állítást. Isten rendelkezik az élet teljességével, az elpusztulni nem képes áldottsággal (v. ö. 1Tim1:17), az összes isteni attribútum elidegeníthetetlen birtoklásával.

De jóllehet csak Isten halhatatlan abban az értelemben, hogy egyedül Ő az élet és az áldottság eredeti Birtokosa, és soha ki nem apadó Forrása, származtatott értelemben az is igaz, hogy a hívők halhatatlanok. A 2Tim1:8-12-ben világosan ki van jelente, hogy Megváltónk, Jézus Krisztus egyrésztől végleg legyőzte a halált, másrésztől „világosságra hozta pedig az életet és halhatatlanságot [szó szerint: a romolhatatlanságot] az evangéliom által”. Krisztus engesztelésének eredményeképpen az *örök* halál többé nem létezik a hívő számára. A *lelki* halált egyre jobban és jobban legyőzi már ebben az életben, teljesen pedig akkor, mikor Isten gyermeke eltávozik ebből a földi porhüvelyéből. A *fizikai* halál pedig nyereséggé lett. Mindezt Krisztus végezte el Isten gyermekei számára egyrésztől. Másrésztől világosságra hozta az életet és a romolhatatlanságot. Ezt a saját dicsőséges feltámadásával hozta világosságra. De a leginkább ezzel az ígérettel tette meg: „mert én élek, ti is élni fogtok” – tehát az *evangélium* által! (Jn14:19) Ez a halhatatlanság messze felülmúlja a pusztán végtelen létezést. Elviekben a hívő már itt és most megkapja ezt a hatalmas

áldást. A mennyben továbbfejlesztve kapja majd meg. De mégsem kapja meg teljesen egészen Krisztus dicsőséges második eljövételéig. Addig az összes hívő teste alá van vetve a romlás és a halál törvényének. A *halhatatlanság*, azaz az *elpusztíthatatlan üdvösség mind a lélek, mind a test számára* az új éghez és az új földhöz tartozik. Örökség ez, mely azok számára van félretéve, akik Krisztusban vannak.

Ezért ha valaki megkérdezi: „Halhatatlan az ember?“, a jó válasz az lesz, hogy „igen de csak abban az értelemben, hogy a létezése soha nem ér véget: a Bibliában csak azokat nevezik halhatatlanoknak, akiknek örök életük van Krisztus Jézusban, s az örök dicsőségre rendeltettek Vele együtt lélekben és testben egyaránt”.

3. A halhatatlanság bibliai tanítása, szembeállítva a görög filozófia tanításával

a. A Platon és követői által tanított halhatatlanság egyetemesen minden emberre vonatkozik. A Szentírás által tanított halhatatlanság (mikor konkrétan ezt a kifejezést, vagy annak szinonimáját használja) bizonyos értelemben kizárólag Istenre vonatkozik, más értelemben pedig csak azokra, akik Krisztusban vannak.

b. A görög filozófia halhatatlansága nem más, mint a lélek öröklött megsemmisíthetlensége, annak szükségyszerűen végtelen létezése. A Biblia által említett halhatatlanság az örök áldottság.

c. A pogány gondolkodás halhatatlansága csak a lélekre vonatkozik. A testet börtönnek tartják, melyből a lélek a halál pillanatában kiszabadul. A Szentírás szerint a testünk nem börtön. Ezért a bibliai halhatatlanság a hívőnek mind a lelkére, mind a testére, azaz egész személyiségére vonatkozik.

d. A halhatatlanság, amiről a világ beszél, természeti, vagy filozófiai fogalom. A halhatatlanság, amiről Isten beszél az Ígétében (már ami az emberre vonatkozik), megváltási fogalom.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Milyen értelemben igaz, hogy csak Isten rendelkezik halhatatlansággal?
2. Milyen értelemben igaz, hogy a hívők is halhatatlanok?
3. Ha valaki megkérdezi tőled: „Halhatatlan az ember?“, mi lenne a jó válasz?
4. Mi a szó szerinti jelentése a *halhatatlanság* szó jelentésének? Mi a szinonimája?
5. Mik az ellentétek a Szentírásnak és a görög filozófiának a halhatatlansággal kapcsolatos tanításai között?

B. További megvitatáshoz

1. Mondod-e, hogy a bukást megelőzően Ádám és Éva halhatatlanok voltak? Milyen értelemben voltak azok? Az angyalok halhatatlanok? Az ördög halhatatlan?

2. Lehetséges-e a hívő számára a világi emberekkel való kapcsolattartás során teljességgel elkerülni bizonyos kifejezések használatát abban az értelemben, ahogyan a világ használja azokat, mikor a Szentírás ezeket a kifejezéseket más értelemben alkalmazza? Gondolj olyan fogalmakra, mint a halhatatlanság, közösség, szeretet.

3. A régiiek beszéltek „Kánaán nyelvéről”. Mit jelent ez? kell-e manapság művelni?

4. A halhatatlanság, mint a lélek túlélésének és végtelen létezésének fogalma miért nem annyira vigasztaló, mint a Szentírás tanítása a halhatatlanságról? Mik voltak Platon érvei a „halhatatlanság” mellett (abban az értelemben, ahogyan ő használta a fogalmat)? Mit gondolsz ezekről az érvekről?

5. Hol tanítja a Szentírás világosan, hogy a halhatatlanság a hívő testére ugyanúgy vonatkozik, mint a lelkére?

II. rész: A közbenső állapot

9. fejezet: Hova kerülnek a hívők lelkei a halál után?

Olvasandó: Zsid12:18-24

1. E kérdés kapcsolata a korábban megválaszoltakkal

Az előző fejezetekben jeleztük, hogy a Szentírás szerint elrendeltetett, hogy az emberek egyszer meghaljanak. Azt is megtudtuk, hogy a hívő számára a halál nyereség, s ez Krisztus helyettesítő engesztelése folytán van így. Megmutattuk azt is, hogy az ember két, egymással nagyon szoros kapcsolatban álló részből áll, nevezetesen testből és lélekből (vagy ha jobban tetszik testből és szellemből). Bizonyítottuk, hogy a lelkek túlélnek a fizikai halált, s örökkön örökké léteznek, s ezt az igazságot nevezik „a halhatatlanság tantételének”. De, amint szintén jeleztük, a Szentírás által használt értelemben egyedül Isten rendelkezik halhatatlansággal, mint eredendő, szükségszerű és örök adottsággal. Minden ember közül pedig csak a Krisztusban levők kapják meg Tőle a másodlagos, vagy származtatott halhatatlanság ajándékát, mely által az örök áldottságra rendeltettek testestül-lelkestül.

Mindezt igaznak fogadván el, s ennek megfelelően azt is, hogy a halál után a hívők lelkei tovább élnek, vajon hová kerülnek ezek a lelkek? Más szóval, mikor Isten gyermekei meghalnak, a lelkeik azonnal a mennybe kerülnek? S mindig ez volt a helyzet?

2. Az ok, amiért ezt a témát meg kell tárgyalni

Nagyon sok ember, akik azt állítják, hogy hisznek a Bibliában, egyáltalában nem biztosak abban, hogy az elhunyt hívők lelkei a *mennybe* kerültek. Már cáfoltuk azok elméletét, akik úgy vélik, hogy a halál pillanatában ezek a lelke egyszerűen „kilépnek a létezésből”. De vannak mások is. Például, a római katolikusok abban hisznek, hogy a legtöbb hívő lelke a purgatóriumba kerül, nem azonnal a mennybe. (A purgatórium témáját majd később tárgyaljuk.) S még az evangelikál protestánsok között is vannak olyanok, akik úgy vélik, a hívők milliói nem közvetlenül a mennybe mennek. Elöttem fekszik egy könyvecske, melyben nagyon sok finom gondolat olvasható. A címe: *A keresztyén a halál után*. A szerzője R. E. Hough, a Központi Presbiteriánus Egyház lelkésze a Mississippi állambeli Jacksonból. A könyvecskét a Moody Press adta ki Chicagóban, Illinois államban. Nos, sok más drága bibliai igazság mellett, melyek megtalálhatók ebben az értekezésben van néhány, melyekkel én egy az egyben nem tudok egyetérteni. Ezek egyike az, hogy Krisztus mennybemeneteléig az igazak nem a mennybe, hanem a *Paradicsomba* jutottak (v. ö. Lk23:43). A szerző így érvel: Jézus a halálával „megváltoztatta a test nélküli hívők tartózkodási helyét... Megnyitotta a Paradicsom ajtaját, és szabadon engedte azok nagy seregét, akik várták az Ő áldozatának óráját, hogy győztesen a mennybe vezethesse őket” (42-47. oldal). Azt is mondja, hogy a Paradicsom, az áldás eme helyének másik neve *nem* a menny volt, hanem Ábrahám kebele (v. ö. Lk16:22).

3. A Szentírás tanítása

A szerző látszólag abból az előtételből indul ki, hogy amikor két vagy több megnevezés is van Isten gyermekeinek a halál utáni tartózkodási helyére, akkor egynél több helynek kell léteznie is. A másik név másik helyet jelent a számára. De nem lenne furcsa, hogy egy olyan csodálatos hely, mint a menny, csak egy néven szerepel? Miért ne jelenthetné a „Paradicsom”, az „Ábrahám kebele”, és a „menny” ugyanazt a helyet, egyszer az egyik, másszor a másik szögből szemlélve?

Mondjuk, haladunk az országúton és hitelen feltűnik egy igényes ház. Vajon az angol nyelv olyan szegény, hogy csak egyetlen szó létezne benne, ami képes lenne helyesen leírni ezt a fényűző épületet? Vajon nem valószínű, hogy ezt a házat *rezidenciaként*, *udvarházként*, *lakóhelyként*, sőt talán *palotaként* emlegetnénk? Ha pedig ez igaz a fényűző, vagy fenséges földi objektumok esetében, akkor miért ne lenne igaz a mennyiek esetében is?

Azt a tényt, hogy a „menny” és a „Paradicsom” egyszerűen csak eltérő, de ugyanazt a helyet jelentő szavak, világosan jelzi a 2Kor12, vesd össze a 2. és a 4. verset. Itt olvassuk, hogy valaki elragadtatott „a harmadik égig”. Feltételezhetően az első ég volt a felhőké, a második a csillagoké, a harmadik a megváltottaké. De azonnal látjuk azt is, hogy az ember, aki a 2. vers szerint a *mennybe*, az a 4. vers szerint a *Paradicsomba* ragadtatott el. Ez természetesen azt bizonyítja, hogy a *menny* és a *Paradicsom* ugyanazt a helyet jelentik, nem két különbözőt. S ugyanez igaz *Ábrahám kebelére* is. Azt a tényt, hogy a halála pillanatában Ábrahám lelke a mennybe ment, a Szentírás világosan kijelenti (Zsid11:10, 16, v. ö. Mt8:11).

Az, hogy Isten gyermekének lelke a halálakor a mennybe kerül, a Szentírás világos és következetes tanítása.

A zsoltáros mondja: „Tanácsoddal igazgatsz engem, és azután dicsőségbe fogadsz be engem. Kicsodám van az egekben?” (Zsolt73:24-25) Bizonyos, hogy az Atya háza a sok lakóhellyel a *mennyben* van (Jn14:2). Urunk, mikor felvitetett „magába a mennybe” ment (Zsid9:24). Úgy ment oda, mint „útnyitó” (Zsid6:20). „Jézussal” lenni ennek megfelelően azt jelenti: a *mennyben* lenni. S Jézus így imádkozott: „Atyám, a kiket nékem adtál, akarom, hogy a hol én vagyok, azok is én velem legyenek; hogy megláthassák az én dicsőségemet” (Jn17:24). Az pedig, hogy a hívőnek a halálakor nem kell várakoznia, hanem *azonnal* arra a helyre jut, világosan kiderül a 2Kor5:8-ból: „kiköltözünk a testből, elköltözünk az Úrhoz”. Pál számára „elköltözni” annyi volt, mint „Krisztussal lenni”, következésképpen, a mennyben lenni (Fil1:23). Végül, de nem utolsósorban a fejezet elején olvasott igeszakasz (Zsid12:18-24) is arról biztosít minket, hogy „az elsőszülöttek serege és egyháza... be vannak írva a mennyekben”.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mi ennek a fejezetnek a témája, és miért kell megvitatni?
2. Bizonyítsd be a Szentírásból, hogy a *menny* és a *Paradicsom* ugyanazt a helyet jelentik.
3. Hová került Ábrahám, mikor meghalt? Bizonyítsd be.
4. Bizonyítsd be a Szentírásból, hogy a túlvilágon Isten gyermekének a lakóhelye a menny.
5. Bizonyítsd be, hogy a halálakor a hívő *azonnal* a mennybe jut.

B. További megvitatáshoz

1. Adj a fejezetben olvashatónál teljesebb magyarázatot a Zsid12-re, különösen a 22-24. versekre.
2. Ki volt az, aki „elragadtatott a harmadik égig”?
3. Mit tapasztalt meg az illető, mikor a Paradicsomba ragadtatott? Lásd 2Kor12:4 és 7. Tanít ez bármit nekünk?
4. Mikor véget ért az élete, hova került Énókh? És Illés?
5. Pál kora pogányságának a hite szerint mi történik a lélekkel a halál beálltakor? Lásd 1Thessz4:13. Állítsd ezzel szembe a keresztyén nézetet. Hogyan bizonyítja az 1Thessz3:13, hogy a halál beálltakor a hívő lelke a mennybe megy?

10. fejezet: Vajon a megváltottak lelkei a mennyben öntudatuknál vannak, vagy sem?

Olvasandó: 2Kor5:1-8

1. A lélek alvása. Az elmélet, és a támogatóinak érvei

Egyszer prédikáltam egy, nem az én gyülekezetemből álló hallgatóság előtt. A szolgálatot követően az egyik hölgy meglepő megjegyzést tett. Lényegében ezt mondta: „Örülök, hogy tisztázta ezt a dolgot a mennyei élettel kapcsolatosan. Most már tudom, hogy az én drágáim nem szunnyadoznak, hanem ébren vannak és örvendeznek a mennyei élet dicsőségében”. Futólag megjegyzem, hogy akkortájt veszítette el két rokonát, akik nagyon kedvesek voltak a számára. „Tudja”, folytatta, „engem különösen azért érdekelt ez, mert X úr (egy közismert személyiség nevét említette) azt az elképzelést terjesztette, hogy akik az Úrban halnak meg, azok az öntudatlanság állapotában kerülnek, és abban is maradnak egészen Krisztus második eljövételéig és a feltámadásig”.

Természetesen én is olvastam erről az elméletről. Tudtam például, hogy az egyháztörténelem korai szakaszában volt egy kis szekta Arábiában, akik hittek a lélek alvásában. A reformáció idején is terjesztették ezt a téveszmét egyes anabaptisták. Kálvin cáfolta is a *Psychopannychia* című értekezésében. A tizenkilencedik századi Angliában egyes irvingisták támogatták, majd napjaink russellitái hisznek valami hasonlóban, ami valójában megfelel „a kilépésnek a létezésből”. Azt azonban nem tudtam, hogy manapság még a konzervatív keresztyén körökben is vannak megint támogatói ennek a nézetnek, mely egyesek elméjét megzavarta.

Mik hát az érvei ezeknek a tévelygőknek, s mi a nézetük alapja? Alapvetően az alábbi:

a. A tudatosság működése függ az érzékszervi behatásoktól. Például látok egy csinos ifjút, és elkezdek *gondolkodni* róla, vagy látok egy modellszobrot, s egy napon valami ahhoz hasonlóan a felépítését tervezem. Vagy, *hallom* a pattogó zenét, s a tudatomban ünnepelem kezdődik. A halál pillanatában azonban teljesen megszakad az összeköttetés mindennel, ami az érzékszervekhez tartozik. Többé nem hallok, nem látok, nem ízlelek, nem érzek, nem szagolok többé semmit. Ezért a gondolatok folyásának is meg kell szakadnia. Belecsúszok tehát az öntudatlanságba, és ott is maradok, amíg nem kapok újra testet.

b. A Szentírás gyakran mutatja be úgy a halált, mint az alvást (Mt27:52, Lk8:52, Jn11:11-13, Csel7:60, 1Kor7:39, 15:6, 18, 1Thessz4:12, s v. ö. az Ószövetség olyan igeverseivel, mint az 1Móz47:30, 5Móz31:15, 2Sám7:12). Sőt, nagyon sok helyen majdhogynem azt olvassuk, hogy a holtak öntudatlanok (Zsolt30:10, 115:17, 146:4, Préd9:10, Ézs58:18-19).

c. A Szentírásban sehol nem olvassuk, hogy bárki, aki feltámadt a halálból, elmondta volna, mint látott, vagy hallott a mennyben. Az ok? Nem látott és nem hallott semmit, mert öntudatlan volt, vagy aludt.

2. A válasz

Ami az első érvet illeti (lásd a. pont):

Az ember lelke semmi esetre sem pusztán csak az érzékszervek eszköze. A tudat létezhet az érzékszervi megtapasztalásoktól elkülönülten is. Istennek nincs teste, és az angyalok sem rendelkeznek testtel. Mindazonáltal mind Istennek, mind az angyaloknak van tudatuk. Az embernek, akinek orgonista tehetsége van, lehet zene a lelkében anélkül, hogy volna orgonája, melyen azt megszólaltassa. A zenei tudatát nem veszíti el, ha az orgonáját el is veszik tőle.

Ami a második érvet illeti (lásd b. pont):

A Szentírás sehol nem mondja, hogy az eltávozottak lelkei álomba merülnének. A *személy* merült álomba, de nem szükségszerűen a lélek is. A halál összehasonlítása az alvással jól megállja a helyét, mert (1) az alvás magában foglalja a megnyugvást a munkálkodástól, s a halottak is megnyugodtak a fáradozástól (Jel14:13). (2) Az alvás magában foglalja a részvétel beszüntetését azokban a tevékenységekben, melyekben az illető az ébrenlét óráiban elfoglalta magát: a halottak sem aktívak többé *a maguk mögött hagyott világban*. (3) Az alvás általánosságban *az ébredés előjátéka*, s egyszer majd a holtak is felébrednek. Ebben a vonatkozásban a halál hasonlítása az alváshoz különösen alkalmas annak a dicsőséges ébredésnek a vonatkozásában, ami azokra vár, akik Krisztusban vannak.

De hogy bármi értéke legyen azok számára, akik a lélek alvásának elmélete mellett szállnak síkra, az idézett igeszakaszoknak bizonyítaniuk kellene, hogy azok, akik beléptek a mennybe, nem vesznek részt *az új szféra tevékenységében*, melybe bekerültek. E tévelygők által emlegetett igeszakaszok egyike sem bizonyítja semmiféle módon, hogy ez lenne a helyzet.

Ami a harmadik érvet illeti (lásd c. pont):

Tegyük fel, hogy miután Lázár meghalt, az Úr, előre tudván, hogy pár napon belül fel fogja támasztani a barátját a halálból, az öntudatlan nyugalom állapotában tartotta a lelkét. Vajon ez (és a többi néhány) kivétel megerősíti a szabályt? Emellett ha még biztosra vesszük is azt, hogy akiket az Úr feltámasztott (Lázárt is beleértve), bármennyire rövid időn át is, de ténylegesen megtapasztalták a mennyi élet tudatos örömét, vajon ebből bizonyos, hogy a földi életbe való visszatérésük után képesek voltak beszámolni a dicsőséges tapasztalataikról, illetve meg volt nekik ez engedve? Lásd 2Kor12:4.

3. A lélek alvásának elképzelése nem egyeztethető össze sok igeverssel, melyek világosan tanítják, vagy utalnak arra, hogy a mennyben a megváltottak lelkei teljesen tudatos állapotban vannak

Valóban hinnem kellene abban, hogy:

- a megváltottak élvezik a mennyben az öröm teljességét, a gyönyörűségeket (Zsolt16:11) *miközben alszanak*,
- igazságban szemlélik Isten arcát, és megelégszenek az ábrázatával (Zsolt17:15) *miközben alszanak*,
- *álmukban* ülnek le Ábrahámval, Izsákkal, és Jákóbbal (Mt8:11),
- hogy a gazdag ember, rögtön a halála után a kínok között *álmában* kiáltozott és könyörgött (Lk16)?
Hogy Lázár (akiről ebben a példázatban van szó) *álmában* vigasztaltatott?
- hogy azok, akikért Krisztus a megrendítően csodálatos főpapi imáját mondta, az ima tényleges beteljesedése során az ő dicsőségét *álmukban* szemlélik (Jn17:24)?
- hogy a menny dicsősége, amihez a mostani szenvedések nem hasonlíthatók *álmunkban* jelenik majd meg előttünk (Rm8:18)?
- hogy *álmunkban* fogunk szemtől szembe látni és teljesen ismerni (1Kor13:12-13)?
- hogy amint kikerülünk a testből, és együtt leszünk az Úrral, sokkal jobban örvendezvén a közösségnek, mint bármikor annakelőtte (2Kor5:8), *alszunk?*
- hogy a halál számunkra, hívők számára nyereség lesz, mégpedig sokkal nagyobb, mint bármi, amit megtapasztaltunk itt, ezen a földön (Fll_21, 23), *miközben mélyen alszunk?*
- hogy az elsőszülöttek serege és egyháza, akik be vannak írva a mennyben (Zsid12:23) a *szunnyadók gyülekezete?*
- hogy a menny összes fenséges himnusza és kórusa dacára, melyeket a Jelenések könyve említ (4, 5, 7, és 12. fejezetek) *továbbra is mélyen alszunk?*
- hogy a megváltottak új éneket énekelnek (Jel5:9, 14:5) *miközben tovább alszanak?*
- hogy a lelkek az oltár alatt (Jel6:10) *álmukban* kiáltanak nagy hangon?
- hogy az Ő szolgálói a templomban (Jel7:15) úgy szolgálják Őt éjjel és nappal, hogy közben *mélyen alszanak?*
- hogy a győztesek lelkei, akik a trónokon ülve élnek és uralkodnak Krisztussal (Jel20:4) *mindezt álmukban teszik?*

Testvér, te tényleg azt akarod, hogy mindezt elhiggyem?

Ami engem illet, én ezt hiszem:

„Mikor végül igazságban
Meglátom dicső arcodat,
Mikor az összes fárasztó éjszaka tovatűnt,
S veled együtt *felébredtem*,
Hogy láthassam a tartós dicsőséget,
Akkor elégszem meg.”

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mit jelent a lélek alvása?
2. Mik az érvei az erre vonatkozó elmélet támogatóinak?
3. Miképpen válaszolnál ezekre az érvekre?
4. Vannak ma olyanok, akik elfogadják a lélek alvásának elméletét?
5. Idézz néhány bibliai igeverset, melyek világosan tanítják, hogy a megváltottak lelkei a mennyben teljes tudatuknál vannak, vagy utalnak erre.

B. További megvitatáshoz

1. Mit jelent a „földi sátorház” a 2Kor5:1-ben? S mit jelent az, hogy „elbomol”?
2. Az „épületünk van Istentől, nem kézzel csinált, örökké való házunk a mennyben” létezik néhány elmélet.
 - a. Ez vajon a testi feltámadásra utal?
 - b. Talán egy átmeneti testre nagyon vékony szövetből, amit a mennybe történő belépésünk pillanatában kapunk?
 - c. Talán Jézus tényleges, fizikai testére, amiért is a megváltottak lelkeit a mennyben úgy kell tekinteni, hogy valamiképpen ebben a testben vannak (egy külföldi igehirdető fejtegette ezt néhány éve)?
 - d. Talán valami másra? Ha igen, akkor mire?
3. Mit ért alatta Pál, mikor azt mondja, hogy nem levetkőztetni, hanem inkább „felöltöztetni” kívánunk (2Kor5:4)?
4. Mi a „lélek záloga”, és miért nagy vigasztalás ez (2Kor5:5)?
5. Miképpen használnád a 2Kor5 6-8. verseit annak a nézetnek a védelmében, hogy a megváltottak lelkei a mennyben a teljes tudatuknál vannak?

11. fejezet: Milyen a lelkek állapota a mennyben, és mivel foglalatostkodnak ott?

Olvasandó: Jel7:9-17

1. Az állapotuk

Soha nem lehet kellően kihangsúlyozni, hogy a megváltottak a mennyben a haláluk pillanata, valamint a testi feltámadásuk között még nem érik el a végső dicsőséget. Ők az általában „közbensőnek” nevezett állapotban vannak, ami még nem a végső állapotuk. Noha derűsen boldogok, a boldogságuk még nem teljes.

Ebben a dologban dr. H. Bavinck a következőket mondja (saját fordításom):

„Az áldottak állapota a mennyben, noha nagyon dicsőséges, mégis átmeneti jellegű, mégpedig több okból:

a. Most a mennyben vannak, de oda korlátozva, mert még nem birtokolják a földet, ami a mennel együtt lett nekik örökségképpen megígérve.

b. Továbbá meg vannak fosztva a testtől, s ez a testtelen létezés nem... nyereség, hanem veszteség. Nem a létezés gyarapodása, hanem annak megfogyatkozása, mivel a test hozzá tartozik az ember lényegéhez.

c. Végül, mert a rész soha nem lehet teljes az egész nélkül. Csak az *összes* szent közösségében lehet megismerni Krisztus szeretetének teljességét (Ef3:18). A hívők egy csoportja nem juthat teljességre a többi csoport nélkül (Zsid11:40)” (*Gereformeerde Dogmatiek*, harmadik kiadás, 4. kötet, 708-709. oldal).

Mindezzel szívből egyetértünk. Ez azonban nem jelenti azt, hogy e között a közbenső, valamint a végső (a feltámadás utáni) állapot között teljes a szakadék, azaz az ellentét. Épp ellenkezőleg, amiképpen sok vonatkozásban a földi életünk folytatódása a mennyi életünk (lásd pl. Jn11:26, Jel14:13), úgy áll fenn folytatatlanság a közbenső és a végső állapotok között is. Teljesen rossz lenne tehát azt állítani a Szentírásnak a végső állapotot leíró jelképeivel kapcsolatosan, hogy azok semmit sem mondanak nekünk a közbenső állapotról. Az új Jeruzsálem valóban a jövőhöz tartozik, de a jelenhez is: annyira, amennyire a jelen a jövő előképe. (Ezt az álláspontot tartottam, fenn a *Több, mint győztesek* című könyvemben, melyhez még mindig ragaszkodom.)

Mindezt észben tartva teljes joggal használhatjuk a Jel7:9-17-et, mint alapot a közbenső állapot tanulmányozásához.

Nos, nagyon sok, a Jelenések 7-ben itt megtalálható jellemző tagadó jellegű. Megtudjuk, hogy a megváltottak megszabadultak minden gondtól és fáradozástól, minden megpróbáltatástól és üldöztetéstől, nincs többé éhség, szomjúság, vagy hőség. De vannak pozitív jellemzők is. A Bárány a Pásztoruk. Ez a Bárány élő vizek forrásaira vezeti a nyáját. Ez a víz jelképezi az örök életet, az üdvösséget. A vizek *forrásai* jelölik az élet forrását, mert a Bárányon keresztül rendelkeznek a megváltottak az Atyával örök, és megszakíthatatlan közösséggel. Végül a legédesebb minden között: „és eltöröl Isten az ő szemeikről minden könyet”. Nemcsak letörli, hanem *eltörli* a könnyeiket, így nem marad más, csak a tökéletes öröm, boldogság, dicsőség, a legédesebb közösség, a bővelkedő élet. S Maga Isten a szerzője ennek a tökéletes üdvösségnek.

2. A tevékenységük

a. *Nyugszanak.* Lásd Jel14:13. Meg kell hagyni, a test a sírban nyugszik, várván a feltámadásra. De a lélek is megnyugszik a jelenvaló élet küzdelmeitől, fáradozásaitól, bánataitól, fájdalmaitól, mentális szenvedéseitől, s főleg a bűntől!

b. *Látják Krisztus arcát.* Lásd Jel22:4. (Ez természetesen még teljesebb értelemben lesz igaz a feltámadást követően.) A megváltottak szemei (igen, még a léleknek is vannak szemei, ki tagadhatná?) Krisztusra, mint a hármasság Isten kijelentésére irányulnak. Itt a Földön a szemeink gyakran elfordulnak Krisztustól. Valakinek eszébe juthat Götze híres festménye (*Utált és az emberektől megvetett*), melyen

látható, miképpen fordul el minden szem a lándzsával átdöfött és töviskoronával megkoronázott Megváltótól. A mennyben azonban a mi Urunk lesz az érdeklődés és a figyelem középpontja, mert Ő lesz a mindenestől dicsőséges, *mi* viszont nem leszünk többé én-központúak.

c. *Hallanak.* Vajon ne hallanak a dicsőséges kórusokat és dicshimnuszokat, melyek a Jelenések könyvében vannak leírva? Vajon ne hallaná minden egyes megváltott, amit a többi megváltottnak, az angyaloknak, és amit Krisztusnak kell neki mondani?

d. *Munkálkodnak.* „Az Ő szolgálai szolgálnak Neki”. Rendkívül sokrétű lesz a munka, amint az világosan kiderül az olyan igeszakaszokból, mint a Mt25:21, vagy kikövetkeztethető például az 1Kor15:41-42-ből. Ez önkéntes, örömmel végzett szolgálat lesz. Ne mondd azt, hogy ez a szolgálat addig nem lehetséges, amíg a lelke testetlenek- Vajon az angyalok – akiknek szintén nincs testük – nem küldettek el szolgálatra?

e. *Örvendeznek.* Mivel minden feladat teljességgel kielégítő és felfrissítő lesz, a megváltottak énekelnek munkálkodás közben. Természetesen ez az ének is más lesz a feltámadás után. De vajon lehetetlen volna az, hogy a *lelkek* dicsérjék Istent? Vajon lehetetlen, hogy a megváltottnak „melódiák legyenek a szívében”? Hiszen beléptek „Uruk örömébe”!

f. *Élnek.* A megváltottak még a közbenső állapotban is ténylegesen *élnek*. Ők nem álmodoznak. Nem szabad úgy felfognunk ezeket a lelkeket, mint ide-oda suhanó csendes árnyakat. Nem, ők élnek és örvendeznek a bőséges és dicsőséges közösségben (melyről majd a 13. fejezetben beszélünk). Sőt, *Krisztus az, Akivel* élnek. Valahol csak megtalálod Őt, *ők* is ott lesznek. Bármit tesz Ő, *ők* is teszik (amennyire csak képesek erre). Ha bizonyítékot kívánsz, lásd Jel 3:12, 3:21, 4:4, v. ö. 14:14, 14:1, 19:11, v. ö. 19:14, 20:4.

g. *Uralkodnak.* Osztóznak Krisztussal az Ő királyi dicsőségében.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Miképpen különbözik az áldottság közbenső állapota a végső állapotától, azaz melyik három vonatkozásban?
2. Akkor hát nincs kapcsolat a közbenső és a végső állapot között?
3. Milyen képet fest a Jelenések 7 a dicsőségben levő megváltottakról?
4. Mit jelent az, hogy a megváltottak megnyugszanak, látják Krisztus arcát, hallanak, és munkálkodnak, vagy szolgálnak?
5. Mit jelent az, hogy örvendeznek, élnek, és uralkodnak?

B. További megvitatáshoz

1. Hogyan magyarázod „a nagy sokaságot, a melyet senki meg nem számlálhatott”?
2. Mit jelentenek a fehér ruhák, és a pálmaágak?
3. Mit jelent az énekük (Jel7:10)?
4. Magyarázd meg a Jel7:14-et.
5. Nagyon keveset mondtunk arról, hogy a megváltottak uralkodnak Krisztussal (Jel20:4). Magyarázd meg bővebben.

12. fejezet: Van közvetlen kapcsolat a halottak és az élők között?

Olvasandó: 5Móz18:9-15, Zsid11:39-12:2

1. Vannak, akik hiszik, hogy létezik valamiféle közvetlen kapcsolat vagy az egyik, vagy mindkét oldalról

Vajon az eltávozottak lelkei látnak minket? Képesek kapcsolatba lépni velünk? S mi képesek kapcsolatba lépni velük?

a. *A spiritualisták.* Nos, mi a helyzet Margaret és Kate Foxszal, akik tizenöt és húsz évesek voltak mikor az este történt. De mi is történt? Nos, hadd mondja el az édesanyjuk, ami feltételezhetően történt 1848. március 30-án:

„Zajok hallatszottak a ház minden részében... Lépéseket hallottunk az éléskamrában, és a lépcsőkön. Nem tudtunk megnyugodni, s arra a következtetésre jutottam, hogy a házban valamiféle boldogtalan, nyughatatlan lélek kísért.” Március 31-én, péntek éjszaka a dolog megisméltődött. „A fiatalabb gyermekem, Cathie ezt mondta: 'Splitfoot úr azt teszi, amit én', és tapsolt. Rögtön ez után ugyanannyi tenyérösszezsattanást hallottunk... Majd Margaret mondta tréfálkozva: 'Most akkor tedd, amit én. Számolj: egy, kettő, három, négy', közben tapsolva, s a tenyércsattanások megint megisméltődtek. Utána félt megisméltetni.”

A spiritualizmus szerint létezik közvetlen kapcsolat az eltávozottak és az élők között.

b. *A római katolicizmus.* Amint az közismert, ők *tisztelik* a „szenteket” a mennyben, és könyörögnek a közbenjárásukért, például ezekkel a szavakkal: „Sancta Maria, ora pro nobis” (Szűz Mária, könyörögj érettünk). De képesek a szentek hallani ezeket a könyörgéseket? A római katolikus hittudósok között nézetkülönbségek vannak ebben a dologban. Egyesek szerint az angyalok szolgálnak közvetítőkként, tájékoztatván a szenteket a Földről jövő kérések tartalmáról. Mások szerint Isten mond el mindent a szenteknek ebben a dologban, vagy a szentek olvassák el ezeket a kéréseket Isten elméjében. Megint mások azt hiszik, hogy a szentek lelkei képesek olyan gyorsan mozogni helyről helyre, hogy nincs szükségük speciális tájékoztatókra. Ez tehát megfelel egyfajta közvetlen kapcsolatnak.

c. *Egyes protestánsok.* Furcsa kimondani, de még a szilárdan evangelikál protestánsok között is vannak, és mindig is voltak olyanok, akik elfogadták a valamiféle közvetlen kapcsolat létezését, nevezetesen abban az értelemben, hogy az eltávozottak, akik most a mennyben vannak, ténylegesen látnak minket, és ennek a közvetlen kapcsolatnak a segítségével pontosan tudják, mit csinálunk. Valakit nagyon meglephet, hogy az e nézett vallók között megtalálja azt, akinek az írásai és prédikációi nagy áldást jelentettek az egyház számára. Ő nem más, mint Clarence Edward Macartney. A Zsid12:1-gyel kezdődő igeszakasz kommentárjában, a „mi is, kiket a bizonyságoknak ily nagy fellege vesz körül” szavakról ezt mondja:

„Az, hogy a halottak látnak minket, és tudják, mit csinálunk ebben az életben, látszólag ésszerű következtetés ebből a nagyszerű igeversből”, vagy ismét: „kevés kétségem van az iránt, hogy látják az életünket ebben a világban” (*More Sermons from Life*, 199. és 197. oldal).

2. A Szentírás elveti ezt az elképzelést

A Biblia teljességgel tagad minden, az eltávozottak és a hátramaradottak közötti közvetlen kapcsolatot.

Ami a *spiritualistákat* illeti: Nemcsak a közösség lehetetlen a két csoport között, de még a kísérletet a kapcsolatfeltételre is szigorúan megtiltotta az Úr. Lásd 5Móz18.

Ami a *római katolikusokat* illeti: Noha a Szentírás mindenütt buzdít arra, hogy járjunk közbe egymásért (Rm15:30, Ef6:18-19, Kol1:2, 3:1, 1Tim2:1-2, stb.), és azt tanítja, hogy Isten gyakorta küld szabadítást válaszul az efféle imákra (2Móz32:11-14, 4Móz14:13-20, v. ö. 5Móz18), de sehol, semmilyen módon nem int minket arra, hogy az eltávozottak közbenjárását kérjük, és sehol nem utal arra, hogy ezek az eltávozottak képesek látni és hallani, amit mi teszünk.

Valójában pont az ellentettjét hangoztatja nagyon világosan. A Szentírás szerint az eltávozottak *alszanak* a maguk mögött hagyott birodalmat illetően (amint arra már korábban rámutattunk). Nem tudják, hogy meggazdagodnak-e a gyermekeik, vagy szegények maradnak (Jób14:21). Mennyei lakóhelyükről sem

Ábrahám, sem Jákób nem képes látni, vagy hallani azt, ami itt lenn történik az utódaikkal. (Ézs63:16, v. ö. még Préd9:10). Aligha szükséges hozzátenni, hogy a szentek *tisztelete*, mely oly könnyen romlik meg és vélik tényleges bámulattá és imádatná, egyféle bálványimádás, amit a Szentírás szigorúan tilt.

Ami *egyes protestánsokat* illet: A Zsid12:1-2 magyarázata Clarence Edward Macartney tollából helytelen. A helyes magyarázatot H. Bavinck adja (*Gereformeerde Dogmatiek*, 4. kötet, 3. kiadás, 689. oldal), valamint a zsidókhöz írott levél más népszerű kommentárjaiban például J. C. Macaulay és W. H. Griffeth Thomas tollából, valamint Erich Sauer *In the Arena of Faith* könyvéből (76. oldal). Utóbbi mondja:

„A 'tanú' kifejezés aligha jelenti azt, hogy Isten eme emberei *szemtanúi*... a jelenlegi pályafutásunknak és küzdelmeinknek. Nem azt jelenti ez, hogy magas trónjaikról szemlélik a lenti arénában folyó küzdelmet. Nincs olyan igevers, mely azt mondaná nekünk, hogy a jelen életből eltávozottak aktív, tudatos részt vállalnának a harcos egyház dolgaiban. Ők (a hitnek a Zsidó levél 11 fejezetében szereplő hősei) ott úgy vannak leírva, mint akik a saját generációjukon belül tesznek tanúbizonyságot, s akik, mikor megvizsgáljuk az életüket, manapság példát látunk benne *a cselekvő hitre*, a győzelmek kivívására Istenben. Noha a halál elvitte őket erről a színpadról, a bizonyosságuk megmarad. Így a hit hősei ily módon és ebben az értelemben vannak mondhatni ma is velünk. Valójában *körülvesznek* minket, és buzdítanak a hitben.”

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mi a jelen fejezetben tárgyalt kérdés?
2. Miben hisznek a spiritualisták? Meséld el a Fox család történetét.
3. Mi a római katolikus hiedelem és gyakorlat ebben a dologban?
4. Miképpen magyarázta Clarence Edward Macartney tiszteletes a Zsid12:1-2-t?
5. Mi tanít a Szentírás minderről?

B. További megvitatáshoz

1. A Fox család történetének csak az elejét meséltem el. Be tudod fejezni?
2. Miért veszélyes a szentek tisztelésének római katolikus tanítása? Mit tesz a szentek tisztelete a hármas Isten tiszteletével és imádatával Krisztuson keresztül?
3. A fejezetben leszögeztük, hogy nincs *közvetlen* kapcsolat az itt maradottak és az eltávozottak között. De van-e *közvetett* kapcsolat? Ha igen, bizonyítsd a Bibliából.
4. Ha nincs közvetlen kapcsolat a harcos és a győztes egyház között, akkor milyen értelemben igaz mégis, hogy a kettő találkozik?
5. Mi a legjobb módja azok tisztelésének, akik hazamentek, hogy az Úrral legyenek?

13. fejezet: Megismerjük majd ott egymást?

Olvasandó: Luk16:1-9

1. Helyes a viszontlátás vágya?

Megismerjük majd egymást a mennyben? Milyen gyakran feltették már ezt a kérdést! Egyesek szabad kimutatják az arra irányuló vágyaikat, hogy helyreállítsák a földön akkor megszakadt boldog kapcsolatokat, mikor a kedvesük eltávozott. Kíváncsiak rá, hogy viszontlátás vágya (németül *Wiedersehen*, hollandul *Wederzien*) helyes-e. Vajon nem az a fő célja az embernek, hogy „dicsőítse Istent és örökké élvezze a Vele való közösséget”? S vajon a zsoltáros is nem így kiáltott fel: „Kicsodám van az egekben? Náladnál egyébben nem gyönyörködöm” (Zsolt73:25).

A válasz látszólag az alábbi: Minden afféle vágy, mely a kölcsönös felismerésre és az újraegyesülésre irányul, s pusztán szentimentális jellegű, azaz nem Istennek adja Krisztusban a fő tisztességet, elítélendő. De magának a viszontlátásnak a vágya azért, hogy az előttünk eltávozottak, valamint az utánunk jövők társaságában együtt dicsérhessük a Megváltónkat, teljességgel törvényes. Ebben a vonatkozásban teljesen egyetértek dr. H. Bavinckkal, aki ezt mondja: „” (*Gereformeerde Dogmatiek*, harmadik kiadás, 4. kötet, 708-709. oldal). „A sír túloldalán bekövetkező viszontlátás reménysége őszintén emberi, és összhangban van a Szentírással. Utóbbi ugyanis nem tanít semmi olyasféle halhatatlanságot, mely meg van fosztva minden tartalomtól és a kísérteties lelkekhez tartozik, hanem inkább olyan örök életről beszél, mely a valódi emberi lényekhez tartozik... Ezért, jóllehet igaz, hogy a menny öröme elsősorban a Krisztussal való közösségből fakad, származik a hívők egymással való közösségéből is. S amiképpen az utóbbi típusú közösség a Földön, noha mindig tökéletlen, de mégsem vesz el a hívő Krisztussal fennálló közösségéből, hanem megerősíti és meggazdagítja azt, így lesz a mennyben is. Pál fő vágy arra irányult, hogy eltávozhasson, és együtt lehessen Krisztussal (Fil1:23, 1Thessz4:17), de Maga Jézus is egy bankett jelképével festi le a menny örömét, melyen mindannyian együtt ülnek az asztalnál Ábrahámmal, Izákkal, Jákóbbal (Mt8:11, v. ö. Lk13:28). Ennek megfelelően a viszontlátás reménysége nem rossz, ha megmarad a Krisztussal való közösség iránti vágy alárendeltségében.”

2. Tanítja azt a Szentírás, hogy lesz majd efféle örömteli viszontlátás és a közösség helyreállása?

A református dogmatikának ugyanebben a nagy munkájában dr. H. Bavinck dicséretes óvatossággal beszél sok ellenmondásos témáról. A viszontlátást illetően a túlvilágon azonban nagyon határozott és szókimondó. Ezt mondja: „A meghaltak kétségtelenül felismerik azokat, akiket ismertek a Földön” (id. mű, 688. oldal).

Azok, akik dr. H. Bavinckkal együtt elfogadják a viszontlátás és a közösség helyreállításának elképzelését, rendszerint az alábbi igehelyekre hivatkoznak, bár ezek nem mindegyike szolgáltat *közvetlen* bizonyítékot.

a. Az Ézs14:12 szerint a Seol lakói azonnal felismerik Babilon királyát, amint leszáll hozzájuk, és gúnyosan üdvözölve őt, ezt kiáltják: „Miként estél alá az égről fényes csillag, hajnal fia!? Levágattál a földre, a ki népeken tapostál!”

b. Az Ezék32:21-nek megfelelően a Seol közepéből szólnak a nagy hősök Egyiptom uralkodójához és népéhez.

c. A Lk16:19-31-nek megfelelően a gazdag ember felismeri Lázárt.

d. A Lk16:9-nek megfelelően a barátok, akiket az anyagi ajándékainkkal teszünk azzá, befogadnak majd a mennyi hajlékokba. A beteg, akit meglátogattunk, a gyászoló, akivel együtt éreztünk, a pogány, aki számára eszköz voltunk az üdvösségre jutáshoz, mondhatni ott állnak majd a menny előcsarnokában, hogy befogadják jótevőiket a köreikbe, s együtt dicsőíthessék velük Őt, Aki minden áldás forrása. Ez nyilvánvalóan magában foglalja a megismerést és a közösség folytatását.

e. Az 1Thessz2:19-20 (v. ö. még 2Kor4:14) arra utal, hogy az Úr Jézus Krisztus eljövetelekor a misszionáriusok meglátják reménységük végső megvalósulását, s óriási örömet tapasztalnak meg, mikor

látják majd a missziós erőfeszítéseik gyümölcsét, mikor örömmel, hálákat adva és dicsőítve állnak majd Krisztus jobbán. S vajon nem a megszokott közösség helyreállítására utal az 1Thessz4:13-18?

3. Az ellenvetések megválaszolása

I. ellenvetés. Egyes, a felismerést és a közösség helyreállítását alátámasztó igeszakaszok a felsorolásból olyan eseményekre utalnak, melyeket inkább Krisztus második eljövetele vezet be, nem a közbenső állapot. Krisztus visszatérése után lesznek testeink, melyekkel lehetségessé válik egymás felismerése. Ez azonban semmiképpen sem bizonyítja azt, hogy a mennyben a hívők testetlen lelkei pont most is felismerik egymást.

Válasz. Van némi érdeme ennek az érvelésnek, nevezetesen annyiban, amennyiben rámutat a tényre, hogy szükséges különbséget tenni. Bizonyos, hogy Krisztus visszatérése után, mikor a testeink dicsőségesen feltámadnak, vagy elválnak, s visszakapjuk azokat, a felismerés és a közösség sokkalta gazdagabb lesz. Mindazonáltal a közbenső és a végső állapot közötti eltérés nem oly hatalmas, hogy az, amit itt a végső állapotról mondunk, az nem vonatkozna legalábbis elvileg a közbenső állapotra is. Egyes igeszakaszok pedig világosan *közvetlenül a halált követően* utalnak a lélekre. Emellett, ha az angyalok számára – akiknek nincs testük – lehetséges egymás felismerése (Dán10:13), akkor miért kellene lehetetlenségnek tartani, hogy a hívők testetlen lelkei is megismerik egymást?

II. ellenvetés. Ha ténylegesen felismerjük majd a barátainkat, akikkel a mennyben találkozunk, akkor hiányozni fognak azok a barátok, ismerősök, vagy rokonok, akik soha nem jutnak be a mennybe. Ez pedig még a mennyben is boldogtalanná tesz minket.

Válasz. Vajon a mi Urunk Jézus Krisztus nem hiányol sokakat, akikhez őszintén ragaszkodott? De mondanád erre, hogy Jézus boldogtalan a mennyben? Vajon nem inkább abban az irányban kell keresni a választ, hogy mikor bejutunk a mennybe, *mindazok a kötődések, melyek nem voltak Krisztusban* (beleértve a családi kötődéseket is), a jelentőségüket veszítik? Vajon a Mt12:46-50 nem pontosan ebbe az irányba mutat?

III ellenvetés. A Mt22:23-33 szerint minden földi kapcsolat teljesen eltöröltetik a túlvilági életben. Ezért bármiféle felismerés azok között, akiket a Földön ismertünk, értelmetlen lesz.

Válasz. Nem ez minden, amit a Mt22:23-22 tanít. Azt tanítja, hogy mivel a túlvilági életben többé nem lesz halál, ezért nem lesz sem házastársi kapcsolat, sem semmiféle szükség rá. *Ebben a vonatkozásban* olyanok leszünk, mint a mennyei angyalok. Az igeszakasz azonban semmit sem mond az összes kapcsolat eltöröléséről azokkal, akikkel még itt a Földön voltunk egymás ismerősei az Úrban.

A túlvilági viszontlátásba vetett hit tehát szilárdan gyökerezik a Bibliában.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mi a jelen fejezetben tárgyalt kérdés?
2. Törvényes-e a túlvilági viszontlátás utáni vágy? Miért gondolod így?
3. Támogatja-e a Szentírás azt a nézetet, hogy ez a vágy be fog teljesedni?
4. Vajon felismerhetik egymást a testetlen lelkek?
5. Miféle más ellenvetések léteznek ezzel szemben, és miképpen válaszolsz azokra?

B. További megvitatáshoz

1. Képes-e a tény, mely szerint Péter, Jakab és János felismerték Mózeset és Illést az átváltozás hegyén, érvként szolgálni a felismerés mellett a túlvilági életben?

2. Hivatkoznál-e az 1Kor13:12-re e nézet alátámasztása végett?

3. Valaki ezt mondta: „Nemcsak felismerjük majd egymást a túlvilágon, de még jobban is fogjuk egymást ismerni, mint valaha is ismertük ezen a világon”. Hiszel ebben? Ha igen, miért, és ha nem, miért nem?

4. Mi valójában a lényege a Lk16:1-9-ben feljegyzett példázatnak? A *gyakorlati tanításra* gondolok.

5. Mit jelent a „hamis mammon”? Vizsgáld-e az egyes bibliafordítások közötti különbséget a Lk16:9 esetében? Melyik a jobb fordítás?

14. fejezet: Vajon az emlékezet, a hit és a reménység velünk jönnek a dicsőségbe? Létezik „idő” a mennyben?

Olvasandó: Jel6:9-11

1. Az oltár alatt levő lelkek látványának rövid magyarázata

Amit János lát, az nem maga a menny, hanem a menny jelképes látványa. Mindazonáltal a látvány értelmetlen volna, ha nem tükrözné a valóságot. Ennek megfelelően, ahogyan jogosan vonunk le néhány következtetést a gazdag ember és Lázár példázatából, úgy itt is joggal megtehetjük ezt.

Ebben a látomásban János egy oltárt lát, mely itt az égőáldozati oltárnak látszik, aminek az aljához kellett kiönteni a levágott állatok vérét (3Móz4:7). Az oltár alatt látja János a legyilkolt szentek vérét. A *lelkeket* látta, mert „a lélek a vérben van” (3Móz17:11). Ők áldozatul kínálták magukat, ragaszkodván ahhoz a bizonyágtételhez, amit kaptak Krisztusról és az üdvösségről Őbenne. Most ezeknek az embereknek a lelkei kiáltottak bosszúért a gyilkosaik ellen.

Minden egyes lemészároltnak fehér ruha adatott, mely az igazságosságot, a szentséget és az ünnepiséget jelképezte. Biztosítékot is kaptak arról, hogy imáik meg lesznek válaszolva, de még nem jött el az ítélet ideje. Ezért ezeknek a lelkeknek „rövid ideig” nyugalomban kell maradniuk, míg minden választott össze nem gyűjtetik, s a mártírok száma teljessé nem válik. Amíg az a szám nem válik teljessé, a végítélet napja nem jöhet el.

Vajon ebből nem arra lehet következtetni, hogy ezek a lelkek nyugalomban voltak egy ideig, most is nyugalomban vannak, és még egy darabig abban is kell maradniuk? Dr. H. Bavinck mondja: „Van múltjuk, melyre emlékeznek, vagy jelenjük, melyben élnek, és jövőjük, mely felé közelednek.” (*Gereformeerde Dogmatiek*, 4. kötet, 709-710. oldal).

2. Vajon az emlékezet, a hit és a reménység elkísérnek bennünket a dicsőségbe?

Először is, ami az emlékezetet illeti. A gazdag ember a példázatból (Lk16:28) emlékszik rá, hogy öt testvére volt a Földön. Az ítélet napján bizonyos gonosz emberek emlékezni fognak arra, hogy prófétáltak, démonokat űztek, és sok csodát tettek (Mt7:22). Vajon az igazaknak semmilyen emlékük sincsen? Még a Mt25:37-40 sem tanítja ezt valójában, hanem inkább az ellenkezőjét sugallja. Sőt, miképpen lennének képesek a megváltottak valaha is új éneket énekelni, melyben Istent dicsőítik az Ő csodálatos, megváltó cselekedeteiért, ha nem emlékeznének ezekre a cselekedetekre? S vajon ennek az éneknek maga az éneklése (Jl14:3, 15:3-4, v. ö. 5:9) nem foglal magában valamiféle időbeli előrehaladást az elénekelt sorról az éppen énekelten keresztül az utána énekelte felé? Vajon nem utal *a múltra, a jelenre és a jövőre* még a mennyben is? Valóban igaz, hogy egészen a feltámadásig a legtöbb megváltottnak a dicsőségnek nincsen hangja. De emiatt vajon lehetetlenség az éneklés? Vajon nem csengenek dicsősége refrének a szíveikben? Vajon nem igaz, hogy már itt a Földön is „*a szívemben* melódia zeng... a szeretet melódiája”. Nevezd ezeket a dalokat jelképeknek, ha tetszik, ezek bizonyosan valami tényleges dolognak a jelképei.

Ha pedig ezzel megerősítettük, hogy az emlékezet, minden bűnös szennyfolttól megtisztítottan, de mégis emlékezetként velünk jön a mennybe, s az emlékezet természetesen *a múltra vonatkozik*, mi a helyzet a hit gyakorlásával *a jelenben*? Valaki azt állította:

„A hit látássá enyészik,
A remény örömmé ürül ki,
A szeretet a mennyben még fényesebbe ragyog,
Adj hát nekünk szeretetet.”

Nos, bizonyos értelemben a valódi hit (v. ö. 2Kor5:7) valóban elenyészik. A még be nem teljesedettnek tekintett ígéretekbe vetett hitet felváltja az öröm ezeknek az ígéreteknek a beteljesedése miatt. Természetesen azonban a hit, mint *Istenbe vetett aktív bizalom*, nem fog hiányozni a mennyből. Vajon nem ragyog majd minden korábbinál dicsőségesebben, hisz soha többé nem hallatszik majd a fájdalmas kiáltás: „Hiszek Uram, légy segítségére a hitetlenségemnek!”

S mi a helyzet a jövőre vonatkozó reménységgel? A tény az, hogy ez a reménység is velünk jön a mennybe, még mindig a legjobb fordítása az 1Kor13:13-nak. A reménység a hithez és a szeretethez hasonlóan akkor uralkodik, mikor „eljön a tökéletesség”, s mikor „színről színre” látunk. A megváltottak lelkei már most is tudják a mennyben, hogy ez nem több mint *a közbenső állapot*. Ők mondhatni előre haladnak a felé az idő felé, amikor megkapják a dicsőséges, feltámadott testüket, s csatlakoznak mindenki máséhoz, akik egy nap majd az ő létszámukhoz tartoznak. Sívárogra várják a napot, mikor megöröklük „az új eget és az új földet”, s mikor Uruk nyilvánosan megjelenik. Igaz, amit dr. Johannes G. Vos jelent ki „A közbenső állapot” című cikkében (*Christianity Today*, 1958. május 12.): „A Szentírás a közbenső állapotot átmenetinek mutatja be, mely nem tartalmazza sem az üdvözültek végső áldottságát, sem az elveszettek végső kárhozatát”.

A mennyben tehát a megváltottak lelkei valóban élnek, hálát adnak Istennek a múltbéli áldásaiért, ragaszkodnak Hozzá a jelenben, s várják a már élvezett jelennél még dicsőségesebb jövőt. Ez tehát élet, három időben, valamint a dicsőségben.

3. De vajon a közbenső állapotnak ez a nézete nem céloz arra, hogy az emberi lények számára lesz idő még a mennyben... és a pokolban is?

Az elképzelés, mely szerint az *idő* minden elképzelhető vonatkozásban hiányozni a fog a túlvilági életből, szilárd gyökereket vert sokak elméjében. Befoglalták ismerős dicséretnek soraiba, például: „S megesküdtök az ég felé emelt kezével, hogy idő többet nem lesz”. Ha támaszkodhatunk az id. dr. A. Kuyper előadásaihoz fűzött diákjegyzetekre, akkor ez a nagy teológus és politikus mély meggyőződéssel beszélt erről a dolgról. Teljesen bizonyos volt abban, hogy a közbenső állapotban nem lesz idő. Erőteljesen a Jell10:6-re támaszkodott, amire többször is utal: „És megesküvék arra, a ki örökkön örökké él... hogy idő többé nem lesz” (Lásd *Dictaten Dogmatiek Locus De Consummatione Saeculi*, 102-103. oldal). Sajnálhatjuk, hogy ez a nagy teológus nem végezte el annak a szövegnek a kritikus elemzését, amelyre oly nagyon támaszkodik. A szövegkörnyezet figyelembe vételével bizonyosan más fordítást kell jobbnak tartani (attól a fordítástól eltérőt, ami a Holland Biblia *Staten Vertaling*-jában, s amely lényegében megegyezik az angol Biblia Authorized Version változatával). Mind az American Standard Version, mind a Revised Standard Version szövege sokkal jobb, nevezetesen: „többé nem lesz késlekedés”, vagy „többé nem lehet késlekedés”. Az új holland változat is hasonlóképpen fordít: „*Er zal geen uistel meer zijn*”.

Személyesen én dr. G. Vosszal értek egyet, aki (az eljövendő kor vonatkozásában) ezt állítja: „Pál sehol nem állítja, hogy az ember életében ennek a kornak a lezárását követően, többé már nem létezik semmiféle időtartam, vagy időegységekre oszthatóság. Az élet efféle felfogása világosan előjog a Teremtő természeténél fogva: az eljövendő kor lakóinak örökkévalósítása ebben az értelemben egyenlő lenne a megistenítésükkel. Ennek a gondolatnak a helye pedig a pogány spekulációk között van, nem a bibliai vallás területén.” (*The Pauline Eschatology*, 290. oldal) Hasonlóképpen jelenti ki dr. Bavinck is (idézett mű, 709. oldal): „Azok, akik meghaltak, megmaradnak véges és korlátozott lényeknek, és nem létezhetnek másként, mint térben és időben. Meg kell hagyni, a tér mérése és az idő számítása teljesen más lesz a sír túlsó oldalán, mint itt, ahol *a mérföldek és az órák* a mértékegységeink. De még az ott lakó lelkek se válnak örökkévalókká és mindenütt jelenvalókká, mint Isten... Ők nem emelkednek fölé az idő minden formájának, azaz az időnek, a pillanatok egymásutánosságának értelmében.”

Ki akarom azonban hangsúlyozni, hogy lényegében egyetértek dr. Johannes G. Vosszal, aki az említett cikkben kijelenti: „J. Stafford Wright indítványozta, hogy a közbenső állapotban az emberi elme más időskálához kötődik, mint ami a fizikai világegyetemben áll fenn, bár nem tudjuk kitalálni, hogy miféléhez”. Rámutat a tényre, hogy az oltár alatti lelkek számára a mártíromságuk és az utolsó napon bekövetkező feltámadásuk közötti időszakot „kis időnek” nevezik, pedig már nagyon hosszú időn át tart.

Mikor tehát felmerül a kérdés: „Lesz idő a mennyben?”, nevezetesen a múltból a jelenbe, majd a jövőbe történő átmenet értelmében – *nevezük ezt a pillanatok összességének, vagy egymásutánosságában* – a válasznak „igennek” kell lennie. Ha felteszik a következő kérdést is, miszerint „Ez vajon minden vonatkozásban olyan idő lesz, amelyet mi ismerünk (azaz a mostani földi mértékegységeinkkel mért idő)?”, a válasznak „nemnek” kell lennie.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Magyarázd meg az oltár alatti lelkek látomását.
2. Mondanád-e, hogy ezek a lelkek három időben élnek?
3. Velünk jön az emlékezet a mennybe?
4. Velünk jön a hit és a reménység a mennybe?
5. Vajon a megváltottak Istenhez hasonlóak lesznek, s minden vonatkozásban az idő fölé emelkednek? Vajon az időt ott is úgy mérik majd, mind itt?

B. További megvitatáshoz

1. Miképpen igazolható az oltár alatti lelkek kiáltása a bosszúért?
2. „Ahol nem években számolják az időt.” Egyetértesz?
3. Vajon ugyanolyan lesz az idő a mennyben, mint a pokolban?
4. Lehetséges ott a reménység, ahol semmilyen értelemben sincs idő? Tégy különbséget a reménység között itt és odaát.
5. Miért nevezik a szeretetet „a legnagyobbnak a három közül”?

15. fejezet: Lesz a mennyben fejlődés?

Olvasandó: 2Kor3:12-18, és Ef3:14-21

1. A mennyben nincs fejlődés a megszentelődés területén

„És nem megy abba be semmi tisztátalan” (lásd Jel21:27). Mikor egy hívő meghal, ő ugyanabban a pillanatban minden formában megszabadul a bűntől. Világos tehát, hogy a túlvilági életben nem lesz fejlődés a *szentségben*. Ma Ábrahám semmivel sem szentebb, mint abban a pillanatban volt, amikor a lelke belépett a mennybe. A mennyben tehát nincs előrelépés a *bűntelenségben*. Ebben a vonatkozásban az összes megváltott abszolút *tökéletes* attól a pillanattól fogva, hogy beléptek a gyöngykapukon.

2. Mindazonáltal nagyon is lehetséges fejlődés a mennyben, például a tudásban, a szeretetben és az örömben

Egyetlen igeverset sem ismerek az egész Bibliában, mely közvetlenül és szó szerint bizonyítaná ezt a fajta fejlődést a mennyben. Az egyház nem vette be ezt az elképzelést a hitvallásaiba. Ha valaki nem kíván egyet érteni azzal az elmélettel, mely szerint a mennyben is van fejlődés, ezt teljes joggal megteheti. Ez teljesen a következtetés dolga, nem a közvetlen és pozitív bizonyítékoké.

Mindezt kimondván mégis sokaknak az a véleménye, pl. H. Bavincké, J. J. Knapé, R. C. H. Lenskié, dr. D. Jonesé – hogy igenis van fejlődés. Ezt a véleményt következtetésre, vagy levezetésre alapozzák. Én személy szerint hiszek abban, hogy a következtetés törvényes. A dologgal kapcsolatos véleményemet az alábbiakra alapozom:

a. *A Szentírás tanítására az örök életről* (Jn3:16, 11:25-26, de különösen 10:10). A Szentírás szerint, mikor a lélek belép a mennybe, ott tovább él. Nem marad örökké egy fix helyzetben. Nem egyszerűen csak „odakerül”. Bővelkedőbb életet él, mint annakelőtte bármikor. S *élni* annyi, mint gondolkodni, közösségben lenni, látni és hallani, örvendezni, stb. Egyáltalában valószínűsíthető, hogy gondolkodni fogunk, de nem fejlődünk a *tudásban*? Hogy közösségünk lesz – és micsoda közösség! – de nem fejlődünk a *szeretetben*? Hogy látjuk és halljuk a menny dicsőségét, de nem gazdagszunk meg a menny örömeinek élvezetében?

Emellett a növekedés a tudásban, a szeretetben és az örömben nem szükségszerűen összeegyeztethetetlen a „tökéletességgel”. Pont amint itt a Földön a „tökéletes” gyermek egy növekedésben levő gyermek, s amint a „tökéletes” Krisztus-gyermek is „gyarapodik bölcsességben és testének állapotjában, és az Isten és emberek előtt való kedvességben” (Lk2:52), úgy lehetséges ez a mennyben is.

b. *A Szentírás tanítására Isten nagyságáról és az ember kicsiségéről* (Ézs40:25-26, 44:6, 45:5). A Szentírás szerint a lelkeink *véges, korlátozott* lények – és örökre azok is maradnak. Isten azonban Krisztusban *végtelen, korlátok nélküli* lény – és örökre az is marad. S mikor a bűn és a halál hiányának állapotában – ami a *megváltás* következménye – a véges kapcsolatba lép a végtelennel, vajon lehetséges lenne, hogy a véges nem fejlődik? Mikor a menny kimondhatatlan gazdagsága kitölteti a határozottan korlátozott befogadóképességű edényekbe, vajon lehetséges lenne, hogy ezek az edények nem telnének meg egyre jobban és jobban?

Vegyük például Krisztus irántunk érzett szeretetét. Még a mennyben is törekedni fogunk majd annak a szeretetnek „a szélességét, magasságát és mélységét megismerni”. Természetesen egyetlen megváltott lélek sem igyekszik majd mindezt önmagától megtenni. Ezt majd „a többi szenttel együtt” teszi meg. A Szentírás szerint azonban Krisztus szeretete még akkor is olyan szeretet lesz, mely „felülmúl minden ismeretet”. Annak egésze mindig is túlon túl nagy marad az emberi felfogóképesség számára. Pont amiképpen a költő mondja:

„Ha az óceán tintával lenne tele,
S az ég pergamenből volna,
Minden fűszál pedig tollszár lenne,
S minden ember író.
Istennek az emberi iránti szeretetének leírása
Kiszáritaná az óceánt,

S a tekercs sem lenne elegendő

Még ha az ég egyik szélétől a másik széléig lenne is kifeszítve.”¹¹

Ez, amint én látom, lesz a menny dicsősége, nevezetesen örökké egyre mélyebbre hatolunk majd Isten ama szeretetében, s örökké folytatjuk majd annak felfedezését, miután nem értünk még a végére, és nem is érjük azt el soha, *mert nincs alja: az a szeretet végtelen*. Soha nem fogjuk hallani: „Most már abszolút mindent ismertek, amit Isten szeretetéről tudni lehet Krisztusban”. Ha lehetséges lenne a végtelen felfogása Isten szeretetének – vagy bármely más attribútumának – akkor megszűnnénk végeseknek lenni. Akkor mi magunk válnánk Istenné. Isten mellett azonban nincs másik Isten! Amíg tehát Krisztus szeretete végtelen mi pedig végesek maradunk, Amíg tehát Krisztus szeretete végtelen, mi pedig végesek maradunk, addig fejlődni is fogunk annak a szeretetnek az ismeretében, valamint az arra adott szerető és örömteli reakció terén is. Vajon nem képzelhető el még az is, hogy valaki – akár csak a lélek szemeivel – szemléli Isten dicsőségét Krisztusban, és fejlődik a tudásban, a szeretetben és az örömben?

c. *A Szentírás tanítására arról, hogy a menny birodalmában nem lesz bűn* (Mt6:10, Jel21:27). A mennyben a Szentírás szerint nincsen bűn. Ez azt jelenti, hogy a fejlődés előtti fő akadály el lesz távolítva. Sem a bűn, sem az átok nem lesz képes ott megmaradni. S nekem úgy tűnik, hogy a bűn által el nem homályosított elmék jobban fejlődnek, mint a bűntől elhomályosítottak, s a bűn következtében többé már el nem nyomott szívek is gyorsabban jutnak előre a belső örömben, mint az elnyomott szívek.

d. *A Szentírás jelképes nyelvezetére* (1Jn3:9, Jel22:1-2, v. ö. Ezék47:1-5). A Biblia az örök életet, vagy üdvösséget egy csírázó mag, egy növekvő és gyümölcsöt érlelő fa, egy folytonosan mélyülő folyó jelképeivel ábrázolja, stb. Mindezek a jelképek fejlődést látszanak magukban foglalni.

e. *A Szentírás tanítására a reménység maradandó jellegéről* (1Kor13:13). A reménység örömteli várakozást jelent az eljövendő dicsőségre. Meg kell hagyni, itt a Földön is táplálunk reménységet. Ezek a remények azonban nem mindig teljesülnek. A mennyben azonban minden reménység beteljesül, és egyidejűleg folyton-folyvást folytatódik. Vajon ez a kettős jelleg nem egy öröké tartó fejlődésre utal, nevezetesen a tudásban, a szeretetben, az örömben, és így tovább? A meglátásom szerint valóban van fejlődés a mennyben, mégpedig már a közbenső állapotban is.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Milyen értelemben igaz, hogy nincs fejlődés a mennyben?
2. Milyen értelemben igaz, hogy mindazonáltal mégis van fejlődés a mennyben?
3. Véleményed szerint a véges teremtmények tudni fognak-e „mindent” valaha is Krisztus szeretetéről? Ha nem, miért nem?
4. Vajon a bűn hiányának a mennyben van-e bármi köze is az ottani fejlődéshez?
5. Mely egyéb érvekre alapoztam azt a véleményemet, hogy van fejlődés a mennyben?

B. További megvitatáshoz

1. Szándékosan használtam a „fejlődés, például a tudásban, a szeretetben, az örömben” szavakat. Hozzá tudsz tenni mást is ehhez a háromhoz?
2. Ádám és Éva „tökéletesek” voltak a bukás előtt. Kizárta ez a fejlődésük lehetőségét?
3. A mi Urunk Jézus Krisztus, mint ember, „tökéletes” volt, teljességgel büntelen. Kizárta ez a fejlődés lehetőségét? Lásd Zsid5:7-10, figyeld meg különösen a 8. verset. Milyen magyarázod azt?
4. Vajon az 1Kor13:12 („akkor pedig úgy ismerek majd, a mint én is megismertettem”) kizárja a fejlődés minden lehetőségét? Útmutató: ez vajon azt jelenti, hogy „akkor pedig *végtelenül* ismerek majd”? Ha ezt jelenti, akkor mivé válunk ez által? Mit jelent az 1Kor13:12 az egész szövegkörnyezethez viszonyítva?

¹¹ Az eredetiben verses formájú – a ford.

5. Van ennek a még a mennyben is zajló fejlődésnek bármiféle *gyakorlati* haszna? Például, létezik-e kapcsolat a földi lelki fejlődésünk között, valamint az ottani fejlődésünk között (a tudásban, a szeretetben, az örömben, stb.)?

16. fejezet: A pokolra kerülnek a gonoszok, mikor meghalnak?

Olvasandó: Zsolt73:12-19

1. Egy nagyon népszerűtlen tanítás

„Hölgyeim és uraim! A pokol elképzelése az egyik oldalról a bosszú és a brutalitás, a másik oldalról a gyávaság következtében született... Egyáltalában nem tisztelek senki emberfiát, aki hisz benne. Egyáltalában nem tisztelek senki emberfiát, aki prédikálja... Utálok ezt a tanítást, gyűlölöm, megvetem, lenézem... A pokollal kapcsolatos eme tanítás oly gyalázatos, hogy nincs erő, ami kifejezhetné.” Így beszélt R. G. Ingersoll ezredes, „a nagy agnosztikus”.

Russell pásztor szüntelenül mennydörgött kedvenc témájában: „Az örök kínok rémálma”. Ő úgy látta, ezt a szörnyű tanítást azért prédikálták az államegyházak szolgálói, hogy félelmet csepegtessenek a népek szívébe, így az kezelhető maradjon.

Hadd tegyek hozzá egy kijelentést a hetednapos adventistáktól: „A vallás túl sok ember részére csak vészkijárat. Ők rettegeésből fogadták azt el, mikor hallották annak a helynek a leírását, mely örökké lángokban áll, s ahová ők is kerülnek a halálukkor, ha nem fogadják el a vallást és nem járnak gyülekezetbe.”

2. Ellenvetések és pokolra vonatkozó tanítással szemben, az azokra adott válaszokkal egyetemben

I. ellenvetés. Isten a szeretet. Tehát, a pokolnak maga a létezése is lehetetlenség. „Az a Teremtő, Aki örökké kínozná a teremtményeit, ördögien gonosz lenne, nem a szeretet Istene.” (Rutherford, *World Distress*, 40. oldal)

Válasz. A szeretet nem zárja ki a haragot, különösen azok iránt, akik makacsul elutasítják az Ő szeretetét. Maga Jézus Krisztus, a szeretet megtestesülése volt az, Aki újra és újra emlegette a pokol büntetését.

II. ellenvetés. Isten az igazság. Ennek megfelelően nem bünteti az *ideig-óráig tartó* bünt *örök* büntetéssel. Ez nem volna helyénvaló, a büntetésnek összhangban kell állnia az elkövetett bűnnel.

Válasz. A büntetés időtartama nem szükségszerűen esik egybe a bűn időtartamával. Már itt a Földön is lehetséges, hogy az egy perc alatt elkövetett bünt életfogytig tartó börtönbüntetéssel sújtják. Itt a bűn természete a meghatározó. Az árusításra valamely ország ellen gyakran szabnak ki halálbüntetést. Ezért az árusítás a legnagyobb Fenség ellen, Isten szeretetének szándékos visszautasítása kiérdemli a legsúlyosabb büntetést.

III. ellenvetés. Isten az igazság (újfent). Ezért nem taszítaná a pokol mélységeibe az ártatlan pogányok milliőit, akik soha nem hallották az evangéliumot.

Válasz. Miután ennek a dolognak egy egész fejezetet szentelünk (a 20. fejezetet), itt most nem foglalkozunk vele.

IV. ellenvetés. Isten a bölcsesség. Ezért tudja, hogy a szélsőséges büntetés nem jár semmi hasznos eredménnyel.

Válasz. Ami számít, az nem más, mint hogy Isten megmaradjon Istennek! Egyébként mindenki számára minden elvész. Isten nem maradhat meg Istennek, csak ha minden attribútuma – beleértve az igazságosságát is – fennmarad. „Pusztuljon bár a világ, de maradjon fenn az igazság.” Ennek az alapelvnek a hatályon kívül helyezésén a véget jelentené mind Isten, mind az ember számára. Isten igazságosságának kielégíthetetlen fenntartása volt az, ami Jézust a keresztre szegezte Megváltóként a bűnből. Emellett Isten a legsúlyosabb büntetéssel fenyegeti mindazokat, akik elvetik ezt a szerető és csodálatos Megváltót. Mikor az üdvösség ígéretével kapcsolatosan mindazok számára, akik elfogadják Krisztust, ezt a fenyegetést is komolyan vesszük, felmérhetetlen benyomást gyakorol a jó az emberekre. Emellett Isten tisztelete is fennmarad, és az Ő igazságossága is kielégítetik. S végső soron ez számít a legjobban.

V. ellenvetés. Isten mindenható (és a szeretet). Ezért nem engedi meg a Sátánnak, hogy fogva tartsa azokat, akiket Ő teremtett. Bizonyos univerzalista meggyőződésű szolgáló ezt kissé másképpen fejezte ki,

Egy feltételezeten konzervatív gyülekezetben prédikált, én pedig a hallgatóság között voltam. Ezt jelentette ki: „Végül majd mindenki üdvösségre jut. Van reménységem még az ördögöt illetően is.”

Válasz. Isten nem használja mindenható hatalmát arra, hogy a mennybe rántsa az embereket oly módon, hogy azzal megszűnjön a felelősségük. Az ember, aki szándékosan elutasítja Krisztust, a saját bűne folytán vész el.

Ami pedig azt illeti, hogy végül minden ember, sőt maga a Sátán is üdvözülni fog, a Szentírás pont az ellenkezőjét tanítja (Mt7:13-14, 22:14, 25:10, 25:41, 25:46, Júd6).

VI. ellenvetés. Isten a Teremtő. Ő úgy teremtett minket, hogy ösztönösen lázadunk az örök büntetés elképzelése ellen. Ezért ez az elképzelés nem lehet igaz, mert „a nép hangja Isten hangja”.

Válasz. Az örök büntetés elképzelésének elvetése nem a teremtésből, hanem a lázadásból fakad. S bizonyos, hogy „a nép hangja Isten hangja” közmondás *a bukást követően* komoly korlátozásokkal igaz. Az ember, akit a romlott természete vezet, inkább Barabáshoz húz, semmint Krisztushoz.

VII. ellenvetés. Isten a Kijelentő. Ígéjében nem tanítja, hogy a gonoszok a pokolra jutnak, mikor meghalnak.

Válasz. Itt érjük el a dolog központját. A kérdés nem az, hogy Ingersoll, vagy bárki más utálja, gyűlöli, megveti, lenézi a pokollal kapcsolatos tanítást, hanem az, hogy vajon Isten az Ő Ígéjében szerepelteti-e. S ez elvezet minket az utolsó fő alcímhez:

3. Valóban tanítja a Biblia, hogy a gonoszok a pokolra jutnak, mikor meghalnak?

Itt óvatosaknak kell lennünk. A Szentírás nagyon gyakran beszél a gonoszok örök sorsáról, s tárgyalja *a végső állapotukat*, mint *mind a testet, mind a lelket érintő büntetést az ítélet napját követően*. Külön fejezeteket szentelünk majd később ennek a dolognak (46, 47). Itt azonban csak azzal foglalkozunk, hogy vajon a gonoszok a pokolba kerülnek-e *a haláluk pillanatában*.

A Szentírás tanítása erről, noha nem kiterjedt, mégis kellően világos. Néhány példának elégnek kell lenni. Aszáf szerint mikor a gonoszok meghalnak, romlásba taszítatnak. Eg pillanat alatt elpusztulnak. Végleg elsöpri őket *a rettegés* (Zsolt73:12-19). Mikor a gazdag ember meghalt, *a kínok* helyére jutott, ahonnan nincs menekülés (Lk16:23, 26). S mikor Júdás öngyilkosságot követett le, „a saját helyére” került, természetesen a kárhozat helyére (Csell:25).

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mit mondott Ingersoll a pokollal kapcsolatos tanításról?
2. Mit mondanak róla a russelliták – Jehova tanúi?
3. És a hetednapos adventisták?
4. Milyen ellenvetéseket tettek a pokolra vonatkozó tanítással szemben, és miképpen lehet ezeket megválaszolni?
5. Tanítja azt a Biblia, hogy a gonoszok a halálukat követően a pokolba kerülnek?

B. További megvitatáshoz

1. Lehetséges-e a rossz oldalon állni a pokollal kapcsolatos tanítást, míg a jó oldalon állni a Krisztuson keresztüli megváltást illetően?
2. A russelliták korábban „Nemzetközi Biblia-diákoknak” nevezték magukat. De vajon tényleg a Biblia alkotja a gondolkodásuk alapját? Mi annak az alapja?
3. Vajon mi magunk, a saját köreinken belül elkövetjük az örök büntetés túlhangsúlyozásának vétkét? Vagy alulhangsúlyozzuk azt?
4. Vajon az alábbi *helyes és teljes*? A 73. zsoltár szerzője szerint a gonoszok nagyon virágznak ebben az életben, míg az igazak nyomorognak. *Végül* azonban fordul a kocka. Lásd főleg a 23-24. verseket.
5. Azok, akik azt mondják, hogy a pokollal kapcsolatos tanítás összeegyeztethetetlen Isten szeretetével, következésképpen nincs is pokol, még egy nehézséggel kénytelenek szembenézni. Mi ez?

17. fejezet: Mit jelent a Seol és a Hádész?

Olvasandó: Lk16:19.31

1. Négy téves nézet a Seolról

Joggal csodálkozhatasz, hogy miért szentelünk egy egész fejezetet ennek a témának. Minek untatni másokat egy héber és egy görög szó jelentésével? Miért ne foglalkoznak „valami gyakorlatiasabbal”? Ennek az oka a következő: nagyon is gyakorlati és hasznos dolog tudni mindazt, amit tudni lehet e két furcsa szó – az ószövetségi Seol és az újszövetségi Hádész – jelentéséről. Egyes szekták ugyanis folyton azt állítják, hogy e két (valamint a Gyehehna) szó rossz fordítása miatt gyökerezett bele oly erősen az egyházba a pokollal, mint az örök büntetés helyével kapcsolatos tanítás. Ezek a szekták tehát azt hangoztatják: ha az emberek vennék a fáradságot és megvizsgálnák, mint jelent ez a két szó *az eredetiben*, a lelki békességük helyreállna.

A Seol több mint hatvanszor fordul elő az Ószövetségben. Az Ószövetség görög változatában (Septuaginta) általánosan Hádésznek fordítják, ami egyben az újszövetségi megfelelője is. Ezért a Seolt és a Hádészt együtt kell tanulmányoznunk. Az Authorized Version, igyekezvén megtalálni a helyes fordítást, három helyen a „mélység” (4Móz16:30, 33, Jób17:16). Mindenütt máshol nagyjából egyenlő arányban a „pokol” és a „sír” szavakat használja az alábbi helyeken: 5Móz32:22, 2Sám22:6, Jób11:8, 26:6, 7:27, 9:18, 15:11,24, 23:14, 27:20, Ézs5:14, 14:9, 15, 28:15, Zsolt9:18, 16:10, 18:6, 55:16, 86:13, 116:3, 139:8, Péld5:5 15:11, 27:20, Ezék31:16-17, 32:27, Ám9:2 Jón2:2 és Hab2:5).

Az első téves nézet arra vonatkozik, hogy az Authorized (vagy a King James) Version mindig helyesen fordítja a Seol szót. Mikor a russelliták „a fordítási hibákra” mutogatnak, akkor *részben* van igazuk. Ezt bárki maga is láthatja. Például, a 116. zsoltár szerzője talán valóban úgy értette, hogy „a pokol szorongattatásai” ragadták őt meg? Vajon Ézsaiás az eredetiben, a szövegkörnyezetnek megfelelően tényleg azt akarta nekünk mondani, hogy a foglyok tömege minden pompájukkal és dicsőségükkel a *pokolra* szálltak (Ézs5:14)?¹² Mikor Jónás a hal gyomrában volt, akkor tulajdonképpen a *pokolban* volt (Jón2:2)?

Azután ott a második nézet, mely szerintem szintén rossz. Ez is nagyon szilárdan rögzült sok tanító elméjében, akik különféle lexikonokban és enciklopédiákba találták meg azt. *Ez a második téves nézet az abbéli hiedelem, hogy az Ószövetség azt tanítja: a halál pillanatában minden ember ugyanoda jut, arra a helyre, mely sem nem az áldottság, sem nem a kín helye, hanem az árnyak helye, ha szó szerint fordítjuk.*

Ez a tévedés annak következménye, hogy nem látják: sok esetben a bibliai nyelvezetet jelképesen, és nem szó szerint kell érteni. A kérdéses elméletet mindenféle nehézség terhelte meg. Ha a Seol az a hely, ahová mindenki kerül a halálakor, akkor miképpen tekinthető az alászállás arra a helyre *figyelmeztetésként* (Zsolt9:10, Péld5:5, 7:27, 15:23, 23:14)? Ha a Seol soha nem a kínok helye, akkor miképpen mondhatja Mózes, hogy *Isten haragja ég benne* (5Móz32:22)? S ha az Ószövetség azt tanítja, hogy a halálkor mindenki az árnyak félelmetes lakóhelyére kerül, akkor miképpen nézhetnek szembe a hívők *örömteli várakozással* a halállal (4Móz23:10, Zsolt16:9-11, 17:15, 73:24-26)?

A harmadik téves, népszerűbb nézet egyes evangélikál körökben a következő: A Seol az alvilág, mely két részből áll – egyik a gonoszok, másik az igazak számára van fenntartva. Az Ószövetség azonban sehol nem tanítja, hogy a Seol meg lenne osztva. A Zsolt9:18 nem azt mondja, hogy a gonoszok a Seol egyik részébe jutnak, hanem hogy a Seolba. A Péld15:24 nem arra ösztönzi az embert, hogy a Seol valamelyik részér kerülje el, hanem *magát a Seolt*. Azután soha nem olvassuk azt sem, hogy Isten gyermekei a Seolnak ebbe, vagy amabba a *részébe* kerültek. A megosztott Seol nézete az alvilág pogány elképzeléséből származik. Sem az ószövetségi Seol, sem az újszövetségi Hádész nem annak megfelelő.

A negyedik téves nézet Russell pásztor nézete. Jóllehet – amint arra rámutattunk – részben igaza van, mikor kritizálja az Authorized Version fordítását, de téved, mikor azt tanítja, hogy a „pokol” szó használata fordításnál egyformán rossz. S különösen a saját fordításával téved. Russell pásztor és a Jehova tanúi szerint a Seol feledést, vagy nemlétezését jelent. Ez teljesen rossz.

¹² Károli itt a „sír” szóval fordít, az eredetiben a „Seol” olvasható. – *a ford.*

Te magad is megláthatod, mi történik, ha a *nemlékezés* szóval helyettesíted a Seolt olyan igeversekben, mint az 5Móz32:22. Vajon Isten haragjának tüze „a legelső *nemlékezésben* ég”? Képes bárki ezt értelmezni? Annak sem lenne semmi értelme, hogy ez a tűz „a legelső sírban” ég.

2. Mit vélek én a helyes nézetnek

A Seol egy állapot, vagy hely, melybe az illető alászáll, vagy szó szerint, vagy átvitt értelemben. Magának a szónak sokrétű a jelentése, s minden egyes konkrét esetben a szövegkörnyezetnek kell eldönteni, mit is jelent.

a. A Seol néha *a büntetés helye a gonoszok számára*. Ezekben az esetekben a *pokol* a megfelelő fordítás. Lásd 5Móz32:22, Zsolt9:18, 55:16, Péld15:11, 24, stb. Ezeken a helyeken a Seol az a hely, ahol Isten haragja lángol, s ahová a gonoszok a halálukkor *alászállnak* – a gonoszok, és nem az igazak.

b. Más helyeken a Seol valószínűleg *a sírba* vonatkozik, amibe valóban minden ember, igaz és gonosz egyaránt *alászáll* (testileg), mikor meghalnak. Gondoljunk Jákob „ősz hajszáaira”, melyek alászállnak a Seolba, azaz a sírba (1Móz44:29, 31, 1Kir2:6, 9).

c. Néhány más helyen „a halál állapotát”, „a testetlen létezés” is ugyanúgy jelentheti. De jegyezzük meg jól: a lélek és a test eme elkülönülését úgy jelképezi, mintha ez hely lenne (1Sám2:6), melynek kapui vannak (Ézs38:10). Természetesen valamennyi ember valóban alászáll oda, *jelképesen felfogva*. Akár hívő vagy, akár hitetlen, mikor meghalsz, a tested és a lelked különválnak, s ebben az értelemben mindenki a Seolba jut a halálakor. De a megjegyzendő dolog ez: *sem az Ó-, sem az Újszövetség egyetlen egy igeverse sem tanítja, hogy minden ember lelke ténylegesen, szó szerint ugyanarra a helyre jut a halálkor*. Épp ellenkezőleg, a Biblia következetesen azt tanítja, hogy a gonoszok örökre elkárhoznak, az igazak pedig (természetesen Krisztusban) az örök üdvösségre jutnak.

3. A Hádész jelentése az Újszövetségben

A gazdag ember és Lázár példázatában (Lk16) a Hádész nem a két részre osztott alvilág, melyek egyike az „Ábrahám kebele”, a másik pedig valami más. Épp ellenkezőleg, a Hádész a *poklot* jelenti. Ez a *kínok* és a *lángok* helye (Lk16:23-24). Így a *pokol* lehet a helyes fordítása a Mt11:23-ban és a Lk10:15-ben szereplő Hádésznek is, mert ott éles ellentétben áll a *mennyel*, ezért valószínűleg a *poklot* kell érteni a *teljes romlás jelképes értelmében*. A Mt16:18-ban nagyon lehetséges, hogy a *pokol* kapuin át előtörő démonok nem lesznek képesek megsemmisíteni Isten igazi egyházát.¹³ A Csel2:27, 31-ben a Hádészt sokan annak jelzésként értelmezik, hogy Jézus lelke *nem adatott át* a halál (a testetlen létezés) állapotának, nem maradt meg abban. Vagy ezt jelenti, vagy „az én lelkem” kifejezés (a közismert héber népnyelvi szófordulatnak megfelelően) egyszerűen azt jelenti: „én”. Így felépülve, az egész igeszakasz (Csel2:22-31) arra a tényre mutat, hogy *Krisztus teste (Dávidéval ellentétben) nem maradt a sírban*, hogy rothadást lásson, hanem a harmadik napon dicsőségesen feltámadt. A Jelenések könyvében szereplő három Hádész-igeversben (1:18, 6:8, 20:13-14) a Hádész valószínűleg a halál állapotára utal. Itt azonban ez az állapot ismét jelképesen szerepel, *mintha hely volna* (melynek a kulcsi Jézusnál vannak), vagy *személy* (aki mindig követi a halált, 6:8, s végül majd belevettetik a tűz tavába, 20:13-14).

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Miért fontos a Seol és a Hádész tanulmányozása?
2. Írj le néhány téves nézetet a Seollal kapcsolatosan és cáfold azokat.
3. Mit tartasz a helyes nézetnek a Seol jelentését illetően?
4. Milyen szabályt kell követnie valakinek a Seol jelentésének helyes meghatározásához valamely konkrét igeszakaszban?
5. Mik a Hádész jelentésének különböző árnyalatai az Újszövetségben?

¹³ A Károli-fordításban ezzel a szóval szerepel. – *a ford.*

B. További megvitatáshoz

1. Utal-e a Hádész kifejezés bármikor is a gonoszok végső állapotára Krisztus második eljövételét követően?
2. Mit tesz az American Standard Version a Seol és a Hádész kifejezésekkel? Egyetértesz?
3. Mi a lényege a gazdag ember és Lázár példázatának?
4. Mi rosszat tett a gazdag ember? Gyilkos, tolvaj, házasságtörő volt? Ha nem, miért került a pokolba?
5. Vajon azért vitték az angyalok Lázárt Ábrahám kebelébe, mert szegény volt a Földön?

18. fejezet: Létezik a purgatórium?

Olvasandó: Zsid10:11-18

1. Egy éles ellentét

Az egyik történetben a római katolikus egyház egyik tagja, érezvén a halál közeledtét, így kiáltott: „Ó, áldott purgatórium!” Gibbons kardinális a purgatórium tantételét „becses tantételnek” nevezi, s a purgatóriumban levő lelkek imáit illetően ezt mondja: „Nem ismerek a keresztyén vallás tantételei között vigasztalóbbat az emberi szív számára, mint azt a hitcikkelyt, mely az eltávozott kegyesek imáinak hatékonyságát tanítja. Ez fosztja meg a halált a fullánkjától” (*The Faith of Our Fathers*, 221, 223-224. oldal).

Másrésről, miután ötven évig volt a római katolikus egyház tagja, és ennek az időszaknak a felében papként tevékenykedett, Chiniqy atya, aki áttért a protestantizmusra, ezt írta: „Ó Uram, meddig lesz megengedve még az evangélium pökhendi ellenségének, a római katolikus egyháznak, hogy hizlalja magát az özvegyek és az árvák könnyeivel a pogányság ama kegyetlen és istentelen koholmányán – a purgatóriumon keresztül?” (*Fifty Years in the Church of Rome*, 48. oldal).

Akkor most a purgatórium tantétele „becses tantétel... mely vigasztalja az ember szívét”, vagy „a pogányság kegyetlen és istentelen koholmánya” valójában?

2. A purgatórium katolikus tantételének összefoglalása

Gibbons kardinális szavaival: „A katolikus egyház azt tanítja, hogy az örök kínoknak a gonoszok számára fenntartott, valamint az örök nyugalomnak az igazak számára fenntartott helye mellett létezik a következő életben az átmeneti büntetésnek egy közbenső helye, mely azok számára van fenntartva, akik bocsánatos bűnökben haltak meg, vagy akik nem elégítették ki Isten igazságát a már megbocsátott bűnökért. Azt is tanítja, hogy noha az erre a rendszerint purgatóriumnak nevezett átmeneti állapotra rendeltetett lelkek nem segíthetnek magukon, a kegyesek könyörgései megsegíthetik őket.” (idézett mű, 210. oldal)

A purgatóriummal kapcsolatos tantételt így határozta meg a tridenti zsinat: „létezik a tisztítóhely, és hogy az ott fogva tartott lelkeket a hívek közbenjáró imái, de leginkább az oltár kedves áldozata megsegíti” (25. ülés).

„A szent zsinat előírja a püspököknek, hogy a tisztítóhelyről szóló józan, a szent atyáktól és a szent zsinatoktól átvett tanítást szorgosan igyekezzenek a krisztushívőkkel hittel elfogadtatni, megtartatni, arról őket kioktatni és mindenütt prédikálni” (25. ülés).

Azzal az emberrel kapcsolatosan, aki elveti ezt a tanítást, ugyanez a zsinat kimondja: „legyen anatóma” (azaz, átok). (6. ülés)

A római katolikus tanítás az alábbi elemeket foglalja magában:

a. A purgatórium az a hely, ahol az elhunyt hívők lelkeinek túlnyomó többsége szenved, s ezzel fokozatosan megtisztulnak.

b. Ezek a lelkek így fizetik meg a tartozásuk maradékát. A purgatóriumban elhordozzák mindazt, amit el kell hordozniuk még az átmeneti büntetésből a Földön elkövetett bűneikért.

c. A szenvedések időtartama és hevessége változó. Egyesek többet, mások kevesebbet szenvednek. Egyesek hosszabb, mások rövidebb időt töltenek ott. Ez bizonyos mértékig attól az életmódtól függ, amit maguk a lelkek éltek, míg a Földön voltak. Bizonyos mértékig pedig attól függ, amit a barátaik tesznek értük a Földön, azaz milyen imákat mondanak értük, milyen bűnbocsánatot szereznek nekik, s különösen, hogy milyen miséket mondatnak értük.

d. A még a Földön élő barátaiknak fizetniük kell ezekért a misékért.

e. A pápa rendelkezik bizonyos mértékű hatáskörrel a purgatórium felett. Például az ő előjoga megadni a bűnbocsánatot, megkönnyíteni a purgatóriumban levő lélek szenvedéseit, vagy akár véget vetni azoknak.

3. A bibliai bizonyítékok hiánya

Mikor felteszik a kérdést: „Hol találom mindezt a Bibliában?”, a római katolikusok, például Gibbons kardinális által adott válasz nagyon leleplező. Miután kijelentette, hogy a tanítás „világosan benne van az Ószövetségben”, egyetlen igeverset idéz, s azt is egy olyan könyvből, amit a protestánsok joggal soroltak az *apokrif* iratok közé. Ez a Makkabeusok 2. könyvéből származik „annak kézzel fogható túlzásaival és gyakori moralizálásaival” (Bruce M. Metzger, *An Introduction to the Apocrypha*, 146. oldal). Ez az igeszakasz a 2Makk12:43-45. Még ez az igeszakasz sem bizonyítja a római katolikus tanítást, mert az azokért a katonáért történő imádkozásról beszél, akik a bálványimádás *halálos* (nem *megbocsátható*) bűnében haltak meg.

Gibbons utal két újszövetségi igehelyre is. Ez első a Mt12:32, mely kimondja, hogy a Szentlélek elleni bűn nem lesz megbocsátva sem ebben, sem az eljövendő korban. Ez természetesen azt jelenti, hogy ez a fajta bűn *soha* nem lesz megbocsátva. Nem azt jelenti ez, hogy az eljövendő korban egyes bűnök majd megbocsáttatnak. De ha még azt is jelentené, akkor sem nyújtana semmiféle támogatást a római katolikus tanításhoz, mert az eljövendő kor a Krisztus második eljövetele utáni kor, amikor a római katolikus tanítás szerint a purgatórium megszűnik létezni.

A második igeszakasz az 1Kor3:12-15. Nem töltöm az időt az igeszakasz részletes exegézisével. A következő elegendő lesz annak megmutatásához, hogy semmiféle támogatást nem nyújt a purgatórium tantételéhez. A tűz, mely feltárja és megpróbálja az emberek *cselekedeteit* természetesen nem az a szó szerinti tűz, ami a római katolikus tanítás szerint megtisztítja a *lelküket*. Emellett az 1Kor3:15 tanúsága szerint egyesek megmenekülnek, „de úgy, mintha tűzön keresztül”, s egyáltalán nem „tűzön át (tűz által)”. Végül a fő utalás erre az igeszakaszra nem a közbenső állapot, hanem annak vonatkozásában történik, ami majd „azon a napon”, azaz az ítélet napján történik, mikor, amint azt már említettük, a purgatórium már csak a múlt lenne.

Más római katolikus szerzők megpróbáltak támogatásra lelni ehhez a tantételhez az alábbi igeszakaszokból: Ézs4:4, Mik7:8, Zak9:11, Mal3:2-3, Mt5:22, és Jel21:27. Ám már a pusztá rápillantás ezekre az igehelyekre megmutatja, hogy semmi közük sincs a purgatóriumhoz.

4. A purgatórium katolikus tanítása nyílt eretnokség

a. *Ellentétes a szilárd teológiával és antropológiával* (a Szentírás tanításával Istenről és az emberről). Miközben a Szentírás mindenütt kihangsúlyozza a tényt, hogy *az ember képtelen önmagát üdvözíteni* (Rm3:21-27, 7:14:25, 8:3), illetve hogy *az üdvösség alapvetően Isten munkája* (Zsolt32:1-2, Rm7:24-25, Ef2:8-10, Tit3:4-7, 1Pt1:19), a purgatórium tanítása elcsúsztatja a hangsúlyt Istentől az ember felé. Róma tanítása szerint határozottan *az ember* az, aki bizonyos mértékig kifizeti a számlát, azaz eltűrvén a bűneiért az átmeneti büntetést, kiérdemli az üdvösséget. Valójában egyesek e tanítás alapján képesek ebben a jelenvaló életben többet tenni, mint amennyi a részük a jócselekedetekben. „A kötelezettség túlteljesítésével” kapcsolatos cselekedeteik a purgatóriumbeli lelkek javát szolgálják! *Ez a tanítás teljesen képtelen kipuhatolni az ember bukásának mélységét, és megfosztja Istent attól a tisztességtől, ami kijár Neki* (Rm11:36).

b. *Ellentétes a szilárd krisztológiával* (a Szentírás tanításával Krisztusról). A Biblia szerint „Jézus fizetett meg mindenért”. Ő volt az, Aki megszerezte a népének az örök üdvösséget (Zsid9:12) Önmaga feláldozásával (Zsid9:26). Emellett az Ő *egyetlen* áldozatával örökre tökéletesekké tette a megszenteltek (Zsid10:14). „Jézus Krisztusnak, az ő Fiának vére megtisztít minket minden bűntől” (1Jn1:7, lásd még Zsid5:9, Jel1:5). A bibliai tanítás nem hagy semmiféle helyet a purgatórium római katolikus tanításának.

c. *Ellentétben áll a szilárd szoteriológiával* (a Szentírás tanításával az üdvösségről). A Biblia szerint az ember a Krisztus érdemeiben vetett hit által üdvözülni (Rm5:1), és semmiképpen sem a maga érdemeiből. A Szentlélek *szenteli meg* (2Thess2:13), nem pedig a purgatórium mesébe illő lángjai.

d. *Ellentétben áll a szilárd egyháztannal* (a Szentírás tanításával az egyházzal és a sákramentumokról). Mekkora ellentét áll fenn a Pál által az Ef5:25-27-ben lefestett egyház: „dicsőséges, szeplő, vagy sömörögzés, vagy valami afféle nélküli, szent és feddhetetlen”, valamint a között az intézmény között, mely sokakra azt a benyomást tette, hogy túlságosan pénzéhes!

e. *Ellentétben áll a szilárd eszkatológiával* (a Szentírás tanításával a végső dolgokról). A Szentírás szerint a pokol a gonoszok, a menny Isten gyermekei számára van fenntartva. Nézd ezt meg magad is, megvizsgálva az alábbi igehelyeket: Zsolt1, Zsolt73, Dániel12:2, Mt7:13-14, 24-25, 25:1-13, 31-46, Jn3:16, 2Thess1:8-10, Jel20:11-15, 22:14-14. *Purgatórium nem létezik.*

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Milyen kifejezésekkel dicsérik a római katolikusok a purgatórium tantételét?
2. Miképpen ítélik el azt mások, akik hosszú éveket töltöttek el a katolikus egyházban?
3. Foglald össze a purgatórium katolikus tanítását.
4. Mutasd meg a Biblia azon igehelyeit, melyekre Róma hivatkozik, de amelyek nem támasztják alá ezt a tanítást.
5. Bizonyítsd be, hogy ez a tanítás nyílt eretnokség.

B. További megvitatáshoz

1. Honnan vette Róma a purgatóriummal kapcsolatos tanítását?
2. Nagyon vigasztaló tanítás ez? Korrekt a szegényekhez?
3. Miképpen tesz Róma különbséget aközött, amit Krisztus tett meg a bűnből való megváltásunkért, és aközött, amit nekünk magunknak kell megtenni?
4. Mi volt Luther hozzáállása a purgatórium tantételéhez?
5. Miképpen igyekeznél meggyőzni egy római katolikust arról, hogy el kell fordulnia ettől a kirívó tévelygéstől?

19. fejezet: Lesz-e odaát tökéletes egyenlőség, vagy lesznek fokozatok a jólétben és a kínokban?

Olvasandó: Mt25:145-30

1. Ösztönzés az egyenlőségre

„Vágd meg a gazdagot és növeld a szegények életszínvonalát.” „Osszuk el újra a vagyont úgy, hogy mindenkinek egyenlő rész jusson.” Efféle jelszavakat minden oldalról hallunk. Sok ember hisz abban látszólag, hogy ha ezt a csodálatos ideált megvalósítjuk, akkor minden probléma megoldódik és utána már mindenki örökké boldog lesz.

Az alaposabb vizsgálat azonban felfedi a tényt, hogy az „egyenlőség”, amely mellett sokan bevallottan síkra szállnak, inkább csak a javak változó és szubjektív felosztása. Meg kell hagyni, Barna úr részt akar kapni Fehér úr vagyonából, mert Fehér úr gazdagabb Barna úrnál. Barna úr azonban egyáltalában nem igyekszik megosztani a *saját* vagyonát a szegényebb Fekete úrral. Emellett az is magától értetődő, hogy ha a gazdagokat hirtelen megfosztanák a munkateremtő tőkájüktől, az nem gazdagságot, hanem szegénységet okozna mindenki számára. Ez nem azt jelenti, hogy mindannyian legyünk közönyösek a szegények sorsa iránt. Távol legyen. A közöny szóban és tettben határozottan keresztyénellenes dolog. S nincs bocsánat a harácsolásra sem. Az „osszuk meg a vagyont” segítségével elérendő tökéletes egyenlőség azonban olyan ideál, mely egyszerre gyakorlatiatlan és bibliaellenes (Péld6:6-11, 24:30-34).

2. Egyenlőség a mennyben?

„De biztos, hogy a mennyben mindenki egyenlő lesz”, mondta valaki. Erre ezt válaszolom: Igen, abban az értelemben, hogy valamennyi oda belépő bűnös lesz, akik „kegyelem által” kerültek a megváltottság állapotába. Emellett az üdvösségét mindenki *egyformán* Isten szuverén szeretetének köszönheti majd. S mindenki célja is *ugyanaz* lesz: Isten dicsőítése és a Vele való közösség örökös élvezete. Mégis, lesznek egyenlőtlenségek, különbségek a jólét *fokaiban* (valamint a kínokéban, a pokolban). Egy korábbi fejezetben megmutattuk, hogy minden valószínűség szerint van fejlődés, előrehaladás még a mennyben is, így a megváltottak hasonlítani fognak egy fokozatosan kinyíló virág szirmaihoz. Először a virág csak néhány harmatcseppet képes megtartani a kelyhében, de minél jobban kinyílik, annál jobban nő a befogadóképessége is. Mindazonáltal a kék nefelejcs soha nem lesz képes annyi harmatcseppből tündökölni, mint a szomszédos ágyásban a méltóságteljes kelyhével ingadozó tulipán. A nefelejcs soha nem lesznek tulipánok, vagy napraforgók. Jóllehet létezik növekedés és fejlődés minden egyes virágfajtánál, mégis, már a kezdetektől fogva különbségek vannak a befogadóképességükben.

A Szentírás tanítja „a dicsőség eme fokozatait”. Mikor Jézus eljön megjutalmazni a hűséges szolgálókat, az egyiknek végül *tíz* talentuma lesz (tulajdonképpen *tizenegy*, Mt25:28), a másíknak *négy*. A túlvilági életben lesznek olyanok, akik olyan *jutalmat* kapnak, amit mások, noha szintén üdvözültek, nem fognak megkapni, azaz nem egyenlő mértékben (1Kor3:10-15). Mindenki „a cselekedetei alapján” lesz megítélve. Vajon nincsenek különbségek az angyalok között is? Vajon minden angyal arkangyal?

3. Ha nem egyenlők, mi határozza meg a különbséget?

Először is, a különbséget annak a hűségnek a mértéke határozza meg, amit a kegyesek tanúsítottak még a földi életük során. Ez nagyon fontos dolog. De nem minden, amint arra a talentumok példázata is rámutat. Az egyik szolgálóra már kezdetben öt talentumot bíztak, a másíkra csak kettőt. Nekünk nem szabad vitatni azt, ahogyan Isten az Ő jó és szuverén akaratának megfelelően az ajándékait osztogatja. S ha valaki azt mondaná, hogy „igen, de még ebben a példázatban is a talentumok *az egyes szolgálók képességeinek megfelelően lettek kiosztva*”, akkor a válasz: „És ki volt a Szerzője ezeknek a képességeknek?” Olvasd el az 1Kor4:7-et: „Mid van ugyanis, a mit nem kaptál volna?” Számunkra elégnek kell lenni azt tudni, hogy a

megváltottak teljesen elégedettek lesznek, s valójában ezt mondják majd: „Még a felét sem mondták el nekünk”.

4. Egyenlőség a pokolban?

Még a pokolban is lesznek különbségek. Nem szenved majd mindenki egyformán. Egyesek számára a büntetés „tűrhetőbb” lesz másokénál. Lásd Mt11:22, 24. Ez majd világossá válik a következő fejezetben.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Elemezd az „ösztönzést az egyenlőségre”.
2. Milyen értelemben lesz egyenlőség a mennyben?
3. Milyen értelemben nem lesz ott egyenlőség?
4. Mi határozza meg a dicsőség fokát?
5. Vannak fokozatok a büntetésben a pokolban?

B. További megvitatáshoz

1. Hivatkoznál-e a Jn14:2-re annak bizonyítása végett, hogy vannak dicsőségbeli különbségek a mennyben?
2. Tanít Pál a dicsőségbeli különbségekről az 1Kor15:4-ben?
3. Vajon a dicsőségbeli különbségek magukban foglalják a különbséget a feladatok terén?
4. Tanulmányozd a Mt25:29-ben lefektetett szabályt. Korrekt ez a szabály?
5. Mi a talentumok példázatának gyakorlati tanítása? Miben különbözik ez a gírák példázatától (Lk19:11-27)?

20. fejezet: Üdvözülnek-e azok, akik soha nem hallották az evangéliumot?

Olvasandó: Ám3:1-2, Lk12:47-48

1. A kifogást emelő kijelenti: „A pokollal kapcsolatos tanítás kegyetlen, mert azt tanítja, hogy Isten a pokol mélyére vet megszámlálhatatlanul sok ártatlan pogányt, akik soha nem hallották az evangéliumot.”

Válasz

a. „A pokol mélyére.” A kifogást emelő elfelejti, hogy a pokolban vannak fokozatok a büntetésben. A 3Móz26:28 szerint azok, akik a szövetség gyermekeiként elutasítják, hogy a szövetség útján járjanak, „hétszeres” büntetést fognak ezért kapni. Az Ám3:2 azt tanítja, hogy fájdalmas ítéletek sújtják majd Izraelt, amiért noha speciális előjogokat kaptak, mégis hátat fordítottak az Úrnak. A Lk12:47-48 azt jelzi, hogy azoknak, akik noha ismerték az utat, mégsem jártak azon, súlyos ostromzásban lesz részük, miközben azok, akik nem ismerték az utat, de rászolgáltak a verésre, sokkal enyhébb büntetést fognak kapni. A Rm2:12-16 azt bizonyítja, hogy akik a törvény nélkül vétkeztek, a törvény nélkül pusztulnak majd el, míg a törvény alatt vétkezőket a törvény fogja megítélni. S a Zsid10:29 beszél azok fájdalmasabb büntetéséről, akik lábbal taposták Isten Fiát azokhoz képest, akik Mózes törvényét vették semmibe. V. ö. Mt11:20-24, Lk10:12-15, 11:31-32.

A tény, hogy az illető által kapott világosság mértéke szab majd különbséget, a Szentírásban mindenütt előforduló tanítás. Ez nem azt jelenti, hogy akik a viszonylagos tudatlanság állapotában vétkeztek, azok teljesen vétlenek. De azt igenis jelenti, hogy az igazságos Isten nem hagyja számításon kívül azokat az előjogokat és lehetőségeket, melyek az illetőnek megadottak, illetve ezek hiányát. Lásd még Lk23:34, Csel3:17 és 1Tim1:13.

Ezért ha valaki azt mondja, hogy Isten „a pokol legmélyére” veti azokat, akik a pogányság vakságában éltek és haltak, akkor valami bibliaelleneset mond. Nem a vak pogányok, hanem „az ország fiait” azok, akik az engedetlenségük folytán a *külső* sötétségre vettetnek (Mt8:12).

b. „Ártatlan pogányok”? A kifogást emelő elfelejti, hogy még ezek a vak pogányok sem ártatlanok. Az alábbiakban felsoroljuk néhány példáját a gonoszságnak, amikről a misszionáriusok számoltak be nekem. Figyeld meg a *misszionárius* szót. Ez magában foglalja azt, hogy azok között az emberek között, ahol munkálkodtak, sokan többé már nem voltak *teljesen* a sötétségben. Így még ha közöttük is felmerültek a szóban forgó esetek, mennyivel inkább azok között, akik teljességgel elérhetetlenek maradtak!

Őszintétlenség. „Sajnálom, nem tudok a gyülekezetbe jönni. Tudja, meghalt az anyósom és a temetésre kell mennem.” Utóbb kiderült: az anyós már évekkal az előtt meghalt és eltemették. Ugyanez a misszionárius mesélte el nekem az őszintétlenség hasonló eseteit, néhány közülük egyszerűen hihetetlen.

Kegyetlenség. „Szégyelljem magam? Ugyan miért? Ő volt engedetlen hozzám, ezért megbüntetem.” A misszionárius ennek a férfinak a feleségét egy fára felakasztva találta, fejjel lefelé lógva. Rabszolgaság, kínzás, kannibalizmus, csecsemőgyilkosság, szodómia és sok más bűn uralkodott el az „ártatlan pogányok” között. Mindennek az alapja a tény, hogy az *állapotuk* a kárhoztatás állapota Ádámban (Rm5:12, 17.18). *Természetüknél fogva* minden ember a harag gyermeke a bűn rabszolgaságában, az ördög hatalma alatt (Ef2:3, Rm7:14, Jn5:19).

Isten elutasítása. „Utálok az Istenedet.” Így beszélt ez a pogány, mikor először hallotta Isten hírnökének hangját, aki leírta neki az igazság és a szeretet Istenét úgy, ahogyan meg van írva a Szentírásban. S vajon a Rm1:18.32 nem azt tanítja, hogy a pogányok *lázas módon elnyomják és kiforgatják* az igazságot? Feltétlenül olvasd el az egész igeszakaszt – a 18-32. verseket – hogy kigyógyulj minden arra vonatkozó elképzelésből, mely szerint a pogányok „ártatlanok”.

2. A kifogást emelő folytatja: „Nem minden pogány gonosz. Vannak pogányok, akik noha nem rendelkeznek törvénnyel, a természetüknél fogva mégis teszik a törvény dolgait (Rm2:14). Vajon ezek nem üdvözülnek annak ellenére, hogy soha nem hallották az evangéliumot?”

Válasz

Valóban igaz, hogy a természetes világosság csillogása, melytől az ember mutat némi tiszteletet az erény és a külsődleges jó viselkedés iránt, egyesekben sokkal világosabban megmutatkozik, mint másokban. De ezek a csillogások elégtelenek ahhoz, hogy akár a legjobb pogányokat is eljuttassák az üdvözítő ismeretre és a valódi megtérésre. Isten nemcsak a külső cselekedeteket nézi, hanem azt is, ami az ember szívében van. S a szívében az ember büszke a jócselekedeteire. Ezzel pedig kimutatja, hogy még a kapott világosságot sem képes helyesen használni. Minden „igazsága” olyan, mint a fertőzött ruha. Meg kell hagyni, igaz, hogy egyes pogányok sokkal gonoszabbak másoknál. E „mások” számára a büntetés a pokolban sokkal enyhébb lesz. De az *üdvösség* kegyelmen alapszik, nem a cselekedeteken. Ha bárki kételkedik abban, hogy a Jézus Krisztusba vetett hit az egyetlen út az üdvösséghez, akkor tanulmányozza az alábbi igehelyeket: Jn3:16, 5:12, 14:6, 15:5, Csel4:12, Rm3:23, és 1Kor3:11. A Csel16:14 és a Rm10:12-15 megmutatja, hogy normális esetben hányan jutnak hitre Krisztusban.

3. A kifogást emelő kimondja a végső érvét: „Ha az üdvösség csak az evangélium hallásától függ, akkor Isten miért nem hallatja azt mindenkivel?”

Valaki hozzátehetné: S Isten a mindenható gondviselésével miért nem ad gazdagságot, egészséget, és boldogságot mindenkinek? Dr. H. Bavinck mondja: „Körös-körül oly sok tényt látunk, melyek ésszerűtlennek tűnnek a számunkra... sok megmagyarázhatatlan baj, mint például a sors egyenlőtlen és érthetetlen eloszlása, valamint az oly hatalmas ellentét az öröm és a bánat szélsőségei között, hogy bárki, aki ezeken a dolgokon elgondolkodik, kénytelen választani. Vagy a világegyetem ama nézete mellett teszi le a garast, mely szerint azt egy rosszindulatú istenség vak akarata irányítja, amint a pesszimisták teszik, vagy, a Biblia és a hit alapján Annak abszolút és szuverén – s bármennyire felfoghatatlan – de bölcs és szent akarata mellett, Aki egy napon majd a menny teljes fényét ragyogtatja majd rá az élet eme titkaira”. (*The Doctrine of God*, angol fordítás, 396. oldal) Lásd Rm9:20, majd Jób11:7 és Ézs55:8-9. Egy tény azonban bizonyos: az ember Ádámban elveszett, s naponta gyarapítván a bűneit, nincsen öröklött joga sem az üdvösségre, sem az üdvösség útjának meghallására. Ha mégis hallja, kegyelemből hallja. A pogányok állapotának nem szabad minket Isten kritizálására indítani, hanem arra kell serkenteni, hogy fáradhatatlan buzgalommal engedelmeskedvén az Ő parancsának, hirdessük az evangéliumot minden népnek. A szabály bizonyosan az, hogy Krisztus üdvözítő ismerete nélkül a pogányok *elpusztulnak* (Rm1:32, 2:12, Jel21:8). *Mentsd a pusztulókat!* (Jn3:16)

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mi a kifogást emelő első érve?
2. Miképpen válaszolod meg?
3. Mi a második érve?
4. Miképpen válaszolod meg?
5. Mi a harmadik érve, és hogyan válaszolsz rá?

B. További megvitatáshoz

1. Elemezd a kijelentést: „A pogányok éheznek az evangéliumot”.
2. Hiszel-e abban, hogy egyetlen felnőtt pogány sem üdvözülhet, ha nem prédikálják neki az evangéliumot? Vajon Isten nem képes álomban, látomásban, vagy valami más módon kijelenteni azt neki?

Mi a helyzet azokkal, akik rendkívül fogyatékosak mentálisan, ezért még ha hallják is az evangéliumot, annak semmi haszna sincs a számukra?

3. Hiszel-e abban hogy Szókratész és Platon üdvözültek?

4. Helyes dolog vitatni Isten igazságosságát?

5. Miben kapcsolódik ez a fejezet a missziós munka végzése sürgősségéhez? Miképpen tudjuk ezt a nagy dolgot a gyermekeink és a fiatalok szívére helyezni?

21. fejezet: Mindenki üdvözülni fog, akik csecsemőkorban halnak meg?

Olvasandó: Jón4:6-11, 1Kor7:14

1. A dolog fontossága

Egészen mostanáig az emberek nagyon nagy százaléka soha nem érte meg a felnőttkort. Valójában mindig is sokan haltak meg csecsemőkorban. A közelmúltban ez a tragikus helyzet kissé jobbra fordult. Egyesült erőfeszítéseket tettek a csecsemőhalandóság visszaszorítására és a nemzet egészségének javítására. Gondoljunk csak arra, amit az Egészségügyi Világszervezet (WHO), az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsának ügynöksége, valamint más ügynökségek tettek. Ám még így sem látszik a végcél.

Természetes módon felmerül a kérdés: Hol vannak azoknak a millióknak a lelkei, akik csecsemőkorban haltak meg? Valóban, hol vannak azok, akik meglepően nagy részét adják mindazoknak, akik valamikor éltek a Földön, legyen az életük hossza csak pár év, hónap, hét, nap, óra, illetve akár csak perc, vagy másodperc. Vajon azt kell hinnünk, hogy a legtöbben közülük bizonyos értelemben az örök halál kínjait szenvedik?

2. Rossz megközelítések

Először is ott van, amit nevezhetünk a római katolikus egyház uralkodó nézetének. Ez lényegében a következő: *minden meg nem keresztelt gyermek elkárhozik* abban az értelemben, hogy amikor meghalnak, a *Limbus Infantum* (vagy *Infantium*) nevű helyre kerülnek, mely a pokol külső övezete. Itt inkább szenvedésmentes, mintsem szenvedő az állapotuk. Tulajdonképpen „a boldogító látvány” hiánya miatt szenvednek.

Ez a megközelítés, miközben ténylegesen tartalmaz némi igazságot is (mivel helyesen fogja úgy fel, hogy a felelősség mértéke a lehetőségektől is függ), két dolog miatt rossz:

- a. A Szentírás sehol nem tulajdonít ekkora fontosságot a keresztség elmulasztásának,
- b. Sehol nem tanítja a *Limbus Infantum* létezését sem.

Ezzel szemben áll azok nézete, akik azt vallják, hogy minden csecsemő „ártatlan”. E nézet szerint „az eredendő bűn”, ha egyáltalában beszélhetünk ilyesmiről, nem büntethető a ténylegesen elkövetett vétkek hiányában. Mivel a csecsemők nem képesek vétkezni, hanem ártatlanok, ezért *mindegyikük üdvözülni fog*, ha csecsemőkorban halnak meg. Ez, vagy valami ehhez hasonló az álláspontja manapság nagyon sok evangélikál protestánsnak. Testvérekként Krisztusban szeretjük ezeket az embereket, de nem hisszük, hogy a Szentírás támogatja ezt az álláspontot. A csecsemők is bűnösök Ádámban. Sőt, nem is Ártatlanok (lásd Jób14:4, Zsolt51:7, Rm5:12, 18-19, 1Kor15:22, és Ef2:3). Ha egyáltalában üdvözülni fog, akkor ez az üdvösség nem az ártatlanságuk, hanem annak következménye, hogy Krisztus érdemei rájuk is vonatkoznak.

3. Az Amerikai Presbiteriánus Egyház hivatalos álláspontja

A Westminsteri Hitvallás nem ad világos választ arra a kérdésre, hogy üdvözülni fog-e a csecsemőkorban meghaltak. Valójában inkább annak a véleménynek enged teret, hogy közülük egyesek lehetnek nem kiválasztottak, akik nem jutnak üdvösségre. Nézd meg magad. Ezt mondja: „A csecsemőkorukban meghalt, kiválasztott kisdedek, Krisztusban a Lélek által újjászületnek és üdvözülni fog, hisz a Lélek ott, akkor és úgy végzi munkáját, ahogy neki kedves.” (10. fejezet, 3. bekezdés) 1938-ban ugyanakkor az Amerikai Presbiteriánus Egyház úgy „értelmezte” ezt a szakaszt, hogy ma senki sem tudja pontosan, miképpen áll hozzá ez a közösség ehhez a dologhoz. A következő kinyilatkoztatást fogadták el:

„Az Amerikai Egyesült Államok Presbiteriánus Egyháza az alábbi hivatalos kinyilatkoztatást teszi... A Hitvallás 10. fejezete 3. bekezdésével kapcsolatosan, nem tekintjük olyan tanításnak, mely szerint bárki, aki csecsemő korában hal meg, elkárhozik. Hiszünk, hogy minden csecsemőkorban meghalt ember benne foglaltatik a kiválasztás kegyelmében, és üdvözülni fog Krisztus által a Lélek közreműködésével, Aki akkor és úgy végzi munkáját, ahogy neki kedves.”

4. Idézetek református teológusok munkáiból

„Minden csecsemőkorban meghalt ember üdvözülni. Erre következtethetünk abból, amit a Biblia tanít az Ádám és Krisztus közötti hasonlóságról (Rm5:18-19)... A Szentírás sehol nem zárja ki a csecsemők egyetlen csoportját sem a Krisztusban történő megváltás jótéteményeiből, legyenek bár megkereszteltek, vagy keresztleetlenek, szülessenek bár keresztyén, vagy pogány földön, hívó, vagy hitetlen szülőktől.” (Charles Hodge, *Systematic Theology*, 1. kötet, 26. oldal)

„A sorsukat a választásuktól függetlenül Isten feltétel nélküli rendelése dönti el, melyet egyetlen saját cselekedetük sem befolyásol. Üdvösségüket Krisztus kegyelmének feltétel nélküli megadása munkálja ki a lelkeik számára, a Szentlélek közvetlen és ellenállhatatlan működésén keresztül, mely megelőzi a saját akaratuk minden cselekedetét, és független azoktól... Ez nem más, mint annak kimondása, hogy feltétel nélkül az üdvösségre predestináltak a világ teremtése óta.” (B. B. Warfield, *Two Studies in the History of Doctrine*, 230. oldal)

„A legtöbb kálvinista teológus azt vallotta, hogy a csecsemőkorban meghaltak üdvözülnek... Természetesen semmi sincs a kálvinista rendszerben, ami akadályozná őket, hogy ebben higgyenek, s amíg be nem bizonyosodik, hogy Isten nem predestinált mindenkit az üdvösségre, akiket csecsemőként kegyeskedett elszólítani, addig vallhatjuk ezt a nézetet.” (L. Boettner, *The Reformed Doctrine of Predestination*, 143-144. oldal)

Mindazonáltal nem minden református teológus beszél ennyire pozitívan. Egyesek világosabban kiemelik a különbséget a *hívők* csecsemői és az *összes többi* csecsemő között, ahogyan ők látják. „A szövetség gyermekei, akár megkereszteltek, akár nem, ha meghalnak, a mennybe jutnak. A többiek sorsát illetően oly kevés jelentetett ki nekünk, hogy a legjobb, amit tehetünk az, ha tartózkodunk bármiféle pozitív megítéléstől.” (H. Bavinck, *Gereformeerde Dogmatiek*, 3. kiadás, IV. kötet, 711. oldal, a szerző fordítása)

Hasonlóképpen L. Berkhof, miközben teljesen egyetért a dordti kánonokkal az *istenfélő szülők* ama gyermekeinek üdvösségét illetően, akiket Isten a csecsemőkorukban kegyeskedik elszólítani, a *többiekkel* kapcsolatban ezt jelenti ki: „Nincs bibliai bizonyíték, melynek alapján reménykedhetnénk, hogy... a pogány gyermekek, akik még nem érték el a felnőttkort, üdvözülni fognak” (*Rendszeres Teológia*, 541. oldal, magyar fordítás).

5. A Szentírás tanítása

a. Ha azok, akik csecsemőkorban halnak meg, üdvözülnek, akkor ez nem az ártatlanságuk, hanem Istennek a Krisztusban adott szuverén, nekik megadott kegyelme alapján történik meg (lásd a 2. pontot).

b. Tény, hogy Isten szíve nemcsak a hívők, hanem a hitetlenek gyermekeivel is törődik, még azokkal is, akik „a kik nem tudnak különbséget tenni jobb- és balkezük között”, amint ezt a Jón4:11 világosan tanítja.

c. „Jó az Úr mindenki iránt, és könyörületes minden teremtményéhez”, és „az Isten szeretet” (Zsolt145:9, 1Jn4:8). Bárki egyetérthet tehát a csodálatos sorokkal:

„Mert Isten szeretete szélesebb,
Mint az ember elméjének mértéke,
S az Örökkévaló szíve,
A legsodálatosabban kedves.”¹⁴

d. A csecsemők semmiképpen nem vétkeznek úgy, mint a felnőttek, akik elutasították az evangélium prédikálását, és súlyosan vétkeztek a lelkiismeret hangja ellen.

e. A Szentírás konkrétan sehol nem tanítja, hogy a hitetlenek minden, a csecsemőkorban meghalt gyermeke üdvözülni. Jóllehet a b., c. és d. pontok alapján bárki erős készletést érezhet arra, hogy elfogadja azt az álláspontot, mely szerint valamennyien üdvösségre jutnak, mégsem mondhatja soha azt, hogy a Szentírás pozitív módon és sok szóval mondja ezt igaznak.

f. Isten a *hívőknek* és a *magvuknak* adott egy, az 1Móz17:7-ben és a Csel2:38-39-ben megtalálható ígéretet. Ezért a dordti kánonok kijelentik: „Mivel Isten akaratát az Ő Ígéből kell megítélnünk, ami

¹⁴ F. W. Faber, 1854

bizonyosságot tesz arról, hogy a hívők gyermekei szentek, bár nem a természetükénél, hanem annál a kegyelmi szövetségnél fogva, melybe a szüleikkel együtt beletartoznak, az istenfélő szülőknek nem szabad kételkedniük ama gyermekeik kiválasztásában és üdvösségében, akiket Isten a csecsemőkorban szólít el ebből az életből.” (I, 17. cikkely)

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Miért fontos ez a téma?
2. Írd le a helytelen megközelítéseit.
3. Mi az Amerikai Presbiteriánus Egyház hivatalos álláspontja?
4. Mi volt az álláspontja Hodge-nak és Warfieldnek? Bavincké és Berkhofé?
5. Mi a Biblia tanítása a témával kapcsolatosan?

B. További megvitatáshoz

1. Hivatkoznál az 1Kir14:13-ra annak bizonyítása végett, hogy egyes hitetlenek csecsemőkorban meghalt gyermekei *üdvözülnek*? A Zak8:5-re? A Mk10:14-re?
2. Egyetértesz Hodge exegézisével a Rm5:18-19-ről?
3. Hivatkoznál a 4Móz16:31-33-ra (vagy hasonló igeszakaszokra) annak bizonyítása végett, hogy egyes hitetlenek csecsemőkorban meghalt gyermekei *elkárhoznak*?
4. Mi volt Luther nézete a témában? Zwinglié? Kálviné?
5. „A Sátán kapja a legnagyobb számot”? Igaz, vagy nem? Mit értünk a felelősségre vonhatóság kora alatt? Mikor éri el a gyermek ezt az életkort? Fontos az, hogy a felelősségre vonhatóság dolgát belevéssük a gyermek szívébe?

22. fejezet: Vajon azok, akik nem üdvözülten halnak meg, kapnak később lehetőséget üdvözülni?

Olvasandó: Mt25:1-13

1. A pontos kérdés

Létezik két tévképzet, melyektől azonnal meg kell szabadítanunk az elméinket. Egyrészt vannak, akik ehhez, vagy amahhoz a szektához tartoznak. Ezek néha megzavarják az áldozataikat, azt mondván nekik: nem helyes, hogy hisznek „a második próbaidőben” (a második próbaidőszakban, vagy második lehetőségben). Így érvelnek: „A pogányok, és rajtuk kívül még sokan valójában soha nem kaptak lehetőséget. Ezért az üdvözülés lehetősége a halál után valójában nem is második próbaidő. Ez az első lehetőségük.” Ezért a kérdés megfogalmazásában a fejezet elején szándékosan kerültem el a „második” szó használatát.

S létezik a másik tévedés (szerintem mulasztás), melyben a tanítás néhány kiváló munkája is vétkes. Ezek úgy írnak az egész dologról, *mintha csak a „közbenső állapotra” vonatkozna* (az illető halála és feltámadása közötti időszakra). Ez azonban nem teljesen helyes. Meg kell hagyni, a tanítás történetének menetében sok személy és szekta korlátozta „a halál utáni lehetőséget az üdvözülésre” a közbenső állapotra, ez azonban nem igaz mindegyikükre. A russelliták például azt hiszik, hogy akik meghaltak, „kiléptek a létezésből”, de *majd újra lesznek teremtvé*. Ők majd megjelennek a történelem végén ugyanazokkal a gondolatokkal az elméikben, és ugyanazokkal a szavakkal a nyelveiken, melyek a megszűnés pillanatában voltak. Utána (az ezer év során) eljön az üdvözülés lehetősége.

Mikor azonban egy szekta, vagy személy úgy véli: lesz üdvözülési lehetőség a közbenső állapotban, vagy a feltámadás idején, akkor mindkét esetben abban hisz, hogy a *halál után* (akár rövid, akár hosszú távon) lesz meg ez az üdvözülési lehetőség.

2. Azok érvei, akik elfogadják a jövőbeli próbaidő lehetőségét

Ezek az érvek nem ugyanazok mindkét csoport számára. Egyesek az egyik dolgot hangsúlyozzák ki, mások mást, attól a konkrét jövőbeli próbaidő-elmélettől függően, amihez ragaszkodnak. Valamennyien kiemelik, hogy Isten korrektsége megköveteli, hogy adja meg az embereknek a halál utáni üdvözülés eme lehetőségét. Egyesek azt igyekeznek kimutatni, hogy az elkárhozáshoz az illetőnek akarattal el kell utasítania az üdvösség ajánlatát. Azok, akik abban hisznek, hogy adatik még lehetőség az embereknek (vagy legalábbis néhányuknak) a közbenső állapotban, általában az 1Pt2:18-19-re és az 1Pt4:6-ra hivatkoznak, melyeket azután úgy értelmeznek, hogy Krisztus a halála és a feltámadása között lement az alvilágba, s ott kiterjesztette az üdvösségre hívogatást az elkárhozott lelkekre. Végül, akik összekapcsolják az üdvözülés lehetőségét a feltámadással a történelem végén, fantasztikus módon vonatkoztatják „az Izrael helyreállításával kapcsolatos igeszakaszokat” az emberek jövőbeli egyetemes helyreállítására és próbára tételére. Rendszerint hozzáteszik, hogy mindezen emberek feltámadása (akik egyébként már „kiléptek a létezésből”) lehetőséget ad majd nekik a múltbeli tapasztalatok helyes felhasználására. Ezek a múltbeli tapasztalatok így az egyik oldalról visszatartó erőként szolgálnak, a másik oldalról pedig sarkantyúként hatnak a jobbra. Ha azonban mégis azt választják, hogy a bűnben élnek, az *annihiláció* lesz a büntetésük.

3. Bibliai bizonyítékok arra, hogy ez a tanítás hamis

a. A Szentírás azt tanítja, hogy nem nekünk kell megmondani Istennek, mi a korrekt, és mi nem az. Amint korábban írtam: „az ember Ádámban elveszett, s naponta gyarapítván a bűneit, nincsen öröklött joga sem az üdvösségre, sem az üdvösség útjának meghallására”. Lásd még Dán4:35, és Rm9:20.

b. Nem igaz, hogy az elkárhozás érdekében az embernek el kell utasítania az üdvajánlatot (Rm1:32, 2:12, Jel21:8).

c. Az 1Pt3:18-19-nak a jövőbeli próbaidőszak mellett síkra szállók általi értelmezése valóban „Péter levele legnehezebb szakaszának a nagyon bizonytalan exegézise” (A. T. Robertson, *Word Pictures*, 6. kötet,

117. oldal) Még ha helyes is lenne ez a magyarázat, akkor sem lenne elég az elmélet bizonyítására, hacsak nem feltételezzük, hogy „a gonosz halottak” birodalmában a misszionáriusi tevékenység *állandóan folytatódik*. Azt is nehéz meglátni, hogy Krisztus, elmenvén az elveszett lelkek más hatalmas tömegei mellett, miért választotta ki az alvilágban pontosan ezeket a lelkeket (nevezetesen a vízözön előttieket), akik mikor még testben voltak, minden lehetőségük megvolt a megtérésre (1Móz6:3, Zsid11:7). Ami az 1Pt4:6-ot illeti, a szövegkörnyezet (lásd az 5. verset) világosan jelzi, hogy „a halottak”, akiknek az evangélium hirdettetett, azok, akik mikor Jézus ítélni jön, már meghaltak. A szöveg nem azt jelenti, hogy az evangélium akkor prédikáltatik az embereknek, amikor már a halál állapotában (a közbenső állapotban) vannak.

d. Az ugrás Izrael helyreállításáról az emberek egyetemes jövőbeli próbára tételére annyira nagy, és exegetikailag annyira megalapozatlan, hogy semmiféle további kommentárt nem igényel.

e. A Szentírás azt tanítja, hogy a hitetlenek állapota a halál után fix állapot. A gazdag ember számára a Lk16:19-31 példázatában világosan nincs további lehetőség az üdvözüléshez. A gonoszok büntetésben vannak egészen a végítélet napjáig (2Pt2:4, 9). A sötétég homálya van a számukra fenntartva, mégpedig *mindörökre* (Júd13).

f. Mikor egyszer megérkezik a Völegény, azok léphetnek be, „akik elkészültek”. Mások számára az ajtó bezárul (Mt25:10-13). Ez a kizárás ettől kezdve *örökké tart* (Mt25:46). A feltámadás *életre*, vagy *kárhozatra*, és nem *próbára* történik (Jn5:28-29). A feltámadottak nem aszerint lesznek megítélve, amit a közbenső állapotban tettek, hanem amit még mikor testben voltak. (Mt7:22-23, 10:32-33, 25:34-36, Lk12:47-48, 2Kor5:9-10, Gal6:7-8, 2Thessz1:8-9).

g. A halál után nem próba, hanem ítélet következik (Zsid9:27).

h. A Szentírás arra inti az embereket, hogy *most* van itt az üdvösség napja, nem valamely jövőbeni időpontban, legyen az akár a közbenső állapotban, akár a történelem végén (Zsolt95:7-8, 2Kor6:2).

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Vajon mindenki, akik hisznek a jövőbeli próbában, ezt a közbenső időszakra vonatkoztatják?
2. Milyen érveket hangoztatnak azok, akik ilyen, vagy amolyan formában elfogadják az üdvözülés lehetőségét a már meghaltak számára?
3. Nekünk kell vajon megmondani Istennek, mi a korrekt, és mi nem az? Bizonyítsd a válaszodat a Bibliából vett idézetekkel.
4. Igaz-e, hogy az elkárhozáshoz az embernek el kell utasítani az üdvajánlatot?
5. Mely más érvek mutatják azt, hogy a Szentírás szerint azok, akik nem üdvözültek, mikor meghaltak, nem kapnak még egy lehetőséget?

B. További megvitatáshoz

1. Miképpen magyarázod az 1Pt3:18-19-et?
2. Milyen hatást gyakorol a halál utáni próbára tétel tanítása a hatékony missziós munkavégzésre?
3. El tudnád mondani Russell pásztor élettörténetét?
4. Mik a russellizmus fő tanítételei? Mi a legjobb módja a russellizmussal való foglalkozásnak?
5. Mi a legnagyobb leckéje az öt okos és öt bolond szűz példázatának?

Egyetemes eszkatológia

I. rész: A jelek

23. fejezet: Melyik embercsoportnak megfelelő a hozzáállása: a laodiceai, a thesszalonikai, vagy a szmirnai embereké?

Olvasandó: Jel3:14-22, 2Thessz2:1-2, 3:6-12, Jel2:8-11

1. Az Úr közel van

Egy napon, hosszú idővel ezelőtt Pál azt mondta a thesszalonikabelieknek, hogy Uruk úgy tér majd vissza, „mint a tolvaj éjjel” (1Thessz5:2).

Nem sokkal később Kis-Ázsia egyházai azt hallották, hogy „a felhőkkel jön el”, és „az idő közel van” (Jel1:3, 7).

Krisztus megtestesülése óta az egyház mindig is „az utolsó napokban” élt. Bizonyos, hogy ha „az idők jelei” (Mt16:3) az Úr földi tartózkodásának idején is megvoltak, amiért a farizeusokat és a szaduceusokat meg is fedtte, amiért nem vették azokat észre, akkor azok ma is megvannak.

Az emberek azonban különbözőképpen viselkednek kívülről ezekkel a jelekkel szemben. Vannak, akik úgy, mint a laodiceaiak. Vannak azután, akik úgy, mint egyesek Thesszalonikában. S végül vannak, akik viselkedése olyan, mint a szmirnai gyülekezeté.

2. A laodiceai emberek

Az ő viselkedésük a *langyosság* volt. Ők nagyon elfoglalták magukat az evilági dolgokkal, semhogy törődtek volna a lelki birodalomhoz tartozókkal (v. ö. Lk17:26-32). Valahányszor csak beszélt valaki az áldott reménységről, a szívük nem kezdett az örömtől dobogni, és a lelküket sem emésztette az örömteli várakozás. A szemek nem próbálták átfúrni a felhőket, s a fülükkel sem igyekeztek meghallani az angyal trombitájának örömteli hangját. Mikor bárki felmutatta nekik a bűntől és az átoktól való teljes megszabadulás lehetőségét, ez az örömméretet nem a hála és a dicséret reakcióját váltotta ki belőlük. Valójában nem törődtek túlságosan a saját bűnösségükkel. Ők már befutott emberek voltak!

Az Úr viszont teljesen megundorodott tőlük, és a langyos viselkedésüktől. Kiköpni készült őket a szájából. Azt mondja nekik: nagyon messze állnak attól, hogy azok a gazdag emberek legyenek, amilyeneknek magukat képzelik, mert valójában nagyon szegények. S ahelyett, hogy szerencsések lennének, inkább nagyon is nyomorultak.

Mégis, noha megveti az érdektelenségüket a lelki dolgokban, mégis komolyan inti őket: „A kiket én szeretek, megfeddem és megfenyítem: légy buzgóságos azért, és térj meg. Ímé az ajtó előtt állok és zörgetek; ha valaki meghallja az én szót és megnyitja az ajtót, bemegyek ahhoz és vele vacsorálok, és ő én velem.” (Jel3:19-20)

A közöny a lelki dolgokban, az idők jeleivel szembeni langyosság lelkülete jellemez sokakat manapság is. Hozzájuk is intézi az Úr ezt a komoly intést a megtérésre.

3. Egyesek Thesszalonikában

Egészében véve a thesszalonikai gyülekezet lelkiekben bővelkedett. Ez azonban nem volt elmondható *minden* tagjáról. Néhány emberre Pál csodálatos tanítása Krisztus dicsőséges visszatéréséről rossz hatást gyakorolt. Ők *idegesen* viselkedtek. Nyugtalanokká és izgatottakká váltak olyannyira, hogy elkezdtek a szelek és a hullámok áldozatává vált hajókhoz hasonlítani, melyek ide-oda hanyódnak. Még a saját tevékenységükkel is felhagytak, hisz minek földi kincseket gyűjteni, mikor a mennyei kincsek már csak karnyújtásnyira vannak? Szorongató szükségükben gondoskodjon róluk az egyház! Csak és kizárólag az eszkatológiával törődtek.

Ezeknek az embereknek helyesbíteni kellett a gondolkodását, és élesen meg kellett őket róni a rendetlen viselkedésükért.

Manapság is nagyon sok izgatott ember spekulál a jövőről, miközben elhanyagolják a jelen kötelességeiket. Ők szenzácionalisták. Bámulnak minden vándorelőadót, aki a profétikus dolgokról beszél, különösen, ha így vezeti fel a mondanivalóját: „a prófécia szerint” ilyen, vagy amolyan háború lesz, melyet ez, vagy amaz a nemzet nyer meg és Krisztus ezen, vagy amazon a napon tér majd vissza. Ezeknek a „thesszalonikabelieknek” az *idegessége* majdnem olyan rossz, mint a laodiceaiak *langyossága*. Nekik emlékezniük kell, mit írt Pál a filippibelieknek: „Az Úr közel! Semmi felől ne aggódjatok” (Fil4:5-6).

4. A szmirnaiak

Az egyetlen helyes viselkedést abban az időben egyedül a szmirnai gyülekezet tanúsította. Nem a *langyosság*, sem az *idegesség*, hanem a *hűség* jellemezte őket. Bár szegénység és megpróbáltatás volt az osztályrészük, s heves ellenállást tapasztaltak meg azok részéről, akik az Isten zsinagógájának mondták magukat, hűségesek maradtak Jézus Krisztushoz, Urukhoz és Megváltójukhoz. Ezért, noha anyagilag szegények, lelkileg viszont gazdagok voltak. Az ördög egyeseket közülük valóban börtönbe vet majd, s egy rövid próbaidőszakot kell átélniük a további megszentelődésük végett, de az élet koronája várja őket. Tartsanak hát ki a hűségben, még az életük árán is. Nem kevesebb, mint Maga az Úr adja majd át nekik a koronáikat.

A szmirnaiak a thesszalonikabeli gyülekezett *jobbik részéhez* hasonlóan „várták Isten Fiát az égből” (1Thessz1:10). Miközben teljesen tudatában voltak az eljövendő dolgoknak, egyidejűleg akkora odaadással ügyeltek az itt és most fennálló lelki kötelezettségeikre, hogy ha a Vőlegény megérkezik, bármelyik pillanatban készen álltak volna a fogadására.

Napjainkban és korunkban is ez az egyetlen helyes viselkedés. Sok dolog történik, melyek azt mutatják, hogy közeledik a mi Urunk eljövetele. *Elmében* tanulmányoznunk kell ezeket a dolgokat, de mindig a Szentírás világosságában. Ami a *szívet* illeti, a Lk21:28 mutatja be a helyes megközelítést: „Mikor pedig ezek kezdenek meglenni, nézzetek fel és emeljétek fel a ti fejeteket; mert elközelget a ti váltságtok”.

5. A jelekkel kapcsolatos beszélgetés rövid elemzése

A. A két előjel

1. *Az első előjel*: Az evangélium kora, azaz az evangélium hirdetése az egész világon. Ez egybeesik a földi millenniummal, azaz a Sátán megkötözésével.

2. *A második előjel*: A Sátán rövid ideje. Ehhez tartoznak az alábbiak:

- a. A nagy hitehagyás
- b. A nagy nyomorúság
- c. Az Antikrisztus uralma
- d. A kísérőjelek

B. Az egy nagy végső jel

Az Emberfiának megjelenése a dicsőség felhőiben azt ezt kísérő felkavarodásokkal a természetben.

C. Izrael állama létrejöttének és Izrael megtérésének kérdése

Nagyon sok komoly hívő hiszi, hogy ezeket is Krisztus visszajövetele előjeleinek kell tekinteni.

D. A millennium

Mivel a Jelenések 20 szerint a millennium megelőzi a második eljövételt, a tárgyalásának logikai helye látszólag a második eljövétellel foglalkozó rész előtt lenne. Viszont (lásd A. 1 fent) az evangélium

kora egybeesik a földi millenniummal, s ezért ez egyike a két előjelnek. Létezik millennium a mennyben is, azaz a szentek (mármint a lelkek) uralkodása. Ez nem igazán lehet előjel azok számára, akik még mindig a Földön élnek. Ezért a millennium témáját én az egész szakasz *végén* tárgyalom.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Sorold fel az idők jeleivel kapcsolatos viselkedésmódokat.
2. Írd le a laodiceaiakat és a viselkedésüket.
3. Írd le egyes thesszalónikabeliek viselkedését.
4. Írd le a szmirnaiakat és a viselkedésüket?
5. Foglald össze a jelekkel kapcsolatos elemzést?

B. További megvitatáshoz

1. Mi a közös az alábbi igeszakaszokban az Úr visszatérését illetően: Mt24:48, Zsid10:37, Jel22:7, ami benne foglaltatik a Mt24:42, 25:13 és a Jel16:15 szakaszokban is?
2. Krisztus visszajövetelének közelsége magában foglalja, hogy rögvest bekövetkezik?
3. Tudta-e és tanította-e Jézus, hogy bizonyos idő eltelik majd a visszatérése előtt? Lásd Mt25,5 és 25:19.
4. Tudta-e Pál, hogy bizonyos idő eltelik majd a visszatérése előtt? Lásd 2Thessz2:2. Tudott-e erről Péter? Lásd 2Pt3:3-9
5. Mikor Urunk a *visszajövetelére* utal, vajon ez mindig az eszkatológiai (azaz a jelen kor végén bekövetkező visszajövetelére) vonatkozik? Bizonyítsd a válaszodat.

24. fejezet: Az első előjel: az evangélium kora. Mit jelent ez?

Olvasandó: Mt24:14, Ef2:11-20

1. A kezdetek

Csütörtök van, nagyhét. Jézus és a tanítványai éppen kifelé mennek a templom udvarából (Mt24:1). A tanítványok elkezdtek felhívni Krisztus figyelmét a szent épület szépségeire: „Mester, nézd, milyen kövek és milyen épületek!” (Mk13:1) Jézus ekkor mondja azt a megdöbbentő jövendölést, mely szerint ez a templom teljességgel megsemmisül majd (Mt24:2).

Kicsivel később Jézus a tanítványaival az Olajfák hegyén ült. A völgyön keresztül látták a csodálatos templomot. De azt elgondolni, hogy ez teljesen megsemmisül! Péter, Jakab, János és András megkérdezik Jézust: „Mondd meg nekünk, mikor lesznek meg ezek? és micsoda jele lesz a te eljövetelednek, és a világ végének?” Figyeljük meg: a gondolkodásukban *Jeruzsálem eleste a világ végét jelenti*. Ebben bizonyos fokig *tévedtek*. Jeruzsálem eleste nem a világ végének *közvetlen kezdete*, bár valóban *előképe* a világ végének.

Jézus most elkezd helyesbíteni a tévedésüket. Beszél nekik a hamis próféták eljöveteléről, a háborúkról és a háborúk híreiről, ez azonban csak „a sok nyomorúságnak kezdete”. Sőt, *Ő nem közvetlenül* és nem elsősorban a világ végére gondol, hanem *Jeruzsálem és a temploma pusztulására*. Ez nagyon világosan kiderül a Lukács evangéliumában adott magyarázatból:

„És mikor hallotok háborúkról és zendülésekről, meg ne félemljete; mert ezeknek meg kell lenni előbb, de nem jó mindjárt a vég. Akkor monda nekik: Nemzet nemzet ellen támad, és ország ország ellen. És minden felé nagy földindulások lesznek, és éhségek és döghalálok; és rettegtetések és nagy jelek lesznek az égből... Mikor pedig látjátok *Jeruzsálemet* hadseregektől körülvéve, akkor tudjátok meg, hogy elközelgett az ő elpusztulása.” (Lk21:9-20)

Jézus tehát azt mondja, hogy a háborúk, a háborúk hírei, az éhségek és a földrengések, stb. jóllehet jelek, de mégsem lesznek Jeruzsálem végének *közvetlen* jelei, hanem az lesz az a jel, amikor Jeruzsálemet már ostromolják a hadseregek.

2. Maga a jel

A tanítványok megkérdezték: „Mondd meg nekünk, mikor lesznek meg ezek? és micsoda jele lesz a te eljövetelednek, és a világ végének?” Jézus megválaszolta a kérdés első részét. Utána elkezdett megválaszolni a második részt. Lásd a 14. és 21. verseket. Mi lesz hát a jele *Krisztus eljövetelének*, és *a világ végének*? Az Úr most megmutatja, hogy az *Ő* második eljövetelének két hatalmas előjele lesz: a. „az Isten országának ez az evangélioma hirdettetik majd az egész világon, bizonyosággal minden népnek” és b. „nagy nyomorúság lesz, a milyen nem volt a világ kezdete óta mind ez ideig, és nem is lesz soha”. Ebből határozottan tudjuk, hogy Jézus nem jöhet vissza mindaddig, amíg ezek be nem teljesednek.

Nos, ami az evangélium prédikálását illeti minden népnek, ez nem azt jelenti, hogy „mindenkinek lesz lehetősége a megtérésre”. Jézus azt mondja, hogy a világ nemzeteknek lesz lehetőségük a történelem során ebben, vagy amabban az időben az evangélium meghallására. Ez az evangélium-hirdetés *bizonyosság* is lesz: elfogadása, vagy elutasítása döntő jelentőséggel fog bírni. Nincs itt ígéret semmiféle második lehetőségről: nem lesz két korszaka az evangéliumnak, az egyik most, a másik pedig az Úr visszatérte után. Amit az adott nemzet tesz ezzel a nagy lehetőséggel itt és most, az *végezredménnyel* fog járni. Az evangélium eme kora a *földi millennium*. Lásd a 33. fejezetet.

A Jézus által itt kijelentett tény hatalmas jelentőségű. Meg kell hagyni, már az ószövetségi korban is kijelentették, hogy egy napon az üdvösség evangéliumát minden nemzetnek hirdetik majd. Ábrahámnak Isten az alábbi ígéretet tette: „megáldatnak te benned a föld minden nemzetségei” (1Móz12:3). A zsoltáros úgy írta le Őt, mint Aki „uralkodik egyik tengertől a másik tengerig, és a nagy folyamtól a föld határáig” (Zsolt72:8). V. ö. 87. zsoltár. Ézsaiás pedig, profetikusan ihlettel és látással szólta a szépség, a vigasztalás és a fenség szavait: „És népek jönnek világosságodhoz, és királyok a néked feltámadt fényességhez” (Ézs60:3). V. ö. Ézs54:1-3, Ám9:11-12, Mik4:1-2, Mall:11. De az Újszövetség napjaiig soha nem vált teljesen világossá, hogy majd a pogányok is nagy számban jutnak be Isten országába (Mt8:11, 13:31-32, Lk2:32),

mégpedig *egyenragúakként* az ószövetségi népből összegyűjtöttekkel, mert a válaszfal ledöntetett. Emellett az apostolok koráig ezek a prófécia nem is kezdtek el beteljesedni (Csel15.14, Ef1:9-14, 2:11-20).

A fő tény azonban, amit ki kell hangsúlyozni az, hogy az utolsó másfél évszázadban (különösen 1792 óta) a missziós mozgalom hatalmasat fejlődött. A Krisztusban megvalósuló üdvösség üzenete, mely eddig csak bizonyos területeket ért el, mostanra elterjedt majdnem az egész Földön. Jézus azt mondja, hogy az egész világon prédikálják majd bizonyágképpen minden nemzetnek. *S akkor jön el a vég.* Ez az a jel amely gyorsan halad a beteljesülés felé. Meg kell ezt figyelni, s a munka és az imádkozás eszközeivel kell törekedni a prófécia *teljes* beteljesítésére.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Írd le Krisztus e fejezetben található jövendöléseinek kezdetét, vagy hátterét.
2. Miféle két előjele lesz a második eljövételnek?
3. Jelzi-e ezek közül az első azt, hogy mindenkinek lesz lehetősége üdvözülni?
4. Mit jelent?
5. Lesz-e az evangéliumnak két korszaka: egy most, egy pedig Krisztus eljövetele után?

B. További megvitatáshoz

1. Vázold fel röviden a missziós munka történetét.
2. Mutasd meg, hogy manapság az első előjel a szemünk előtt teljesedik be pontosan úgy, ahogyan Pünkösöd óta ez mindig is folytatódott, de *ma* jobban, mint eddig bármikor.
3. Írd le a bibliafordítás és a bibliaterjesztés folyamatát korunkban és napjainkban. Mit tehetünk ennek a dicsőséges munkának az előmozdítása végett?
4. Miért kell tőlünk telhetően mindent megtenni a keresztyén misszió nagy ügyének támogatása végett, s különösen napjainkban?
5. Vajon a megnövekedett missziós lelkesedés szükségszerűen jelenti azt, hogy a benne részt vevő gyülekezetek szilárdak és tiszták? Vajon a missziós lelkesedés növekedése mindig a doktrínális tisztaság romlásával járt. Adj példát, ha tudsz. Mi ebből a tanulság?

25. fejezet: A második előjel – a Sátán kevés ideje. Mi a nagy hitehagyás?

Olvasandó: Lk17:26-37

1. Kapcsolat „a nagy nyomorúság” napjai, „a nagy hitehagyás”, és „az Antikrisztus uralkodása” között

Az evangélium korszakát, melynek során az üdvösség üzenete az egész világnak hirdettetik, a páratlan nyomorúság napjai fogják követni. Annak oka, amiért ezek a napok *a nagy nyomorúság* napjai lesznek az igazi hívők számára nem más, mint hogy súlyos üldöztetésekben lesz részük, s rengeteg ember fog elszakadni a hittől, amit pedig egy ideig a saját szájukkal vallottak a magukénak. Ez lesz a *nagy hitehagyás*, vagy *elszakadás*. Olvashatsz róla a 2Thessz2:3-ban. Azok, akik *elbuknak*, elkezdik majd üldözni azokat, akik *szilárdak maradnak*.

Ennek az „elbukási” mozgalomnak az élén lesz egy nagyon gonosz vezető, az Antikrisztus. Lásd a 27. és a 28. fejezeteket. Ennek megfelelően a „nagy nyomorúság”, a „nagy hitehagyás, vagy nagy elbukás”, illetve „az Antikrisztus uralkodása” egyszerűen csak három kifejezés a történelem ama végső szakaszára, ami közvetlenül megelőzi Krisztus dicsőséges visszatérését. Nevezik ezt még „a Sátán kevés idejének” is (Jel20:3, 7-8).

Az eljövendő hitehagyásra utaló igeszakasz semmiképpen sem tanítja azt, hogy akik Isten igazi gyermekei azok „szakadnak el a kegyelemtől”. Ilyen elszakadás nem lesz (Jn10:27-28). Ez egyszerűen csak azt jelenti, hogy az atyák hitét – a hit, melyhez a gyermekek egy ideig pusztán csak formálisan ragaszkodnak – végül majd a gyermekek közül sokan teljesen elhagyják. Ebben az értelemben a hitehagyás, vagy elszakadás valóban nagyon valóságos lesz. Nagyon nagy méreteket ölt: „10. És akkor sokan megbotránkoznak... És sok hamis próféta támad, a kik sokakat elhitetnek... a szeretet sokakban meghidegül.” (Mt24:10-12) A történelem megismétli önmagát, vagy inkább a prófécia teljesebben többszörösen, amint arra korábban már rámutattunk. Ami megtörtént a gonosz Antiochus Epiphanes uralkodása alatt (aki i. e. 175-164. között uralkodott) *az ószövetségi időszak végéhez közeledve*, majd megismétlődött Jeruzsálem borzasztó ostrománál (i. sz. 70.), megtörténik majd ismét, s talán még nagyobb méreteket ölt *az újszövetségi kor végéhez közeledve*.

2. A nagy hitehagyás két jellemzője

a. *Hamis biztonságérzet és vaskos materializmus, amit a gyors és hirtelen romlás követ.*

Ez a lényege a Lk17:26-33-nak. Ez a szakasz rajzolja elénk ennek a végső időszaknak az embereit. Elmondja, hogy majd esznek és isznak, házasodnak és férjhez mennek, vesznek és eladnak, ültetnek és építenek, pont úgy, mind Noé és Lót napjaiban. Ahogyan akkor volt, úgy lesz az utolsó napokban is: a pusztulás oly gyors és hirtelen lesz, hogy a háztetőn levőnek nem szabad arra gondolnia: lesz még ideje visszamenni a kincseit mentendő. Annak, aki a mezőn van, jobb lesz megfélemlenie a hazatérésről a javait mentendő. Szolgáljon Lót hátraforduló feleségének példája figyelmeztetésül!

Lehetséges, hogy most meglepetten kérdezed: de hát mi a rossz az evésben és ivásban, a házasodásban és a férjhezmenetelben, az eladásban és a vételben, az ültetésben és építésben? A válasz ez: noha önmagukban véve ezek a dolgok nem rosszak, sőt ezek segítségével még dicsőíthetjük is Istent (1Kor10:31), mégis, mikor a lélek teljességgel úgy bonyolódik bele ezekbe, hogy önmagukban válnak végcélökká, és a lelki szükségleteket elhanyagolják, akkor ezek többé már nem áldások, hanem átokká válnak.

b. *Éles elkülönülés egy oldalról az elszakadtak, más oldalról az igaz hívők között.*

Természetesen azok közül sokan, akik végleg leszámoltak atyáik hitével, még mindig azt akarják, hogy keresztyéneknek tartsák őket (gondoljunk napjaink radikálisaira). De maga az életmódjuk mutatja meg, hogy egyáltalában nem igazi hívők. Emellett az ítélet, amely majd hirtelen ragadja el őket Krisztus visszatértekor meg fogja mutatni, hogy nem tartoznak a választottak közé. Ezek az igeversék azt jelentik, hogy mikor Jézus dicsőségesen visszatér, ketten is tehetik ugyanazt a dolgot, például fekhettek egy ágyban. Vagy két asszony is végezheti ugyanazt a munkát: örülhetnek együtt. Mégis, mindkét esetben *az egyikük* (az igazi hívő) ragadtatik el, hogy a levegőben találkozzon az Úrral, míg a *másik* (a pusztán névleges hívő, az

„elszakadt”) ottmarad szörnyű sorsára, az örök kárhozatra. S ez nem *egyetlen* konkrét helyen történik majd meg, itt, vagy amott. Ellenkezőleg, *ahol csak lesznek* hitehagyottak, a pusztulás magával ragadja majd őket. Kollektíven véve ezek a hitehagyottak egy tetemhez, egy rothadó holttesthez vannak hasonlítva (Mt24:28). Ez egy hasonlat, egy szókép. Nos, a sasok és a keselyűk nem nagyon finnyásak *a helyet* illetően, ahol az ilyen dög megtalálható. *Bárhol* is találunk rá, felfalják.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. A félelmetes üldöztetés végső időszakát nagy nyomorúságnak nevezik. Milyen egyéb neveken is utalnak rá?
2. Miképpen lehetséges az elszakadás, vagy a hitehagyás, ha igaz az, hogy a kegyelemből nem lehet kiesni?
3. Mik a nagy hitehagyás jellemzői a Lk17:26-37-ből? Beszélj kissé részletesebben mindegyikről.
4. Magyarázd meg az igeszakaszt: „Ahol a dög, oda gyűlnek a keselyűk.” ?
5. Ki lesz a nagy hitehagyás vezetője?

B. További megvitatáshoz

1. Milyen jeleit látod manapság az egyházban annak, hogy a nagy hitehagyás már nincs túl messze? Látsz-e például hamis biztosságot, materializmust, lázadást Isten rendeléseivel szemben?
2. Mit tehetünk a gyermekeinkért annak érdekében, hogy ne söpörje el őket ez a gyorsan közeledő gonoszság?
3. Megfigyelhető volt-e a korlátok bármilyen jellegű lejjebb eresztése olyan dolgokban, mint a házasság szabályai, a világi szórakozások, a Szentírás tévedhetetlenségének megvállása az afféle mozgalmakkal szemben, mint például a barthianizmus? Manapság az egyház vajon teljesen éber, azaz látja ezeket a dolgokat és tesz is ellene?
4. Vajon az egyháztagek manapság ugyanúgy teljesen tudatában vannak a hitehagyás veszélyének, mint a korábbi generációk?
5. Örökölheto a kegyelem?

26. fejezet: A második előjel – a Sátán kis ideje. Mi a nagy nyomorúság?

Olvasandó: Mt24:15-30

1. Ezt a nyomorúságot nem szabad Jeruzsálem elestére korlátozni

A nagy hitehagyás és a nagy nyomorúság természetes módon esnek egybe. A „nagy nyomorúság” eme napjait illetően az utalás itt nem egy egyetemes megpróbáltatásra vonatkozik (mint pl. a Jn1/:33-baan és a Jel7:14-ben), hanem egy határozott, nyomorúságos időszakra. Jézus „ama napok nyomorúságairól” beszél. Nagyon konkrétan szól. Azt mondja például, hogy sem előtte, sem utána nem lesz semmi hozzá hasonlóan borzalmas, és a választottak kedvéért ezek a napok megrövidíttetnek.

De pontosan mire is gondol Jézus? Vajon a szenvedés és a súlyos megpróbáltatás ama időszakára utal, ami közvetlenül megelőzi a világ végét, vagy *kizárólagosan* azokról a rémségekről beszél, melyek Jeruzsálemre zúdulnak majd i. sz. 70-ben, mikor Jeruzsálemet és csodálatos templomát megsemmisítik?

Nos, senki nem talál majd hibát a jelen fejezet ama állításában, hogy a Jeruzsálemre rákövetkező csapás volt a mi Utunk elméjében. Vegyük például az alábbi kijelentést: „Akkor, a kik Júdeaiban lesznek, fussanak a hegyekre”, és olvassuk hozzá a Lk21:20-24-et is. Ugyanakkor az utóbbi néhány évben könyvek jelentek meg, melyek szerzői azt igyekeztek bizonyítani, hogy a csapás, amiről itt Jézus beszél, Jeruzsálem elestére vonatkozik, *mégpedig egyedül és kizárólag arra*. Elolvassván ezeket a könyveket, a legcsekélyebb vonakodás nélkül ki merem jelenteni, hogy ez az álláspont exegetikailag tarthatatlan. Nyitott a következő ellenvetésekre:

a. Ha így korlátozzuk az igeszakasz jelentését, akkor Jézus elmulasztotta megválaszolni a tanítványok kérdésének második részét, mert ebben az esetben nem említette *az Ő második eljövételének és a világ végének jeleit*.

b. A nyomorúság-szakasz (15-30. versek) *követi* az evangélium prédikálását az egész világnak (14. vers), ami egyfajta választóvonal.

c. A 29. vers világosan megmutatja, hogy a nyomorúság, amire Jézus gondol, *közvetlenül előzi meg az Ő második eljövetelét* mikor a föld minden nemzetsége sír majd, ha látják az Emberfiát eljönni az ég felhőiben.

d. A 36. vers magasztos nyelvezete szintén perdöntő azzal a nézettel szemben, ami Jeruzsálem elestére *korlátozza* az igeszakasz jelentését. Jézus természetesen nem akarta azt a gondolatot közvetíteni, hogy sem a mennyei angyalok, sem az Emberfia nem tudták, mikor esik majd el Jeruzsálem.

e. A 24. és a 25. fejezet összetartoznak. Ha a Mt24:29-31 emelkedett nyelvezete semmi fontosabbra és véglegesebbre nem mutat Jeruzsálem elesténél i. sz. 70-ben, akkor ugyanazzal az érveléssel a Mt25:31-46 nagyon hasonló szavainak is ezt a korlátozott értelmezést kell adni. Az Emberfia mindkét esetben dicsőségben jelenik meg, s a népeket Elé gyűjtik. De a Mt25:46 bizonyítja, hogy a korszak véget ér, mikor a gonoszok elmennek az *örök* gyötremre, a jók pedig az *örök* életre.

De miképpen képes Jézus mondhatni egy lehelettel utalni mind Júdea nyomorúságára, mind a végső megpróbáltatásra az Antikrisztus uralkodása alatt, a világtörténelem végén? A válasz egyszerű. A történelem végén bekövetkező nagy nyomorúság rövid időszakának leírása során Jézus Jeruzsálem a rómaiak általi megsemmisítésének (profetikusan előre látott) színeit kölcsönözve rajzol. A város közelgő katasztrófája előképe a történelem végén bekövetkező nyomorúságnak. (Amit korábban mondtunk a profetikusan előre látásról és a többször beteljesedésről, az itt is érvényes.)

2. Ez a nyomorúság megelőzi a *parousia*-t (második eljövetelt)

Még mindig van egy probléma. Még azok között is vannak nézetkülönbségek, akik *hiszik* hogy ez a jövendölés a végidőkre vonatkozik. Például sok diszpenzacionalista nem hiszi, hogy a nagy nyomorúság *megelőzi* az Úr második eljövetelét (*parousia*), hanem úgy vélik, hogy *követni fogja azt* miután az egyház már elragadtatott a levegőbe, hogy együtt legyen Krisztussal. Ahogyan ők látják, a nagy nyomorúság eme napjai a Földön a zsidók, és nem az egyház számára következnek be. Ezek „Jákób nyomorúságának” napjai.

Ez a magyarázat azonban természetellenes. Bármelyik olvasó megláthatja ezt a Szentírás tanulmányozásával. Urunk itt a Máté 24-ben az *Ő eljövételéről* beszél – a *parousia* szót használja – a *világ*

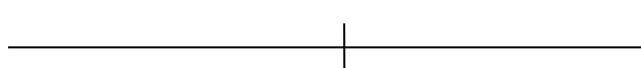
végén (3. vers). A fejezet soron következő igeverseiben (37. és 39) szintén a *parousia* szót használja. Mikor a 30. versben „a dicsőség Fiáról” beszél, akkor vajon nem teljesen logikus arra következtetni, hogy ugyanarról az *eljövetelről* beszél, mint máshol is ebben a fejezetben? S figyeljük meg, hogy 29. versben konkrétan elhangzik, hogy ezt az *eljövetelt* megelőzik „ama napok nyomorúságai”. *Az eljövetel rögtön a nyomorúságos napok után történik.* A nyomorúság tehát eszerint az *eljövetel* előjele. Pál is azt mondja nekünk (2Thessz2:3), hogy a nagy hitehagyás (vagy elszakadás) és az Antikrisztus megjelenése, aki bántja Isten gyermekeit *megelőzi* a második *eljövetelt*. A Jelenések 11 két tanúbizonysága üldöztetnek, legyőzöttek és megöletnek a „három és fél nap” során, ami megelőzi a dicsőséges elragadtatásukat. S a Jelenések 20 szerint a Sátán kis időre eloldatik, s ez is *megelőzi* az Úr visszatérését a nagy fehér trónon. Bizonyosan a legésszerűbb magyarázat mindezekben az esetekben az, ha a nagy hitehagyást, az Antikrisztus uralkodását, a nagy nyomorúságot, és a Sátán kis idejét (amikor „eloldatik”), egyaránt ugyanarra a rövid időszakra utalónak tekintjük, mely megelőzi Urunk dicsőséges második *eljövetelét* a felhőkben. S pont amiképpen a nyomorúság (Antiochus Epiphanes alatt) megelőzte Krisztus *első* *eljövetelét*, úgy előzi majd meg az elsőnél rosszabb nyomorúság Krisztus *második* *eljövetelét*. Sőt, az is világos, hogy a szóban forgó nyomorúság nemcsak a zsidókat, de a választottakat is határozottan sújtani fogja (Mt24:22, 24). Biztos, hogy vannak választottak, akik nem zsidók! A nyomorúság Isten népét érinti majd „a föld négy szegletén” (a Jel20:8 erre utal).

Felmerül a kérdés: vannak már ma is bizonyítékok arra, hogy ez a nagy nyomorúság, mely az egész egyházat sújtja, közeledik? Lehetséges, hogy a Föld egyes területeit már elérte ez a nyomorúság? Mi a helyzet azokkal a hívőkkel, akik antikrisztusi kormányzat által irányított országokban élnek? S mi a helyzet a mindenféle elnyomással az úgynevezett keresztyén országokban, például a rádiós műsoridő megtagadásával a különböző konzervatív csoportoktól? Vagy mikor megnehezítik az evangélikálok számára a templomépítést egyes kerületekben? Vagy mikor arra kényszerítik a komoly hívőket, hogy olyan szervezetekhez csatlakozzanak, akinek gyakorlatával egyáltalán nem értenek egyet?

Szükséges azt feltételezni, hogy a nagy nyomorúság az egész világon *egy időben* köszönt be? Nem lehetséges, hogy az evangélium korának befejeződése és a nagy nyomorúság kezdete között lesz némi átfedés, így a dolgok valódi állapota nem ez lesz:

Az evangélium kora

A nagy nyomorúság

Második eljövetel

hanem ez:

Az evangélium kora

A nagy nyomorúság

Második eljövetel

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mikor Jézus az eljövendő nyomorúságról beszélt, akkor vajon *kizárólag* Jeruzsálem elestére gondolt? Bizonyítsd a válaszodat.

2. A nagy nyomorúság megelőzi Krisztus második *eljövetelét*, vagy követi azt? Bizonyítsd a válaszodat.

3. A nagy nyomorúság az egyházat egyetemesen, vagy csak a zsidókat fogja sújtani?

4. Vannak a nagy nyomorúság közeledtének bizonyítékai már manapság is?

5. Szükséges az, hogy az evangélium korszaka teljesen véget érjen mielőtt a nagy nyomorúság bárhol elkezdődne?

B. További megvitatáshoz

1. Miképpen készüljön az egyház a nagy nyomorúságra?
2. Vajon a Jel7:14 arra a nagy nyomorúságra utal, amiről Jézus beszél a Mt24-ben?
3. Jelzi-e bárhol is a Szentírás, hogy a korszak végén bekövetkező nyomorúság milyen hosszan fog tartani?
4. Milyen vigasztalásban lesz részük a hívőknek e nyomorúság idején?
5. Miért engedi meg az Úr, hogy a népe belekerüljön ebbe a nyomorúságba?

27. fejezet: A második előjel – a Sátán kis ideje. Az Antikrisztus. Ki lesz ő? Miféle személy? Miképpen cselekszik majd?

Olvasandó: 2Thessz2:1-5

1. Ki lesz ő?

Hadd kezdjem azzal, hogy emlékeztetlek benneteket a tényre: amit most olvastok, az nem *részletes* magyarázat. Ehhez olvassátok el a *Kommentáromat a Thesszalonikabeliekhez írott 1. és 2. levélhez*, 167-186. oldal.

Itt, a 2Thessz2-ben az apostol figyelmezteti az olvasóit, nehogy túlságosan összezavarodjanak, és úgy tevékenykedjenek, mintha már eljött volna a világ vége 1-2. versek), s ne higgyék, hogy ő maga mondott vagy írt volna olyasvalamit, ami erre utalhatott volna (olvasd el, mit mond az 5. versben). Kijelenti, hogy előbb két esemény fog bekövetkezni, nevezetesen a. a hitehagyás, b. „a bűn emberének” megjelenése.

Úgy tűnik, hogy a hitehagyás (amit a 25. fejezetben tárgyaltunk), már bizonyos fejlődésen keresztülment, mikor „a bűn embere” színre lép. Ő „átveszi” attól kezdve az irányítást, és a rosszat még rosszabbá teszi. Benne a hitehagyás mozgalma nagyon becsvágyó, energikus vezetőre talál. Aktív és agresszív törvényszegő lesz. Itt nem azért nevezik „a bűn emberének”, mert soha nem hallotta Isten törvényét, hanem mert nyíltan megveti azt. Az embert, akit János apostol Antikrisztusnak nevez (1Jn2:18, 22, 4:3, 2Jn7) Pál „a bűn emberének”, vagy pontosabb fordítással „a törvénytelenység emberének” mondja.

Felmerül a kérdés: „Ki lesz ő?”, s erre mindenféle választ adnak. Egyesek azt mondják: „a Sátán”. Mások: „a tengerből feljövő vadállat” a Jel13-ból és 17-ből. Mások nem akarnak *egy* konkrét személyre gondolni, szerintük sok embert kollektíven neveznek „a bűn emberének”. Egyesek „a római uralkodók vonaláról”, vagy arról beszélnek, hogy „Néró újjáéledt”. Nagyon népszerű nézet az, hogy a *pápa* az Antikrisztus.

A 2Thessz2-ből és a Dán7-ből azonban világos, hogy a *végő* Antikrisztus, ahogyan azt itt Pál leírja, egyetlen konkrét, a végidőkben élő személy lesz, olyan ember, akiben az Isten törvénye elleni lázadás mondhatni megtestesül. Nagy ellenfele, hatalmas ellensége lesz Istennek, Isten törvényének, Isten népének, stb.

Ezt az embert nem egyszerűen csak azért nevezik Antikrisztusnak, mert Krisztussal szembeszegülő személy lesz, hanem mert Krisztus *versenyhársa* is lesz, azaz olyasvalaki, aki magának követeli azt a tiszteletet, ami egyedül Krisztust illeti meg.

2. A 2Thessz2:1-4-ben szereplő ismertetése

a. Romlott jelleme (3b vers)

Az Isten törvényével szembeni antagonizmus lelkületének pokoli, személyes megtestesülése lesz.

b. Istennel szembeni dacos tevékenysége (4. vers)

Megpróbálja majd letaszítani Istent a trónról és önmagát ültetni arra. Fáradhatatlan vakmerőséggel és dühödt, pimasz módon magasztalja fel önmagát nemcsak az igaz Isten, és az úgynevezett istenek, de minden szent dolog ellenében is. Megpróbálja megszerezni az uralmat Isten népe felett. Ezért *a számukra* ez lesz a nagy nyomorúság korszaka. Előképei megtaláljuk mindenki, akik megpróbálnak Istenné válni, például Babilon királya (Ézs14), Tírusz királya (Ezék28), és Antiochus Epiphanes. János apostol napjaiban „sok antikrisztus”, azaz sok ember élt, akik lázadó lelke előre vetítette a végő és legborzalmasabb Antikrisztust.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mi volt a baj a thesszalonikabeli hívőkkel? Azaz, miért „háborodtak” úgy meg?

2. Pál szerint melyik két esemény előzi meg Krisztus dicsőséges visszatérését? Ez a két esemény egymást követi majd két különálló eseményként, azaz először bekövetkezik az egyik, majd annak véget értevel a másik, vagy lesz közöttük átfedés úgy, hogy egyetlen nagy eseménnyé olvadnak össze?
3. A János által Antikrisztusnak nevezett illetőt hogyan nevezi Pál?
4. Írd le az Antikrisztus jellemét.
5. Írd le a tevékenységét.

B. További megvitatáshoz

1. A thesszalonikabeli hívők „eltántorodtak az értelmüktől” Krisztus visszatérésének gondolatától. Ez a helyes viselkedés egy keresztyén számára, mikor Krisztus dicsőséges visszatérésére gondol?
2. Mi történt, amely miatt ezek az emberek úgy vélték, hogy Krisztus „bármely pillanatban” visszajöhet?
3. A pápa az Antikrisztus? Sorold fel az érveidet, amiért hiszed, vagy éppen nem hiszed ezt.
4. Mit jelent ”a kicsiny szarv” a Dán7-ben? S mit jelent „a kicsiny szarv” a Dán8-ban? Ki volt Antiochus Epiphanes és mit cselekedett?
5. Van manapság „sok antikrisztus”? Ha igen, mit tehetünk, hogy felvegyük velük a küzdelmet? Mivel kell többet törődnünk: az eljövendő Antikrisztussal, vagy napjaink antikrisztusaival?

28. fejezet: A második előjel – a Sátán kis ideje. Az Antikrisztus. Miképpen jelenik meg? Mi lesz a sorsa? Mi a viszonya a Sátánnal és a Sátán követőivel?

Olvasandó: 2Thessz2:6-12

1. Mostani rejtőzködése és jövőbeli fellépése (6-8a versek)

Pál azt mondja nekünk, hogy abban az időben, mikor írt, a bűn embere még el volt rejtve. Egészen mostanáig a Sátán elméjében *valami* és *valaki* meggátolta, hogy az Antikrisztus megjelenjen a történelem színpadán. Azt mondtuk „valami”, és „valaki”. Úgy tűnik, a korlátozót Pál egyformán tekintette *dolognak*, és *személynek*. A 6. versben azt mondja: *valami* visszatartja, azaz *ez dolog*, de a 7. versben ezt mondja: *aki visszatartja*, tehát *egy személy*. Talán a *törvényre* és a *rendre* gondol, mint *dologra*, s bárkire, *aki kikényszeríti* azt (gondoljunk a császárokra és más uralkodókra), mint *személyre*. Ez mindenesetre az egyik legrégebbi magyarázat. Beleillik a szövegkörnyezetbe, és a legjobb magyarázók is támogatják. A törvényszegés lelke a méhében tartja a törvényszegőt. Az ördög alig várja, hogy eljőjön a nap, amikor a végső Antikrisztust a színre léptetheti. Mikor (a nagy hitehagyás kezdetén) az igazságon alapuló törvény és rend végleg eltöröltetik, akkor jelenik meg a bűn embere. Ez a logikus magyarázat.

2. Döntő veresége (8b vers)

Az Úr Jézus, visszatérvén a felhőkben, beavatkozik népe érdekében. A Messiásnak a lehellete az eljövételének első pillanatában elégséges lesz ahhoz, hogy megsemmisítse a törvényszegőt. A dolog egyetlen pillanat alatt elrendeződik. Nem lesz hosszú csatározás, a győzelem kilátásával hol a törvényszegő, hol Krisztus oldalán, azaz hol az Antikrisztus, hol Krisztus átmeneti győzelmével. Az Úr Jézus rövid és döntő módon vet véget az Antikrisztusnak és a programjának.

3. Kapcsolata a Sátánnal és a Sátán megtévesztő hatalmával (9-10a versek)

A nagy ellenfél eljövételét bámulatos események kísérik, melyek a kárhozatba tartó tömegek megtévesztését szolgálják. Az ördög ereje fog működni a bűn eme emberében, és rajta keresztül.

4. A bűnben megkeményedett, pokoli követői és azok sorsa (10-12b versek)

Ezeket a követőket itt úgy írja le, mint „a kik elvesznek; mivelhogy nem fogadták be az igazságnak szeretetét az ő idvességökre”. Az igazságnak így folytatódik: „És azért bocsátja reájok Isten a tévelygés erejét, hogy higgyenek a hazugságnak; hogy kárhoztattassanak mindazok, a kik nem hittek az igazságnak, hanem gyönyörködtek az igazságtalanságban”.

Mikor azt olvassuk, hogy Isten ténylegesen *ráküldi* ezekre az emberekre a *tévelygés erejét*, akkor érezhetjük ezt kissé kíméletlennek. Magyarázatképpen az alábbiakat mondanánk: Isten szeretet. Ő nem kegyetlen szörnyeteg, aki szándékosan és belső örvendéssel juttatja az embereket az örök kárhozatra. Épp ellenkezőleg, komolyan figyelmeztet, hirdeti az evangéliumot, sőt ösztökéli az embereket az igazság szeretetének elfogadására. Mikor azonban az emberek saját maguktól, az ismételt fenyegetéseket és figyelmeztetéseket követően is elutasítják Őt, és gorombán elrúgják maguktól az üzenetét, akkor – és nem előbb – megkeményíti őket annak érdekében, hogy akik *nem akarnak* megtérni, *ne is legyenek képesek* arra, hanem higgyenek annak a hamisságnak, hogy a bűn embere az Isten, az egyedüli Isten, s mindenki engedelmeskedjen neki. A végítéletkor minden megtévesztett kárhozatra jut. A pokolra jutás eme ítélete igazságos és korrekt lesz, mert azok, akikre kimondják, messze nem fogadják el Isten megváltó igazságát, hanem örömeiket ténylegesen az ellenkezőjében, az igazságtalanságban lelték.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mit jelenthet az „ami visszatartja” és az „aki visszatartja”?
2. Mi történik az Antikrisztussal és programjával Jézus visszatértekor?
3. Miért téveszt majd meg oly sok embert az Antikrisztus?
4. Írd le az Antikrisztus követőit.
5. Mi történik majd velük? Vajon ez korrekt?

B. További megvitatáshoz

1. Mennyire kiterjedt lesz az Antikrisztus birodalma? V. ö. Jel20:7-8. Mit gondolsz arról az elképzelésről, mely szerint Isten a visszatartó? A Szentlélek? Mihály arkangyal? Az ördög? Az általános kegyelem?

2. Mit jelent a három és fél nap, melyek során „a Föld lakosai” a végidőkben üldözik majd Isten gyermekeit? Miért három és fél, és nem hét nap? Lásd Jel11.

3. Könnyebb lenne manapság megszerezni az Antikrisztusnak a világ feletti uralmat, mint egy évszázaddal korábban? Ha igen, vajon mutatja-e ez azt, hogy Krisztus visszajövele is közeledik?

4. Mi a nagy vigasztalás, amit a hívők tapasztalnak meg, mikor az Antikrisztus eljövetelére és félelmetes uralkodására gondolnak? Lásd Lk21:28 és Ézs43:1-7.

5. Vajon a nagy nyomorúság a hívő számára hirtelen indul, vagy fokozatosan köszönt rájuk? Beléptek-e már a világ egyes részei a nagy nyomorúságba?

29. fejezet: Kísérőjelenségek. Melyek ezek?

Olvasandó: Mt24:1-13

1. A nehézségek

A Mt24 történelmi háttérét, vagy kezdetét e könyv 24. fejezetében tárgyaltuk. Most, mikor a fenti igeszakaszt vizsgáljuk, észrevesszük, hogy említi a háborúkat, háborúk híreit, földrengéseket, éhségeket (melyekhez Lukács még a járványokat is hozzáteszi), valamint a sok hamis próféta színrelépését. Korábban azonban rámutattunk, hogy mindezek az utalások (itt, ezekben a versekben) *elsődlegesen* a Jeruzsálem eléstét megelőző eseményekre vonatkoznak. Nincs jogunk a legvégén kezdeni, s kiemelni a próféciát a saját környezetéből. A kérdés tehát jogos: „Ha ezek a háborúk, háborúk hírei, földrengések, stb. Jeruzsálem elstének az előjelei, akkor miképpen lehetnek Krisztus második eljövételének bármilyen vonatkozásban is az előjelei?”

Van még egy nehézség, mellyel szembesülnek azok, akik ezeket bármilyen értelemben is a világvége kísérő jelenségeinek kívánják tekinteni. Ez pedig a következő: *az itt említett dolgok ismétlődnek a történelem menetében is*. Rengeteg háború, háborús hír, földrengés éhség, és más efféle történet már eddig is. Az egyik szerző 300 háborút számolt össze, kicsit is nagyot, melyek csak az elmúlt 300 évben zajlottak Európában. Vajon ezek mindegyike Krisztus visszatérésének jele volt? Az évszázadok során mindig is voltak heves földrengések. Bizonyos szerző csak a tizenkilencedik században hétezret számolt össze. A tizenhetedik században írta Robert Hooke *Discourse on Earthquakes (Értekezés a földrengésekről)* című művét. Akkortájt rengeteg volt belőlük. Ám már sokkal korábban az ókori szerzők, közülük nem egy Krisztus születését megelőzően, írtak koruk földrengéseinek megdöbbentő számáról. Hogyan lehet hát, kérdezhetjük, egy háború, vagy egy földrengés a biztos jele Krisztus visszatérésének?

2. Miképpen lehet feloldani ezeket a nehézségeket?

Ezek a nehézségek azonban nem áthidalhatatlanok. Először is azt kell észben tartani (lásd e könyv 26. fejezetét), hogy Jeruzsálem eleste itt a közeledő világvége előképeként szerepel. Olvasd el a Mt24:9, 21, 24-et, és figyeld meg, hogy Jézus, a megpróbáltatásról szólva rögtön rátér a világvégi nagy nyomorúságra. Nem tud az egyikre gondolni anélkül, hogy a másakra is ne gondolna. Ezért ha a háborúk, a háborúk hírei, az éhségek, stb. megelőzték Jeruzsálem elstét, akkor nem logikus azt gondolni, hogy ezek előzik majd meg a második eljövételt is?

A második nehézségre is adódik a megoldás. Meg kell hagyni, önmagában a háború nem lehet a vég jele, mert senki sem tudja, hogy melyik háború lesz az. A mi Urunk azonban a Mt24:33-ban megadta nekünk a megoldás kulcsát. Ezt mondta: „Azonképen ti is, mikor mindezeket *látjátok*, tudjátok meg, hogy közel van, az ajtó előtt”. Más szóval, a jelenlegi kor vége felé a háborúk, a háborúk hírei, a földrengések, az éhségek, a járványok *együtt fognak bekövetkezni*. Sőt mi több, ezek a nagy nyomorúsághoz kapcsolódva következnek majd be. S e két ok miatt nevezzük ezeket *kísérőjelenségeknek*. Valószínűleg *hevesebbek és kiterjedtebbek* lesznek majd, mind a hasonló, a történelemben ezeket megelőző események. Így például a Lk21:11 nemcsak földrengésekről, hanem *nagy földrengésekről* beszél. A Mt24:11 előre jelzi a sok hamis próféta eljövételét. Ha mindezt észben tartjuk, akkor kiderül, hogy ezek a jelek és csodák, melyeket nem függetlenül a nagy nyomorúságtól, hanem ahhoz kapcsolódva szemlélendők. Így látják majd Isten gyermekei a bekövetkezésükkor ezeket azoknak, amik valójában.

3. Ez a megoldás egy további ok miatt is logikus

Vajon nem teljesen ésszerű azt hinni, hogy szörnyű háborúk törnek majd ki az Antikrisztus hatalomra jutása idején? S a háborúkat nem követik gyakran az éhségek és a járványok? S nem ugyanúgy ésszerű arra következtetni, hogy a nagy hitehagyás nagyon szoros kapcsolatban fog állni a rengeteg hamis próféta baljóslatú bajkeverésével?

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mikor Jézus a háborúkról, háborúk híreiről, éhségekről, stb. beszélt, mire utalt elsősorban?
2. Mi a két nehézség azzal, ha ezeket a jeleket a második eljövétel előjeleinek tekintjük?
3. Miképpen oldod fel az első nehézséget?
4. Miképpen oldod fel a második nehézséget?
5. Vajon a jövődőlés ezekkel a jelekkel és csodákkal kapcsolatosan összhangban van a nagy hitehagyással és az Antikrisztus uralkodásával kapcsolatos jövődölésekkel?

B. További megvitatáshoz

1. Vajon a háborúk, a háborúk hírei, a földrengések, stb. ténylegesen megelőzték Jeruzsálem elestét? Vajon akkortájt is jelentek meg hamis próféták?
2. Mondta-e valaha Jézus a tanítványainak, hogy a távozása után ezek közepette fog visszatérni?
3. Miért beszélt Jézus „a szülés kezdetéről”?
4. Vannak bizonyítékok arra nézve, hogy az éhségek, a földrengések, stb. manapság gyakoribbak, mint korábban?
5. Sugallja-e azt a Mt24:11-13, hogy az igazi hívők kieshetnek a kegyelemből és végleg elveszhetnek?

30. fejezet: *Mi az egyetlen nagy, végső jel?*

Olvasandó: Mt24:3, 29-30, Lk21:25.28

A tanítványok jelet kértek. Jézus figyelmeztette őket, hogy az olyasmik, mint a háborúk, a háborúk hírei, az éhségek és a földrengések pusztán csak annyit jelentenek majd, hogy „ez még nem a vég”. „Mindezek pedig csak a szülési fájdalmak kezdete”, mondta. Ezek csak a kezdetek, nem a vég. „Majd hozzátette: „Mikor pedig látjátok Jeruzsálemet hadseregektől körülveve, akkor tudjátok meg, hogy elközelgett az ő elpusztulása” (Lk21:20). Ennyit *Jeruzsálemnek és a templomnak az elestéről, ami viszont a világvége előképe.*

Ami pedig *a világ végét* illeti, az Úr két *előjelet* említett, melyeket tárgyaltunk. Az első volt „az evangélium hirdetése világszerte, bizonyosságul minden népnek”. A másik „a nagy nyomorúság napjai” (valamint a kíséreléseket), amelyet rögtön követ majd Krisztus dicsőséges eljövetele. Ez a nagy nyomorúság, mint megmutattuk, nagyon szoros kapcsolatban áll a nagy hitehagyással, s a csúcsát a végső Antikrisztus uralkodása éri el.

Az olvasó azonban észre fogja venni, hogy eddig csak a két *előjelről* beszéltünk. Ez a kettő még nem *az egyetlen nagy, végső jel*. A tanítványok *a jelről* kérdezték, egyes számban. Nem mondták: *jelek*. S a Mt24:29-30-ban az Úr jelzi, hogy lesz *egyetlen* dicsőséges jel, s ugyanabban az igeszakaszban, valamint a Lk21:25-28-ban rámutat a természetes világban akkor majd megtapasztalható megrázkódtatásokra.

1. A megrázkódtatások a természetben

A kép nagyon élénk. Miközben a földet a szentek vére áztatja minden idők legszörnyűsegebb szenvedése közepette, hirtelen elsötétedik a Nap. A Hold is megszűnik világítani. A csillagok letérnek a pályájukról, és a pusztulásba sietnek: „az égről lehullanak”. Az eget erősségei megrendülnek. Félelmetes hangok hallatszanak. „A tenger és a hab zúgni fog”, összezavarván az embereket. Az emberek elhalnak a félelemtől, és annak várása miatt, ami a világgal történik majd.

Ezzel az apokaliptikus képpel kapcsolatosan el kell kerülni a szoros szó szerintiséget. Amíg ez a profetikus látvány nem válik történelemmé, addig valószínűleg nem fogjuk megtudni, mennyit kell mindebből szó szerint venni, és mennyit jelképesen. Figyeljük meg azonban, hogy a megrázkódtatások *nem törlik el az emberi fajt*. Manapság a szenzációhajhász könyvekben és cikkekben azt olvassuk, hogy ez, vagy amaz a félelmetesen pusztító bomba *teljesen megsemmisíti majd az emberiséget*. Vannak olyan tudósok is, akik azt állítják, hogy a Nap fokozatosan elveszíti majd a tömegét – ezzel a gravitációs vonzóerejét is – s ennek eredményeképpen a Föld egyre távolabb és távolabb kerül a Nap körüli pályájáról és a meleg forrásától. Hideg szelek és vakító hóföregteteg fagyasztják majd halálra az emberi fajt. Másik elmélet szerint egy nap egy égitest – nevezzük „csillagnak”, vagy „csillagdarabnak” – süvöltve száguld majd a bolygónk felé. Mielőtt azonban elérné a földet, az épületeket és az otthonokat mindenütt elnyeli a lángtenger, s mindenki halálra sül. A most tanulmányozott igeszakaszok (valamint az 1Thessz4:17) alapján viszont még mindig lesznek emberek a Földön Jézus visszatértekor! A már a mennybe jutott lelkek visszakapják a testüket, és gyorsan csatlakoznak Isten ama gyermekeihez, akik akkor még a Földön lesznek.

2. Maga a jel

Hirtelen villámok csapnak le az égből. Megjelenik *a jel*: „És akkor feltetszik az ember Fiának jele az égen.” De pontosan mi is lesz ez az utolsó nagy jel, amiből a hívők megtudják, hogy Jézus készül Magához venni a gyermekeit? Egyesek úgy vélik, hogy speciális jel, vagy jelkép jelenik meg az égen, például egy hatalmas kereszt. De semmi nem utal erre semmiféle módon. Sokkal valószínűbb, hogy *magának az Emberfiának a dicsőséges megjelenése a felhőkben* a jel, az egyetlen nagy végső jel *földi szempontból nézve*. Krisztus ragyogó önmegjelenése lesz a jel, amint *leereszkedik*, hogy találkozzon az égbe *felemelkedő* népével. Ez a magyarázat kap némi támogatást abból a tényből, hogy míg Máté ezt mondja: „És akkor feltetszik az ember Fiának jele az égen”, addig Márk és Lukács kihagyják a *jel* szót, és egyszerűen csak ezt mondják: „És akkor meglátják az embernek Fiát eljöni felhőkben nagy hatalommal és dicsőséggel” (vagy „a felhőben, hatalommal és nagy dicsőséggel”). Emlékezzünk arra is, hogy az Úr megmondta a tanítványainak:

nem a háborúk, a háborúk hírei, az éhségek és a földrengések jelzik majd Jeruzsálem *közvetlen végét*, hanem az ellenséges hadseregek *tényleges, látható megjelenése*, amikor elkezdik ostromolni Jeruzsálemet, fogja majd jelezni, hogy küszöbön áll a vég (Lk21:20). Mindkét esetben tehát *hirtelen, szemmel látható látvánnyal* van dolgunk.

Mikor azonban Jézus megjelenik fenségben, az angyalok sokaságától körülvéve, a dicsőség felhőiben, ez más vonatkozásban is *jel* lesz az Ő népe számára. Nemcsak azt jelenti majd, hogy „a Bárány menyegzője” most már biztosan a kezdetét veszi, hanem azt is, hogy Jézus valóban a prófécia Messiása, mert az Ő megjelenésének dicsőséges módja pontosan megfelel majd annak, ami megjövendöltetett (Dán7:13.14, v. ö. Mt26:64). Ez a dicsőség, mely jellemzi majd a megjelenését, jel lesz, határozott bizonyítéka annak, hogy Isten örömet leli a Fiában és az Ő ügyének igazságában, Aki egykor a fájdalemak férfja és a betegség ismerője volt.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Írd le azokat a megrázkódtatásokat, melyek a természetben mennek majd végbe Jézus visszatértekor.
2. Vajon mindent szó szerint kell vennünk?
3. Eltörlik ezek a megrázkódtatások az emberiséget?
4. Mit jelent a kifejezés: „És akkor feltetszik az ember Fiának jele az égen”?
5. Említs egy ószövetségi prófétát, aki megjövendölte Krisztus dicsőséges eljövételét. Prófécijának melyik fejezetében?

B. További megvitatáshoz

1. Világos lesz, vagy sötét, amikor az Úr megjelenik?
2. Miért nevezik itt Jézust „Emberfiának”?
3. Mit jelent a „És akkor sír a föld minden nemzetsége” kifejezés? Vajon ez a megdöbbenésnek és kétségbeesésnek a sírása, vagy a bűn miatti őszinte szomorúságé?
4. Miképpen lesz lehetséges a Föld mindkét oldalán az embereknek meglátni a közelgő Emberfiát az ég felhőiben?
5. Mely napszakban tér vissza Jézus? A válaszhoz lásd a Mk13:35-37-et. Milyen gyakorlati leckét tanít nekünk ez az igeszakasz?

31. fejezet: Vajon Izrael államának megalakulása a prófécia beteljesedése?

Olvasandó: 5Móz30:1-10

1. A kérdés

Nagyon fontos a tény, hogy a földközi utazása során – rendszerint keletről nyugatra, pont ahogyan a Nap teszi – az evangélium hatalmas fejlődésen ment keresztül, s főleg a legutóbbi évszázadban. Pontosan ugyanolyan jelentőségteljes az a tény is, hogy a mai világban, sőt az úgynevezett „keresztény” világban különféle állapotok jöttek létre, melyek sokkal könnyebbé teszik az Antikrisztus számára a világuralom megszerzését, mint eddig bármikor. Abban, hogy a színpad elő van készítve a nagy hitehagyás számára, aligha lehet kételkedni. Az efféle dolgokat az idők jeleinek kell tekinteni.

Nagyon sok őszinte keresztény van azonban meggyőződve arról, hogy van még egy, nagyon világos és elteveszhetetlen jele annak, hogy Krisztus visszatérése nagyon-nagyon közel van. Ez pedig nem más, mint Izrael államának 1948. május 14-i megalakulása. Az egyik szerző szerint: „Annak a nemzetnek a helyreállítása a szülőföldjükön még *hitetlenségben is* valóban nagy jelentőségű”. „Jelentősnek” nevezve úgy érti, hogy ez prófécia világos beteljesedését jelenti. Az egyik ilyen prófécia az 5Móz30:1-10-ben olvasható.

Ezzel rengeteg rokon elképzelés van forgalomban: például, hogy *a prófécia szerint* a zsidók visszakérülnek (vagy: már visszakérültek) Palesztinába, és közülük nagy számban térnek majd meg Jézus visszatérése előtt. Mikor pedig ez bekövetkezik, abból megtudhatjuk, hogy Krisztus visszatérése már küszöbön áll.

Ennek megfelelően, két elképzelést kell megtárgyalnunk. Az egyik *Izrael, mint Isten által különösen kegyelt nemzet helyreállítása*, a másik pedig *Izrael megtérése*. A jelen fejezetben az elsővel foglalkozunk, a soron következőt a másodiknak szenteljük.

Mivel manapság a figyelem oly általánosan arra a beteljesedett tényre irányul, hogy a zsidók már megalapították az *Izraelnek* nevezett nemzetet, az első kérdést ebben a formában tesszük fel: „Vajon Izrael államának megalakulása a prófécia beteljesedése?”

2. A válasz

a. Senki sem tagadja, hogy nagyon sok helyreállításra vonatkozó prófécia létezik, azaz nagyon sok jövendölés a zsidók hazatéréséről a szülőföldjükre, majd az ottani helyreállításukról nemzetként (például 5Móz30:1-10, 1Kir8:46-52, Jer18:5-10, Jer29:12-14, Ezék36:33, Hós11:10). A lényeg azonban az, hogy mivel ezek a prófécia a zsidók, mint nemzet szó szerinti helyreállítására vonatkoznak, s *akkor teljesedtek be*, amikor a zsidók visszatértek a babiloni fogságból, és újra letelepedtek a szülőföldjükön. Mindez hosszú-hosszú idővel azt megelőzően történt, hogy Jézus megszületett.

A dolgot oly egyszerű megérteni, hogy furcsa, miért nem látják meg oly sokan. Hadd szemléltessem. Adott egy bűnöző, bizonyos Kovács úr, aki *egy éves* börtönbüntetést kapott. Barátja, Barna úr meglátogatja a börtönben és azzal vigasztalja: gondoljon arra, hogy majd szabadulni fog. Nos, Barna úr talán így érti: „Kovács, mától számítva harminc év múlva szabadulsz, miután letöltötte a másik büntetést is”? Az efféle *vigasztalás* nonszensz lenne. Hasonlóképpen biztosak lehetünk abban, hogy mikor az Ószövetség prófétái a zsidók szabadulását jövendölték a fogságból, s a hazatérésüket a saját földjükre, majd ott a helyreállításukat nemzetként, akkor küszöbön állóként a babiloni-asszír fogságból történő szabadulást emlegették, nem valami kétezer év múlva bekövetkező hazatérést! Amint korábban már jeleztük, az ószövetségi prófétákat az ószövetségi történelmi háttérük figyelembe vételével kell tanulmányozni.

b. Isten nem az engedetlenséget, hanem az engedelmességet jutalmazza. Ezért a próféták által megjövendölt szabadulás a jellegét tekintve *feltételes* volt. A próféták így értették: „Izrael helyre lesz állítva, *ha megtér*. Ebben az esetben a bűnei eltöröltetnek, és engedélyt kap a hazatérésre.”

Nézd meg ezt magad is a nemrég említett igeszakaszokban: 5Móz30:1-10, 1Kir8:46-52, Jer18:5-10, Jer29:12-14, Ezék36:33, Hós11:10. Íme, a nyelvezet:

„És *megtérsz* az Úrhoz, a te Istenedhez... *Akkor* visszahozza az Úr, a te Istened a te foglyaidat.”

„Te azért *térj meg*, és hallgass az Úr szavára... *hosszad fordul* az Úr és öröme lesz benned a te jódra”.

„És *eszökre térnek* a földön, melyre fogva vitettek, és megtérvén könyörgenek néked azoknak földökön, a kiktől fogva elvitettek, mondván: Vétkezünk, hamisan és istentelenül cselekedtünk! És megtéréndenek te hozzád teljes szívökből és lelkökből, az ő ellenségöknek földében, a kik őket fogva elvitték, és imádkozándanak hozzád az ő földöknek útja felé fordulva, a melyet adtál az ő atyáiknak, és e város felé, a melyet magadnak választottál, és e ház felé, a melyet a te nevednek építettem. Hallgasd meg a mennyekből, a te lakhelyedből az ő imádságokat és könyörgésöket, és szerezz nekik igazságot, és légy kegyelmes a te néped iránt.”

„De [*ha*] *megtér* az a nép az ő gonoszságából, a mely ellen szólottam: én is megbánom a gonoszt, a melyet rajta véghezvinni gondoltam.”

„*Akkor* segítségre hívtok engem, és elmentek és imádtok engem, és meghallgatlak titeket. És kerestek engem és megtaláltok, mert teljes szívetekből kerestek engem. És megtaláltok engem, azt mondja az Úr, és visszahozlak a fogságból, és összegyűjtlek titeket minden nemzet közül és mindama helyekről, a hová kiűztelek titeket, azt mondja az Úr, és visszahozlak e helyre, a honnan számkivettelek titeket.”

„*Azon a napon, melyen megtisztítlak titeket minden vétkektől*, azt cselekszem, hogy lakják a városokat, és a romok megépítetnek.”

„Az Urat fogják követni... remegve gyűlnék össze fiak napnyugot felől.”

Az pedig, hogy a megtérés lelkülete jelen volt a babiloni-asszír fogságból történt hazatérés idején világosan kiderül az olyan igeszakaszokból, mint a Dán9:1-2, 5-6, Ezsdr3:5, 10-11, 6:16-22, 7:10, 8:35, 10:11-12, Neh1:4-11, Agg1:12-13, stb.

Azok a zsidók azonban, akik 1948. május 14-én megalapították Izrael államát, nem tértek meg! A vallásuk mindent egybevetve humanizmus. Függs az éntől, „a cselekedetek vallása”. Dr. G. Ch. Aalders mondja:

„Bármilyen történt is Palesztinában az utóbbi időben, és bármilyen fog is ott történni, mindannak *semmi köze sincs az isteni próféciához*”. Úgy érti, *ez nem Izrael helyreállítása*.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Milyen jelentőséget tulajdonítanak sokan Izrael nemzete 1948. május 14-i megalapításának?
2. Milyen szabadulásra gondoltak ténylegesen a próféták?
3. Mutasd meg a Szentírásból, hogy az Izrael számára megígért áldások a jellegükben *feltételesek* voltak, azaz Isten az *engedelmességet*, és nem az *engedetlenséget* jutalmazza.
4. Izrael jelenlegi állapota eleget tesz a feltételeknek?
5. Ennek megfelelően fenntartható-e logikusan, hogy Izrael jelenlegi állapota a prófécia beteljesedése, és a világ végének egyik jele?

B. További megvitatáshoz

1. Mennyi zsidó él a világban manapság? Hol élnek a legtöbben?
2. Mi történt az arabok millióival Izrael állam megalapítása után? Jogosnak gondolod ezt?
3. Vannak, akik úgy vélik, hogy az olyan igeszakaszok, mint az Ézs11:11 („az Úr *másodszor* nyújtja ki kezét, hogy népe maradékát megvegye”) azt bizonyítják: végbemegy majd a zsidók nemzeti helyreállítása az újszövetségi korban is. A szövegkörnyezet alapján mutasd meg, hogy a próféta egyáltalában nem erre gondolt. A 16. vers világosan megmutatja, mit értett a *két* helyreállítás alatt.
4. Vajon Jeremiás a könyve 29. fejezetében olyan helyreállításról beszél, mely még mindig a jövő? Lásd Jer29:10 és Dán 9:2.
5. Vajon a Dán9:27 (figyeld meg különösen az igevers utolsó részét) támogatja azt az elképzelést, mely szerint a zsidók ismét Isten kegyelt népévé lesznek? Kik ma Isten kegyelt nemzetsége Lásd 1Pt2:9-10.

32. fejezet: Mi az „és így az egész Izrael megtartatik” igeszakasz jelentése?

Olvasandó: Jel11:17, 22-27

1. Az igeszakasz téves nézete

A *téves* nézet, ahogyan én látom, az alábbi: Isten az evangélium színre léptetése során két csoporttal foglalkozik. Az egyik a pogányok, a másik a zsidók. S hosszú időn keresztül az Úr *főleg*, bár nem kizárólagosan, a pogányokkal foglalkozik. Eljön azonban az idő, amikor Isten ismét elkezd a zsidókkal foglalkozni. Ennek eredményeképpen a zsidók „nagy tömege” fog megtérni, olyan sokan, hogy bárki mondhatja majd: „a zsidók, mint nemzet”.

Az ellenvetéseim ezzel a magyarázattal szemben az alábbiak:

a. Ellentétes a Róma 11 szöveggörnyezetével. Ez a szöveggörnyezet sehol sem beszél *nemzeti* üdvösségre jutásról, vagy akár csak tömeges üdvösségre jutásról. Épp ellenkezőleg, *tömeges megkeményedésről* és a *maradék üdvösségre jutásáról* szól.

b. Urunk sehol nem jövendölte a zsidók *nemzeti megtérését*. Jézus szerette a zsidókat. Ő Maga is Ábrahám, Izsák, Jákób és Júda fia volt. Ha a zsidók nagy tömegekben térnének meg a végidők jeleként, bárki várhatná, hogy Jézus említést tesz róla, különösen mikor a tanítványok kérték, hogy beszéljen az Ő eljövételének és a világ végének jeleiről. Ő azonban pont az ellenkezőjét mondta. Utalt arra, hogy az előjogok, melyek egykor a szövetség ókori népét illették, átadatnak egy új nemzetnek (nevezetesen az egyháznak), mely a zsidókból és a pogányokból lesz összegyűjtve. (Olvasd el a Lk19:43-44-et és a Mt8:11-12, 21:32).

c. Pál egyetemes tanításának megfelelően speciális ígéretek, vagy előjogok ennek, vagy amannak a nemzeti, vagy nemzetségi csoportnak – zsidóknak, hollandoknak, amerikaiaknak – nincsenek ebben a korszakban. (Lásd Rm10:12-13, Gal3:28, Ef2:14).

d. Isten nem jutalmazza meg az engedetlenséget!

e. Az igeszakasz – Rm11:26a – nem azt mondja, hogy „és **AKKOR** az egész Izrael megtartatik”, mintha az Úr először a pogányokkal foglalkozna, utána pedig, mikor végzett velük, elkezdene ismét a zsidókról gondolkodni. Ezt mondja: „és **ÍGY** az egész Izrael megtartatik”. Az **ÍGY** szó jelentését a szöveggörnyezetből kell megállapítani.

2. A helyes nézet

A szöveggörnyezet – szerintem – nagyon világossá teszi, hogy mi a helyes nézet. Pál ebben a fejezetben azt tárgyalja, hogy Isten Izraelnek tett ígéretei miképpen összeegyeztethetők Izrael nagyobbik részének elvetésével (lásd 1. vers). Az apostol valójában így válaszolja meg ezt a kérdést: „Emlékeznetek kell, hogy már az ószövetségi időkben is ezek az ígérek csak a valódi hívők életében voltak hivatottak beteljesedni. S ez ma is igaz, tudniillik az új korszakban.” Ezt mondja: „Nem vetette el Isten az ő népét, *melyet eleve ismert* (2 vers)... meghagytam magamnak hétezer embert (4. vers)... most is van maradék a kegyelemből való választás szerint (5. vers)”. Valaki várhatta volna, hogy Isten azzal bünteti a zsidókat, hogy teljességgel eltörli őket, vagy átadja *valamennyit* a *megkeményedésnek*. A Messiás keresztre szegezésének bűne természetesen megszolgáltta ezt. A nagy *titok* (lásd 25. vers) azonban az, hogy ez a megkeményedés soha nem teljes. Isten minden generációban kigyűjt a zsidókból egy *maradékot*, akik üdvözülnek: bizonyos „vesszőket”, akiket ismét beolt a szelíd olajfába. Jegyezzük meg azonban: *soha nem többet néhány vesszőnél* soha nem többet, mint egy *maradékot*! *S ezeknek a maradékoknak az összessége adja AZ EGÉSZ IZRAELT!* A folyamattal, melynek során *a pogányok teljessége* (azaz a közülük választottak) bemegy, *egy időben* zajlik a folyamat, melynek során **AZ EGÉSZ IZRAEL** (azaz minden választott a zsidók közül) szintén üdvözül. **ÍGY** – azaz *maradék-szerre*, ami Isten üdvözítő tevékenységét illeti, és *hit-szerre*, ami az embereket illeti (lásd 23. vers) – **AZ EGÉSZ IZRAEL** megtartatik. **ÍGY**, és nem más módon, ezért *nem mint nemzet*, hanem mint a maradékok összessége minden korból. *Nem* mint továbbra is hitetlenségben maradtak, hanem Krisztust elfogadva, élő hittel. Azért, hogy ezt az üdvösséget átadja ennek az egész Izraelnek, jött a világba Jézus (lásd 26-27. versek).

Ezt az elemzést azzal zárom, hogy három szerzőtől idézek, akiknek a meggyőződése iránt a legnagyobb tisztelettel viseltetem.

Dr. Bavinck, a *Gereformeerde Dogmatiek* című monumentális munka szerzője mondja: „Ennek megfelelően AZ EGÉSZ IZRAEL kifejezés nem Izraelnek a végidőkben nagy tömegekben megtérő népét jelenti, és nem vonatkozik a zsidókból és a pogányokból összeálló egyházra sem, hanem ez az a *pleroma* (teljesség), ami az évszázadok során Izraelből gyűjtetik össze. Pál jövődölése szerint tehát Izrael továbbra is létezni fog a pogányok mellett, nem töröltetik, vagy tűnik el a Földről, hanem megmarad az idők végéig, s hozzáteszi a maga részét Isten országának pleromájához: pont úgy, ahogyan a pogányok is, s megtartják sajátos feladatukat és helyzetüket Isten országának vonatkozásában.”

Berkhof professzor a *Rendszeres teológia* című mesterművében ezt mondja: „Az EGÉSZ IZRAELT nem az egész nemzet megjelöléseként kell érteni, hanem az őszövetségi népből kiválasztottak teljes létszámaként”.

Dr. S. Volbeda pedig sikeresen védte a tételt: „Az EGÉSZ IZRAEL kifejezés alatt a Rm11:26a-ban az Izraelből származó választottak teljes létszámát kell értenünk.”

Teljes mértékben egyetértünk Bavinckkal, Berkhoffal és Volbedával.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mi a téves értelmezése a Rm11:26a-nak?
2. Mutasd meg, miért helytelen ez a nézet.
3. Mit jelent valójában ez az igeszakasz?
4. Mit jelent itt az ÍGY szó?
5. Említs meg a három nagy református szerzöt, akik osztják ezt a nézetet.

B. További megvitatáshoz

1. A mai zsidók milyen értelemben jelei egyszerre Isten jóságának és szigorúságának (Rm11:22)?
2. Milyen értelemben ösztönöz az itt kijelentett igazság a zsidók között végzett missziós munkára nézve?
3. Magyarázd meg az olajfa és az ágai jelképét (Rm11:16-24).
4. Mi az emberi „megkeményedés”? Mi az isteni „megkeményedés”? Van valamilyen kapcsolat a kettő között?
5. Milyen gyakorlati leckét származtathatunk a saját szívünk és életünk számára abból, ahogyan Isten bánik a zsidókkal?

33. fejezet: A millennium. Mit jelent „a Sátán megkötözése”?

Olvasandó: Jel20:1-3

1. Az események sorrendje, ahogyan a Jelenések 20 lefesti

A millennium tárgyalása határozottan *A jelek* eme részéhez tartozik, amint az majd világossá válik. Meg kell előznie a *második eljövétel* tárgyalását, pont ahogyan magában a Bibliában is van.

Ha előtted a Biblia, a Jelenések 20-nál nyitva, s olvasod, akkor mindez valóban egyszerű. *Először az ezer esztendőről* olvasunk. A kifejezés a második versben fordul elő, majd a harmadikban a negyedikben, az ötödikben, a hatodikban, végül a hetedikben. Ezért a rossz megközelítés ez: nem hiszek az ezer évben, vagy a millenniumban (ami ugyanazt jelenti)”. A tanítás itt van benne a Bibliában, ezért el kell fogadnunk! (Ez azonban nem jelenti azt, hogy hinnünk kell *bárki* millenniumában!)

Figyeljük meg azonban az események sorrendjét: az ezer év *után* következik a Sátán kevés ideje, mert ezt olvassuk: „És mikor eltelik az ezer esztendő, a Sátán eloldatik az ő fogságából” (7. vers). Ez az „eloldatik” csak „egy kevés időre” történik (3. vers). Ezért beszélünk *a Sátán kevés idejéről*. S a Sátán kevés idejét követi Krisztus dicsőséges második eljövetele, mikor majd felül „a nagy fehér trónra”, s feltámadnak a halottak, kicsik és nagyok. Ezt olvassuk: „És láték egy nagy fehér királyiszéket, és a rajta ülőt, a kinek tekintete elől eltűnnek a föld és az ég, és helyök nem találtaték. És látám a halottakat, nagyokat és kicsinyeket, állani az Isten előtt, stb.” (11-12. versek) Mint mindenütt máshol a Bibliában, úgy itt, a Jel20-ban is Krisztus dicsőséges visszatérését a végítélet követi: „és megítéltetének a halottak azokból, a mik a könyvekbe voltak írva, az ő cselekedeteik szerint” (13. vers).

Így tehát a sorrend itt világos és egyszerű: MILLENNIUM, A SÁTÁN KEVÉS IDEJE, A MÁSODIK ELJÖVETEL, A HOLTAK FELÁMADÁSA, S A VÉGÍTÉLET. Ne forgassuk fel ezt a sorrendet. Azok, akik azt tanítják, hogy Krisztus második eljövetele *után* következik a millenniumi uralkodás, meg kell hagyni, a testvéreink Krisztusban. Jót akarnak, és a liberalizmussal vívott nagy csatában sok vonatkozásban mellettünk állnak. De mikor premillennistáknak nevezik magukat, azt értve ez alatt a kifejezés alatt, hogy Jézus a millennium *ELŐTT* jön el (ez a *pre* előtag jelentése), akkor egyszerűen csak felforgatják a bibliai sorrendet. Vegyük úgy a Bibliát, *amint van*. Nem félünk a Jel20-tól. Szeretjük! De pontosan úgy vesszük, amint van!

2. Az itt, az 1-3 versekben leírt jelkép

Ne próbáljunk *azonnal* spiritualizálni, vagy magyarázni. Először nézzük meg a látomást szó szerint, pontosan úgy, ahogyan János ténylegesen látta. Nos, János látott egy, a mennyből jövő angyalt. Volt nála egy kulcs, mellyel bezárja a mélységet. A mélység egy mély lyuk, azaz egy akna, fedéllel ellátva. Ez a fedél kinyitható, bezárható, sőt le is pecsételhető. Az angyal kezében lánc van, melynek két vége lelóg. Nyilvánvalóan megkötözni készült valakit, hogy bezárja abba a mélységbe. S mi történik? János hirtelen lát egy sárkányt: erőset, ravaszt, szörnyűségeset. Ez az a „régí kígyó”, ravasz és megtévesztő. János látja, amint az erős angyal legyőzi a sárkányt. Biztosan és szilárdan megkötözi. Valójában olyan kibogozhatatlanul megkötözi, hogy ezer évig kötve marad. S megkötvén őt, az angyal beleveti a lyukba, majd bezárja, sőt bepecsételi annak fedelét.

3. A sárkány eme megkötözésének a jelentése

A sárkány az ördög. A megkötözése érinti *a népeket*, s nemcsak egy konkrét népet. Az olyan igeszakaszok, mint a Mt12:29, Lk10:17-18 és a Jn12:20-32 világosan megmutatják, mit is jelent ez. A Mt12:29 megmutatja (lásd a szöveggörnyezetét) hogy Jézus volt az, Aki az Ő első eljövetelel (a Sátán felett aratott győzelmével a kísértésekben, a kereszthalálával, a feltámadásával és megkoronázásával) kötözte meg *az erős embert*, nevezetesen Belzebubot, az ördögöt. Milyen értelemben? A Lk10:17-18 és a Jn12:20-32 világosan jelzi: az említett értelemben, azaz Jézus korlátozta úgy a Sátán hatalmát, hogy nem volt képes megakadályozni az evangélium terjedését a nemzetek között. Mikor a hetven misszionárius visszajött, akkor mondta Jézus: „Látám a Sátánt, mint a villámlást *lehullani* az égből”. S mikor a görögök

akarták látni Jézust, akkor mondta: „most *vettetik ki* e világ fejedelme: és én, ha felemeltetem e földről, *mindeneket* magamhoz vonzok”. Figyeljük meg: „mindenkit”, nemcsak a zsidókat, de a görögöket is.

Az ószövetségi korszakban az üdvösség majdnem csak a zsidókra korlátozódott. *Most* minden megváltozik. Az egyház nemzetközivé válik. Az üdvösség áldott evangéliuma eljut szélteben-hosszában mindenfelé, és Isten választottai *az egész világról* egybegyűjtetnek. Ez az *evangéliumi korszak* az első a két előjel közül. Lásd a 24. fejezetet.

A Sátán ezer éves megkötözése tehát azt jelenti, hogy a jelen millennium, vagy evangéliumi korszak során, mely Krisztus első eljövételével kezdődött, és (ami a Földet illeti) kiterjed *majdnem* a második eljövételéig, az ördög meg van kötve ebben az *egy* vonatkozásban: képtelen meggátolni az egyház az aktív missziós program általi kiterjedését a világ nemzetei között, és nem tudja rávenni a nemzeteket – az egész világot – az egyház, mint hatalmas missziós intézmény megsemmisítésére. Teljes mértékben elvetem azt az elképzelést, mely szerint végül az egész világ megtér, vagy jobb törvényeken, egészségmegőrző programokon, stb. keresztül végül leszáll majd a menny a Földre. Egyik sem lesz meg! A Sátán mindig is rengeteget fog ártani. A befolyásának szféráján belül a leghevesebben dühöng, mint egy kutya, amely jóllehet biztonságosan meg van kötve, a fogságán belül mégis rengeteg kárt tud okozni. Nevezetesen, ebben az evangéliumi korban nem képes megakadályozni, hogy a választottak *a világ minden részéről* elvessék a hazugságait, és elfogadják az áldott igazságot, amit Isten jelent ki az Ő Ígésében. Eljön majd „a kevés idő”, mikor ez az egész világra kiterjedő csodálatos missziós program megszakad, konkrétan az Antikrisztus időszakában, amit már tárgyaltunk. Azt pedig Krisztus második eljövele követi.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mit jelent a millennium szó?
2. Mi az események, vagyis a történelmi program sorrendje a Jelenések 20-ban?
3. A Jelenések 20 szerint melyik lesz előbb, Krisztus visszajövele, vagy a Sátán ezer éves megkötözése?
4. Írd le, mit látott János, eleven képet felrajzolván.
5. Mi a *jelentése* a sárkány ezer évre történő megkötözésének?

B. További megvitatáshoz

1. Miféle millenniumot várnak a premillennisták? Mutasd meg, hogy az elképzelésük nincs összhangban a Szentírással. Lásd W. Rutgers, *Premillennialism in America*.
2. Mi a Scofield Biblia? Vajon egy premillennista szükségszerűen diszpenzácionalista is?
3. Mit jelentenek a *posztmillennista* és *amillennista* kifejezések? Teljesen elégedett vagy az *amillennista* kifejezéssel, mint az álláspontodat leíróval? Ha nem, miért nem? Neveznéd magad *posztmillennistának*? Ha nem, miért nem? Léteznek különféle posztmillennisták?
4. Miképpen válaszolnál az alábbi évrre: „A bűnözés jelenlegi növekedése, a szociális elégedetlenség, a faji zavargások, a feszült politikai helyzet, a vallás iránti hatalmas közöny és sok esetben az egyház iránti antagonizmus – mindezek a tények világosan jelzik, hogy nem abban a korban élünk, amikor az ördög bármely vonatkozásban meg lenne kötve”?
5. Elfogadván azonban, hogy oly korban élünk, amikor a Sátán *egy* vonatkozásban meg van kötve, miféle gyakorlati hasznot kell húznunk ebből a nagy kiváltságból?

34. fejezet: A millennium. Mit jelent „a szentek uralkodása”?

Olvasandó: Jel20:4-6

1. Kapcsolat a Sátán megkötözése és a szentek uralkodása között

Beszélünk a millenniumról a Földön, mint „a Sátán megkötözéséről”, és a millenniumról a mennyben, mint „a szentek uralkodásáról”. Az 1-3. versek, melyeket az előző fejezetben tanulmányoztunk, a Sátán megkötözésével kapcsolatosak. A 4-5. versek szentek uralkodására vonatkoznak. A „szentek” alatt most a mennyben levő megváltottakat értjük.

A millennium eme két összetevője – a Sátán megkötözése és a szentek uralkodása – természetesen a legszorosabb kapcsolatban állnak. A mi isteni és emberi Megváltónk személyes uralkodásával kapcsolatosan kötöztetik meg a Sátán úgy, hogy *egy* vonatkozásban a befolyása a Földön határozottan visszanyesett (amit láttuk). Jézusnak ugyanezzel a személyes uralkodásával (a mennyben és a mennyből) kapcsolatosan uralkodnak az eltávozott szentek lelkei odafenn.

Ezzel a 4-6. versekben szereplő, ezer éves uralkodással kapcsolatosan megpróbálunk megválaszolni négy kérdést. *Mikor lesz ez? Hol lesz ez? Milyen jellegű? S ki vesz benne részt?*

2. Mikor lesz ez?

Utaltunk már rá, hogy a Földön a millennium, vagy az „ezer év” Krisztus első eljövételétől a másodikig tart. *Nem pontosan*, csak körülbelül. A Földön a millennium pont a második eljövétel előtt fog véget érni, mert helyet kell hagyni a Sátán „kevés idejének” (az egyház nagy nyomorúságának, az Antikrisztus korszakának), ami közvetlenül előzi majd meg Krisztus dicsőséges visszatérését. Természetes, hogy a mennyben nem lehetséges efféle „kevés idő”. Ezért a szentek uralkodása tart egészen Krisztus első eljövételétől a másodikig. Természetesen azonban nem nyúlik túl a második eljövetelen. Miért? Vajon nem fognak a szentek uralkodni Krisztussal a mennyben *még Krisztus visszatérését követően is az ítélkezéshez?* De igen, ha azonban gondosan elolvasod a 4-6. verseket, akkor meglátod, hogy a szentek eme uralkodása tulajdonképpen a *lelkeik* uralkodása. Krisztus második eljövetele után nemcsak a lelkek, hanem *a lélek és a test* is uralkodnak majd! Ezért a millennium a mennyben a második eljövételig és a feltámadásig tart, de azon túl már nem.

3. Hol lesz ez?

A válasz: *ott, ahol a trónok vannak*, mert ezt olvassuk: „És láték királyiszékeket, és leülének azokra”. S a Jelenések egész könyve szerint Krisztusnak és a népének trónjai mindig is a *mennyben* vannak. *Ott, ahol a mártírok lelkei is élnek a testetlen állapotukban*, mert ezt is olvassuk: „és látám azoknak lelkeit, a kiknek fejüket vették a Jézus bizonyágtételéért”. János *lelkeket* lát, nem testeket. Ezek a testetlen lelkek a mennyben élnek, nem a Földön. S *ott, ahol Jézus él*, mert ezt olvassuk: „és éltek és uralkodtak a Krisztussal”. Az Apokalipszis pedig úgy mutatja be a Bárányt, mint Aki a mennyben él. Ezért az ezer éves uralkodás a mennyben történik.

4. Milyen jellegű?

Ez a Krisztussal együttes élet: „éltek és uralkodtak a Krisztussal”. A mennyben ezek a lelkek úgy vannak lefestve, mint akik részt vesznek a Mesterük minden tevékenységében. Együtt állnak Vele a mennyei Sion hegyén. (Jelképesen szólva) fehér lovakon követik Őt. Együtt ítélkeznek Vele, folytonosan dicsérvén Őt az igazságos ítéleteiért. („igazak és igazságosak a te ítéleteid”). Osztognak Vele királyi dicsőségében. Ezért ülnek Vele együtt a trónon. Az Ő neve a homlokukra lesz írva. Nemcsak Ő, de a szentek mindegyike is aranykoronát kap, amit hódolattal tesznek majd le az Ő trónja elé.

5. Ki vesz benne részt?

Először is a mártírok lelkei: „a kiknek fejöket vették a Jézus bizonyágtételéért”. Másodszor mindazok, akik Jézusban aludtak el: „és a kik nem imádták a fenevadat”, stb.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. A Jelenések 20 alapján mely két részre oszlik a millennium, és ezek miféle kapcsolatban állnak egymással?
2. Mikor uralkodnak a szentek?
3. Hol uralkodnak?
4. Milyen lesz ennek a jellege?
5. Ki fog benne részt venni?

B. További megvitatáshoz

1. Miképpen válaszolnád meg az alábbi érvet: ezek a *lelkek* azok az (testből és lélekből álló) *emberek*, akik a millennium idején a földön élnek, mert a Bibliában a „lelkek” szó néha „embereket” jelent. Például, „Valamennyi Jákóbbal Egyiptomba jött *lélek*, kik az ő ágyékából származtak, a Jákób fiainak feleségeit nem számítva, mindössze hatvanhat *lélek*”.

2. Mi az 5. vers jelentése: „Ez az első feltámadás”?
3. Mit jelent „a második halál”, és az „ezeken nincs hatalma a második halálnak” kifejezés?
4. Mit jelent ez a kijelentés: „A többi halottak pedig meg nem elevenedének, mígnem betelik az ezer esztendő”?
5. Vajon a szentek (mint lelkek a mennyben) uralkodásának vége jel lesz a számukra? Minek a jele?

II. rész: A második eljövétel

35. fejezet: Mit jelent a „boldog reménység”?

Olvasandó: Tit2

1. A fejezet összefoglalása

Ennek a fejezetnek a témája a megszentelődés a kölcsönös kapcsolatban, a keresztyén családra helyezve a hangsúlyt. A tanításnak és az életnek meg kell egyeznie. Ezért kell Titusnak ösztönözni az embereket, hogy legyenek mértékletesek, tisztességesek, stb., az idős asszonyok tiszteletre méltók, a fiatalok gyakoroljanak önkontrollt (egyik példájuk maga Titus), a szolgák pedig legyenek viselkedésükben alázatosak, hajlandóságukban kedvesek, megbízhatóságban pedig megkérdőjelezhetetlenek. Emellett Pál azt is akarja, hogy az idős asszonyok tanítsák a fiatalabbakat a férjeik és a gyermekeik szeretetére, önuralomra, szemérmességre, háziasságra, kedvességre és férjeik iránti engedelmességre. Mindezeket a tulajdonságokat az Isten Ígéje iránti tiszteletnek kell motiválnia, hogy a szilárd tanítás ékesíttessék, és az igazság ellensége pedig megszégyenüljön.

Egyetlen társadalmi osztálynak, vagy csoportnak se, szabad csődöt mondania a Szentlélek megszentelő befolyása alatt. Vajon nem jelent meg Isten kegyelme, üdvösséget hozván mindenkinek? Ez a kegyelem:

a. *A nagy behatoló*, mert behatolt a sötétség birodalmába és világosságot hozott oda – nevezetesen a tudás, a szentség, az öröm és a békesség („üdvösség”) világosságát.

b. *A bölcs pedagógus*, mert megtanít minket megfeszíteni a világi szeszélyeket és a keresztyén odaszántság életét élni.

c. *A hatékony felkészítő*, mert rámutat az *áldott reménységünk* megvalósulására, amikor nagy Istenünk és Megváltó Jézus Krisztusunk visszatér majd dicsőségben, és

d. *Az alapos megtisztító*, mert Krisztusban megszabadít minket minden törvénytelenségtől, és átalakít az Isten számára elválasztott néppé, eltöltvén buzgósággal a szent cselekedetekre.

Titusnak folytonosan beszélnie kell mindenkinek a megszentelődés eme dicsőséges életéről. Istennek kell ezt felajánlani hálaáldozatul az Ő csodálatos kegyelméért. Ügyeljen hát Titus arra (ön maga is ezt az életet élve), hogy senki ne vegye semmibe sem őt, sem a szavait.

2. A „boldog reménységgel” kapcsolatos igeszakasz jelentése (Tit2:13)

Az apostol elmondja nekünk, hogy Isten kegyelme által taníttatván itt és most az önuralom, a becsületesség, és az odaszántság életét kell élnünk „várván ama *boldog reménységet* és a nagy Istennek és megtartó Jézus Krisztusunknak dicsősége megjelenését”. (

Így fordítottam én is az igeszakaszt a Timótheus 1. és 2., valamint a Titus levélhez írott kommentáromban, amelyben megtalálhatók a fordítás részletei.

Ez az a „boldog reménység”, amelyre a hívők várnak. Ez a „boldog reménység” kifejezés „e reménység megvalósulását” jelenti. Maga a *reménység* buzgó vágyakozást, meggyőződéses és türelmes várakozást jelent. Ezt a reménységet nevezi *boldognak*, mert felkészültséget, örömet, boldogságot, örvendezést és dicsőséget foglal magában.

S még ennek a reménységnek a *gyakorlása* is boldog magának a reménységnek a rendíthetetlen alapja (1Tim1:1-2, Zsid6:19), a dicsőséges Szerzője (Rm15:13), a csodálatos tárgya (örök élet, üdvösség, dicsőség, Tit1:2, 3:7), a becses hatásai (tűrőképesség, 1Thessz1:3, bátorság a beszédben, 2Kor3:12, megtisztult élet, 1Jn3:3) és az örökké tartó jellege (1Kor13:13) miatt.

Akkor ennek a reménynek a *beteljesedése* is bizonyosan boldog lesz! Nos, ennek a reménynek a beteljesedése *a mi nagy Istenünk és megtartó Jézus Krisztusunk* „megjelenése dicsőségben” (vagy „dicsőségesen”) Ami a dőlt betűs kifejezést illeti, az angol fordítások (Authorized Version, American Standard Version), nevezetesen a „nagy Isten és megtartó Jézus Krisztus” inkább összezavaró. Nem emeli ki világosan a tény, hogy Pál itt „Istennek” nevezi Jézust. Ki kell hangsúlyozni, hogy az apostol nem két

személyről beszél, hanem *egyről*. Azt mondja, hogy Krisztus Jézus „a nagy Isten és a megtartó”. Az American Standard Version lábjegyzetében és a Revised Standard Versionban viszont helyes a fordítás.

Az apostol szavainak jelentése tehát az egész szövegkörnyezet fényében ez: örömteli várakozásunk a mi nagy Istenünk és megtartó Jézus Krisztusunk dicsőségben történő megjelenésére *hatékonyan felkészít* minket a Vele való életre. De miképpen teszi ezt meg? Először is, mivel a második eljövétel annyira dicsőséges lesz, hogy a hívők nem akarják majd „kihagyni”, hanem „együtt akarnak majd megjelenni Krisztussal a dicsőségben” (Kol3:4). Másodszor, mivel ez a boldog várakozás eltölti a hívőket hálával, s a hála felkészültséget hoz létre Isten kegyelme által. Ha valaki nagy jótétemény ruházott rád, akkor te azt akarod, hogy minden készen álljon az ő szívélyes fogadtatására. Mikor arra gondolunk, hogy a lelkünket megújító Krisztus majd a testünket is megújítja, az Ő dicsőséges testéhez hasonlatossá téve azt; hogy miképpen fogadjuk majd, amikor a levegőbe emelkedve Elébe megyünk; hogy miképpen védelmezi majd ügyünket az utolsó ítélet során; hogy miképpen fogunk örökké együtt lakozni Vele a dicsőségesen megújult világegyetemben. S mikor mindemellett arra a tényre is gondolunk, hogy semmivel sem szolgáltunk rá erre a dicsőségre, hanem csak az örök kárhozatra, akkor e kegyelem által valóban teljes mértékben felkészülünk a Vele való találkozásra az Ő eljövetelekor! Lásd még: *További megvitatáshoz*, 4. pont.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Hogyan foglalnád össze ezt a fejezetet (ti. a Titus 2-t)?
2. A jelen igeszakaszban (Tit2:13) a „reménység” vajon a reménység gyakorlását, vagy beteljesedését jelenti?
3. Vajon a Tit2:13 Krisztus isteni mivoltát bizonyító szöveg? Magyarázd meg.
4. Miképpen készít fel az örömteli várakozás Krisztusra a Vele való életre?
5. Mit jelent a „boldog” a „boldog reménység” kifejezésben?

B. További megvitatáshoz

1. Képes vagy a jelen könyv tartalomjegyzékében felsorolt dolgok rövid összefoglalóját adni úgy, hogy a jövőnek a Szentírásban feltárolt programja összefüggő történetként álljon előtted? Próbáld meg.
2. Mikor látogatót vársz, előkészítesz mindent a jövételére: a vendégszobát, a látogatás programját, stb. Alkalmazd ezt arra a módra, ahogyan Krisztus eljövetelét kell várunk.
3. Mikor Pál erőteljesen ragaszkodik ahhoz, hogy Jézust „a mi nagy Istenünknek és megtartó Jézus Krisztusunknak” nevezze, ez mire adott reakció volt?
4. Vajon a hívő reménysége emberben, vagy Istenben ér véget? Más szóval, ennek a reménységnek a beteljesedése vajon csak arra az öröme korlátozódik, ami fokozatosan lesz a miénk, vagy magában foglalja Isten dicsősége elemét és a tökéletes üdvösség örömét is? Talán az utóbbi a fő összetevője?
5. Mit tehetünk „a boldog reménység” dicsőséges várásának megelevenítéséért és fokozásáért a szívünkben és mások szívében?

36. fejezet: Ki fog eljönni ismét? Hányszor fog eljönni? Mikor fog eljönni?

Olvasandó: Csell:6-11, Mt24:36

Ebben és a következő fejezetben a második eljövetelet tárgyaljuk. Itt pedig mindenféle határtéma is van: például a feltámadás, Armageddon, az elragadtatás, a végítélet, az új ég és új Föld. Ezeket a témákat a reményeink szerint később tárgyaljuk.

Kényelmes módja a jelen téma tárgyalásának az alábbi hat kérdés feltevése:

Ki fog eljönni ismét?

Hányszor fog eljönni?

Mikor fog eljönni?

Honnan és hová fog eljönni?

Hogyan fog eljönni?

Miért (mi célból) fog eljönni?

1. Ki fog eljönni?

„Természetesen Jézus”, mondod. S ha azt mondom: „Igen, de milyen minőségben?”, arra azonnal készen állsz a válasszal: „Mint Bíró, természetesen”. S a válaszod teljesen helyes. Helyes, de aligha teljes.

A hívő számára ugyanis természetesen vigasztaló úgy gondolni Rá, mint aki „Emberfiaként” jön ismét el (Mt24:30, 25:31), Aki a *szenvedéseken át* jutott dicsőségre, s Aki ennek megfelelően mélységesen együtt érez az Ő népével, akik a korokon át, de különösen a Sátán kevés ideje alatt fájdalmasan *szenvedtek* Krisztus kedvéért. Ők meglátják majd Őt dicsőségben eljönni, ahogyan Dániel jövendölte, de úgy is, ahogyan Kajafás előtt állt.

Sőt, úgy is jön Ő, mint *az Úr, Aki megjutalmazni jön a szolgáit* (Mt25:21, 23).

Emellett „Völegényként” is jön, hogy Magához vegye a menyasszonyt.

Nagyon szép az a kijelentés is, ami a Bibliának a fejezet elején olvasandó szakaszában van. Úgy jön el, mint „ez a Jézus” (vagy, „ugyanaz a Jézus”). Lásd az ezzel kapcsolatos verset a *Treasure of Poetry* című könyv 404. oldalán. S figyeljük meg az alábbi igeverset is: „És lőn, hogy míg áldá őket, tőlök elszakadván, felvitették a mennybe” (Lk24:51). Azaz biztos lehetsz benne: úgy jön el, hogy „közben áldja őket”. Nemcsak „ugyanaz a Jézus” lesz, de „ugyanúgy jön is el”.

2. Hányszor jön el?

Testvéreink a Krisztusban, a diszpenzácionalisták legalább *két* második eljövetelelről beszélnek: Jézus először eljön a *szentekért*, majd eljön a *szentekkel*. Beszélnek még *három* testi feltámadásról: *három, négy, öt*, vagy *hat* ítéletről, a kínok különböző helyeiről, két választott népről, a gonosz lények különféle nemeiről, hét korszakról, és nyolc szövetségről (jóllehet nem mindegyik diszpenzácionalista ért egyet pontosan az összes számmal). Ha valaki azt gondolná, hogy csak mondom ezeket a dolgokat, vegye elő a *The Banner* 1934. május 18-i számát (a Keresztyén Református Gyülekezet hivatalos heti kiadványa, melynek főhadiszállása a Michigan állambeli Grand Rapidsben található). Ott majd megtalálja a bizonyítékokat.

Mindez egy rendkívül bonyolult könyvvé teszi a Bibliát. Itt én feltenném a kérdést: „Hányszor ment fel Jézus a mennybe?” Erre azt válaszolnád: „Csak egyszer, természetesen”. Nos, akkor itt a válasz (idézek a fejezet elején említett igeszakaszából): „Ez a Jézus, a ki felvitették tőletek a mennybe, akképen jő el, a miképen láttátok őt felmenni a mennybe”. Csak *egyszer* vitetett fel a mennybe, és csak *egyszer* fog onnan visszajönni. A Biblia sehol még csak nem is utal arra, hogy több mint egy dicsőséges visszatérés következik majd be.

3. Mikor jön el ismét

Tudjuk, hogy addig nem jön el, amíg az evangélium hirdetése végig nem futja a maga pályáját (Mt24:149 és a bűn embere meg nem jeleni (2Thess2:3), amint azt már korábban magyaráztuk. Azt is tudjuk, hogy nem jöhet el, amíg a pogányok és a zsidók teljessége össze nem gyűjtetett, azaz akkor jön

majd, amikor „a választottak létszáma teljes” (lásd 2Pt3:9, v. ö. a Belga Hitvallás 37. cikkelyével).¹⁵ Ami a továbbiakról illeti, tudjuk, hogy „arról a napról és óráról pedig senki sem tud, az ég angyalai sem, hanem csak az én Atyám egyedül”.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mi a jelen és a következő fejezetben tárgyalt hat kérdés?
2. *Ki* fog eljönni ismét, azaz a Szentírás milyen vigasztaló nevekkkel illeti Őt?
3. *Hányszor* jön majd vissza Jézus?
4. Milyen értelemben igaz az, hogy a diszpenzácionalisták a Bibliát egy nehezen megérthető könyvvé tették?
5. Mikor jön majd el Jézus? Lesznek még megtérők a visszajövele után is?

B. További megvitatáshoz

1. Beszéltünk a *vigasztalás* neveiről, melyekkel a visszatérő Urunkat illetik. De vajon léteznek a *félelem* nevei is, melyek megmutatják, milyen minőségben foglalkozik majd a gonoszokkal?
2. Egyesek a diszpenzácionalizmusra a teljes közönyösséggel tekintenek. Ezt mondják: „Nos, az utolsó szót még nem mondták ki, vagy írták le erről”. Gondolod, hogy számunkra is ez a helyes hozzáállás?
3. A Csel1:6-8 szerint milyen téves elképzeléseket alakítottak ki a tanítványok az ország helyreállításáról, s mire gondolt Jézus a 7-8. versekben olvasható válaszával?
4. Vajon nem igaz, hogy Jézus mindent tud? Akkor miképpen mondhatja a Mt24:36 azt, hogy a Fiú nem ismeri „azt a napot és órát”?
5. Miképpen számították ki a hetednapos adventisták az 1844-es évszámot a Dán8:14 alapján? Mi annak a próféciónak a helyes magyarázata?

¹⁵ „Végül, hisszük, hogy Isten Ígéje szerint, mikor eljön az Úr által kiszabott idő (amit egyetlen teremtmény sem ismer), s a választottak létszáma teljességre jut, a mi Urunk Jézus Krisztus eljön a mennyből testileg, és látható módon úgy, ahogyan felvitetett, nagy dicsőséggel és fenséggel, hogy az élők, és a holtak Bírójának hirdesse ki Magát...”

37. fejezet: Honnan és hová fog eljönni? Hogyan fog eljönni? Mi célból fog eljönni?

Olvasandó: 2Thessz1

1. Honnan és hová fog eljönni?

Ahhoz, hogy a helyes választ adhassuk a „honnan jön a Krisztus?” kérdésre, jó, ha először is tudjuk, hogy hová ment a felemeltetése során. Ami az utóbbit illeti, a nyelvezet elég világos. Több, mint tizenkilenc évszázaddal ezelőtt a mi Urunk fizikailag és látható módon felemelkedett „a hegyről, mely hívatik Olajfák hegyének” (Csel1.12). Ahogyan a tanítványok ott álltak, „az ő láttokra felemelték, és felhő fogá el őt szemeik előtt” (Csel1.9). „Tőlök elszakadván, felvitették a mennybe” (Luk24:51). „Áthatolt az egeken” (Zsid4:14), és „és ült az Isten jobbára a mennyekben, felül minden fejedelemségen és hatalmasságon és erőn és uraságon és minden néven” (Ef1:20-21).

Az efféle leírásban a pontos választóvonalat a fizikai és a lelki, a szó szerinti és a jelképes között nehéz meghúzni. Egy tény mindazonáltal világos: a menny *hely is*, nemcsak *állapot*. S egy másik tényben sem kételkedhetünk: mikor Krisztus emberi természetben megérkezett a mennybe, a teste nem terjedt szét, nem fúvódott fel, és nem vált mindenütt jelenvalóvá. Hasonlóképpen, mikor az Úr visszatér, akkor arról a helyről jön ahol a legutoljára volt, azaz a mennyből. Leereszkedik a felhőkön, mégpedig látható módon, majd találkozik a néppel, akik felemelkednek „az Úr elébe a levegőbe”.

Az olyan igeszakaszokból, mint a Jób19:25, Csel1:11 és Zak14:4 egyesek (például dr. Abraham Kuyper) arra a következtetésre jutottak, hogy tekintettel a végítéletre, Jézus *a Földre* száll alá, ahol, amint ők látják, „a nagy tanácsülés” lesz megtartva. Mások (például dr. Herman Bavinck) kevésbé határozottan fejezik ki magukat, s egyszerűen csak jelentik ki, hogy a végítülethez szükség lesz *egy helyre*, valamint *bizonyos időmennyiségre*, ami a megtartásához szükséges. Lásd a 45. fejezet 5. pontját.

2. „Hogyan” fog eljönni?

Az eljövetele *nagyon hirtelen* fog bekövetkezni. *Meglepi* az embereket. Egy pillanattal azelőtt „a jel” még nem volt ott. Majd hirtelen megjelenik! Figyeld meg az olyan igeszakaszok nyelvezetét, mint az 1Kor15:52 és a Jel20:11.

A *legdicsőségesebb* eljövétel lesz ez: „megjelenik az Úr Jézus az égből az ő hatalmának angyalaival, tűznek lángjában” (2Thessz1:7-8). Jézus az angyalok és a megváltottak lelkeinek sokaságával (1Thessz3:13) elhagyja a mennyet.

Fizikai eljövétel lesz ez, amint azt már jeleztük.

Látható is lesz ez a második eljövétel? (Elméletileg lehetséges lenne a *fizikai*, testi, de ember szem számára *láthatatlan* visszajövetel). S *hallható* is lesz, azaz lesznek hozzá kapcsolódó hangok, azaz emberek majd nemcsak *látják*, de *hallják* is? Ezeket a kérdéseket a 42. fejezetben fogjuk megválaszolni.

3. „Miért” (azaz mi célból) fog eljönni ismét?

Itt van néhány válasz a kérdésre a Szentírásból. Azért Jön majd vissza, hogy

a. „bosszút álljon azokon, a kik nem ismerik az Istent, és a kik nem engedelmessékednek a mi Urunk Jézus Krisztus evangéliomának” (1Thessz1:8),

b. „megdicsőíttessék az ő szenteiben, és csodáltassék mindazokban, a kik hisznek” (1Thessz1:10),

c. „ítélni élőket és holtakat” (Mt25:31-46, Jn5:22, 27-28, 2Kor5:10, 2Tim4:1m 1Pt4:5, Jel20:11-15)

d. „mindent újjá tegyen” (Jel21:5).

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. A második eljövételkor honnan jön majd Jézus, és hová jön?
2. Vajon a menny egy *hely*? Jézus most *fizikailag* a mennyben van?
3. Ki fogja majd az Urat kísérni az eljövetelekor?
4. Írd le ezt az eljövételt.
5. Mi célból jön majd el ismét Jézus?

B. További megvitatáshoz

1. Van bármi különbség Krisztus mennybemenetelének lutheránus és református nézete között? Ha igen, van ennek bármi kihatása arra, ahogyan a második eljövételt magyarázzák?
2. Miképpen tanítja az öt okos és öt ostoba szűz példázata, hogy Krisztus visszatérése után már nem lesz semmi lehetőség a megtérésre és az üdvözülésre?
3. Említés történik a felhőkről Krisztus mennybemenetelekor, és Krisztus visszajövetelekor is. Vajon ezek a felhők a szó szerinti jelentésük mellett rendelkeznek bármi jelképes jelentéssel is a Szentírásban?
4. Mit tehetünk annak érdekében, hogy megtöltsük a gyermekeink elméjét és szívét igazi örömmel és hálával, valahányszor csak Krisztus visszajövetelére gondolnak?
5. Hogyan „dicsőül meg Jézus a szentjeiben” a visszatérésekor?

III. rész: A második eljövettel kapcsolatos események

38. fejezet: A feltámadás. Hány feltámadás lesz? Miképpen lehetséges a feltámadás?

Olvasandó: Jn5:19-30

Mikor Jézus visszatér, feltámasztja a halottakat (1Kor15:52). Most ahhoz a részhez érünk, melyben ezt a feltámadást tárgyaljuk meg, nevezetesen az ebben a fejezetben előbb említett szakaszt.

1. E szakasz tömör jelentése

Szombaton történt, hogy Jézus meggyógyította a beteget a Bethesda tavánál. A zsidók azzal vádolták a meggyógyított embert (és ezzel együtt az Urat is), hogy megszenteltetett a szombatot. Jézus azzal válaszolt a kritikájukra, hogy „az én Atyám mind ez ideig munkálkodik, én is munkálkodom”. A zsidók erre azzal vádolták, hogy ezt mondván egyenlővé tette Magát Istennel. Azt tervezgették, hogy megölik. Az Úr azonban most olyan érveléssel védekezik, amit ekképpen lehet összefoglalni:

a. Engem, a Fiút támadva Magát az Atyát támadjátok, mert amit a Fiú tesz, azt teszi az Atya is.

b. Elképedtetek, mert meggyógyítottam a beteg embert? *Nagyobb dolgok* következnek ezután, nevezetesen halottak feltámasztása, és mindenki megítélése.

c. Azt kérdezitek, miképpen támaszthatok fel halottat és gyakorolhatom az ítélkezést? Az előbbi azért tehetem meg, mert az Atya adta nekem, hogy életem legyen önmagamban, utóbbit pedig Emberfia minőségemben.

d. A helyes reakció a szavaimra és a cselekedeteimben nem az alávaló hitetlenség és a gyűlölet, s nem is az elmének az a viselkedése, mely képtelen felülemelkedni a bámulat fölé, hanem a *hit*, mely ugyanúgy tiszteli a Fiút, ahogyan az Atyát is tiszteli.

e. Azok, akik gyakorolják ezt a hitet, nem mennek a kárhozatra, hanem már most átmentek a halálból az életre.

f. Az utolsó napon ők – együtt az összes többi halottal – *fizikailag* is feltámadnak. De noha mindenki feltámad, hatalmas különbség lesz a feltámadásuk *jellegében*. Azok, akik a jót cselekedték, *az élet feltámadására* jönnek elő a sírjukból, a többiek pedig *a kárhozat feltámadására*.

2. A bekövetkezésének ideje. A testnek csak egy feltámadása lesz

A mostani célunkhoz az érdeklődésünk két igeversre koncentrálódik, melyek az alábbiak:

„Ne csodálkozzatok ezen: mert eljő az óra, a melyben mindazok, a kik a koporsókban vannak, meghallják az ő szavát, és kijőnek; a kik a jót cselekedték, az élet feltámadására; a kik pedig a gonoszok művelték, a kárhozat feltámadására.” (28-29. versek)

Hány feltámadás lesz? Egyesek ezt mondják: „Világos, hogy kettő, mert ebben az igeszakaszban Jézus meg is nevezi ezeket. Az egyiket *az élet feltámadásának*, a másikat *a kárhozat feltámadásának* nevezi.”

Nos, azt azonnal elismerjük, hogy ha a figyelmet arra a nagy ellentétre összpontosítjuk, amely a *gonoszok* feltámadott teste és a *hívők* feltámadott teste között van, úgy valóban két testi feltámadás lesz. De vajon ez minden, amit a diszpenzacionalisták értenek alatta, amikor kettő, vagy több feltámadásról beszélnek? Valóban nem. Ők úgy vélik, lesz egy *időszak* a két feltámadás között. *Ebben az értelemben* beszélnek egyesek *két* feltámadásról (vagy feltámadási időszakról), mások *háromról*, megint mások pedig *négyről*. Blackstone a *Jesus is Coming* című könyvében (72-74. oldal) *az igazak feltámadását* Krisztus *parousia*-jának (az *első* második eljövételének) idejére teszi, majd *a nagy nyomorúság szentjeinek feltámadását* Krisztus *megjelenésének* idejére, hét évvel későbbre, végül ezer évvel ezután lesz szerint *a feltámadás az ítéletre*. Ennek a *hármas*, időben elkülönülő feltámadásnak az elképzelése meglehetősen népszerű.

Ez az elképzelés azonban világosan ellentétes azzal, amit az általunk tanulmányozott igeversekben olvasunk. Konkrétan meg van írva, hogy *mindenki*, hívők és hitetlenek *együtt* fognak feltámadni, *egy órában*. Meg kell hagyni, senki sem tudja, meddig tart majd az a bizonyos óra. Egy dolog azonban fontos: abszolút semmi időbeli különbségről nem beszél a Biblia sem itt, sem sehol máshol. Mikor eljön ez az óra, *mindenki* megjelenik. *Egyetlen* általános feltámadása lesz igazaknak és gonoszoknak (lásd Csel24:15). A bethániai Márta csak *egy* általános testi feltámadásról tudott: „Tudom, hogy feltámad A FELTÁMADÁSKOR”. Sőt, még konkrétan beszél, mert „az utolsó napon” bekövetkező feltámadásnak nevezi, nem pedig annak a feltámadásnak, ami majd „ezer évvel az utolsó napot megelőzően” történik meg. S a mi Urunk Jézus Krisztus is nem kevesebb, mint négy alkalommal mondta egyetlen beszélgetésben, hogy a hívőket fel fogja támasztani „az utolsó napon” (Jn6:39, 40, 44, 54). *Ami tehát az idejét illeti, egyetlen* általános feltámadás, vagy feltámadási időszak lesz, nem pedig kettő, három, vagy négy.

3. A halottak fel fognak támadni. De miképpen lesz ez lehetséges?

Elképzelted-e valaha, mit is jelent az, hogy mindazok, akik valaha éltek a Földön, feltámadnak? Azok a mártírok is, akiket oroslánok faltak fel, vagy elevenen elégettek? Az emberi elme soha nem képes teljesen behatolni ebbe a titokba, vagy legalábbis nem a sírnak ezen az oldalán. A *feltámadás* nem ugyanazt jelenti, mint mindazon elemek *helyreállítását*, melyek egykor a testhez tartoztak. Minden test *magva* azonban megmarad. S ebből a „magból”, vagy e köré, és összhangban a mintájával építi fel az Úr a testet pontosan úgy, ahogyan az 1Kor15:38-ban olvassuk: „Az Isten pedig testet ad annak, a mint akarta, és pedig mindenféle mának az ő saját testét”. Így minden emberi test megtartja a saját identitását. Ha ez nem lenne igaz, akkor ostobaság lenne a test „feltámadásáról” beszélni. A Belga Hitvallás 37. cikkelye teljesen helyesen jelenti ki: „Mindazok, akik addigra meghaltak, felszerkennek a föld porából, lelkük összekapcsolódik és egyesül *a saját testükkel, amelyben éltek.*” A Mindenható Isten képes ezt megtenni, és meg is teszi!

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Milyen értelemben igaz, hogy *két* testi feltámadás lesz?
2. Milyen értelemben igaz, hogy csak *egy* testi feltámadás lesz?
3. Bizonyítsd be, hogy ami az időt illeti, csak egyetlen testi feltámadás lesz, melynek során mindenki, hívők és hitetlenek egyaránt feltámadnak.
4. A *feltámadás* vajon ugyanaz, mint mindazon elemek *helyreállítása*, melyek egykor a testhez tartoztak?
5. Mit ért alatta a Biblia, mikor ezt mondja: az Isten „mindenféle mának az ő saját testét” adja? Mit mond erről a Belga Hitvallás 37. cikkelye?

B. További megvitatáshoz

1. Mikor a Jel20:5-6 említi „az első feltámadást”, s ennek megfelelően utal egy másodikra is, ez vajon két *testi* feltámadást jelent? Vagy mit jelent?
2. Vajon „a test feltámadása” kifejezés azt sugallja, hogy a mostani, valamint a között a testünk között, amit Krisztus visszatérésekor kapunk az anyagi szubsztancia vonatkozásában lesz azonosság?
3. Vajon a minden egyes test magvának, vagy csírájának megőrződésével kapcsolatos elképzelés ellentétes azzal, amit a tudomány a test lebomlásáról tanít?
4. Miképpen válaszolnád meg az alábbi érvet: a Szentírás nem tanítja, hogy minden egyes emberi testből megmarad a mag, mert „az Isten mindenféle mának az ő saját testét adja” kijelentés (1Kor15:38) a növények birodalmához tartozik (figyeld meg a szöveggörnyezetet), nem pedig ez emberi testek birodalmához?
5. Nehezebb abban hinni, hogy Isten *feltámasztja* a testeinket, mint abban, hogy a kezdetben *megteremtette* az eget és a földet, és mindent, ami azokban van?

39. fejezet. A feltámadás. Mi a két szembeszökő ellentét?

Olvasandó: Dániel 12:1-3, 1Kor15:35-49

1. Az első ellentét: a kárhozatra történő feltámadás és a dicsőségre történő feltámadás szembeállítása

A Szentírás keveset beszél a feltámasztott testről. Ez különösen azoknak a testeknek a vonatkozásában igaz, melyekkel az elkárhozottak lelkei fognak egyesülni. Az olyan igeszakaszokat, mint a Dán12:2, az Ézs66:24, a Mt8:12 és a Jel20:10b idézik néha, mint az elvetettek fizikai megjelenésének leírását a testük feltámadása után. Az azonban nem bizonyítható, hogy mindezek az igeszakaszok *csak a testre és annak megjelenésére* vonatkoznak. Némelyik közülük látszólag inkább azokról a kínokról beszél, melyeknek mind a test, mind a lélek alá lesz vetve. S azt is nehéz megállapítani, hogy ezek a rémes leírások mennyire értendők szó szerint, és mennyire jelképesen. Egy dolgot azonban vonakodás nélkül elfogadhatunk, nevezetesen azt, hogy ezek a testek valóban szörnyűségesen fognak kinézni. Még az elkárhozottakat is megrettentik! A testek eme szörnyű állapota, melyben a gonoszoknak örökké élniük kell, közvetlenül, vagy közvetve kikövetkeztethető a fent említett igeszakaszokból, főleg, ha ezeket egyetlen bekezdésként olvassuk ekképpen:

„Egyesek a gyalázatra és az örök megvetésre támadnak fel. A férgük meg nem hal, és a tüzüket el nem alszik, s utálat lesznek minden test számára. A gonoszok kivettetnek a külső sötétségre. Ott majd lesz sírás és fogcsikorgatás. Kínózzák majd őket éjjel és nappal, örökkön örökké.”

Most olvassuk el, mint tudunk a megváltottokról és az ő feltámadott testeikről:

„Világítanak majd, mint az égbolt és a csillagok ragyogása. A mennyieik képmását hordozzuk majd magunkon. Krisztus dicsőséges testéhez leszünk hasonlóak. Olyanok leszünk, mint Ő.” (Dán12:3, 1Kor15:49, Fil3:21, 1Jn3:2) Micsoda hatalmas ellentét! Egyrészt a bűn és a kín látszik minden arcra felírva, másrészt pedig csak a szentség és a dicsőség!

2. A második ellentét: a jelenlegi és a feltámadott testeink szembeállítása

Ez az ellentét *csak a hívőkre* vonatkozik. Az ellentétet az 1Kor15:42-44 jelzi. Négy dolgot emel ki:

a. „*Elvettetik romlandóságban, feltámasztatik romolhatatlanságban.*”

A fogantatástól kezdve addig a pillanatig, amikor az utolsót leheljük, a testünk ki van téve a halál hatalmának. Mikor élni kezdünk, akkor elkezdünk meghalni is. S a romlás folyamata valójában még a koporsóban is folytatódik. A feltámadott testeink azonban mentesek lesznek minden romlástól. Ezeket a frissesség, az eleveenség és a szépség fogják jellemezni, melyek soha el nem múlnak, s meg nem fogyatkoznak! S miután nem lesznek alávetve a halálnak, magától értetődik, hogy a szaporodás nem lesz szükséges a fajfenntartáshoz. Ezért a házastársi kapcsolatok megszűnnek. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a *lelki* szex-jellemzők, melyek megkülönböztetik a férfiakat és a nőket, szintén megszűnnek. Semmi nincs a Szentírásban, ami azt mutatná, hogy *egy asszony* lelke megszűnik pontosan annak lenni. Ami azonban a *fizikai* kapcsolatokat illeti, olyanok leszünk, mint az angyalok, akik se nem házasodnak, se férjhez nem mennek.

b. „*Elvettetik gyalázatosságban, feltámasztatik dicsőségben.*”

Ha lenne lehetőségünk összehasonlítani a jelenlegi testeinket Ádáméval és Éváéval a bűn belépése előtt, megértenénk, mire gondol Pál, mikor azt mondja, hogy a mostani testünk híjával van *a dicsőségnek*. S ha ez igaz most, mikor még élünk, mennyire igaz lesz majd akkor, amikor a testünk el lesz „vetve” a Föld porában!

Ezzel szemben a feltámadott testeink dicsőségesek lesznek, mert ténylegesen hasonlítanak majd Krisztus dicsőséges testéhez (Fil3:20-21). Hasonlók leszünk *Őhozzá!* Gondolj egy pillanatra Krisztus testére: a ragyogására, a szépségére, az erejére! Képes volt egyenesen felemelkedni a levegőbe, s a mennybe menni. S vajon nem ezt énekeljük:

„Mikor az ismeretlen világokba emelkedek,

Meglátlak Téged a bírói trónon”?

c. „*Elvettetik erőtelenségben, feltámasztatik erőben.*”

A testek, melyekben most élünk a bölcsőtől a sírig gyengék. A feltámadott testeink viszont erősek lesznek. Olyan szemek lesznek, melyek soha el nem homályosulnak, füleink, melyeknek soha nem lesz szükségük hallókészülékre, térdeink, melyek soha el nem gyengülnek, kezeink, melyek soha meg nem reszketnek. Futunk, és nem fáradunk el, járunk, és nem lankadunk el.

d. „*Elvettetik érzéki test, feltámasztatik lelki test.*”

Jelenlegi testeink *érzékek által irányított* testek, azaz a láthatatlan lényegünk irányítja ezeket, melyet az érzékek, vonzalmak, vágyak, központjának tekintünk, ám mindezeket beszennyezi a bűn. A jövőben azonban *lélek által irányított* testünk lesz! Azaz, akaratil eszköze lesz annak a láthatatlan lényegünknek, amit az isteni befolyás fogadása és az isteni imádat szerve központjának tekintünk. Ezzel a testtel fogjuk Istent örökkön-örökké dicsőíteni.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mit tanít a Szentírás az elveszettek feltámadott testeiről?
2. Miképpen áll ez ellentétben azzal, amit a Szentírás a megváltottak testeiről mond?
3. Mit jelent az „*Elvettetik romlandóságban, feltámasztatik romolhatatlanságban*” és az „*Elvettetik gyalázatosságban, feltámasztatik dicsőségben*”?
4. Mit jelent az „*Elvettetik erőtelenségben, feltámasztatik erőben*”?
5. S mit jelent az „*Elvettetik érzéki test, feltámasztatik lelki test*”?

B. További megvitatáshoz

1. Vajon kell a szolgálóknak valaha is prédikálni az *elkárhozottak* Krisztus visszatérésekor bekövetkező állapotáról? Vajon kell erre több időt is szakítaniuk – részletekbe bocsátkozva, – vagy az *üdvözültek* állapotára kell helyezniük a hangsúlyt?
2. A Dán12:3 szerint miféle emberek támadnak fel az életre? Rejlik ennek az igeversnek a szövegében missziós prédikáció?
3. Miért mondja a Dán12:2, hogy „*És SOKAN azok közül, a kik alusznak a föld porában, felszerkennek*”? Miért nem MINDENKI?
4. A csecsemőkorban meghaltakat illetően, ők vajon a gyermekkori állapotukban támadnak fel, és örökre meg is maradnak abban?
5. Miképpen illeszkedik bele az 1Kor15:58 a fejezet többi részébe?

40. fejezet: *Mi az Armageddon?*

Olvasandó: Bír4:12-16, Jel16:12-16

1. A kérdés, amire Har-Magedon válaszol

Az előző fejezetben láttuk, hogy annak a rengeteg hitetlennek a lelkei, akik a bűneikben haltak meg, visszakapják a testeiket a kárhozatra történő feltámadáskor. Emellett még lesznek gonosz túlélők (Lk21:26), azaz elvetettek is, akik még a Földön élnek majd Jézus visszatértekor. Az Antikrisztus vezetése alatt ezek „épp most” tették ki az igaz egyházat minden idők legfélelmetesebb üldöztetésének. Pontosan mi fog történni a gonoszok eme seregével? Erre a kérdésre adja meg Har-Magedon (vagy Armageddon) a választ.

2. A Har-Magedon szó jelentése az ószövetségi háttér fényében

Az armageddoni csata helyes magyarázatához először azt a történetet kell megnéznünk, melyben ez a jelkép valószínűsíthetően gyökerezik. Ezt a történetet a Bírák könyvének 4. és 5. fejezeteiben találjuk. Ez hosszú idővel Krisztus megtestesülése előtt történt. S mit látunk benne? Izrael megint nyomorúságban van. Ekkortájt Jábin király, a kánaánita a kegyetlen elnyomó. A fosztogatók végigpusztították a mezőket, és elragadták az izraeliták gabonáját. Olyan sokan voltak ezek a fosztogatók, hogy az izraeliták kénytelenek voltak elrejtőzni, s még az utakon is féltek mutatkozni (Bír5:6). Háborút indítani a kánaániták ellen? Ó, te ezt nem érted. Jábin király és Sisera tábornok erősek. Kilencszáz vasszekejük van. S Izrael? Még csak egy dárdája, vagy pajzsa sincs (Bír5:8). Vajon elpusztuljon a nép?

Efraim felföldjén él Debóra (Bír4:5). Kérdezd meg őt, hogy képes-e Izrael legyőzni Jábin királyt és Sisera tábornokot. Ezt fogja válaszolni: „*Nem, Izrael nem képes, de Jahve igen, és meg is fogja tenni!*” Egy napon azt mondja Báráknak, a bírónak: „*Kelj fel, mert ez az a nap, amikor Jahve a hatalmadba adja Siserát. Vajon nem Jahve járt előtted?*” S megvívják a csatát. Hol? *Megiddónál*. (Egy bibliai térképen könnyen megtalálod a Kison patakja mellett, jelentős távolságra délnyugati irányban a Galileai-tengertől.) A hely neve a Bír5:19-ben olvasható. Ebben a csatában Izrael ellensége vereséget szenvedett. S *Maga Jahve* volt azt, Aki leverte Izrael ellenségeit: „*Áldjad én lelkem az Úr erejét... Az égből harcoltak, A csillagok az ő helyökből vívtak Siserával! A Kison patakja seprette el őket; Az ő patak, a Kison patakja! Végy erőt én lelkem!*”

Ezért Har-Magedon a jelképe minden egyes csatának, melyben, amikor a szükség a legnagyobb, és a hívőket elnyomják, az Úr hirtelen megmutatja erejét a nyomorult népe oldalán, és leveri az ellenséget. A valódi és végső Har-Magedon azonban egybeesik a Sátán kevés idejével. Mikor az Antikrisztus vezetése alatt a világ összegyűlik az egyház ellen a *végső* csatára, s a szükség a legnagyobbá válik, mikor Isten gyermekei minden oldalról szorongattatván segítségért kiáltanak akkor hirtelen, drámai módon eljön Krisztus a népe megszabadítására. A nyomorúság utáni szabadulás csatája a Har-Magedon. Pontosan emiatt olvasható a Jelenések könyve ama fejezetében, melyben az armageddoni csatáról van szó, hogy „*Íme, úgy jövök, mint a tolvaj*”. S a magyarázatunkat az is megerősíti, ha megfigyeled, hogy Har-Magedon a hatodik pohár. A *hetedik* pedig a végétélet.

3. Mi történik a Gonosz seregeivel az armageddoni csata napján?

a. Az Antikrisztust leverik (2Thessz2:8), s elveszvéen a kárhozatra jut (v. ö. Jel17:11).

b. Az angyalok segítségével a gonoszok seregei a ítélet trónja elé gyűjtetnek, ahol Isten haragja zúdul majd rájuk (Mt13:41, 25:41-46, v. ö. Jel14:17-20). Örök büntetést fognak elszenvedni testben és lélekben egyaránt.

c. Az ördög, a nagy megtévesztő „vetteték a tűz és kénkö tavaiba”. Ez „a tűz és kénkö tava” a pokol, a szenvedés helye mind a test, mind a lélek számára az ítélet napját követően (bár magának a Sátánnak nincs teste).

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Milyen kérdésre ad választ az armageddoni csata?
2. Az Ószövetség melyik története adja meg a kulcsot a Har-Magedon jelkép megértéséhez?
3. Mit jelent tehát a Har-Magedon jelkép, mivel ezt a jelképet használja a Jel16:12-16?
4. Mi történik az Antikrisztussal, a seregeivel, és a Sátánnal ennek a csatának az eredményeképpen?
5. Mit jelent „a tűz és kénkö tava”?

B. További megvitatáshoz

1. Ki mondta: „Armageddonnál állunk és az Úrért harcolunk”? Helyesen használta az Armageddon kifejezést?
2. Tudsz említeni olyan csatadalt, ami látszólag a Har-Magedon bibliai jelképén alapszik?
3. Miképpen magyarázzák egyes diszpenzacionalisták Armageddont?
4. Pontosan mi a kapcsolat Armageddon, valamint Góg és Magóg között (Jel20:8)?
5. Milyen vigaszt merítesz Armageddonból, s milyen kötelességre emlékeztet ez a jelkép?

41. fejezet: Az elragadtatás. Mit hisznek a diszpenzácionalisták?

Olvasandó: 1Móz5:21-24, Jn14:1-3, 1Thesz3:11-13

1. Bevezetés

Mikor Jézus visszatér, nemcsak hitetlenek, de hívők is élnek még majd a Földön (1Thesz4:15, 17). Mi történik majd ezekkel a hívőkkel, s azokkal, akik már meghaltak?

Azok között, akik szeretik az Urat, erőteljes nézetkülönbségek vannak e kérdést illetően. A diszpenzácionalisták nézeteit támadván szeretnénk, ha megértenék: a *nézeteiket* támadjuk, és nem a *személyüket*. Ami magukat az embereket illeti, ők a fivéreink és a nővéreink Krisztusban. Nem velük, hanem egyes nézeteinkkel van vitánk. Sőt, ami a jelen fejezetet illeti, mi egyszerűen csak bemutatjuk a nézeteiket, és az összes támadásunkat a kérdések feltevésére korlátozzuk a fejezet végén. Amit el kell mondanunk a diszpenzácionalisták nézeteiről, az objektív lesz. Mindazonáltal azt is gyorsan hozzátesszük, hogy maguk között a diszpenzácionalisták között is olyan széles nézetkülönbségek állnak fenn, hogy a nézeteik megértése a mi magyarázatunk alapján nagyon sikertelen lesz, ha nem tartjuk folytonosan észben, hogy amit itt bemutatunk, az közülük *sokak* – de semmi esetre sem mindenki – nézete.

2. Megjegyzése a fenn olvasott igeszakaszokkal kapcsolatosan

A diszpenzácionalisták folytonosan az 1Móz5:21-24-re, a Jn14:1-3-ra, és az 1Thesz3:11-13-ra hivatkoznak az elragadtatással kapcsolatos elméleteik védelmében. (Igen hivatkoznak az 1Thesz4:13-18-ra is, de azt majd a 42. fejezetben tárgyaljuk.)

Ezért jó lesz pár szót szólni mindegyik igeszakaszról. Az 1Móz5:21-2 megglepetésként bukkan elénk. Egymás után hatszor olvassuk: „és meghala”. Majd hirtelen Énókh rövid életrajza következik. 365 éven át ez az ember szoros közösségben élt Istenével. De ettől nem volt remete, vagy aszkéta. „És járt Énókh az Istennel... és nemze fiaikat és leányokat.” Majd 365 évnyi földi tartózkodás után „Isten magához vevé”. Énókh soha nem halt meg. Egyszerűen befogadtatott a mennybe.

A Jn14:1-3-ban a mi Urunkat a felső szobában látjuk a tanítványaival együtt az utolsó vacsora éjszakáján. Jézus vigasztalja a tanítványait, azt mondván nekik, hogy ne aggódjanak, hanem bízzanak. Biztosítja őket továbbá arról is, hogy noha elhagyja, de nem felejt el őket, hanem az ő érdekükben megy el: helyet fog készíteni a számunkra az Atya házában, ahol sok lakóhely van. Majd hozzát teszi: „És ha majd elmegyek és helyet készítek néktek, ismét eljövök és magamhoz veszek titeket; hogy a hol én vagyok, ti is ott legyetek”. Ez kétségtelenül Krisztus második eljövételére vonatkozik, amikor is az övéit befogadja a szerető jelenlétébe, hogy vele éljenek örökké.

Az 1Thesz3:11-13 Pál imáját tartalmazza arra vonatkozólag, hogy visszatérhessen a thesszalonikabeliekhez. Kifejezi heves vágyát, hogy akár teljesül ez a kívánsága, akár nem az Úr mindenesetre töltse el a thesszalonikabelieket a szeretet olyan túlaradó mértékével, hogy megerősödjenek a szíveik, és gyümölcsöt teremjenek az ítélet napjára, mikor Jézus eljön *az összes szentjével, azaz minden megváltottjával*.

3. Miképpen használják a diszpenzácionalisták ezeket az igeszakaszokat az elragadtatásra vonatkozó nézeteik alátámasztására?

A diszpenzácionalisták legalább két második eljövetelet különböztetnek meg. Ezért, ahogyan ők látják lesz egy *első* második eljövétel, aminek az *elragadtatás*, valamint a *második* második eljövétel, aminek a *megmutatkozás (reveláció)* nevet adják. Az *első* második eljövétel alátámasztásához az 1Móz5:21-24-re és a Jn14:1-3-ra, míg a *második* második eljövétel alátámasztásához az 1Thesz3:11-13-ra hivatkoznak. Ezért beszélnek Krisztus eljövételéről a SZENTEKÉRT (elragadtatás), és az eljövételről a SZENTEKKEL (megmutatkozás). A kettő feltételezetten egy hét éves időszakkal különülnek el egymástól.

A diszpenzácionalisták azt mondják, hogy az elragadtatás láthatatlan és hallhatatlan lesz (az emberek egyetemes vonatkozásában). Az egyik diszpenzácionalista kivetíti a gondolatait a jövőbe, és elképzel egy újságot – egy EXTRÁT – amit majd a sajtó ad ki egy nappal Krisztus *első* második eljövételét követően. Ez az újság leír egy embert, aki felébredvén rémülten veszi észre, hogy a felesége nincs mellette az ágyban! A lánya is eltűnt titokzatos módon. S a városban mindenütt ez történt: mindenféle szociális helyzetű emberek egyszerűen nyomtalanul szertefoszlottak. Ezek az igazi hívők, akik elragadtattak, hogy hét évig a legnagyobb örömet élvezhessék Urukkal az égben. Ezt nevezik *a Bárány menyegzőjének*.

A Földön ugyanezen hét év alatt az Úr ismét elkezd a zsidókkal foglalkozni. Ők visszakerülnek a saját országukba. Jóllehet először sokan közülük az Antikrisztust szolgálták, (legalábbis sokan közülük) utóbb meglátják a tévedésüket és elfogadják Krisztust. Ez azonban a nagy nyomorúság a számukra. (egyeseket közülük még le is mészárol majd az Antikrisztus, így mikor letelik a hét év, lennie kell egy feltámadásnak a nagy nyomorúság szentjei számára.)

Mikor a hét év – azaz a Dán9:27 hetvenedik évhete – eltelik, Krisztus és a megváltottjai hirtelen lejönnek az égből a nagy csatát, az armageddonit megvívni (*ezek* a diszpenzácionalisták így fogják fel a dolgot). Ez az eljövétel a SZENTEKKEL (1Thessz3:13). Hirtelen lecsapnak az Antikrisztusra és a seregeire azok megszabadítása végett, akik a nagy nyomorúság hét esztendeje során tértek meg. Egy szerző, aki maga nem diszpenzácionalista, de olyasvalaki, aki nagyon jól ismeri az írásaikat, azt mondja: ez a csata lesz az, „amelyben összekeverednek a szentek, a bűnösök, a zsidók, a test nélküli démonok, a szent angyalok, a megdicsőült szentek, a Sátán és Krisztus, mindenki hevesen küzd majd a vér, az izzadság, a mocskok, a szenny, a por, a puskák, a kardok, a mérges gázok, a tankok és a repülőek között”.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Ezt a fejezetet az *emberek* vagy a *tévedéseik* elleni támadásnak tartod?
2. Magyarázd meg az 1Móz5:21-24-et és a Jn14:1-3-at.
3. Hogyan használják a diszpenzácionalisták ezeket az igeszakaszokat?
4. Magyarázd meg az 1Thessz3:11-13-at. Mi célra használják a diszpenzácionalisták ezt az igeszakaszt?
5. A diszpenzácionalisták szerint mi következik rögvest a Bárány hét éves menyegzője után?

B. További megvitatáshoz

1. Tanít a Szentírás két, hét évvel elkülönülő második eljövételt?
2. Pontosan mi a probléma azzal az elképzeléssel, hogy emberek térnek majd meg a Földön a hét éves időszak alatt?
3. Bizonyítsd be, hogy Krisztusnak csak *egyetlen* második eljövetele lesz látható és hallható.
4. Mi a baj a diszpenzácionalistáknak a Dániel hetvenedik évhetére vonatkozó magyarázatával?
5. Miért nehéz elfogadni a diszpenzácionalistáknak az armageddoni csatára vonatkozó nézeteit?

42. fejezet: Az elragadtatás. Mit tanít a Szentírás?

Olvasandó: 1Thessz4:13-18

Miután megcáfoltuk az elragadtatással kapcsolatos diszpenzácionista elképzelést, nézzük meg, mit tanít tulajdonképpen a Szentírás erről a dologról.

1. Elragadtatás? Igen, de egyszerre történik majd meg a szentekkel és a szentekért.

A thesszalonikaibeliek megtérése nagyon új keletű volt. A visszacsúszás a pogány hiedelmekbe és szokásokba egyáltalában nem volt pusztán képzelgés. Ennek egyik kifejeződése a holtakért való olyan kesergés volt, mintha nem lenne reménységük. A *keresztény* számára azonban igenis van reménység. Számára ott a dicsőséges jövő mind a testet, mind a lelket illetően. Ezért a hátramaradottaknak nem szabad „úgy bánkódniuk, mint a többieknek a kiknek nincsen reménységük”. Az apostol így folytatja: „Mert ha hisszük, hogy Jézus meghalt és feltámadott, azonképen az Isten is előhozza azokat, a kik elaludtak, a Jézus által ő vele együtt”. Figyeljük meg: *Ő vele együtt!* Ennek a jelentése ez: Ugyanaz az Isten, Aki Jézust feltámasztotta a halálból, feltámasztja azokat is, akik Jézushoz tartoznak. S Jézussal együtt hozza majd el őket a mennyből, *azaz elhozza a lelkeiket a mennyből, hogy egyetlen pillanat alatt egyesülhessenek a testeikkel, melyekben majd az Úr elé mennek a levegőbe.* Mikor az Úr az emberi természetét illetően elhagyja a mennyet, ezek a szentek *Vele együtt* hagyják azt el. De emlékezz: Jézus *testben és lélekben* hagyja ott a mennyet. Ő úgymond „eltölti az idejét”. A lelkek azonban gyorsan lesietnek a Földre, ott egyesül ki-ki a maga testével, majd ezek a feltámadott személyek gyorsan visszaemelkednek „a levegőbe” találkozni Jézussal. S így jön ez az Úr a SZENTJEIVEL, nevezetesen a lelkekkel, és a SZENTJEIÉRT, nevezetesen a teljes személyiségükért (lelkeikért és testeikért). Mindez *egyetlen* eljövétel.

Ha a diszpenzácionistaknak igazuk lenne, akkor a SZENTEKEL történő eljövétel hét évvel a SZENTEKÉRT történő eljövétel után következne be. Felejts el mindent a hét évről. Ezek a magyarázók a kocsit fogják be a lovak elé. *Egyetlen* eljövétel lesz, de ennek az egyetlen eljövételnek a során a –VAL, -VEL előzi meg az –ÉRT-et, és nem fordítva. A 14. versben ugyanis ezt olvassuk: „Isten is előhozza azokat, a kik elaludtak, a Jézus által ő vele együtt”. Aztán a 16. és 17. versekben azt olvassuk, hogy a személyek, miután a lelkek egyesültek a testeikkel, elragadtatnak a levegőbe, hogy találkozzanak az Úrral. Figyeld meg: *elragadtatnak*, azaz Isten Krisztuson keresztül működő hatalma által emeltetnek fel, mert Jézus *értük* jött, hogy örökre velük legyen, s ők is *Ő*vele.

2. Elragadtatás? Igen, de határozottan nem ezer évvel a gonoszok feltámadása előtt

A diszpenzácionista szeretik kihangsúlyozni az alábbi kijelentést: „feltámadnak először a kik meghaltak volt a Krisztusban”. Úgy értelmezik, mintha az egész igeszakasz valahogy így lenne megírva: „És a KRISZTUSBAN meghaltak támadnak fel először, majd ezer évvel ezt követően feltámadnak a NEM KRISZTUSBAN meghaltak is”. Azonban Pál az egész igeszakaszban sehol nem mondja, hogy „a NEM KRISZTUSBAN meghaltak feltámadnak”. Ő csak a hívőkre gondol, senki másra. Ő az ellentétet a KRISZTUSBAN MEGHALTAK és a KRISZTUSBAN ÉLŐK között állítja fel. Egyrészt lesznek a hívők, akik Krisztus eljöveteleig már meghaltak. Másrészt lesznek túlélők, Isten gyermekei, akik akkor még mindig a Földön élnek. Amit tehát az apostol mond, az körülbelül ezt jelenti: „Ne aggódjatok a szeretteitek felől az Úrban, akik már meghaltak. Semmilyen vonatkozásban nem lesznek hátrányban Jézus visszatértekor. Épp ellenkezőleg, az akkor még a Földön élőknek meg kell majd várniuk azt a pillanatot, amíg a már meghaltak lelkei újra egyesülnek a testeikkel. Abban a pillanatban a túlélők egy szempillantás alatt elválnak. Majd azok, akik korábban két külön csoportra oszlottak, EGYÜTT, *egyetlen* hatalmas tömegként elragadtatnak az Úrral való találkozáshoz.”

Ezért kérlek, helyezd a hangsúlyt a megfelelő szóra, és olvasd az igeszakaszt ekképpen: „feltámadnak először A KIK MEGHALTAK volt a Krisztusban; AZUTÁN MI, A KIK ÉLÜNK, A KIK MEGMARADUNK, elragadtatunk azokkal együtt a felhőkön az Úr elébe a levegőbe”.

3. Elragadtatás? Igen, de nem titokban és nem csendben

Figyeljük meg a szavakat: „Mert maga az Úr riadóval, arkangyal szózatával és isteni harsonával leszáll az égből”. Ezt nevezték „a Biblia legzajosabb versének”. Világosan jelzi, hogy az Úr eljövetele *nyilvános* és *hallható* lesz. E riadó, az arkangyal szózata és a harsona hangja természetét illetően kérlek, olvasd el a Thesszalonikabelieknek írott levelekhez írott kommentáromat. Krisztus visszatérése emellett világosan *látható* is lesz (Jel1:7).

4. Elragadtatás? Igen, de nem holmi hétéves menyegzői lakomára

Ezt olvassuk: „és ekképen mindenkor az Úrral leszünk”. Figyeld meg a szavakat: MINDENKOR, és nem „hét éven át”. Mindig az Úrral! Milyen csodálatos is lesz az! „Annakokáért vigasztaljátok egymást e beszédekkel.”

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Milyen veszélyre figyelmeztet itt az apostol?
2. Milyen értelemben igaz, hogy Krisztus *egyetlen* második eljövetele a *szentekkel* és a *szentekért* történik majd? Magyarázd meg.
3. Pál vajon a két csoportról gondolkodván a hívőkre és a hitetlenekre, vagy két másik csoportra gondol? Ha így van, melyekre?
4. Bizonyítsd be, hogy az elragadtatás nem lesz titkos és csendes.
5. Bizonyítsd be, hogy az elragadtatás nem holmi hétéves menyegzői lakomára történik majd.

B. További megvitatáshoz

1. Magyarázd meg az „a kik elaludtak” kifejezést?
2. Utal arra Pál, hogy ő lesz az egyik túlélő (aki még él Krisztus visszajövetelekor)?
3. Kik az arkangyalok? Nevez meg egyet. Vannak mások is?
4. Magyarázd meg a harsonaszót: hogyan és mikor lesz majd?
5. Milyen gyakorlati haszonra teszel szert Krisztus dicsőséges második eljövételének és a Vele való találkozásunknak a tanulmányozásából? Kell-e ezeket a dolgokat tanítani a gyermekeinknek? Kell-e ezekről beszélgetni a diszpenzácionalistákkal, s ha igen, hogyan?

43. fejezet: A végítélet. Hány végítélet lesz? Ki lesz a bíró, és kik lesznek majd vele? Kik lesznek a megítéltek? Hol zajlik majd az ítékezés?

Olvasandó: Jel20:11-15

Mint már említettük, a millenniumot, ami a Földet illeti, a Sátán kevés ideje követi (Jel20:7-10), ami után Krisztus visszatérése következik az ítéletre, 11-15. versek, amiről épp az imént olvastunk.

Magát a visszatérést már tárgyaltuk. Ezért ebben és a soron következő fejezetekben a *végítélettel* foglalkozunk majd. Ezzel kapcsolatban az alábbi tíz kérdést elemezzük: Hány végítélet, vagy végítéleti nap lesz? Ki lesz a bíró? Kik lesznek majd vele? Kik lesznek a megítéltek? Hol zajlik majd az ítékezés? Mikor történik meg? Miért kell megtörténnie? Mi szerint (mi alapján) lesz kiszabva és végrehajtva az ítélet? Mit foglal majd magában ez az ítékezés? S mi lesz a vége?

1. Hány végítélet, vagy ítéletnap lesz?

Testvéreink a Krisztusban, a premillennisták általában három különböző ítéletről beszélnek: ítéletről Krisztus *első* második eljövetelekor (parousia), ítéletről a *második* második eljövetelekor, hét évvel később (a *megmutatókorszak*), s ítéletről a nagy fehér trón előtt, ezer évvel később. E három közül az első, ahogyan őt látják, az élő és a feltámadott szenteket érinti, a második a nemzeteket (azért, ahogyan a zsidókkal bántak), a harmadik pedig a gonoszokat. Egyes diszpenzacionalisták ugyanakkor négy, öt, hat, sőt hét ítéletig is elmennek.

A Szentírás azonban mindig egyszeri eseményként említi a végítéletet. Beszél az ítélet *napjáról*, de nem a *napjairól*. Lásd például Jn5:28-29, Csel17:31, 2Pt3:7 és különösen 1Thessz1:7-10. A most olvasott igeszakaszból (Jel20:11-14), szintén teljesen világos (lásd főleg a 12. verset), hogy csak *egyetlen* végítélet lesz.

2. Ki lesz a bíró?

Az igeszakaszunk szerint az lesz a Bíró, Aki „a nagy fehér trónon ül”. Újra és újra olvasunk „a trónon ülőről... és a Bárányról”. Ezért tehát Isten, a Bárányon, Jézus Krisztuson keresztül lesz a Bíró. Természetesen minden *külsődleges* isteni munkában (teremtés, gondviselés, megváltás, ítélet) a Szentháromság mindhárom Személye együttműködnek. Mindazonáltal az olyan igeszakaszokból, mint a Dán7:13, Mt25:31-32, 26:64, 28:18, Jn5:27, és Fil2:9-10 világos, hogy az élők és a holtak ítélésének tisztessége Krisztusra, mint Közbenjáróra ruháztatott, jutalomként az elvégzett közbenjárói munkájáért.

3. Kik lesznek majd Vele ebben a végítéletben?

Az olyan igeszakaszokból, mint a Mt13:41-42, 24:31, 25:31, 2Thessz1:7-8, és Jel14:17-20 nyilvánvaló, hogy az angyalok ott lesznek majd Krisztussal a végítéletkor. Ők gyűjtik majd például a gonoszokat a fehér trón elé, és „vetik a tűz tavába”. Természetesen részt vesznek majd a Menyasszony (az egyház) üdvözlésében is, mikor a Völegénnyel (Krisztussal) találkozik.

A Zsolt 149:5-9-ből és az 1Kor6:2-3ból az is kiderül, hogy a hívők tevékenyen kiveszik majd a részüket az ítékezésből. Mindenesetre legalább azzal, hogy dicsérik Krisztus igazságos ítéleteit (Jel15:3-4).

4. Ki lesz megítélve?

Először is *minden bukott angyal* (Mt8:29, 2Pt2:4, Júd6). Ez vonatkozik a Sátánra, és minden segédjére, a démonokra.

Másodsor, amint ez nagyon világosan kiderül a most olvasott igeszakaszból, *minden emberi lény, akik valaha is éltek*, együtt megjelennek majd a nagy fehér trón előtt. Ezt olvassuk: „a halottak, nagyok és kicsinyek”. Világos, hogy senki nem lesz kivétel, sem a gonoszok, sem az igazak. Lásd még Mt25:32, Rm14:10, 2Kor5:10.

5. Hol zajlik majd az ítékezés?

A válasz: „a nagy fehér trón előtt” (Jel20:11). De hol lesz ez a trón? Egyesek a Földre helyezik. Mások szerint azonban ezzel az elmélettel szemben két ellenvetés fogalmazható meg: a. a Jelenések könyvében (Isten és a Bárány) trónja általában a felsőbb régiókban, és nem a Földön található, és b. lesz-e elegendő hely a Földön minden egykor élt generáció számára ahhoz, hogy *együtt* álljanak a trón előtt? De ha nem a Földön, akkor miért ne a levegőben? (Ez semmiképpen sem akadályozza meg Krisztust abban, hogy „megálljon a Földön” az ítéletet követően.) Azt mindenesetre tudjuk, hogy Krisztus visszatérésekor a hívők a levegőbe ragadtatnak, s Urukkal a levegőben találkoznak (1Thessz4:17). Miért lenne lehetetlen, hogy a hívők örömmel mennek a találkozóra Urukkal és Megváltójukkal, miközben a gonoszokat az ítélet trónja elé hajtják?

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Egy, vagy több végítélet lesz? Bizonyítsd a válaszodat.
2. Ki lesz a Bíró?
3. Kik lesznek vele az ítékezés során?
4. Kik lesznek megítélve?
5. Milyen elméletek léteznek az ítékezés helyével kapcsolatosan? Mit gondolsz ezekről?

B. További megvitatáshoz

1. Mit jelent a „könyvek” és a „más könyv” a Jel20:12-ben?
2. Mit jelent a „második halál” a Jel20:14-ben?
3. Miért adatott át az ítékezés munkája a Fiúnak?
4. Mit gondolsz erről a kijelentésről: „A világ története a világ ítélete”?
5. Nem azt tanítja a Jn5:24, hogy a hívők nem mennek ítéletre? Magyarázd a választ.

44. fejezet: A végítélet. Mikor történik meg? Miért kell megtörténnie? Mi alapján ítéltetnek meg az emberek?

Olvasandó: Mt25:31-40, Lk12:47-48

1. Mikor történik meg?

A most olvasott igeszakaszról világos, hogy a végítélet rögtön Krisztus második eljövetele és a halottak feltámadása után következik be: „Mikor pedig eljő az embernek Fia az ő dicsőségében... elébe gyűjtetnek mind a népek”. Lásd még 2Thessz1:7-10 és Jel20:11-14. A Belga Hitvallás 37. cikkelye nagyon szépen fejezi ezt ki:

„Végül, hisszük, hogy Isten Ígéje szerint, mikor eljön az Úr által kiszabott idő (amit egyetlen teremtmény sem ismer), s a választottak létszáma teljességre jut, a mi Urunk Jézus Krisztus eljön a mennyből testileg, és látható módon úgy, ahogyan felvitetett, nagy dicsőséggel és fenséggel, hogy az élők, és a holtak Bírójának hirdesse ki Magát. Ezt a régi világot tűzzel és lánggal megégeti azért, hogy megtisztítsa. Akkor minden emberi teremtmény személyesen jelenik meg a nagy Bíró előtt – férfiak, nők és gyermekek, akik a világ kezdetétől a végéig valaha is éltek.” Lásd még Mt24:36 és 2Pt3:9.

2. Miért kell megtörténnie?

Gyakran hallható ellenvetés: „A végítélet teljességgel szükségtelen és felesleges, mert az elvetettek már jóval azt megelőzően tudni fogják, hogy hol töltik az örökkévalóságot, s ez igaz a választottakra is. Vajon nem igaz, hogy mikor valaki meghal, azonnal a mennybe, vagy a pokolba kerül? Ezért miféle célt szolgálhatna a végítélet?”

Ez az érvelés azonban hibás. Figyeljük meg az alábbi tényeket, melyek megmutatják, hogy a végítélet az utolsó napon valóban szükséges:

a. A *túlélők* – azaz azok, akik még a Földön élnek, mikor Jézus visszatér – még nem lettek kijelölve sem a mennyre, sem a pokolra. Ezért *őket* még egészen biztosan ítélni kell.

b. A végítélet azonban szükségszerűen nemcsak miattuk történik meg, hanem mindenkit érint majd, mert a boldogság, vagy a sírás pontos foka, vagy mértéke, amit az egyes emberek *lélekben és testben* megélnék majd az örökkévalóságban, még nem lett eldöntve. A végítélet napjáig azok, akik meghaltak, *csak lélekben* vannak a mennyben, vagy a pokolban.

c. Isten igazságosságának nyilvánosan meg kell mutatkoznia, hogy Ő dicsőíttethessék.

d. Krisztus igazságosságát és a népe tisztességét nyilvánosan kell igazolni. Mikor a világ általánosságban utoljára látta Jézust, Ő egy kereszten függött, mint egy bűnöző! Ezt a feltevést – miszerint Ő egy, a saját bűneiért elítélt gonosztevő – meg kell cáfolni. Minden embernek látnia kell Őt, Akit átszegeztek. Szemlélniük kell Őt a Maga dicsőségében... népével „a jobbán”.

3. Milyen mérce szerint ítéltetnek meg az emberek?

A belépés az új égbe és új földre, vagy a kizárás onnan attól függ majd, hogy az illető felöltözte-e Krisztus igazságát, vagy sem. Krisztuson kívül soha sehol nincs üdvösség (Csel4:12, v. ö. Jn3:16, 14:6, 1Kor3:11).

Mindazonáltal lesznek fokozatok a büntetésben és lesznek fokozatok a dicsőségben is. Figyeljük meg a „sokkal büntetettik... kevesebbel büntetettik” kifejezéseket a most olvasott igeszakaszban (Lk12:47-48), továbbá lásd Dán12:3, 1Kor3:12-14.

A dicsőség, vagy a büntetés mértékét két dolog fogja meghatározni:

a. Mekkora „világosságot” (ismeretet) kapott az illető? (Rm2:12)

b. Milyen módon használta fel a kapott világosságot? (Lk12:47-48). Hűséges volt? S ha igen, mennyire? Ez nyilvánvaló lesz a *cselekedeteiből*. Ezért olvassuk, hogy a halottak „megítéltetének mindnyájan az ő cselekedeteik szerint”.

Nos, ez kettős értelemben is igaz, mert ezek a cselekedetek megmutatják majd, hogy az illető *igazán krisztushívő-e, vagy sem*, továbbá *mennyire* használta fel a kapott világosságot, vagy éppen élt vissza azzal (Jel20:13, majd 1Kor3:12-14).

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. A Szentírás szerint mikor lesz a végítélet?
2. Hogyan fejezi ki magát a Belga Hitvallás ebben a dologban?
3. Milyen ellenvetést szoktak gyakorta tenni a végítélet elképzelésével szemben?
4. Miképpen válaszolsz erre az ellenvetésre?
5. Milyen mérce szerint lesznek megítélve az emberek?

B. További megvitatáshoz

1. Mi teszi Krisztus dicsérő szavait a jobb keze felől állók számára oly csodálatosakká? A Mt25:35-36-ban olvasható szavakra gondolok. Tanács: olvasd a Jn15:5 (utolsó mondatának), az 1Kor4:7-nek és az Ef2:10-nek a fényében.
2. Miképpen jelenti ki a Mt25:40 *a titokzatos Krisztust*?
3. A valóban jó cselekedetek milyen jellemzőit említik a 37-39. versek?
4. A Máté 25 eme szakaszának (főleg a 35 és 36. versek) fényében mondanád azt, hogy mi, protestánsok, néha abba a veszélybe kerülünk, hogy alulértékeljük a jócselekedetek értékét?
5. Miképpen taníthatjuk a gyermekeinket arra, hogy áldások legyenek?

45. fejezet: A végítélet. Milyen részekből fog állni? Mi lesz a végeredménye?

Olvasandó: Mt25:41-46

1. Milyen részekből fog állni?

Természetesen lehetetlen megállapítanunk, milyen *pontos* sorrendben fogják ezek az összetevők együttesen majd a végítéletet alkotni. A Szentírás nem ad nekünk elegendő információt ahhoz, hogy az események részletes, pontos menetrendjét felállítsuk. Vannak azonban elemek, melyeket a Biblia a végítülethez tartozókként említ. Ezért lehetséges *általánosságban* az a sorrend, melyekben én említem meg ezeket, megfelel majd a tényleges sorrendnek, amint az a soron következőkből kiderül:

a. *Elkülönítés*

Mikor mindazok, akik valaha is éltek, össze lesznek gyűjtve Előtte, az Emberfia két csoportra fogja majd őket osztani, a juhokat a jobb keze, a kecskéket a bal keze felől állítván (Mt25:31-33). Figyeljük meg, hogy a Mt25:31-46-ban ez a *legelső említett tény*. Itt észben kell tartani, hogy Isten mindentudó. Isten számára szükségtelen lépcsőről lépésre eljutni bármely következtetésre a szív belső állapotát illetően, mely ezt, vagy azt a személyt jellemzi. Ő már mindent tud. Amellett vajon nem a juhok azok, akik *választottak* az örökkévalóságtól fogva, illetve nem a kecskék az *elvetettek* (szintén az örökkévalóságtól fogva)? Emellett, amint korábban rámutattunk, a trón elé gyűjtöttek túlnyomó többsége már *a lelkiüket illetően* volt a mennyben, vagy a pokolban! E különböző okok miatt a Bírónak nem lesz nehéz *azonnal* elkülöníteni a tömeget, jobb kézre állítva a juhokat, míg bal kézre a kecskéket.

b. *Bírói ítélet*

Amit eddig mondtunk, abból kiindulva azonban nem szabad arra gondolnunk, hogy az elkülönítés *önkéntes*, így például csak és kizárólag az örökkévalóságban meghozott döntéstől függ, s nem lesz számításba véve az ember tényleges élete is úgy, ahogyan azt megélte. Épp ellenkezőleg, minden egyes személy egész élete, még a legbelsőbb gondolatai és motivációi is „megítéltetik”. Azaz, az alapdöntés („felmentve”, vagy „elítélve”) igazságossága világossá válik. S így minden egyes személy dicsőségének, vagy büntetésének mértéke is jogilag lesz meghatározva. Lásd Mt25:35-45, továbbá Préd12:14, Lk12:47-48, Rm2:16, és 2Kor5:10.

c. *Nyilvánosságra hozatal*

Minden cselekedet, amit az ember valaha is tett, minden szó, amit valaha is mondott, minden gondolat, amit valaha is gondolt, minden becsvágy, amit valaha is táplált, és minden motívum, mely valaha is cselekvésre sarkallta, vagy éppen leállította, fel lesz fedve mind önmaga, mind mindenki más előtt. Más szóval „könyvek nyílnak meg”. Azaz a teljes körű feljegyzések minden ember életéről úgy, ahogyan ezek a feljegyzések Isten mindentudásában léteznek, s most homályosan visszatükröződnek minden egyes ember lelkiismeretében, a nyilvánosság elé kerülnek. (Dán7:10, Mal3:16, Lk12:3, 1Kor4:5 és Jel20:12).

Nem szükséges azt feltételezni, hogy ez majd hosszú-hosszú időt vesz igénybe. Szemléltetésképpen gondoljunk egy őszi tájra. Ha részletesen kellene leírnod, az hosszú időt venne igénybe, de egy puszta ránézéssel vagy áttekintéssel egy pillanat alatt az elmébe véshető.

d. *Kihirdetés*

Az egyes személyekre vonatkozó pontos ítélet ki lesz hirdetve és meg lesz indokolva. Erről eleven képes fest a Mt25:34-46.

e. *Végrehajtás*

Az ítéleteket, bármik is legyenek azok az egyes konkrét esetekbe, végrehajtják (Mt13:30).

f. *Igazolás*

Az egész folyamatban Isten igazsága teljesen nyilvánvalóvá válik. Krisztusnak, az ügyének és a népének igazságos mivolta szintén megmutatkozik. Még az elkárhozottak is kénytelenek lesznek ezt elismerni a szívük legmélyén, Isten népe pedig dicsérni fogja majd ezért a hármast Istent (Jel15:3-4, 19:2).

2. Mi lesz a végeredménye?

Olvasd el a Mt25:46-ban. Ami viszont a végső állapotot illeti a mennyben és a pokolban, arról lásd a következő szakaszt.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Ha néhány embert idéznek egy földi bíró elé, akkor az elkülönítés – bűnös, nem bűnös – az *eljárás végén* következik be. Miképpen lehet tehát, hogy mikor minden ember megjelenik Krisztus ítélőszéke előtt, az elkülönítés *azonnal* végbe megy?

2. Bizonyítsd be, hogy az emberek gondolatai, szavai cselekedetei, stb. megítéltetnek. Miért szükséges ez?

3. Mi jelent a „könyvek nyittatának meg” kifejezés?

4. Miképpen lesz kihirdetve és végrehajtva az ítélet?

5. Miképpen lesz igazolva Isten igazsága?

B. További megvitatáshoz

1. Megítéltetnek a jó angyalok?

2. Vajon a *bűnös cselekedetek*, melyeket Isten népe követett el, nyilvánosságra kerülnek a végítélet során?

3. Ha ragaszkodsz ahhoz a véleményedhez, hogy Isten népének bűnei *nem* kerülnek nyilvánosságra a végítélet során, akkor hogyan magyarázol olyan igeszakaszokat, mint pl a Préd12:14, Mt12:36, Rm2:16, és 1Kor4:5?

4. Van-e bármi jelentősége annak a ténynek, hogy míg a Mt25-ben a hívők *bűnös* cselekedetei nincsenek említve, a jócselekedeteik fel vannak sorolva?

5. Milyen fényt vet a Jel14:14-20 a végítéletre?

IV. rész: A végső állapot

46. fejezet: A gonoszok végső állapota. Vajon a Gyehenna megsemmisülést, vagy örök büntetést jelent a test és a lélek számára, mikor Jézus visszatér bíróként?

Olvasandó: 2Krn28:1-4, Mt10:28

1. A „Gyehenna” név eredete

A végítélet eredményeképpen a gonoszok a pokolba kerülnek testben és lélekben. Az angol „pokol” szavunk az örök büntetés helyét jelenti a gonoszok számára. Az Újszövetségben erre három szó használatos: *Hádész* (tízszor, lásd 17. fejezet), a *Gyehenna* (tizenkétszer) és a *Tartarosz* (egyszer). Természetesen vannak még olyan jelképes kifejezések is, mint a „tüzes kemence”, a „tűz tava”, a „második halál”, stb. De csak a Hádészt, a Gyehennát és a Tartaroszt fordítják pokolnak az angol Újszövetségben. Mivel már tanulmányoztuk a Hádész jelentését, most megvizsgáljuk a Gyehennát, főleg mivel nem kevesebb, mint egy tucatszor fordul elő. S a Gyehenna „a gonoszok végső állapotához” tartozik.

Ez a tanulmányozás szükséges, mert sokan mondják, hogy a Gyehennát soha nem szabad pokolnak fordítani, mert valójában a pokol nem is létezik. A Gyehenna egyszerűen csak megsemmisülést jelent, mondják a Jehova tanúi (a russelliták). Nos, ha ez igaz, akkor az összes angol és amerikai hittudós, akik fordították a Bibliát, nagyot tévedtek. Akár az Authorized Versiont, akár az American Standard, vagy a Revised Standard változatot olvassuk, mindegyik esetben azt látjuk, hogy a Gyehennát „pokolnak” fordították. Vajon itt tercet szöttek a bibliaolvasó közösség megtévesztésére? Vajon mindenki téved a russelliták kivételével?

A legjobban úgy tanulmányozhatjuk a Gyehenna szót, ha megvizsgáljuk az eredetét. A Gyehenna a Ge-Hinnom, azaz a Hinnom földje szóból származik, ami egy völgy, mely eredetileg Hinnom, utána pedig a fiait tulajdonában állt. Ez a völgy megtalálható Jeruzsálem bármely jó térképén (a várostól délre, nyugat felé húzódik). Eredetileg kétségtelenül szép hely lehetett. De nem maradt meg annak. Felépítettek benne egy magaslatot. Később azután Tófetnek nevezték, melynek a jelentése egyesek szerint „a köpedelem helye”, vagy „az utálaté”, mások szerint „az égés helye”. Bármelyik jelentés nagyon alkalmas. Látszólag ennek a magaslatnak a tetején volt egy mély lyuk, melyben fát halmoztak fel, s ezt a fát kénkövel gyűjtötták meg (lásd Ézs30:33). A gonosz Akház és Manassé királyok tulajdonképpen ebben a tűzben égették meg a gyermekeiket, áldozatul kínálván őket a szörnyű Moloch bálványának (1Krn28:3, 33:6). Mások utánozták gonosz példájukat (Jer32:55). Jeremiás megjövendölte, hogy isteni ítélet sújtja majd a Tófetet: Isten a szörnyűséges gonoszságot, ami a Ge-Hinnomban történt, olyan tömegmészárlással sújtja majd, hogy a helyet „az öldöklés völgyének” fogják nevezni (Jer7:31-34, 19:2, 32:35). Az istenfélő Jósiás király beszennyezte ezt a bálványimádó magaslatot, és leállította az ott folyó istentelenséget (2Kir23:10). Utóbb Jeruzsálem szemetét éghették itt el. Ezért valahányszor csak megközelítették a völgyet, mindig az égő szemét lángjait látták.

Nos, összeadván ezeket a különféle, a Ge-Hinnom által képviselt elképzeléseket – nevezetesen az örökké égő tüzet, a gonoszságot, az istentelenséget, az isteni ítéletet, a mézárást – könnyű meglátni, hogy a Ge-Hinnom vált a gonoszok örök tartózkodási helye jelképének, nevezetesen a pokolnak. A Ge-Hinnom lett a görögben a Gyehenna, a soha abba nem maradó kínok helye.

S nehogy az olvasó összezavarodjon, ki kell hangsúlyozni, hogy az örök büntetésnek csak *egyetlen* helye létezik. A Hádész és a Gyehenna egy és ugyanaz, ami a *helyet* illeti. Mikor azonban a helyet Hádész néven emlegetik, ez a gonoszok *lelkeinek* tartózkodási helyére utal az ítéletnapot *megelőzően*, mikor pedig Gyehenna néven, akkor a név *általánosan* a gonoszok *testeinek és lelkeinek* tartózkodási helyére vonatkozik az ítéletnapot *követően*.

2. A Gyehenna azonnali megsemmisülést, vagy örök kínokat jelent?

A Gyehenna tizenkét előfordulása az alábbi:

Mt5:22 – az ember „a ki pedig ezt mondja: Bolond, méltó a gyehenna tüzére”.

Mt5:29, 18:9 és Mk9:47 – az, akit bűnbe visz a jobb szeme, az jobban teszi, ha kivájja és eldobja, nehogy az egész teste, két szemmel egyetemben a Gyehenna tüzére vetessen.

Mt5:30 és Mk9:43 – hasonló kijelentés azzal az emberrel kapcsolatosan, akit a *keze* visz bűnbe.

Mk9:45 – hasonló kijelentés azzal az emberrel kapcsolatosan, akit a *lába* visz bűnbe.

Mt10:28, v. ö. Lk12:5 – Isten képes mind a lelket, mind a testet megsemmisíteni a Gyehennában.

Mt23:15 – „a gyehenna fiává teszitek őt, kétszerte inkább”.

Mt23:33 – „... miképpen kerülitek ki a gyehennának büntetését?”

Jak3:6 – „A nyelv... maga is lángba borul a gyehennától”.

Világos tehát, hogy a Gyehenna az a hely, amelyre Isten ítéli a gonoszokat mind testi (szem, kéz, láb, stb.), mind lelki büntetés végett.

A Gyehenna büntetése emellett *véget nem érő*. Tüze olthatatlan (Mt3:12, 18:8, Mk9:43, Lk3:17). A lényeg nem pusztán az, hogy ott mindig ég a tűz, hanem hogy *Isten égeti a gonoszokat olthatatlan tűzzel*, azzal a tűzzel mely a számukra, valamint az ördög és az angyalai számára készítettett (Mt3:12, 25:41). A férgük soha el nem hal (Mk9:48). Gyalázatuk örökös (Dán12:2). Bilincseik is örökösek (Júd6-7). Tűzzel és kénkövel kínozzák majd őket... és a kínlódásuk füstje felszáll örökkön örökké, ezért sem éjjel, sem nappal nem lesz nyugalmuk (Jel14:9-11). Igen, „éjjel és nappal örökkön örökké” (Jel20:10, v. ö. 19:3).

Oly sok igeszakasz tartalmazza mind a test, mind a lélek örök büntetésének tanítását, hogy bárki megdöbbenhet azon, hogy mindennek dacára léteznek manapság emberek, akik kijelentik: elfogadják a Szentírást, de mindazonáltal elvetik a soha véget nem érő kínok elképzelését. Ahelyett hogy elvetnénk, mindenkinek arra kell törekedni, hogy Jézus Krisztusba vetett gyermeki hittel elkerülje azt!

Valaki hallotta ezt az ellenvetést: „De vajon nem tanítja a Szentírás a gonoszok *pusztulását*?” De, valóban, de ez a pusztulás nem azonnali megsemmisülés, melynek során semmi nem marad a gonoszokból, azaz más szóval megszűnnének létezni. A *pusztulás*, melyről a Szentírás beszél, *örök pusztulás* (2Thessz1:9). A reményeik, az örömeik, a lehetőségeik, a vagyonuk, stb. minden odavész, ők maguk pedig kínoztatnak, mégpedig örökkön örökké. Mikor Jeremiás olyan pásztorokról beszél, akik pusztították a juhokat, vajon úgy értette, hogy a juhok *megszűntek létezni*? Mikor Hóseás így kiáltott: „Ó Izrael, elpusztítottad magad!”, akkor vajon azt akarta mondani, hogy a nép *megsemmisült*? Vajon Pál (Rm14:15) úgy érti, hogy az evéssel képesek vagyunk *megsemmisíteni* a testvérünket? Vagy, hogy egykor ő maga *megsemmisítette* a hitet (Gal1:23)?

Talán a legsokatmondóbb érv azzal az elképzeléssel szemben, mely szerint a gonoszok egyszerűen megsemmisülnek, az igazak viszont örökké élnek az a tény, hogy a Mt25:46-ban ugyanaz a szó írja le az előbbieket büntetésének, illetve az utóbbiak boldogságának hosszúságát: a gonoszok elmennek az *örök* büntetésre, az igazak pedig az *örök* életre.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Melyik három szót fordítják a görög Újszövetségben „pokolnak”?
2. Mit tanítanak a Jehova tanúi a Gyehenna szó jelentését illetően?
3. Mondd el a Gyehenna szó történetét.
4. Miképpen teszel különbséget a Hádész és a Gyehenna szavak között? Vajon ezek két különböző helyet jelölnek, s ha nem, akkor mit?
5. Bizonyítsd be, hogy a Gyehenna nem jelenthet megsemmisülést, s a poklot jelenti, mint az örök büntetés helyét.

B. További megvitatáshoz

1. Mit jelent a Tartarosz, és hol fordul elő ez a név?
2. Mit jelent a tűz tava, és hol fordul elő ez a név?
3. Mit jelent a második halál, és hol fordul elő ez a név?
4. A Jel14:9-12-ben mit jelent az ember, aki imádja a fenevadat és annak képmását, és felveszi a homlokára, vagy a kezére annak jelét? Magyarázd meg az igeszakasz többi részét (Jel14:9-12).

5. Magyarázd meg a Mk9:43-48-at.

47. fejezet: A gonoszok végső állapota. Vajon Isten jelen van a pokolban? Vajon a pokol tüze valóságos?

Olvasandó: Mt10:25:30, 41; Jel20:10, 15

1. A pokol leírása

Mindig is voltak nagyon élénk képzelőerővel megáldott emberek. Egyesek közülük nagyon ügyesen festenek le hátborzongató képeket. Bármilyen, amit szörnyűséges szemlélni, az ő szakterületük, és nagyon részletesen festik azt le. Itt például az egyik régi templomban lóg egy ilyen kép. A feltámadás reggelét ábrázolja. Az emberek jönnek elő a koporsóikból. Az ördögök a sarkuknál fogva ragadják meg a gonoszokat. Üstök vannak felállítva a tüzek fölött. Minden egyes üstben ötven, vagy még több ember van. Démonok szítják a tüzeket. Szerencsétlen alakokat vernek kegyetlenül, akiket a nyelvüknél fogva akasztottak fel.

Dante a híres *Inferno* című művében az írott szó segítségével rajzolt képeket. Dante azonban valódi művész volt, egy zseni. Volt eredetisége. Például ritka rátermettséggel illesztette a pokol speciális büntetéseit az egyen bűnök fajtáihoz. Például azok, akik a földi életük során állandóan veszekedtek és bosszút álltak, most a pokolban egymás örökös darabokra szaggatásával voltak elfoglalva:

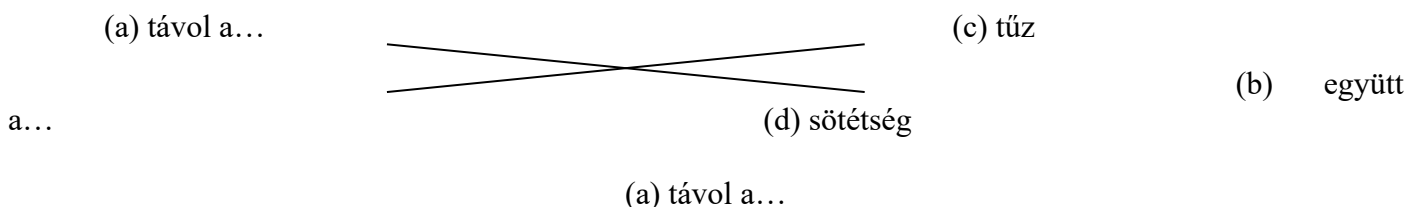
„Ütötték egymást - nemcsak kézzel épen,
de fejjel, mellel, lábbal - s még mohóbban
fogakkal tépték - mindenféleképen.”

Ugyancsak Dante szerint a Sátán, aki maga a fő áruló, örökké rágja három szájában a kisebb árulókat: Júdást, Brutust és Cassiust.

A középkor örömét lelte az efféle dolgokban. Mikor azonban a Bibliához fordulunk, azonnal látjuk, hogy sokkal mértékletesebb és korlátozottabb az ábrázolásai. Meg kell hagyni, jelzi a pokoli büntetés természetét, de a fő célja még ezzel is az, hogy figyelmeztesse a bűnöst: meneküljön Isten haragja elől, biztos menedékhelyet találván Krisztusban.

Az előző fejezetben megmutattuk, hogy a pokol *örök pusztulást* jelent. Most összefoglaljuk a gonoszok tartózkodási helye leírásának többi elemét. A következő összefoglalóban állandóan észben kell tartani, hogy amint korábban megmutattuk, a pokol legfélelmetesebb kínja azoknak van fenntartva, akik jóllehet ismerték az utat, azt mégis elutasították. Nem azt jelenti ez, hogy a pokol bárki számára kellemes hely lesz. Egyáltalában nem. Minden odajutó számára megmarad a kétségbeesés és a sötétség helyének, de természetesen nem mindenkinek egyforma mértékben.

A még hátralevő leíró elemeket röviden összefoglalhatjuk négy szóval, melyek két párhuzamos, vagy kereszteződő párba állíthatók az alábbiak szerint:

A gonoszok örök pusztulást szenvednek el „*távol az Úr ábrázatától, és az ő hatalmának dicsőségétől*” (2Thess2:9). „Elmennek majd az örök gyötrelemre” (Mt25:46). Hallják majd a szörnyű szavakat: „Távozzatok tőlem!” (Mt8:11-12, 22:13, 25:10-13) A lakóhelyük „kívül” lesz a báltermen, a menyegzői lakomán, a bezárt ajtón. Belül lesz a Vőlegény. Belül lesznek azok, akik elfogadták a meghívást. *Kívül* lesznek a királyság ama fiai, akik elrúgták maguktól a kegyelmes figyelmeztetéseket, s most már hiába kopogtatnak az ajtón (Lk13:28). *Kívül* lesznek az ebek (Jel22:15). A gonosz lelkek levettetnek *a feneketlen mélységbe* (Jel9:1-2, v. ö. 11:7, 17:8, 20:1-3. Azaz vég nélkül süllyednek egyre lejjebb, egyre távolabb Isten és a Bárány jelenlététől.

(b) együtt a...

A pokol büntetése azonban semmiképpen sem csak az *elkülönítés* dolga. Sőt, nagyon is az ellentéte, az *együttlété*, az elképzelhető legborzalmasabb együttlété. A gonoszok örökké együtt lesznek az ördöggel és az angyalaival (Mt25:41, Jel20:10, 15): A pokolban nincsen szeretet (Ézs14:9-11).

(c) tűz

Azt, hogy a pokol a tűz, vagy a lángok helye, a Szentírás mondja mindenütt (Ézs33:14, 66:24, Mt3:12, 5:22, 13:40, 42, 50, 18:8-9, 25:41, Mk9:43-48, Lk3:17, 16:19-31, Júd7, Jel14:10, 19:20, 20:10, 14-15, 21:8). Ez a tűz elolthatatlan. Égni fog örökkön örökké.

(d) sötétség

Végül, a pokol az a hely, ahol a sötétség lakozik. Egyesek számára ez a „külső sötétség” helye (Mt8:12, 22:13, 25:30): ez az a hely, ahol a gonosz lelkek „örök bilincseken, sötétségben tartatnak” (Júd6). „A sötétség homálya” volt „örökre fenntartva” a „tévelygő csillagoknak”, akik „a maguk rútságát tajtékozzák” (Júd13).

A négy dolgot keresztezve is egymáshoz rendelhetjük: *távol* lenni Istentől, Aki a világosság, azt jelenti, *együtt* a sötétséggel. S *együtt* lenni az ördöggel és az angyalaival azt jelenti, *együtt* lenni velük abban a *tűzben*, ami a számukra készített.

2. Ez a leírás két egymással szoros összefüggésben álló kérdést vet fel

a. Isten vajon jelen van a pokolban?

b. Vajon a pokol tüze valóságos?

Az első kérdés kibővíthető ekképpen: Miképpen lehetséges, hogy a gonoszok *elküldetnek* az Úr jelenlétéből? Vajon Isten nem mindenütt jelenlevő? (Zsolt139:7-12) A válasz ez: noha Isten valóban mindenütt jelen van, ez a jelenlét nem mindenhol a szeretet jelenléte. A pokol azért pokol, mert noha Isten jelen van ott is, *a teljes haragjával* van jelen (Zsid12:29, Jel6:16). A menny azért menny, mert Isten jelen van ott is, *a teljes szeretetével* van jelen. A *szeretet* eme jelenlétéből lesznek a gonoszok mindörökre száműzve.

Ami a második kérdést illeti, ez fogalmazható újra ekképpen. Ha a pokol a *tűz* helye, akkor hogyan lehet egyszerre a *sötétség* helye is? Vagy fordítva. A kettő egymást kölcsönösen kizárja.

A válaszom erre az, hogy nem szükségszerűen. Ismertem egykor valakit, aki a sugárzás valamely formájától súlyosan megégett, de mikor ez történt vele, az illető egy sötét szobában volt. S vajon nem beszélünk *égető* szomjúságról, *égető* lázról, stb.? Tehát teljesen lehetséges, hogy valamiféle *szó szerinti*, vagy ha jobban tetszik *félig-meddig szó szerinti*, de mégis *fizikai* értelemben a tűz, azaz az *égés* helye a pokol, de ugyanakkor a *sötétség* helye is.

Azok, akik tagadják ezt a dolgot a Lk16:19-31-ben feljegyzett példázatra hivatkoznak. Ám még ha el is fogadjuk, hogy a *testetlen* állapotában a gazdag ember *fizikailag* nem égett, ez vajon azt bizonyítja, hogy ha majd egyszer a gonoszok megkapják a testeiket, akkor nem fognak kínoztatni olyan tűzzel, mely bizonyos értelemben fizikai? Észben kell tartanunk, hogy a gazdag ember a példázatban úgy van lefestve, mintha lenne teste (például azt kéri, hogy a *nyelvét* hűtsék). Ebben a *mintha lenne teste* állapotban szenved el a kínokat „a lángokban”. Én nem értem, ez miképpen bizonyítja bármi módon, hogy a pokol nem lehet a lángok helye. A példázat inkább azt tanítja, hogy szörnyű büntetés, először a lélek, majd a test számára is várja a gonoszokat. S nem ezt tanítja mindenütt a Szentírás?

Jóllehet azonban a szó szerinti tűz – a bizonyos értelemben fizikai tűz – tanítását nem kell kizárni, igaz marad, hogy a Szentírás szerint *a szó szerinti jelentés nem meríti ki a fogalmat*. Örök tűz készítettett „az ördögnek és az angyalainak”, de ők *csak lelkek*. S a Szentírás gyakran társítja a másik két fogalmat is a tűzzel, nevezetesen az *isteni haragot* és a gonoszok ebből következő *kínjait*. Nézd meg ezt magad is az alábbi igeszakaszok megvizsgálásával: 1Móz18:20, v. ö. 19:24, 5Móz32:22, Zsolt11:6, 18:9, 21:10, 97:3, 140:11, Jer4:4, Ám1:4, 7, 10, stb., Náh1:6, Mal3:2 és Jel14:10-11.

A Golgotán, konkrétan a *sötétség* három órájának elszenvedése eredményeképpen, Istennek a bűnnel szemben táplált haragja *tüze* miatt kiáltott végül így Jézus: „Én Istenem, én Istenem! miért hagyál el

engemet?” Ebbe a *pokolba* alászálva szabadított meg minket a legnagyobb gonoszságtól, és adta birtokunkba a legnagyobb boldogságot.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Amellett, ami az előző (46.) fejezetben elhangzott, mi az a négy kulcsszó, melyek összefoglalják a Szentírásnak a pokolról alkotott képét?
2. Távol mitől? Kitől? Miben? Együtt kivel?
3. Bizonyítsd be, hogy a Szentírás azt tanítja: a pokol a tűz és a sötétség helye.
4. Ha Isten jelen van a pokolban, akkor milyen értelemben?
5. Vajon a pokol tüze valóságos? Magyarázd meg.

B. További megvitatáshoz

1. A pokol *sötétségét* szó szerint kell érteni?
2. Vajon a szó szerinti jelentése, ha helyes, *kimeríti* a *sötétség* fogalmát, mikor a pokolra vonatkoztatják?
3. Mit jelent az, hogy Jézus „alászállt a pokolra”?
4. Miképpen vetett a Golgota fényt a pokol természetére?
5. „Csak az elkárhozottak tudják, milyen hatalmas szenvedésen ment keresztül Jézus, mikor meghalt értünk a kereszten”. Igaz, vagy hamis?

48. fejezet: Az igazak végső állapota. Milyen lesz az új világegyetem?

Olvasandó: Ézs11:6-9, Rm8:18-22, 2Pt3:13

Úgy látszik, hogy mikor az ég és a föld egy pillanat alatt elnéptelenedik – Krisztus és az angyalai, együtt a megváltottak lelkeivel alászállnak a mennyből, s a hívők ez után felemelkednek a Földről, hogy a levegőben találkozzanak Urukkal, a hitetleneket pedig Krisztus bírói trónja elé hajtják – akkor a világegyetem az átalakulás dicsőséges folyamatának lesz kitéve, melynek során a régi „égből és földből” előáll az új „ég és föld”. Ezt olvassuk: „És láték egy nagy fehér királyiszéket, és a rajta ülőt, a kinek tekintete elől eltűnnek a föld és az ég, és helyök nem találtaték” (Jel20:11).

Az átalakulás e folyamatának négy összetevője van:

1. A nagy tűzvész

A mostani egek és a Föld a tűznek lettek fenntartva, így idővel az egek az Isten által meggyújtott tűz által felbomlanak, és az elemek megolvadnak a heves tűzben. Az egész világegyetemből (a pokol egyedüli kivételével) eltöröltetik a bűn minden foljta és az átok minden nyoma (2Pt3:7, 11-12).

2. A dicsőséges megújulás

Ez a tűz *nem semmisíti meg* a világegyetemet. A tűz után még mindig meglesz ugyanaz „az ég és föld”, de dicsőségesen megújul, ahogyan a 2Pt3:13 és a Jel21:1-5 magyarázzák:

„De új eget és új földet várunk az ő ígérete szerint, a melyekben igazság lakozik.”

„Ezután láték új eget és új földet; mert az első ég és az első föld elmúlt vala; és a tenger többé nem vala. És én János látám a szent várost, az új Jeruzsálemet, a mely az Istentől szálla alá a mennyből, elkészítve, mint egy férje számára felékesített menyasszony. És hallék nagy szózatot, a mely ezt mondja vala az égből: Ímé az Isten sátora az emberekkel van, és velök lakozik, és azok az ő népei lesznek, és maga az Isten lesz velök, az ő Istenök. És az Isten eltöröl minden könyet az ő szemeikről; és a halál nem lesz többé; sem gyász, sem kiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az elsők elmúltak. És monda az, a ki a királyiszéken ül vala: Ímé mindent újjá teszek. És monda nékem: Írd meg, mert e beszédek hívek és igazak.”

3. A csodálatos önmegvalósítás

Ez az egységes birodalom eljut a tökéletes önkifejeződésre, vagy „szabadságra”. Ez a gondolat fejeződik ki gyönyörűen a Rm8:18-22-ben. Abban az igeszakaszban az apostol elmondja, hogy jelenleg a teremtett világ „hiábavalóság” alá van vetve. Ez a „hiábavalóság” szó itt nem „sekélyes büszkeséget”, vagy „hivalkodást” jelent. Nem becsvágyó magamutogatásra vonatkozik, mint mikor azt mondjuk: „Milyen hiú alak!” *Jelentéktelenséget* jelent, a hatékonyság hiányát (lásd Préd12:10). Azt jelzi, hogy jelenleg az ember bűnének eredményeképpen a természet nem jut el az önmegvalósításra, a képességei lakat alatt vannak, bezárva és korlátozva. Korlátozott fejlődésnek van alávetve. Noha igyekszik, de nem képes elérni a célját. Hasonlítható egy nagyon erős emberhez, aki oly módon van leláncolva, hogy nem képes kihasználni a hatalmas fizikai hősiességét. Ez a helyzet a mostani világegyetemmel, mely átok alatt van. A növények betegsége megtizedeli a termést, stb. Micsoda dicsőséges nap lesz az, amikor minden, a bűn miatt létező korlát eltöröltetik, s meglátjuk, amint a csodálatos teremtés végre önmaga lehet, eljutván „Isten gyermekeinek dicsőséges szabadságára”, és többé már nem lesz kitéve a *jelentéktelenségnek*!

4. A tökéletes harmonizáció

Jelenleg a természetet „kíméletlennek” nevezhetjük. A békesség és a harmónia sok vonatkozásban hiányzik. Különböző szervezetek látszólag egymás ellen munkálkodnak. Nem mondható, hogy a természet bármely nagyobb mértékben szolgálja szándékosan az embert. A félelem és a rettegés súlyosan nehezedik rá a világegyetem különböző, egymással harcban álló birodalmaira. Mindenhol folyik a küzdelem. Akkor azonban az egész természet majd dicsőségesen átalakulva szimfóniát fog énekelni. Meg kell hagyni, lesznek variációk, de a hangok, színek, célok legörömtelibb keveredése teljes egységet fog létrehozni. S az Ézs11:6-9-ben olvasható prófécia eléri a *végső* beteljesedését. (semmiképpen sem tagadjuk, hogy az ézsaiási prófécia szövege szerint volt egy előzetes beteljesedés is a *mostani* korszakban, melyet Krisztus testi megjelenése vezetett be).

Ez a végső harmónia az, amit *jelképes nyelvezettel* mutat be (figyeld meg a korlátozásokat): „És lakozik a farkas a báránnyal, és a párducz a kecskefiúval fekszik... Nem ártnak, és nem pusztítanak sehol szentségemnek hegyén, mert teljes lészen a föld az Úr ismeretével, mint a vizek a tengert beborítják.”

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Nevezd meg azt a négy összetevőt, melyek az átalakulás nagy folyamatában lesznek benne.
2. Mit jelent a nagy tűzvész?
3. Mit jelent a dicsőséges megújulás?
4. Mit jelent a csodálatos önmegvalósítás?
5. Mit jelent a tökéletes harmonizáció?

B. További megvitatáshoz

1. Bizonyítja-e a 2Pt3:10, hogy a világegyetemet atombomba semmisíti meg?
2. Vajon az olyan igeszakaszok, mint a Rm8:18-22 és az Ézs11:6-9 utalnak arra, hogy lesznek növények és állatok az új világban?
3. Bizonyítja-e az Ézs11 igeszakasza az előzetes beteljesedést a *jelen* korszakban?
4. Vajon minden dolognak a 2Pt3:8-13-ben oly elevenen leírt katasztrofális pusztulása összhangban van, vagy összeütközésben áll az evolúció elképzelésével? Ha valaki nem vallja szilárdan a teremtés tantételét, akkor vajon szilárdan vallja az utolsó dolgok tantételét?
5. Hogyan hasonlítanád a bukás előtt létezett világegyetemet a nagy megújulás utáni világegyetemhez?

49. fejezet: Az igazak végső állapota. Mit mondott Jézus a dicsőség otthonáról?

Olvasandó: 5Móz33:27a, Jn14:1-4

1. Erre az otthonra szükség van

Isten gyermekének szívében létezik egy *vágy*, sőt *szükség* az örök hajlék után. Ahogyan öregszik, s elvesztette, vagy el fogja veszíteni a jámbor anyát, a bizalmas nővért, a bizonyágtevő anyát, a hűséges és szerető férjet, a figyelme elfordul a Földről és a mennyre szegeződik. Ha szolgáló, lehet, hogy már sokat prédikált a mennyről. Mikor azonban a fájdalom belép a saját otthonába, és elkezd észrevenni, hogy a földi sátora valamelyik szeretettének gyorsan lebonttatik, akkor nem tehet mást: még jobban mennyei érdeklődésűvé válik, mint annakelőtte. Ami egykor prédikáció volt, most szívbeli megvallássá vált. Meg kell hagyni, prédikáció is marad, de jobb prédikáció, mint bármikor korábban.

Igen, a mennyei haza szükséges, mert a Földön semmi sem kielégítő. Baj bajt követ. Ez volt a helyzet a tanítványok esetében is. Ezért az utolsó, a keresztre feszítés napját megelőző éjszakán Jézus és a tanítványai összegyűltek a felső szobában, s Jézus ezt mondta nekik (én így szeretem fordítani): „*Többé már ne nyugtalankodjék a ti szívetek*”.

A tanítványok szíve tele volt az érzelmek keverékével. *Szomorúak* voltak a Krisztus eltávozásával kapcsolatos sötét kilátások miatt, *szégyenkeztek*, mert kimutatták a saját önző mivoltukat és gögjüket, *megzavarodtak* a jövődőlés miatt, miszerint az egyikük elárulja majd a Mestert, a másik pedig megtagadja, s valamennyien törbe lesznek csalva miatta, s végül, *ingadoztak* a hitükben. Valószínűleg ezt gondolhatták: „Ki lehet az, aki a Messiást készül elárulni?” Ugyanakkor viszont szeretik a Mesterüket. A kilátástalan helyzetben is reménykedtek. Ezért mondja nekik Jézus: „higyetek Istenben, és higyetek én bennem”.

2. Ennek az otthonnak a leírása

Jézus folytatja: „Az én Atyámnak házában sok lakóhely van”.

Az Atya háza valóban *otthon*, mert ez hely, ahol Isten gyermekei *a legboldogabb közösségben* lesznek, amint ez az egész szöveggörnyezetből kiderül. S végső soron ez az, ami egy *házat otthonná* tesz. Valahol olvastam egy kisfiúról, aki az iskolából kijöve beszaladt egy házba, majd gyorsan kiszaladt onnan. Valaki mindezt látta, és megkérdezte: „Miért mentél be, aztán szaladtál ki oly gyorsan?” A fiú így válaszolt: „Mert rossz házba mentem be. Úgy gondoltam, ez a miénk. De a miénk a szomszédos ház.” Ekkor ezt kérdezte a férfi: „De vajon a ház, melybe bementél, majd oly gyorsan kijöttél belőle, nem olyan szép, mint a tiétek?” „Ó igen, sokkal szebb”, válaszolta a fiú. „Akkor miért nem maradtál ott?” A gyermek így válaszolt: „Mert anyu nincs benne.”

Ennek megfelelően az első dolog, amit megtanulunk a mennyei otthonunkról, hogy ez a ház a mi Urunk Jézus Krisztus Atyjáié („az én Atyámnak háza”). Ezért Számára biztosan *otthon*, így a számunkra is az. S miután *az Atya háza*, biztosak lehetünk benne, hogy *nagyon-nagyon dicsőséges* hely. Ha azok, akik elfordulnak a sötétségtől a világosságához, már itt és most olyan dolgokat tapasztalnak meg, „a miket szem nem látott, fül nem hallott és embernek szíve meg se gondolt” (1Kor2:9), mennyivel inkább vonatkozik ez a szöveg arra az otthonra, ami a számunkra készített?

„A boldogság földjéről beszélünk,
Egy nagyon gazdag és szép országról,
És sűrűn megvalljuk a dicsőségét.
De milyen lesz majd *ott* lenni?”

Másodszor, Jézus biztosít bennünket arról, hogy ez az otthon *nagyon tágas hely*. A menny természetesen hely. Nem kell sok teret szentelnünk ennek. Vajon Jézus nem a *mennybe* ment? S vajon Jézus, Énókh, és Illés nem *testben* és *lélekben* vannak ott? Az, hogy pontosan hol is van a menny, nem különösebben fontos. Az elmúlt ötven év során a világegyetem kiterjedésével kapcsolatos nézeteink oly

mértékben kitágultak, hogy többé kétségtelenül nem lehetséges semmiféle törvényes kétely senki elméjében azt illetően, hogy ebben a hatalmas birodalomban bőségesen van hely a menny számára.

Most figyeljük meg: Jézus azt mondja, hogy ebben az egy nagy házban egész paloták, vagy lakóhelyek vannak. Más szóval, a menny nem emlékeztet bérházra, melyben minden család talán csak egy szobát foglal el. Épp ellenkezőleg, sokkal inkább egy szép apartman-házra emlékeztet, melyben sok teljesen berendezett és tágas lakosztály található, és nincsen semmiféle zsúfoltság. „Bőséges a hely a mennyben, van hely nekem, de van hely nektek is” az *egyik* elképzelés, amit mindez közvetít. (A változatosságra, a dicsőség fokaira vonatkozó elképzelések, bár önmagukban igazak, mint korábban láttuk, de nem tartoznak a mostani témához.)

Harmadszor, ez az otthon *a biztonság helye*. Kívül dühönghet a vihar, ahogyan tetszik, amint dühöngött is a tanítványok szívében. A menny a tökéletes biztonság helye.

Negyedszer, ez az otthon *a nyugalom helye*. Gondoljunk egy, az anyja karjaiban nyugvó csecsemőre, majd emlékezzünk arra, hogy egy anya karjai elfáradhatnak, mert végső soron véges az erejük. Isten karjai azonban sohasem fáradtak. „Hajlék az örökkévaló Isten, alant vannak *örökkévaló* karjai”.

Ötödször, ez az otthon *a tökéletes megértés és szeretet helye*. Ez majd a következő (a harmadik) alfejezetben válik világossá. Máshol téged gyakran félreértettek, a motivációidat gyakran félremagyarázták, de nem otthon, ha az otthonod valódi otthon.

Végül, ez az otthon *az állandóság helye*. Ez a ház nem pusztán csak sátor, melyet most itt, majd amott állítottak fel, majd egykor biztosan lebontják, vagy megsemmisítik. Az Atya háza – *az otthon* a szöveggörnyezet szerint – olyan hely, ahol bárki örökkön örökké él „otthon, az Úrral”.

3. Ez az otthon elő van készítve

„... ha pedig nem volna, megmondtam volna néktek. Elmegyek, hogy helyet készítsek néktek. És ha majd elmegyek és helyet készítek néktek, ismét eljövök és magamhoz veszek titeket; hogy a hol én vagyok, ti is ott legyetek.”

Az újra eljövök az elmegyek ellenpárja, így tehát a második eljövételre utal. Jézus azt mondja a tanítványainak, hogy a megaláztatásával (különösen a kereszthalálával) és a felmagasztaltatásával helyet készít a számukra. Teljesen lehetséges, hogy sokkal több rejlik ebben a dicsőséges időszakaszban, mint amennyit most elmondtunk. Ki lenne képes pontosan megmondani, hogy Jézus miképpen készíti most elő a helyünket a mennyben? Valószínűleg soha nem ismerjük majd meg ennek a kifejezésnek a mélységét és a jelentését, amíg testestül-lelkestül be nem lépünk az életünkbe az új földön és új égen.

Egy dolog azonban nagyon megindító. Bárki várhatta volna, hogy Jézus ezt mondja: „Elmegyek és helyet készítek nektek, majd eljövök és odaviszlek titeket”. De a mi Urunk valójában valami sokkal vigasztalóbbat mond, nevezetesen ezt: „Magamhoz veszek benneteket”. Krisztus szerető jelenléte lesz az, ami az Atya házát valódi otthonná, és valódi mennyországgá teszi Isten gyermekei számára. Ahol Jézus van, ott lesznek a tanítványai is. Még a trónján is együtt ülnek majd Vele. Jelképes nyelvezet? Kétségtelenül! Mindez *csak* jelkép. A valóság ennél még dicsőségesebb lesz (lásd Jel3:12, 3:1, 14:1, 19:11, 14, 20:4).

„És hogy hová megyek én, tudjátok; az utat is tudjátok”, mondja Jézus. Úgy érti: „Ismertek engem: én vagyok az út”. S ez a kifejezés egy burkolt meghívás: „Gyertek az Atyához ezen az úton”, azaz szánjátok magatokat nekem oda életre-halálra.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Mutasd meg, miért szükséges a mennyei otthon.
2. Írd le ezt az otthont.
3. Melyik pont nagyon megindító a Jn14:3-ban?
4. Mi ehhez az otthonhoz vezető „út”?
5. A Jn14:4 milyen értelemben burkolt meghívás?

B. További megvitatáshoz

1. Vajon a Jelenések könyve ad bármi pótlólagos információt a mennyei otthonunkról? Hol, és általánosságban milyen információt?
2. Pontosán micsoda abban a könyvben „a szent város az új Jeruzsálem” jelentése?
3. Mond-e a Jel21:16 valamint a menny alakjáról és nagyságáról?
4. Mit jelent az 5Móz32:11-12?
5. Vajon az igeszakasz (v. ö. még Zsolt103:13-14, Ézs63:9) vet bármiféle világosságot a jövőbeli boldogságunkra, mikor „együtt leszünk otthon az Úrral”?

50. fejezet: **Vannak-e további kérdések és figyelmeztetések?**

Olvasandó: 1Jn3:1-3

A hívő végső boldogságát illetően a szolgáló sok kérdést kap. Egyesek a közbenső állapotra is vonatkoznak, mert amint korábban megjegyeztük, a kettőt nem mindig lehet szétválasztani.

1. Az új égen és az új földön milyen kapcsolatban állunk majd az angyalokkal?

Válasz: Ezzel, és sok más kérdéssel kapcsolatban a teljes válaszra várunk kell, míg el nem jutunk a boldogság honába. Csak nagyon kevés jelentetett erről ki. Mondható, hogy a kapcsolat alapvetően az marad, ami most is. Isten az angyalokat „szolgáló lelkeknek” teremtette, „elküldve szolgálatra azokért, a kik örökölni fogják az idvességet” (Zsid1:14). Az ember viszont *uralkodásra* teremtett (1Móz1:26). Lehetséges tehát, hogy az angyalok még a dicsőség honában is szolgálnak majd minket? (Lásd viszont a 3. kérdést a további megvitatásra ajánlottak között.) Aligha kételkedhetünk abban, hogy a megváltott ember örökre *magasabbrendű* teremtmény marad, mint az angyalok (1Kor6:3, v. ö. Jel5:11). Az is bizonyos, hogy az angyalok még a dicsőség honában is sokat tanulnak majd tőlünk (v. ö. Ef3:10), s az is valószínű, hogy mi is sokat tanulunk majd tőlük és az Istent és a Bárányt dicsőítő énekeikből (Jel5:11-12, 7:11-12).

Az angyalok:

Krisztus, az ő és a mi felmagasztalt Főnk (Ef1:21-22, Kol2:10) segédei (2Thessz1:7).

A jó hírek hordozói az üdvösségünkről, akik látták az Urat nemcsak a születésekor, de a feltámadásakor és a feltámadása utáni dicsőségben is (1Tim3:16, v. ö. Lk2:14, 24:4, Csel1:11).

A mennyei kar énekesei (1Kor13:1, v. ö. lk15:10, Jel5:11-12).

Isten gyermekeinek védelmezői (2Thessz1:7-10, v. ö. Zsolt91:11, Dán6:22, 10:10, 13, 20, Mt19:10, Csel5:19, Jel12:7), bár az utóbbiak rangban felettük állnak és ítélni fogják őket (1Kor6:3, v. ö. Zsid1:149).

Példamutatók az engedelmességben (1Kor11:10, v. ö. Mt6:10).

A megváltottak barátai, állandóan figyelik, és minden módon szolgálják őket, illetve Isten ítéleteit hajtják végre az ellenségben (Gal3:19, 1Kor4:9, 2Thessz1:7, v. ö. Mt13:41, 25:31-32, Lk16:22, 1Pt1:12, Zsid1:14, Jel20:1-3).

A „Dicsőség Istenek” az angyalok örökös himnusza. A tökéletesség birodalmában ez lesz a mi himnuszunk is, sőt már most is annak kell lennie.

2. Sokat hallunk a „mennybemenetelről”, de a Biblia arról tájékoztat bennünket, hogy a szelídek a Földet öröklik (Mt5:5). Mi az igazság

A válasz: A végső boldogság birodalmában, *az új ég és az új föld*, azaz Isten teljes, dicsőségesen megújított világegyeteme lesz a miénk, hogy élvezzük és használjuk Isten dicsőségére. A szentség, az öröm, a dicsőség állapota, ami már most is fennáll a mennyben, akkor majd eluralkodik az egész megváltott világegyetemben (Jel21:1-3). Mi magunk is testben és lélekben igazodunk majd ehhez az új világegyetemhez.

3. Az 1Kor15:50 fényében, mely arról tájékoztat minket, hogy test és vér nem örökölhettek Isten országát, vajon igaz, hogy a feltámadott test fizikai összetétele idővel más lesz?

A válasz: Ahogyan a szövegtörvény világosan jelzi (lásd főleg az 50b igeverset), ez az igeszakasz nem a feltámadott test fizikai összetételéről beszél, hanem arról tájékoztat, hogy a feltámadott testeink halhatatlanok és romolhatatlanok lesznek, s nem lesz rájuk jellemző a mostani testeink gyengesége és a romlandósága. Hasonlatosak lesznek feltámadott Urunk átváltozott testéhez (Fil3:21).

4. Mi az üvegtenger jelentése?

A válasz: Ennek az átlátszó tengernek a dicsőséges jelképével az Úr a szövegekörnyezet alapján arról biztosít minket, hogy a mostaninál sokkalta világosabban fogjuk látni Isten gondviselése működésének módjait. Isten „igazságos cselekedetei” akkor majd „megmutatkoznak” (lásd Jel15:1-4). Van némi igazság az alábbi sorokban:

„Nem most, hanem az eljövendő években,
Egy jobb földön fog megtörténni:
Eloolvassuk a könnyeink jelentését,
S valamikor meg fogjuk érteni.
Újra megragadjuk az elszakadt szálat,
S befejezzük, amit elkezdtünk.
A menny megmagyarázza titkait,
Ó akkor, ó akkor majd megértjük.”
(Maxwell N. Cornelius)

5. Mikor János azt mondja: „Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, és még nem lett nyilvánvalóvá, hogy mivé leszünk”, azzal vajon arra utal, hogy mikor a második eljövetelekor Krisztus dicsőségesen megjelenik, akkor többé már nem leszünk Isten gyermekei, hanem egy még magasabb fokra lépünk?

A válasz: S mi lehet „magasabb fok”, mint Isten gyermekének lenni? Lásd 1Jn3:1. Most gyermekek vagyunk. Akkor is Isten gyermekei leszünk. De a dicsőség, amivel egy napon ezek a gyermekek rendelkeznek, még nem mutatkozott meg nyilvánosan. Még nem hordjuk a győzelmi koronát. Még nem léptünk be az új égre és az új földre. S még a testeink sem hasonlatosak Krisztus dicsőséges testéhez.

6. Általánosságban a hívő boldog állapotát illetően milyen hamis elképzelések vannak, melyektől óvakodni kell?

A válasz: Először is komolyan óvok mindenkit attól, hogy túlmenjen a Szentírás által akár világosan, sok szóval, akár biztos következtetéssel kijelentetteken.

Másodszor óvok mindenkit azok álláspontjától, akik azt vallják: a túlvilági élet (akár a közbenső, akár a végső állapot) olyannyira más lesz, hogy semmi kapcsolat nem áll fenn közte és a mostani állapotunk között. Ezzel tévesen tagadják a személyazonosság akár közvetlen, akár közvetett módon történő megmaradását.

Harmadszor óvok mindenkit az utolsó dolgok minden olyan tantételétől, mely a teljes hangsúlyt arra helyezi, hogy a hívő örül majd a fájdalom, az aggodalom, a fáradtság, a betegség hiányának, de megfelelkezik arról, hogy főleg a *bűn* (mint mindezek gyökere) hiányának kell a legnagyobb örömet okoznia.

S végül, szoros kapcsolatban az előzőkkel óvok mindenkit minden emberközpontú elképzeléstől az új ég és új föld örök örömeit illetően. Nem mást kell örömmel várnunk, mint *a mi Istenünk ragyogó dicsőségének* élvezetét. Olyan igeszakaszok vonatkoznak erre, mint a Zsolt73:25, Rm11:361Kor10:31, Jel7:15 21:3, 22:3-4.

Megvitatáshoz

A. A fejezet alapján

1. Az új égen és új földön milyen kapcsolatban leszünk az angyalokkal?
2. A hívők a mennyet, vagy a földet öröklik?
3. Mi a jelentése az üvegtengernek?

4. Magyarázd meg az 1Jn3:2-t.

5. A hívő végső boldogságának vonatkozásában milyen hamis elképzelésektől kell óvakodnunk?

B. További megvitatáshoz

1. Vet bármi világosságot a Rm8:16-17 az 1Jn3:2-ben olvasható felkiáltásra?

2. Mi a pontos jelentése az 1Jn3:1b-nek?

3. Lehetséges a Zsid1:14-ből arra következtetni, hogy ha egyszer elnyertük az üdvösséget, akkor az angyalok többé már nem szolgálnak minket?

4. Magyarázd meg az 1Kor6:3-at.

5. Magyarázd meg az 1Pt1:12-t: „a mikbe angyalok vágyakoznak betekinteni”.